

466

Per 2119 e $\frac{22}{8}$

BIBLIOTHECA
AUGUSTANA,

COMPLECTENS
NOTITIAS VARIAS
DE VITA ET SCRIPTIS
ERUDITORUM,

QUOS
AUGUSTA VINDELICA
ORBI LITTERATO
VEL DEDIT, VEL ALUIT.

Congessit FRANCISCUS ANTONIUS VEITH
Augustanus, Bibliopola.

Alphabetum VIII.

AUGUSTÆ VINDELICÆ.
SUMPTIBUS AUCTORIS.
MDCCLXXXII.

P R Æ F A T I O.

Ecce tibi, Lector benevole! *Alphabetum VIII. Bibliothecæ Augustanæ*, quod etiam ipsum ut benigno, quo cetera excipere consuevisti, vultu excipias, rogitō. Habes in illo *Jacobi BRUCKERI Vitam*; qui, cum Vir multò eruditissimus fuerit, nemo (puto) me arguet, quod merita eiusdem & scripta prolixè ac, quoad fieri potuit, exactissimo sermone perscripserim.

Succedit IATROLOGIA AUGUSTANA
Sæculi XV. & XVI. quæ Vitas ac Me-
rita Medicorum *Augustanorum*, per
illud

illud temporis spatium *a)* artis salutari-
ris exercitatione laudabiliter functo-
rum, exhibet. Caveſis autem, Lec-
tor! credas, hanc narrationem intra
jatricæ duntaxat eruditionis limites
conſiſtere: Latius certe patet illa, &
ad alias diverſi generis ſcientias belle
extenditur; cum multi Medicorum
Auguſtanorum nequaquam in ſolis me-
dici argumenti libris conſcribendis hæ-
ſerint, ſed longius excurrentes, præ-
ſtantiffimis ad quasvis artes ſpectanti-
bus ingenii foetibus Rempublicam lit-
terariam ſtudioſe exornarint.

Sic, exempli gratiâ, *Adolphus* oc-
co I. non modo ingenium variis ma-
xime excultum ſcientiis habuit, ſed
Rem quoque litterariam cum primis
ſuæ ætatis Muſagetis in Germaniæ oris

(2

re-

a) Huius IATROLOGIÆ AUGUSTANÆ Par-
tem ſecundam (ſi quidem ita vocare juvat) Medicos
Auguſtanos Sæculi XVII. & XVIII. complecten-
tem ſecuturo *Alphabeto* IX. inferam.

restituit atque promovit. Sic OCCO II. doctrina magnus in omni, idem pro virili sua præstitit. Sic OCCO III. præter Medicinam, quam conscripta *Pharmacopœia Augustanâ* mirifice pro-
vexit, studium insuper *numismaticum* & *antiquarium* coluit. Sic *Achilles Pirminius* GASSARUS non ex sola scientia medica, sed etiam ex Rerum philosophicarum et Historiarum cognitione insigni plurimum laudis affecutus est. Sic *Leonardus* RAUWOLFIUS, edito erudito *Itinerario* suo inclytus, non Botanicen duntaxat, verum & incolarum Orientis ritus, statum ac mores magnopere illustravit. Sic *Georgius* HENISCHIUS, qualis ac quantus in Dialectica, Rhetorica, Mathesi, Astronomia, omnique Philologia existiterit, vulgatis libris certissime comprobavit. Sed de hoc satis.

Habes præterea, Lector! Vitam
Anastasi VOCHETII, qui, tricennalis
bel-

belli temporibus, primum quidem in Ordine Canonorum Regularium S. Augustini, deinde vero in Ordine Carmelitarum Discalceatorum pietate, doctrina, & publicatis Operibus inclaruit.

Habes Vitam *Udalrici* WEIS, præstantis ex Ordine S. Benedicti Philosophi ac Mathematici, ante aliquot lustra Musis præmatura morte erepti.

Habes denique merita aliorum inferioris subsellii Eruditorum, quorum nomina non omnino ignorare, è re Civis litterati est.

Vale. Scripsi Calendis Ianuarii, anno post reparatam à Christo Domino Salutem, M.DCC.LXXXII.

AUCTOR.

Nomi

Nomina eorum ,
Qui hoc *Alphabeto VIII.* continentur.

Obſerva , Lector ! eos Scriptores , qui *peculiari Para-
grapho* laudantur , litteris majusculis : eos vero ,
qui duntaxat in tranſitu , aut per modum brevis
Notæ memorantur , litteris minusculis exprimi.

	<i>Pag.</i>
AMWALDUS (<i>Georgius</i>) Medicus -	143
<i>Andreas & S. Theresia</i> Carmelita	
Disſcalceatus - -	201
ANONYMI IV. Cœnobitæ San-Udalrica- ni , ſæculi <i>XV.</i> - -	1
BERGERUS (<i>Simon</i>) Medicus - -	155
<i>Brechenmacher</i> (Jo. Caſpar) -	19
BRUCKERUS (<i>Jacobus</i>) - -	2
<i>Bruckerus</i> (Carolus Fridericus) -	11
CÆSAR (<i>Joannes</i>) Medicus - -	107
CÆSAR (<i>Theophilus</i>) Medicus -	155
CNEULINUS (<i>Tobias</i>) Medicus -	138
CONLIN (<i>Jo. Rudolphus</i>) Canonicus -	
ad <i>S. Petri</i> - -	56
CONRADUS <i>Monop de Rüd</i> Medicus -	61
CONUS (<i>Franciſcus</i>) Can. Reg. <i>S. Au- guſtini</i> - -	183
CUBA (<i>Joannes</i>) Medicus - -	62
<i>Ehingerus</i> (Elias) Rector ad <i>D. An- nam</i> - -	50
FABRICIUS (<i>Hieronimus</i>) Medicus	156
FRE-	

	Pag.
FREHERUS (<i>Marquardus</i>) Medicus	107
GASSARUS (<i>Achilles Pirminius</i>) Me- dicus - -	107
GRIMM (<i>Sigismundus</i>) Medicus -	107
GRUNBECKIUS (<i>Josephus</i>) Medicus	104
GUTMANNUS (<i>Caspar</i>) Medicus -	154
<i>Hecking</i> (<i>Gottofredus</i>) Rector ad <i>S. Annam</i> - -	9
<i>Hecking</i> (<i>Jo. Bartholomæus</i>) -	10
HENISCHIIUS (<i>Georgius</i>) Medicus, Ma- thematicus &c. - -	156
<i>Hertenstein</i> (<i>Ludovic. Bartholom.</i> <i>ab</i>) ICTus. - -	17
<i>Herwart</i> (<i>David Ulric.</i>) -	17
<i>Herwart</i> (<i>Elias Leopoldus ab</i>) <i>Pa-</i> <i>tritius Augustanus</i> -	15
ILGER (<i>Prosper</i>) Ord. S. Bened. -	173
JUNGIUS (<i>Ambrosius</i>) Pater, Medicus	97
JUNGIUS (<i>Ambrosius</i>) Filius, Medicus	101
<i>Jungius</i> (<i>Timotheus</i>) ICTus. - -	101
JUNGIUS (<i>Ulricus</i>) Medicus -	102
JUNGIUS (<i>Joannes</i>) Medicus -	103
JUNGIUS (<i>Antonius</i>) Medicus -	103
JUNGIUS (<i>Augustus</i>) Medicus -	103
LADER (<i>Octavianus</i>) Can. Reg. <i>S. Au-</i> <i>gust.</i> - -	182
LAUBIUS (<i>Georgius</i>) Medicus -	138

	Pag.
MADER (<i>Wilhelmus</i>) Ord. Præmonstrat.	173
MARTIUS (<i>Ieremias</i>) Medicus -	138
MAY (<i>Hieronymus</i>) Patricius August.	178
MELICHIUS (<i>Georgius</i>) Pharmacopola	170
MERLINGERUS (<i>Bartholomæus</i>) meliùs <i>Metlingerus</i> , Medicus -	64
<i>Merlingerus</i> (<i>Joannes</i>) Medicus	66
<i>Mezgerus</i> (<i>Henricus</i>) -	20
MOIBANUS (<i>Joannes</i>) Medicus -	107
<i>Morell</i> (<i>Jo. Gottofredus</i>) -	20
<i>Müllerus</i> (<i>Jo. Jacobus</i>) junior -	19
OCCO (<i>Adolphus</i>) I. Medicus -	66
OCCO (<i>Adolphus</i>) II. Medicus -	76
OCCO (<i>Adolphus</i>) III. Medicus -	81
PEUTINGERUS (<i>Christophorus</i>) Medicus	156
PROELL (<i>Sebastianus</i>) Can. Reg. S. Au- gust. - - -	180
RAUWOLFIUS (<i>Leonardus</i>) Medicus -	148
RESCHIUS (<i>Laurentius</i>) Medicus -	130
<i>Ritterus</i> (<i>Jo. Thomas</i>) ICTus. -	20
SAILERUS (<i>Gereon</i>) Medicus -	107
SCHAAL (<i>Joannes</i>) Ord. Cann. Regg. S. August. Præpositus ad S. Cru- cem - - -	174
SCHEIDLIN (<i>Joannes de</i>) ICTus. -	184
SCHEURLINUS (<i>Joannes</i>) Medicus -	147
STENGLIUS vel <i>Stenglinus</i> (<i>Lucas</i>) Me- dicus. - -	138
Stet-	

	<i>Pag.</i>
<i>Stetten (Paulus à) senior, Patritius</i>	
<i>Augustanus</i> - -	7
<i>Thalhauser (Wolfgang) Medicus</i>	77
<i>Tieffenbach (Joannes) Medicus</i> -	77
VOCHETIUS (<i>Anastafius</i>) Can. Reg.	
<i>S. August.</i> postea <i>Carmelita</i> di-	
<i>fiscalceatus</i> - -	188
<i>Weidius (Isaias)</i> - -	20
WEIS (<i>Udalricus</i>) Ord. S. Bened.	202
WIRSUNGUS (<i>Christophorus</i>) -	132
<i>Wirfungus (Joannes Georgius) Me-</i>	
<i>dicus</i> - - -	137
ZANGMEISTER (<i>Jo. Paulus</i>) Medicus	144

ANO-

NB. *Pag. 83. Lin. 21. lege : Vixit annos 81. men-*
ses 86.

ANONYMI IV.

Sæculi XV.

Absque omni dubio Cænobitæ *San - Vdalricani*, scripserunt nonnulla ad Historiam *S. Simperti* a) Episcopi et Patroni Ecclesiæ *Augustensis* spectantia: quæ omnia exhibet *Bern.* PEZIUS in *Thef. Anecd. nov. T. II. P. III. p. 382 - 446.*

Primus confecit *Librum Miraculorum* præfati *Sancti*, ab anno 1465. usque ad annum 1471. quem MAYSTERLINO subdubitans tribuit PEZIUS in *Dissert. Isagog. ad Tom. II. laudati Thesauri pag. LXII b).*

Secundi est alius *Liber Miraculorum* eiusdem *Sancti*, hortatu *Maysterlini* et *Conradi Mörlini* Prioris ab anno 1488. ad annum 1495. stylo quidem rudi, attamen veritati consentaneo digestus.

Tertius dedit *Acta secundæ Inventionis et Translationis Reliquiarum S. Simperti*, sub *Joanne de Giltlingen* Abbate anno 1491. factæ.

Quar-

a) De *S. Simperto* fusius egi in *Alphabeto IV. præsentis Bibliothecæ Augustanæ.* Confer etiam *Alphabetum VI. p. 194.*

b) Vide, quæ ego moneo in *Alphabeto III. memoratæ Bibliothecæ*, pag. 108. in *Vita Maysterlini.*

Bibl. August. Alph. VIII.

A

Quartus litteris mandavit *Acta tertiæ Translationis Reliquiarum S. Simperti*, quæ anno 1492. die 23. mensis Aprilis, tunc feria tertia Paschæ, contigit.

BRUCKERUS (*Jacobus*)

Quamquam *Jacobus* BRUCKERUS, dum vixit, magna nominis celebritate per Germaniam exterasque oras, idque pro meritis, floruerit; post mortem tamen fato usus est tam sinistro, ut vix unus alterue esset, qui Viri doctissimi memoriam scripto in vulgus edito oblivioni eriperet. Quod nisi *Carolus Fridericus* BRUCKERUS, filiali pietate famam paternam vindicaturus, brevem commentariolum *de Vita Nostri* congestisset, vix quidquam esset, quod de Viro isto eruditissimo vere solideque proponi posset. Hujus *commentarioli*, a filio in patris funere descripto recitati, at typis non vulgati (a me tamen visi) compos cum factus esset vir alius doctus a) minime committendum, ut diutius is lateret: sed plane eundem, additis observationibus suis, in Libro: *Schwäbisches Archiv. III. St. pag. 281.* juris publici faciendum judicavit. Post hos duos b) tertius in arenam descendendo ego, quid effectum dari queat, periclitaturus: ficque Populari nostro honoris obsequium, quod is multis *nostrorum Eruditorum*, Vitas illorum conscribendo impendit, civico veluti nomine repensurus. Tu, Lector! faveto.

Jaco-

a) Est is Perillustris D. *Paulus à STETTEN junior*, Septemvir Augustanus, jam pluribus, *Historiam* patriam illustrantibus, libris editis inclytus.

b) Nonnulla quoque de *Nostro* habes in Libro: *Ministerium evangelicum Augustanum. c. fig. in 4.*

Jacobus BRUCKERUS anno MDCLXXXVI. ad diem 22. Januarii primam lucem *Augustæ* aspexit, parentibus tenuioris censis procreatus c) at præclaro ingenio a natura, fortunæ novercantis parcimoniam suis in *Nostro* dotibus compensante, ornatus. Ob eam causam mature in Ludum *San - Annæanum* missus est, et præter alios didascalos etiam *Philipp. Jac. CROPHIUM* d) audiens miros in artibus, quibus erudiri ætas puerilis solet, progressus fecit. Eminebat autem in *Arithmetica* et *Calligraphia*: unde parum abfuit, quin a Musis abstraheretur mercaturæ mancipandus, nî debilior, qua utebatur, corporis valetudo obstitisset. Igitur mitiori vitæ conditioni servatus, anno MDCCX. in *Collegium evangelicum* venit. in quo sub *Conrado MEZGERO* seniore, Ephoro, *Crophianæ* erga *Nostrium* pietatis ac vigilantie succedaneo, litteras *latinas, græcas, atque hæbraicas* egregie didicit. Ea ratione ad seueriora studia et adeundas cum fructu Academias bene præparatus, anno MDCCXV. postquam Athenæo *Augustano* recitata de *Matheſeos dignitate* oratione valedixerat, *Jenam* tetendit, ubi per id temporis *BUDDEUS, SYRBIUS, WEDELIUS, DANZIUS*que publico docendi munere fungebantur: quos *Noster* Professores, mox etiam amicos habuit.

In ea Academia ad *Theologiam*, ad *Linguarum Orientalium*, ad *SS. Patrum et Historiæ ecclesiasticæ* studia gnaviter incubuit. Statim altero autem, ab ingressu in Academiam, anno (nimirum

A 2

MDCC-

c) Pater, sartorem agens, sibi suisque victum ac colligebat. Annis grauat, amisso oculorum usu, ſenectutis & cæcitatis subsidia in filii caritate invenit.

d) Vir perdoctus, de quo alibi à me dicitur.

MDCCXVI.) publicade *Pyrrhone e) a Scepticismi universalis macula absolvendo* disputatione habita, plurimum sese cognitione *Historiæ philosophicæ*, ex qua postea magnam adeptus est famam, trahi palam ostendit. Audiamus ipsum de hoc testantem f): *Primitiæ hæ nostræ fuere, cum Historiæ philosophicæ studium vix salutassemus, excitatque a Car. Frid. Buddeo, quem huius partis historicæ præceptorem, eumque amicissimum habuimus, hæc ad Car. Frid. Pezoldum scholæ Thomani apud Lipsienses Subrectorem peculiari epistolâ scripsimus, quæ ab ea Miscellaneis Lipsiensibus, Tom. V. pag. 236. inserta est &c.*

Sic dum *Noster* litteris strenuam navat operam, anno MDCCXVIII. *Philosophiæ Magister* renunciatur: eodemque anno labente, edito *Tentamine Introductionis in Historiam doctrinæ logicæ de Ideis*, idoneum se comprobavit, cui publice prælegendi licentia concederetur. Ea pro meritis impetrata maxime in tradendis *Logicæ* artis, et *Græcæ* linguæ præceptis versabatur, crebris, quas instituebat, scholasticis concertationibus cum laude præsidens, multoque cum fructu docens. Denique, postquam de *Comparatione Philosophiæ gentilis, cum Scriptoribus sacris et Religionis christianæ dogmatibus, caute instituenda*: itemque de *falsa Virtute exemplo Alexandri M. illustrata*, quâ Præses ipse, disputarat, finem faciens academicis studiis, doctoque per vicinas Academias itinere perfunctus anno MDCCXX. *Augustam* remeavit.

Ibi

e) Non: *Pyrrho*.

f) In *Miscellaneis Historiæ philosophicæ, litterariæ, criticæ*, 1748. editis, in 8. p. 1. 2.

Ibi inter *Candidatos Ministerii*, ut ajunt, *evangelici* assumptus minime otio turpi diffluit; sed enim tum in patria, tum per vicinas Imperii civitates acatholicis sacris addictas, maxime vero *Monasterii*, *Münster*, pago *Hohenlochia* ditionis (Illic dimidiò anni MDCCXXI. spatiò apud parochum, amicum suum, postea *Diaconum* ad S. Crucis *Augustæ*, *Alb. Lud. Jac. HARDERUM* manserat) habendis concionibus sese exercuit: ita tamen ut simul studium *Philosophiæ*, *Historiæ litterariæ*, *Philologiæ* ac *Critices* *) sedulo coleret. Res patrias quoque accuratius cognoscendi avidus in legendis *Ach. Pirmin. GASSARI* Annalibus *Augst-burgensibus* multum versabatur: et patriæ urbis Historiam sive *politicam* sive *litterariam* studiorum scopum faciebat; in quibus *Wolfg. Jac. SULZERUM*, demum *Duumvirum Augustanum*, auxilio sibi fuisse, seque multoties, ex inexhausto lectionis eius horreo in condendis patriæ virtutis et doctrinæ *Memoriis* adjutum esse, publice professus est, in *Præfat. ad Miscellanea* sua.

Quale autem horreum istud fuerit, descripsit in *Præfat. ad Historiam Vitæ Adolphorum* *Oeconum* dicens: *Is* (*Sulzerus*) *antequam Reipublicæ mune-*

A 3

ribus

*) Mirifice *Noster* studiò *Philologiæ* cum *Critica* conjunctæ oblectabatur: cui ineunte hoc etiamnum sæculo honor ac existimatio magna abs *Eruditis* fuit. At *Philosophici* studii variatio, quæ nostra ætate accidit, magnam quoque in toto scientiarum regno variationem effecit, ita ut pauci remanserint *Philologiæ* affectu. Inde procul dubio factum, ut *Bianconius*, quondam *Josephi* episcopi *Augustani* Archiater & singularis, dum *Augustæ* restitit. *Nostri* amicus, eundem in *Epistolis de urbe Monacensi*, & *Augustana* editis, ultimum *Romanorum* appellârit; quod rari esse cæpissent *Philologi Nostro* pares. *V. Schwäbisches Archiv. III. St. p. 293.*

ribus admovebatur, pro innato eruditionis in patriæ tum uniuersim promovendæ, tum patriæ speciatim historiæ illustrandæ studio rem suo ingenio dignam, ei-que soli parem aggressus, quidquid ad Augustanam historiæ sive sacram sive civilem sive litterariam referendum putavit, incredibili labore aggregavit: eaque ratione ex libris non tantum undique conquisitis, sed ex manuscriptis quoque codicibus, chronicis, aliisque priscae fidei monumentis, imo ex ipsis chartophylaciis locupletissimum patriarum rerum thesaurum collegit. Obstitere tamen maiora, quibus in patriæ salutem ac incolumitatem adhibebatur, negotia, et collata splendidissima munera; quo minus ipse vastissimam istam Colledaneorum molem in ordinem redigeret, et in concinnum deduceret Opus. Ergo ex hoc civibus ad eruditionem annitentibus, patriæque historiæ elucidandæ pro virili satagentibus liberaliter prorsus ac humanissime suppetias tulit &c. &c. Sed filum narrationis resumere placet.

Per eadem tempora *Noster* materiam quoque construendæ *Historiæ Gymnasii San - Annæani* infervituram, multo labore congeffit: quam postea memoratus CROPHIUS a se elaboratam litteratæ Reipublicæ dedit. Ipse suum de *Ideis* meletema auctius politiusque anno 1723. g): et anno 1724. Vitam *Eliæ* EHINGERI h) integro justæ molis libello comprehensam in lucem emisit, ornatam effigie Viri hujus, quam *Jac. Andr.* FRIDRICH Chalographi artifex stylus bellissime exprefferat. Præterea per illud temporis intervallum privatis institutionibus ad optimarum artium cognitionem juvenum

g) V. *Miscellanea Nostri*, pag. 110.

h) De hoc erudito Viro, post BRUCKERUM, pauca afferam.

venum *Augustanorum* ingenia formare i) studuit; quorum e numero præcipue laudandus venit illustribus Patritii ordinis Adolefcens, quem. postea ad virilem progressum ætatem tum publicis in Republica muneribus probe administratis, tum maxime *Historiâ Urbis patriæ* vernaculo sermone ex fide dignis Scriptoribus et authenticis monumentis ita conscriptâ, ut simili reliquarum civitatum imperialium nullam gloriari liceat, et *duobus* in 4to. majori *Voluminibus* evulgatâ clarissimam nominis famam novimus consecutum k). Insuper bibliopolis atque iconographis suam commodavit operam, eorumque incepta doctrinâ suâ impiger secundavit.

Quadriennio has inter occupationes exacto, fama *Nostri* per viciniam magis magisque increbescente, eundem *Kaufbura* urbs imperialis, ab *Augusta* aliquot milliaribus diffita, suum esse voluit. *Noster* vocatione acceptata sese illò anno MDCCXXIV. contulit: tum *Adjunctum*, quem vocant,

A 4

Mini-

i) Ab hac occupatione ne in virili quidem ætate; aut senex cessavit, adolefcentes, Reipublicæ utiles futuros, statutis horis domi suæ aptis præceptionibus erudiens.

k) Est is *Paulus à STETTEN*, senior dictus: à quo extat: *Geschichte der Heil. Röm. Reichs freyen Stadt Augspurg aus bewährten Jahrbüchern und tüchtigen Urkunden gezogen.* in 4. maj. c. fig. 1743 - 1758. *Tomus I.* ab origine urbis ad annum 1627. excurret. *Tomus II.* historiam civitatis ab anno 1628. in annum 1649. describit. Præmisit Auctor brevem notitiam de Scriptoribus Rerum *Augustanarum* tum editis, tum ineditis, aliisque Libris & Monumentis ad eam Historiam facientibus. Natus is fuerat annò 1703. & honorificis in patria officiis functus, diem clausit extremum annò 1786. Confer *G. Chr. Hamberger Gelehrtes Teutschland*, Editio III. p. 1168.

Ministerii acturus: tum *Reſtoris Scholæ Latinæ* officium ſuſcepturus.

Sic ſtabili in ſede locatus tempus, quod a ſcho-laſticiſ laboribus vacuum dabatur, amatis ſtudiis nova animi contentione ſacravit: et *Operum*, quibus poſtea prælo vulgatis in Republica litterata univerſa plurimum inclaruit, nominatim *Hiſtoriæ ſuæ philoſophicæ* fundamenta propiora jecit. Sed de his fuſius dicendi occaſio infra recurret. — Nunc ad reliquas *Vitæ Noſtri* circumſtantias pergo.

Anno MDCCXXXV. *Kauſbura* meritorum *Noſtri* nec inſcia, nec immemor *Diaconum*, *Scho-larcham*, *Aſſeſſoremque Conſiſtorii* inſtituit. Scilicet annis juxta ac meritis creſcentibus dignitas quoque *Noſtro* ac fama crevit. Hæc fecit, ut anno MDCCXXXI. D. *Chriſt. Matth. PFAFFIUS* Comes Palatinus cæſareus et Theologiæ in *Tubingenſi* Academia celebris Profeſſor *Diploma Doctō-ratus Theologi* BRUCKERO ultro tranſmiſerit, ea-que ratione, quam magnifice de doctrina *Noſtri* ſentiret, aperte monſtrarit. Quo tamen in loco monere me oportet, iſto voluntario honoris ac doctrinæ Inſigni uti, *Noſtrum* duplici de cauſſa re-nuiſſe; *prima*, quod illud viâ inſolitâ, nec præ-miſſo conſueto examine obtinuiſſet; *ſecunda*, quod æmulorum invidiam, contemptumque potius quam æſtimationem inde ſibi conciliandam eſſe verere-tur. Hæc fecit, ut anno MDCCXXXII. nomi-ne Regis *Poruſſorum Halam*, Saxoniz urbem, evo-catus ſit, cathedram *theologicam*, ſi vellet, in ea Univerſitate conſcenſurus: Sed ætas ad ſenium vergens, aliæque magni-momenti rationes impu-lere *Noſtrum*, ut iſtam vocationem provida excuſatione declinaret. Hæc fecit, ut *Phil. Jac. CRO-*

PHIO

PHIO anno 1742. vivis erepto, *Augusta* civem suum sibi repeteret, *Reſtoris* Ludi *San - Annæani* officio exornandum: at hanc quoque vocationem detrectante *Noſtro*, ea dignitas *Gottofredo* HEC-
KINGIO 1) ceſſit, quem ipſum *Scholarchis Noſter*

A 5

com-

1) Hic *Ulma* anno 1687. in hanc vitam ingreſſus, et in patrio Gymnaſio primis litterarum elementis eruditus, poſt edita ex more ingenii et doctrinæ ſpecimina *Tubingam*, ubi *Iaeſgerum*, *Reichlinum*, *Hällerum* et *Roeslerum* audivit: dein *Argentoratum* pervenit, ubi *Zentgraſio*, *Pfeſſingero*, *Wagnero*, *Lederlino*, græce doctiſſimo, aures commodavit. Excitatus autem magnâ *Jo. Franc.* BUDDÆI famâ *Jenam* petere conſtituit; quò antequam proficiſceretur, *Baſileam* aliasque *Helvetiæ* civitates tranſiens, ſalutatis *Werenſelfio* ac *Jo. Buxtorſio* in tractandis litteris orientalibus maximo, iuſtratiſque bibliothecis patrios lares reviſit. Poſtea *Jenam* appulſus tum à *Buddei*, quem nominavi, tum etiam *Foertschii* et *Ruſſii* ore ſedulus pependit, ſolitique doctrinæ periclitationibus perfunctus *Magiſterii* honores conſecutus, & inter *Societatis*, quæ ibidem floret, *latinæ* membra honoraria adſcriptus eſt. Sic per octennii ſpatium peractis laboribus academicis, *Univerſitatem Halenſem* inviſit; in quâ ex *Antonii*, *Breithauptii*, et *Franckii* prælectionibus eruditionem, cuius tyrocinium depoſuerat, confirmavit. Inde reveſtus in patriam *Philosophiæ* moralis docendæ munus capeſſivit, quò per quatuor annos geſtò anno 1718. ad regendum Gymnaſium *Heilbronnenſe* vocatus eſt. Ibi 25. annos commoratus à *Auguſtam Vindelicorum* venit, *Reſtoris* Gymnaſii *Annæani* et Bibliothecæ publicæ *Præſelli* officium ſuſcepturus. Hòc probe, dum anni viresque manebant, impletò, demum anno 1767. ſeſe abdicavit, poſt ſexennium (1773) μαρτυρησέντι extinctus, cum annos 86. vixiſſet. Extant a *Noſtro* I. *Diſputationes* ſeu *Diſſertationes*, quas in *Academiis* tum *Profeſſorum* ſuorum auxilio, tum proprio Marte conſcripſit. II. *Programmata* varia, quæ *Heilbronæ* et *Auguſtæ* edidit; quæ ſi junxeris in unum, juſtæ molis

commendaverat. Hæc fecit, ut anno MDCCXX-
XXIV. patria urbs, altera jam vice, BRUCKERUM
invitarit: notos lares reviferet, & parochiam ad *S.*
Crucis administraret.

Cessit is, et vocanti patriæ haud diutius re-
sistendum esse arbitratus una cum familia sua *Au-*
gustam venit. Rexit autem eam Paræciam usque
in annum MDCCLVII. quò *Samuelis* WIDEMAN-
NI parochi ad *S. Udalricum* et *Senioris Ministerii*
m) supremis fatis perfuncti vices obire iussus est:
quas

lis Volumen constituunt: quæ inter expressis verbis me-
moranda duco. 1. *Pietatis et sapientiæ nexus, certissi-*
ma Reipublicæ salus. Hòc munus *Reſtoratus Augustani*
anno 1743. die 21. Augusti auspicatus est. 2. *De pru-*
denter eligenda Academia. 3. *Augusta, studiorum Ma-*
thæſeos faulrix. 4. *De felicitate Gymnaſii Auguſtani.*
5. *De Fatis Collegii evangeliſi, quod eſt Auguſtæ.* 6. *De*
Rebus memorabilibus, recens et ingenioſe inventis. 7. *Au-*
rora renaſcentium litterarum Auguſtana. 8. *Annus abhinc*
quingueſimus, ſingularibus de cauſſis notabilis. 1750.
9. *De Favore Principum hodiernorum in litteras.* 10. *Au-*
rora in tenebris Judaicis exoriens. 11. *De Auguſta ex*
calamitatibus anguſtiis liberata. 12. *De inſignibus artis*
Anatomicæ et Linguarum ſtudii recentiori ætate factis ac-
ceſſionibus. 13. *De origine, moribus et religione vete-*
rum Vindelicorum. 14. *De auguſtis Imperii Comitibus Au-*
guſtæ pacis communis cauſſæ recentiori ætate celebratis.
15. *De celebrioribus Germaniæ urbibus Auguſtæ nomine*
inſignitis &c. &c. &c. III. *Epicedia iu diverſorum Pro-*
cerum Auguſtanorum obitum; de quibus fuſius dicere
brevitatis ſtudium prohibet. Confer *Meuſelii Gelehrtes*
Teutſchland. Fuit etiam quidam *Jo. Bartholomæus* HEC-
KINGIUS, quem filium præcedentis ſuſpicor, Juris utri-
uſque Licentiatus, à quo habetur *Diſſertatio de Provo-*
cationibus & Appellationibus ſecundum Privilegia caſarea,
Statuta &c. Auguſtano-Vindelica. in 4. Erlangæ. 1752.
m) *De W. demanno eiusque Scriptis videri poterit*
Liber: Miniſterium evangeliſicum Auguſtanum. in 4.

quas etiam ad vitæ suæ finem usque cum multa suorum laude obivit. Nam etsi, post reditum in patriam, a celeberrimis Universitatibus, e. g. à *Göttingensi*, ad tradenda Theologiæ placita postulatatus sit, eas tamen vocationes omnes est aspernatus, *Augustanis* penatibus, quos postliminio re-salutarat, valedicere et dulcia linquere moenia recusans.

Sic in patriæ sinu occupationibus statûs et literarum studiis insenescens tandem rebus humanis anno MDCCLXX. die 26. Novembris ereptus, et in cæmeterio extra portam, quæ rubra dicitur, sito terræ mandatus est: ubi prius tumultum sibi legerat hac epigraphe *):

I. S. S.

Jacobus Bruckerus

Minist. Augustani Senior, Pastor ad D. Udalrici A. C. Anna Barbara Mayria, eius conjux, hoc sibi, Liberis novem, et hæredibus ex illis legitime natis cubiculum, quo fessa membra quiescerent, spe lætæ Resurrectionis V. F. C. Anno S. R. MDCC-LIX.

Uxores habuit duas, ex altera, quam *Kaufburæ* sibi junxerat, multis Liberis auctus: quos inter, haud absonum erit, duos suis hoc loco vocare nominibus, videlicet *Carolus Fridericum*, de quo statim initio huius narrationis memini, & *Christophorum Henricum*. Prior anno 1733. die 18. Aprilis *Kaufburæ* natus, in pueritia tum a patre tum ab

*) Exhibet hanc epigraphen, mihi à Perillostri *Paulo à STETTEN* juniore, jam *Septemviri Augustani* dignitate claro, gratiose communicata, *Continuatio Monumentor. Augustan. à Daniele Praschio olim editorum manuscripta*; ex qua plura Excerpta tum in præsentì, tum in secuturis *Alphabetis*, suis quæque locis, daturus sum.

ab iis, quos hic in laboris partem assumpserat, bonis litteris tinctus est; subin *Augustæ* ab anno 1744. in *Gymnasio*, *Collegioque* evangelico studiis vacavit. Anno 1750. *Lipsiam* profectus in ea *Academia* præ cæteris *Wincklero*, *Crusio*, *Gottschedio*, *Iöcher*, *Heinsio*, ac *Hebenstreito* operam dedit, et spatio quadriennii emenso *Magisterii* honore decoratus est. Posthæc excurrrens *Halam*, *Wittebergam*, *Altenburgum*, *Jenam* atque *Göttingam*, consalutatis ubivis horum locorum eruditis parentis sui Amicis *Augustam* rediit. *Nostri* est *Dissertatio de Salomone idololatra* in 4. *Lipsiæ*. In patria variis libris germanice convertendis (Sunt hic *Le CLERC Geometrie*; *SEGBERS Ruinen von Athen*; *Abbildung der antiken Mahlereyen im Herculano*, *BARBAULTS Denckmähler des alten Roms*; *Die Alterthümer Balbecks*) itemque juvenibus publicè privatimque instituendis occupabatur, ipsemet eorum, quæ pater eruditissimus domi monebat, sedulus auditor observatorque. Eum *Academia Cæsarea*, quæ *Roboreti* est: eum *Academia* electoralis *Bavarica*, quæ *Monachii*, suos inter cives annumeravit. Ad *Poesin*, quæ cantu et musicis instrumentis animari solet, ingenio multum valuit; unde etiam plura eius *Poemata* germanica circumferuntur. Anno 1758. *Pestilentiarius*, ut ajunt; eodemque adhuc anno *Diaconus* in *Ecclesia* *Discalceatorum* (*Barfüßer*) denique et *Parochus* ibidem anno 1772. est renunciatus: sed antequam ad id muneris aggressus esset, putrida, quæ tum patriam desolabatur, febris consumptus diem clausit extremum. Confer *ADELUNGII Fortsetzungen und Ergänzungen des Iöcherschen Gelehrten-Lexicon*. Vide inferius in *Catalogo Opp. Patris*. N. 54.

Poste-

Posterior, *Christophorus Henricus*, Themidem sectans Jurisprudentiæ præcepta in *Jenensi* Universitate addidit: in *Erlangensi* vero *Licentiati* honore insignitus domum ut rediit, brevi post secretionis Senatûs acatholici *Amanuensis* factus est; de quo gradu, elapsis aliquot annis, ad ipsam *Archigrammatæi* dignitatem ascendit. Vivorum e numero anno 1790. ereptus est. — Sed à Filiis ad Patrem redeat oratio. —

Fuit is talis, ut multis nominibus laudari mereatur. Fuit maritus facilis, jucundus, obsequens. Fuit pater bonus, suorum amans, numerosæ soboli educandæ et probis vitæ præceptis formandæ intentus. Fuit civis erga omnes comis, officiosus. Fuit in obeundis partibus suis diligens, indefessus. Fuit, in magna nominis celebritate, alienus à fastu, et ab omni arrogantia longissime remotus.

Corporis valetudine (quod in limine *Vitæ* monui) usus est debiliore; quam tamen victûs temperantiâ, quantum licuit, ac providâ diætâ firmavit. Et licet ab ipsa juventute, maxime vero in senectute, communi Eruditis malo, hypochondriaco videlicet, vexatus fuerit; atque corporis et animi vires non intermissis studiis plurimum attriverit, tamen diutius vitam trahere potuisset, nisi mortem ei fatalis casus accelerasset, quod, librum quendam ex altiori bibliothecæ scrinio capere parans, fallente vestigio, datus in terram fuit. Expendimus præcipuas Vitæ BRUCKERI circumstantias. Iam Merita *eiusdem* litteraria expendamus.

Supervacaneum fore deputo, hoc loco ea repetere, quæ *superius* de studiis in pueritia et patria

tria

tria urbe, deinde foris, in Universitate *Jenenſi* peractis: de primoribus doctrinæ speciminibus ibidem a *Noſtro* editis: de adepto *Magiſterii* gradu: de ſollicita juventutis inſtitutione: aliisque memoravi; de quibus cum abunde dictum ſit, ea duntaxat perſequar modò, quæ ille, ubi vir evaſerat, in re litteraria præſtitit. Itaque BRUCKERUS eò ætatis provectus, et ſtabile certumque vitæ genus fortitus, doctrinarum ſubſidiis, quæ ſibi plurima maximaque paraverat, gnaviter uti cum animo ſuo decrevit: cumque indole optima et ad litteras quaſi facta præditus eſſet, in id multum incubuit, ut ingenii ſui foetus opitulante prælo in lucem produceret; quibus ne litteratam Rempublicam onerare potius, quam locupletare videretur, ſollicite cavit: dum libros a ſe editos modis omnibus exaſciavit; et, ſicubi editiones iterabantur, novo ſtudio curisque novis polivit; atque, ne decoris externi quidpiam deſiderari poſſet, probæ *Latinitatis* ſyrmate veſtivit. Facitque res iſta eo majorem admirationem; quod *Noſter Kaufburæ* urbe, utut ex negotiatione famam aliquam habeat, tamen Bibliothecis, aliisque conſcribendorum librorum adjumentis deſtitutâ, hæc omnia (maxima ſaltem ex parte) eſfecerit. At is, quod neceſſariorum ſubſidiorum deerat, epistolari commercio ſupplendum prudenter judicans, per litteras viros doctos ubiubi manentes adibat, eorum conſilia, monita, opem, obſervata eſſagitans. Eundem in finem *Bibliothecam* non tam librorum numero, quam delectu ſpectabilem ſuis uſibus inſtruere cæpit, quam poſtea in patriam reverſus novis nec ſpernendis acceſſionibus ditavit; præcipue cum ei *Eruditi ſyn-*
chro-

chroni Opera a se vulgata, testandæ amicitiae causa, dono submittere non neglexissent. Verum hæc, *Nostro* fatis supremis functo (vt humana fluxa sunt omnia) sub hasta, quod ajunt, divendita interque bibliophilos dissipata, jam dudum esse desuit.

Conversari cum viris prudentia et doctrina conspicuis, id maximæ BRUCKERO voluptati fuit. Hinc factum, vt vespertinis horis tabernas obiret librarias, quò et animum a studiis relaxaret, et doctos ibi viros, se præstolantes, conveniret, quid novi in Republica litteraria accidisset, comperturus. Hinc factum, ut ipso auctore ac incentore anno 1746. Eruditi aliquot *Augustani* in *litterariam societatem* coiverint, certisque se mutuo legibus obstrinxerint. Sumpserant autem novo instituto ad exemplum *sodalitatis*, quæ sub *Marco VELSERO* n) ad initia Sæculi XVII. brevi, prohi dolor! tempore floruerat, nomen: *Ad insigne pinus*, propositum id habentes, ut *Historiam patriam* magis magisque illustrarent; quem in finem singulis septimanis historicam eiusmodi Dissertationem se in conventu, suis quisque vicibus, prælecturos condixerunt. Quin juvat huius societatis membra nominare. Erant *Paulus à STETTEN senior*. *Joan. Elias Leopold*, ab HERWART o) Con-

n) De hac Sodalitate vide *Alphabetum II. mæ Bibliothecæ*, p. 198. & *Alphabetum VI. p. 42. seqq.*

o) HERWARTUS, ex Gente patritia *Augustana* originem ducens, Oettingæ anno 1716. primam lucem aspexit. Pater ei fuit *Joannes Baptista*, vir belli artibus exercitatus, *Capitaneus* urbis *Oettingensis*, jam tum, cum *Nostrom* genuit, emeritus miles; utpote qui undè oculorum, in acie ictu sclopeti amisso, alterius æque mul-

Consul. *Jac.* BRUCKERUS ipse. *Ludov. Barthol.*
ab

malum læsi usu parum juvabatur. Vitam is demum clausit anno 1735. die 23. Februarii natus annos 72. Matrem *Noster* habuit *Annam Catharinam*, Jo. *Georg. Hoffmanni*, item *Capitanei* peditum *Anspacensis*, filiam. Abs parentibus in *Seminarium Oettingense* missus, perceptis *latinae* linguæ elementis, anno ætatis duodecimo *Augustam* Majorum suorum patriam, venit: ubi in *Collegium evangelicum* assumptus, tum *Henrici MEZGERI Ephori*, de quo paulo post dicam, tum in *Gymnasio Sannæano M. Marggrafii & Phil. Jac. Crophii* Rectoris institutionibus usus est. Anno 1733. *Salana* Universitas *Nostrium* excepit, in qua ei studiorum academicorum hæc fuit ratio atque ordo. In *Philosophicis* habuit per celebres Professores; *Kromayerum* quoad *Collegium Stili*: in *Logicis*, *Metaphysicis*, & *Philosophia practica Reuschium*: in *Jure naturæ Kühlerum*: in *Mathesi & Physicis Hambergerum* *Consiliarium aulicum*, & in illa iteratò *Wiedburgium*: in *Historia Buderum*. Ad *Themidos* sacra penetralia viam ei straverunt *Moterus* *Advocatus Curiae provincialis ordinarius*, & *Stengerus*, quorum ille *Institutiones juris prælegit*: hic *Pandectas*, *Jus canonicum* et *feudale* illi instillavit, nec non *artificium practicum* demonstravit. Hos præter audivit *Consiliarium aulicum Estorem*, dum *Jus publicum & Pandectas* docebat, atque *Heimbürgium*, alteram *Digestorum* *Partem* explicantem. Sic trienniò, et quod excurrit, transactò anno 1736. die 29. Decembris sub præsidio *Diet. Hermannii Kemmerichii* scriptam suo Marte *Dissertationem*, inferius *N. I.* recensendam pro obtinenda *Licentia*, summos in *Jure* honores petendi, habuit. Hæc fere iisdem verbis Jo. Frid. Hertelius in *Programmate* ad *Dissertationem* *Nostri inauguralem*. Reversus *Augustam* inter *Senatores* locum cepit, deinde *Consulatum* gessit, denique *Tributorum* (vulgo *Steurarum*) *Præfectis* annumeratus, in ea dignitate supremum diem obiit, cum haud diu vixisset. Eius *Epitaphium* in *Sacello Herwartiano* ad *S. Georgium, Augustæ*, sequens visitur:

„Siste

ab HERTENSTEIN p) Senatui *Augustano* a Consiliis.
Hen-

„Siste Viator ! Lege et luge præmaturum obitum
„Viri, doctrinæ præstantia, virtutum numero, generis
„splendore, et munerum amplitudine insignis, Joh. Eliæ
„Leopoldi Herwarti, Johannis Bapt filii, Joh. Henr. ne-
„potis, Patricii, Senatoris, Excons. et Rei. Trib. Præf.
„de Repub. Aug. optime meriti: Nati d. XIX. Maji MDC-
„CXVI. denati d. XXXI. Aug. et huc conditi d. III. Sept.
„MDCCL. cuius venerandæ memoriæ hoc monumentum
„posuit Vidua moestissima Euphrosyna de Rad cum Li-
„beris superstit. III. Mar. Elisab. Christophoro Sigismun-
„do, Godofredo Christoph. et Paulo Leopoldo posthumo.“

Habentur à Nostro sequentia : I. *Dissertatio de Ju-*
dicis Nuntiaturæ apostolicæ in Germania. in 4. Jenæ.
Quid de hac *Kemerichius* senserit, exposuit in eiusdem
fine, dicens : Si temporis ratio permisisset, nec abitus
tuus ex hac *Academia* maturandus fuisset, fieri fortasse
potuisset, ut nonnulla (uti in proœmio & paragrafo pri-
mo ceperam) paululum mutassem, vel in alium ordinem
redegissem, vel etiam hinc inde quædam addidissem ; sed
jam integra tua tibi lucubratio reliquenda fuit. Id nihilo-
minus dissimulare nequeo, laudem utique mereri insignem
præclaros hos conatus tuos : teque ingenium & judicium
tuum non minus, ac industriam in hac scriptione tuâ mihi
vehementer probasse. II. *Commentatio de Jure Suffragio-*
rum, præcipue in inclyto *Senatu Augustano* ad Artic. V.
§. 9. *Transactionis Osnabrugensis,* in 8. maj. *Francos. &*
Lipsiæ, verius *Augustæ.* III. *Erläuterungen der Ältesten*
Augsburgischen Urkunden von An. 822. bis An. 1332.
Opus manuscriptum, cuius multâ diligentia, multoque
judicio congesti *Continuationem* præmatura Auctoris mor-
te præcisam fuisse, doluit *Paulus à STETTEN* in *Histo-*
ria vernacula Augustana Tom. II. in prævia *Notitia de*
Scriptorib. Rer. August.

Ex eadem familia *Herwartiana* etiam honoris gra-
tiâ nominandus est quidam *David Ulricus*, cuius extat
Dissertatio de Successione Conjugum ab intestato, secundum
mores Augustanôs.

p) *Hertensteinus*, *Suevus Ulmenfis*, natus anno
Bibl. August. Alph. VIII. B 1709.

Henricus MEZGERUS Ephorus Collegii evangelici.
Fran-

1709. patre *Joanne Friderico*, J. V. Licentiatus, id honoris in Argentoratensi Academia anno 1731. consecutus, primum patriæ urbi ab anno 1734. deinde ab anno 1739. *Augustanæ* Reipublicæ à Consiliis fuit. Obiit anno 1764. Doctrinam et Historiæ Suevicæ illustrandæ studium sequentibus Libellis tum editis tum ineditis laudabiliter comprobavit. I. *Specimen Juris publici Suevici, de Ducatu Sueviæ & Alemanniæ*, pro supremis in Jure utroque honoribus obtinendis editum. *Argentorati* 1731. Recusum in *Wegelini Thes. Rer. Suevic. T. II. p. 548.* II. *Specimen Historiæ patriæ: De Ulma per Lotharium Saxonem anno 1129. obsessa, occupata, destructa; et per Conradum Suevum anno 1140. restaurata atque amplificata.* in 4. *Ulma.* Dicatum est Ulmenfi Senatui. In lingua vernacula exhibet idem meletema Liber: *Auserlesene Arbeiten der Gelehrten im Reiche. P. I.* Latine recusum invenies in *Wegelini Thesaur. Rer. Suev. T. IV. p. 123.* III. *De SSmæ Domûs Austriacæ Advocatia provinciali superioris & inferioris Sueviæ Disquisitio historica.* Habetur in *Novis Actis Eruditor. Lipsiens. ad annum 1739. p. 680. & in Wegelini L. c. T. III. p. 52.* IV. *Kurze doch gründliche Ausführung, dass die Stadt Ulm nicht erst anno 1346. unter Kayser Ludovico Bavaro zur Reichs-Immedietät gelanget.* Exstat in *W. F. Pistorii Amoenit. jurid. T. V. p. 1447. & in Wegelini Thesaur. Rer. Suevic. T. IV. p. 106.* V. *De Jure Advocatiæ in Civitatem Ulmensem.* Invenitur in *Senckenberg Meditat. juris, fasciculô II. & recusum in Wegelino, T. IV. p. 168.* VI. *Observationes historicae de Nummis quibusdam rarioribus Ulmanis.* Extant in *Actis nov. Erudit. Lipsiens. ad annum 1736.* VII. *Von dem alten Prediger-Kloster zu Ulm.* Repertitur in *Pistorio L. c. T. I. item (teste Adelungio) in Auserlesenen Arbeiten der Gelehrten im Reiche. IV. St. VIII. Tractatus de Origine, Incrementis, Gestis illustribus, Juribus & Privilegiis peculiaribus Reipublicæ Ulmenfis (de quo vide Wegelinum T. IV. p. 51. & 121.* IX. *De SSmæ Domûs Austriacæ Principatu in Suevia Observatio historica.* Extat

Franciscus Josephus de E in ZWERGERN itidem
B 2 Con-

tat in *Supplement. ad nova Acta Eruditorum* T. I. p. 135. & in *Wegelini L. c. T. III. p. 1. X. Nachricht von einigen Ulmischen Künstlern und Buchdruckern. XI. Corpus Juris publici civitatis. Confer, Lector benevole! Adelungii Fortsetzung - und Ergänzungen des Böcherschen Gelehrten - Lexicon.*

Dabis veniam, Lector! si hoc loco Hertensteinio nonnullos *Eruditorum Augustanorum* jungam, quos eodem ætatis, studiorum, ac dignitatis, denique Argumenti, quod tractarunt, similitudo atque affinitas junxit. Sant illi:

Joann. Caspar BRECHENMACHERUS Augustanus, quem Burc. Gotth. STRUVIUS doctissimi veteris Sueviæ Scriptoris titulo decorare non dubitavit, sui memoriam posteris transmisit editâ *Notitia Sueviæ antiquæ ortum & progressum Suevorum ad tempora infelicitis cum Francis ad Tolbiacum commissi prælii exhibente. Jenæ. 1716.* Recusâ eodem anno, Augustæ. Annexâ Struviano Corpori *Historiæ Germanicæ*, coronidis loco. Rursus impressâ in *Wegelini Thes. Rer. Suevic. T. I. p. 65.*

Dicavit Noster hanc suam opellam Senatui Augustano, quæ (quod bene notes) primam duntaxat partem *Sueviæ antiquæ* complectitur; nam hanc quadrifariam Noster divisit, in *Sueviam liberam*: in *Sueviam francicam*: in *Sueviam sub Ducibus*: in *Sueviam variis Rebuspublicis et Statibus distinctam*. Præfata Dissertatio solam *Sueviam liberam* complectitur. Num reliquæ tres partes ab Auctore publicatæ fuerint, dicere nequeo. Confer, si lubet, STRUVII *Biblioth. histor. et ADELUNG Ergänz. und Fortsetz. des Böcherschen Gelehrten Lexicon.*

Jo. Jac. MÜLLERUS Augustanus, natalium, morum & doctrinæ nobilitate præstantissimus, Philosophiæ et Theologiæ Studiosus in Academia Altdorfina Orationem perelegantem, de Sueviâ profanâ olim Deorum cultrice, anno 1699. publice habuit, quam reperies in *Wegelini Thes. Rer. Suevic. Tomo I. pag. 463.* Pater Noster fuit itidem Jo. Jac. Müllerus, Ulmensis, qui Augustam sedes transtulit & ibi Senior Ministerii evangelici anno 1706. obiit.

Consiliarius Senatûs q): Viri sanè proposito, quod ceperant, perficiundo pares; uti ex iis, quæ in
No-

obiit; de cuius Vita, Scriptis, ac Molestiis, quas ab Adversariis pertulit, videri poterit Liber: *Ministerium evangelicum*, in 4.

M. *Isaias WEIDIUS Augustanus* sub præsidio C. S. *Schurzfleischii* anno 1704. *Strictures Antiquitatum Augustanarum* publicæ Disputationi *Wittebergæ* exposuit, quas recusæ habes in *Wegelini Thesauro Rerum Suevicarum*, Tomo IV. pag. 1.

Jo. Gottf. MORELL Augustanus, anno 1720. patre natus est *Jo. Georgio*, qui in Republica longiori tempore Consulatam, postea Ædilitatem gessit, in quo munere etiam decessit, relictis permultis, eleganti et scita manu sua confectis, *Delineationibus architectonicis*: de quo ipso videri potest *Paul. à STETTEN junior* in *Erläuterungen der Vorstellungen aus der Geschichte von Augsburg*, pag. 207. Filius, annis auctus, *Aldorfii* Juri discundo operam dedit; ubi *Ge. Frid. Deinlino* præsidente, I. de *Jure statuario Reipublicæ Augustanæ* in genere et speciatim de eo, quod ibi iustum est, circa *Obsignationes*, quæ Auctor, anno 1743. multo cum applausu disputavit. Recusum habes in *Wegelini L. c.* pag. 48. II. *Scripta processualia* varia adscribit Nostro *Ge. Christ. Hamberger* in *Gelehrtes Deutschland*. Editio III. p. 749. Fuit juris utriusque Licentiatus, Comes Palatinus Cæsareus, Scriba Censualis, Scholarcha, demum Ædilis.

Jo. Thomas RITTERUS Augustanus, J. V. Doctor, Cognatus præcedentis *Morellii*, auditor C. G. *Buderi*, habuit anno 1754. *Jo. Wih. Dietmaro* præsidente, *Dissertationem de Juribus Civitatum imperialium, præsertim Civitatis imperialis Augustæ Vindelicæ. Jenæ.* Recusa invenitur in *Wegelini L. c. T. IV. p. 86.* Confer G. *Christ. Hamberger gelehrtes Deutschland*, p. 961.

q) *Henricus MEZGERUS* hic est, cui *Jo. Georg. Lotterus* cæptos a se promissosque *Annales Typographiæ Augustanæ*, *Petropoli* in *Moscovia* satis extremis raptus, reliquit. Hos ille ex Bibliothecâ Collegii evangelici sollicitè auxit: uti et ipse postea *Jacobus BRUCKERUS* noster:

Notis affero, luce meridiana clarius patet. At *societas* ista morte Collegarum aliquot et variis casibus (ut fieri amat) dissoluta cito interiit. Hinc factum, ut nullus ferme Eruditorum *Augustam* transierit, quin BRUCKERUM consalutaret, aut a BRUCKERO consalutaretur. Hinc factum, ut permagnus amicorum numerus ubivis locorum, ubivis gentium *Nostro* esset, quos inter præcipue memorandi videntur: *Pelloutierius* Magdeburgi: *L' Enfant*, *La Croze*, *Beaufobre*, *Jordan*, *Ieriges*, et *Formeyus* Berolini: *Buddeus*, *Hallbauerus* et *Walchius* Jenæ: *Hasselius* Guelpherbyti: *Hurterus* Scaphusii: *Schelhornius* Memmingæ: *Pezoldus*, *Gotschedius*, *Leichius*, *Crusius*, *Reiskius* & Joann. Georg. *Lotterus*, postmodum Professor in Universitate *Petropolitana*, Lipsiæ: *Prixtius* Francofurti: *Zimmermannus* Tiguri: *Fabricius* et *Wolfius* Hamburgi: *Gesnerus*, *Heumannus*, *Moshemius*, *Hallerus*, *Gebauerus*, *Feuerlinus* et *Jöcherus* Göttingæ, *Ickstadtus*, *Oeselius*, *Lorius* et *Lippertus* Monachii: *Muratorius*, *Du Temps*, et *Lamius* in Italia: *Schöpflinus* Argentorati: à *Scheib* Viennæ: à *Seelen* Lubecæ: *Bernholdius*, *Zeltnerus*, et *Sigism. Jac. Apinus* Altdorfii. Colophonem

B 3

ad-

ster: item *Paulus à STETTEN junior*; donec tandem eos G. G. *Zapfius* annò 1778. orbi erudito dedit.

F. J. de ZWERGERN Vir fuit, testante *Epitaphio*, consummatus, labore et amore boni publici et proximi præmature consumptus, J. V. L. *Reipublicæ Augustanæ* per XX. integros annos *Syndicus* et *Consulens*, justitiæ tenacissimus, jurium civitatis propugnator zelosissimus, urbis et civis amor.

Ad aulas Viennensem et Monacensem Deputatus, aquam et ignem, victum et sal, interdictum unum, præclusum alterum, feliciter reportavit. Obiit anno 1750. die 1. Maji. *Ætatis* 50.

addunt tres purpurati Ecclesiæ sanctæ Proceres *Quirinus*, *Passioneus*, et *Quercinus*.

Hos omnes omni officiorum genere devincire sibi studuit BRUCKERUS, conatusque eorum solenter adjuvit; dum eis tum sua ipsius, tum veterum Scriptorum e. g. inclytissimi Marci *Velseri* nostri, Eliæ *Ehingeri*, Davidis *Hoeschelii* extantia in suæ bibliothecæ penetralibus meletemata misit, ut illi eadem suis *Collectionibus* infererent. Certe huius generis quam plurima in SCHELHORNII *Amœnitatibus litterariis*; in Libro: *Critische Beyträge*; in *Miscellaneous Lipsiensibus*, et *Berolinensibus*; in *Actis Societatis Latinæ Jenensis*; in *Tempe & Musæo Helveticis*; in *Bibliothèque Germanique*; in MEURSII *Operibus*, editionis *Lamianæ*, *Florentiæ* procusis invenire licet.

Ab his vicissim omnibus et permagni habitus est BRUCKERUS, et crebris honoratus litteris, quarum argumentum non in meris amicitiae verbis et futilibus honoris testificationibus, sed in eo versabatur, ut vel BRUCKERUS moneretur aliquid, vel moneret ipse, quod e re litterati orbis esset. Inde originem habuit copiosa *Epistolarum* farrago, quam *Noster* in sua bibliotheca sollicitè servabat, moriens autem filio suo *Christophoro Henrico* Archigrammatæo commendavit, denique (sicubi hæredem masculum eruditi subsellii superesse nullum contigerit) Bibliothecæ *Collegii evangelici* inferendam, ea tamen lege (quibus de causis, nescio) semper addita: *Ex illa ne quid vulgaretur unquam*.

Hoc ipsum mecum recogitans ego, in eam adductus sum voluntatem, ut hoc loco paulisper excurrerem, et tres integras *Nostri Epistolas*, cum *duarum* aliarum *fragmentis*, interponerem, quas

BRUCKERUS ad *Joannem LAMIUM* in *Meursianorum Operum* nova editione adornanda occupatum dedit. Triplex autem me ratio, istud ut facerem, impulit. *Primo* ut vel ex his solis pateat, quanto litteratorum incæptis velificandi et Rem litterariam provehendi studio arserit BRUCKERUS, utpote qui, etiam non rogatus, sed sua sponte ac voluntate auxiliatrices doctis Viris manus præbuit. *Deinde* ut Lector, cui parandæ magnæ ac pretiosæ *Meursianorum Operum* Collectionis facultas deest, levi negotio intelligat, quam liberali indole, quam ingenua animi facie BRUCKERUS fuerit. *Denique* ut hac ratione, licet valde exili, damnum exsarciatur, quod Reipublicæ litteratæ suprema *Nostri* voluntas attulit, qua is *Commercium* suum *epistolare* æternis tenebris consepelivit. Antequam autem *Epistolas* memoratas proponam, juvat afferre ea, quibus operam *Nostri*, sibi præstitam, celebrandam LAMIUS duxit, in *Præfatione Tomi I. pag. XXVI.* inquit: *Quid autem de doctissimo ac clarissimo Jacobo Bruckero dicam, qui, pro sua incredibili humanitate, et multum in rarioribus Meursii libris reperiendis ac incessanter laboravit, et susceptam a me provinciam recte luculenterque commendavit?* Hæc LAMIUS — Succedunt *Epistolæ Nostri.* —

I.

Viro Eruditissimo, Celeberrimoque Dom. Joanni Lamio Hist. Eccl. Prof. et Biblioth. Riccardianæ Præfecto S. P. D. Jacobus Bruckerus, V. D. M.
 Confistor. et Scholarcha, Regiæ Berolin.
 Societ. Scient. Membrum.

Miraberis forte, nec immerito, quid fiat, ut homo ignotus prorsus tibi, isque tanto terrarum spa-

tio a te diffitus, inexpectatas ad te dare litteras sub-
 stineat. Desines vero mirari, ubi et scribendi occa-
 sionem et juvandi bonas litteras intentionem perspe-
 xeris. Adparuit nuper inter nos scheda, edita a Vi-
 ris honestissimis Tartini et Franchi bibliopolis Flo-
 rentinis, quâ consilium suum edendorum operum Jo-
 Meursii cum erudito orbe communicant, te Operis cu-
 ratorem produnt, et in primis ab Eruditis ea secum
 communicanda rogant, quæ ex Meursianis scriptis
 vobis nondum ad manus sunt. Inter ea vidi nota-
 tam Herodis Inscriptionem Græcam totidem versi-
 bus, anno tamen impressionis non addito; quod qui-
 dem non miror, paucissimis enim prima visa est Ver-
 sio illa Latina Meursii folio integro fugitivo con-
 stans. Ea tamen recusa est in Germania, Goslarizæ.
 1608. in 8. hoc titulo: Inscriptio Vetus Græca,
 continens dedicationem fundi, ab Herode M. Re-
 ge actam, nuper ad urbem Romam in via Appia
 effossam, cum Isaac. Casauboni notis. Adjecta est
 interpretatio Latina, ligata et soluta oratione; et
 ligata quidem per C. Rittershusium, G. Remum,
 Jo. Meursium, Mich. Piceartum, et Mart. Bere-
 mium; disparuit tamen et hæc, ut hi solent libelli,
 editio. Est vero inter reculas meas prima celeberrimi
 Casauboni editio, tribus foliis formæ majoris,
 sine mentione loci et anni impressa; quam nomine
 suo insignem et notatam transmisit celeberrimo Au-
 gustano, Bibliothecario Davidi Hoeschelio. Hanc
 non ipse tantum Hoeschelius, Vir Græcæ doctissi-
 mus, cum alia descriptione contulit, suisque adna-
 tationibus sua manu in eo, quo utor exemplari, au-
 xit, et inde editionis Casaubonianæ textum emen-
 davit; sed adjecta quoque est, versio Latina totidem
 versibus Latinis reddita, et ipsius Meursii manuscrip-
 ta,

ta, adeoque αὐτίγεαφ' eius, quam requiritis, Inscriptionis. Quum itaque bibliopolæ communia doctorum Virorum auxilia rogaverint, non ineptum judicavi, si hæc vobis innotescant, et sciatis inde, me ad juvandum præstantissimum conatum lubenter Meurfianam versionem αὐτίγεαφ' cum Casauboniano textu et Hoeschelianis observationibus, vobiscum communicaturum, modo de commodò tutòque perferenda illa, sine meis sumtibus, et de recte restituenda, bibliopolæ prospexerint, et per nostratem quempiam mercatorem vel bibliopolam caverint. Ceterum possideo ego inter suppellectilem meam librariam Meurfiana sequentia, 1. Miscellanea Laconica, 2. Themidem Atticam, 3. de Fortuna Attica, 4. Cretam, Rhodum, Cyprum, 5. Æschylum, Sophoclem, Euripidem. Quoniam vero vel in bibliopoliis adhuc supersunt, vel n. 3. et 5. Thesauro Gronoviano inserta adeoque vobis jam præsentia, illis opus esse vix credo; patebunt tamen vestris usibus, dicta ratione; ubi desideraveritis. Ceterum dedit anno 1717. Vir Cl. Jo. Val. Schrammius dissertationem sive libellum Academicum, de Vita et Scriptis Jo. Meurfii Patris, ubi diligenter, et edita et inedita scripta recenset, notatis illorum editionibus, horumque, ubi adservantur quædam, locis. Quum vero eiusmodi libelli raro patriæ suæ, certe Germaniæ fines excedant, vosque hic ipse sine dubio lateat, dabo quoque, ubi desideraveris, operam, ut eius ex mea penu libraria copia fiat. Quod reliquum est, multum tibi debet Orbis litteratus, Vir Cl. de suscepto hoc opere: præcipue, ubi observationes adjectæ fuerint; solebat enim Meurfius, conjicere potius Collektanea sua, quam ea accurato ratiociniorum nexu disponere; unde multa perperam intellexit; Vir

cetera doctissimus , multa sibi imponi passus est , cuius generis sunt , v. g. quando in Themide Attica , leges in Rhetorum Scholis subinde fidās inter leges Atticas veras refert. In primis Diss. de Denario Pythagorico multa luce indigent ; imparatus enim erat Vir doctissimus ab Historia Philosophiæ veteris , quæ mihi ratio fuit , cur peculiari dissertatione de convenientia numerorum Pythagoræ cum ideis Platonis (quæ in Amænitatibus litterariis Cl. Schelhornii T. VII. extat) lucem eidem passim fœneratus sim. Verum de his tu , Vir celeberrime , non monitus optime dispicies , et qua ratione tuo , et bibliopolarum , desiderio velificare queam , nisi grave est , mature per litteras indicabis , quæ vel ad Ulmensem bibliopolam Bartholomæi , vel ad Augustanos Merzium et Mayerum , vel ad Augustanum Bibliothecarium , Dom. Phil. Jac. Crophium directæ (vicini enim sumus Augustæ , et ipse ego patria Augustanus) vel etiam recta via per cursorem publicum ad nos , qui proximi Alpibus habitamus , accurate ad me pervenient. Quod si felici hac occasione viam ad vos quædam transmittendi reperero , adiiciam , si pace tua fieri queat , unam alteramque Scriptionum mearum ; modo locum inter meliores meruerint. Vale. Scribebam Id. Mart. A. S. R. MDCCXXXVI. Kaufbyræ in Algovia.

II.

Viro Ampliff. et Eruditiff. D. Jo. Lamio S. P. D.
Jacobus Bruckerus.

Gratum fuit , atque jucundum , V. C. ex humanissimis tuis ab amplissimo Koepfio Augustano recto tempore ad me curatis intelligere , non displicuisse.
tibi

tibi meam qualemcumque officiosæ voluntatis significationem; cui enim non erit volupe, Viro doctissimo in promovendis honestissimis desideriis velificare? quis non tibi, Vir præstantissime, quantum pote auxilium trices manus jungat, qui tam laudabili conatu de Republica litteraria mereri satagis? Ut itaque voluntati tuæ fiat satis; ecce rarissimam editionem Inscriptionis fundi ab Herode dicati; ecce venerabiles manus Casauboni, Hoeschelii, Meursii, magnorum inter eruditos heroes nominum; ecce *ὑπόγραφα* Versionis Meursianæ, olim a magno hoc Litteratore ad Davidem Hoeschelium nostrum transmissum, quorum omnium describendi, edendi, vestroque Operi inferendi, tibi facultatem copiamque facio; ita tamen ut ad futurum SS. Angelorum festum, sive initia Autumni, facta teâque omnia ad me redeant, de quo Amplissimus Kœpfius fidem suam interposuit. Adjicio etiam desideratam, et quod facile crediderim, frustra quæsitam, dissertationem Schrammii, de Vita Jo. Meursii, Patris; *ἡρώδης* loco a me accipias, retineasque rogo. Ex meis commentationibus forte nonnulla lux accendi potest Meursianæ dissertationi de Pythagoreo denario, quæ scriptio, inter Colledanea satis confuse digesta, silva sine ordine et luce est. Adjicio itaque eam quoque commentationem de numeris Pythagoræ, quam Tomo VII. Amoenitatum litterariarum inserui, quamque retinere quoque licebit: videbis ipse, num aliquid in ea ex re tua sit, dignum quod Meursiano schediasmati adparetur, cuius plenum tibi iudicium, et potestatem facio: certe sine eiusmodi explicatione obscurus manebit Meursianus denarius. Addo vero et Historiam meam de ideis, exiguum donarium, ante plures annos jam editam, cuius multa additamen-
ta

ta ad manus habeo. Utinam tibi vernacula nostræ
 satis esset cognita, ut vastum Historiæ Philosophico-
 criticæ opus, quod per partes hætenus edidi, et nu-
 per absolvi, legere posses! Quantum esset, quo me ex
 oris vestris juvare posses? Erit tamen, quod ex tuâ
 eruditione in posterum meliora edocendus quæram,
 si ea mihi licuerit felicitate uti, ut continuetur no-
 strum litterarium commercium. Borealiū Erudito-
 rum favorem, et in juvando instituto tuo diligentiam
 impense gratulor: ita ferunt et regionis et religionis
 nostræ mores et habitus, ut magnam in edendis et
 juvandis Viris bonis voluptatem ponamus. Vale,
 Vir celeberrime! et si lubet, de recte tradito fasci-
 culo, quamprimum licet, me edoce. Scribebam Kauf-
 byræ Prid. Cal. Jun. MDCCXXXVI.

III.

Viro Nobilissimo, Amplissimo, Celeberrimo D.
 Joanni Lamio in Acad. Florent. P. P. famige-
 ratissimo, S. P. D. Jacobus Brückerus.

Recte ad me his diebus, curante generosissimo
 Koepfio nostrate, redierunt transmissa folia, Inscrip-
 tionem Herodianam complectentia, quæ non ingra-
 ta tibi advenisse lætus ex humanissimis tuis perspexi.
 Gratulor mihi, me obstetricante folia ista, amplissi-
 ma collectione tua non indigna ob famam virorum,
 quorum manum et mentem de ea exhibent, in tuas
 manus devenisse, oblivioni ita subtrahenda. Faxit
 Numen, ut animi, corporisque viribus integer, et
 valentissimus tum huic, tum reliquis, quæ meditaris,
 Operibus præesse valeas, sicque æternitatem nominis
 diu jam bene meritis partem laudibus augeas et mul-
 tiplices. Quod certe in his Germaniæ nostræ oris

eo certius futurum est, quo magis *Eruditi nostri* (quam nostri seculi felicitatem puto esse) in pretio eruditioni statuendo æqui, tuæ eruditionis honorem hædenus deprædicarunt, inter quos *Lipsienses* in foliis hebdomadariis, quibus res gestas eruditi Orbis in modum *Novellarum*, quas vocant, indicant, conatus tuos mature indicarunt, et jam nupero *Augusto* mense consilium edendorum ~~anndorum~~ recensuerunt. Ego vero tibi morem gesturus illius exemplum tum ad *Bibliopolam* *Augustanum* *Dav. Raym. Merzium*, tum ad *Ulmenfes Bartholomæos* patrem et filium, hodie mittam, qui quum *Italiæ* vestræ propiores sint, facile tecum commercium litterarium inibunt, modo ipse ad eos hac de re scribas: ita enim eos simili consuetudine uti cum *Argelato Mediolanensi*, et *Venetis Bibliopolis*, *Herzio* aliisque, satis novi. Quod vero laudans schedas meas tam proluxa benevolentia dignaris, facis quidem, quod tua virtus, et præstantia in se pollicetur; et de quo maxime mihi gratulor, amor erga me immeritus suadet; oneras vero admodum pudorem, et modestiam meam, qui me laudibus tuis longe inferiorem satis sentio. Erunt tamen illæ mihi calcaris instar, ut si non attingere earum culmen valeam, certe non desidens fuisse in ostenso virtutis, et diligentiae campo emetiendo censear. Velim tamen, ut, quod futurum spero, sæpius ad me scripturus parcius istis erga me utaris, certus nihil mihi magis curæ esse cordique, quam curtæ suppellectilis cognitionem, et ingenuam confessionem. Doleo vero valde te nostræ linguæ usu destitui, in qua nostri seculi more pleraque mea conscripsi; ut haberem, quæ porro ad te mitterem. Sunt quoque multa, quæ passim in *Diariis* eruditis interspersa sunt, quorum omnium hic habes notitiam, parem, si ita com-

modum est, de eruditissimis lucubrationibus tuis mihi faciurus. Quod vero non humanitate solum, sed et liberalitate erga me uti vis prorsus singulari, totum me tuo æri reddis devinctissimum. Notabo candido lapillo diem, qui me tuis doctissimis lucubrationibus beabit, et Bibliotheculæ meæ novam ex egregiis lucubrationibus induet superbiam. Tu modo, Vir eruditissime, impera, qua ratione tibi porro usui commodove studium meum, tibi que inserviendi diligentia esse queat, et favore tuo, quod facis, dignare porro me tibi devotissimum. Vale. Scrib. Idib. Octobr. A. S. R. MDCCXXXVI.

Fragmenta duo

I.

Sed quid Meursius? An recte procedit Opus, quo immortalitatem mereberis? Hæc BRÜCKERUS in Epistola data Calend. Januar. MDCCXXXVIII.

II.

Interim, quum anxie desiderares aliquot libros Meursianos, quos frustra in Italia quæsisisti, omnem movi lapidem, omnem pulsavi januam, ut tuis desideriis velificarem: sed (quod doleo) hætenus frustra, ob insignem raritatem eorum. Tandem non sine gaudio, precio precibusque, ex Bibliotheca quædam Viri alicuius celeberrimi extorsi: Hesychii Milesii Viri illustis Opuscula, partim hætenus non edita. Jo. Meursius Græce ac Latine primus simul vulgavit cum notis. His adjecta Bessarionis Epistola Græcobarbara. Lugd. Bat. 1613. Continet libellus utrumque, quem desideras, tractatum:

tum : De Viris doctrina claris , et : De Rebus Patriis Constantinopolitanis ; sed pretium libro rarissimo statutum est quatuor thalerorum imperialium ; id quod tibi significandum antea duxi , ut per aliquem nostratum soluta illa pecuniæ summa librum accipias. Rogo itaque , ut prima occasione rescribas , et quo modo liber a te tantopere desideratus queat transferri , indices. Reliquorum curas etiam amicis commendaui , si fuero nactus , extemplo significaturus. Hæc idem in Epistola scripta 16. Calend. Decembr. MDCCXXXIX r).

r) Iſtas Noſtri Epistolæ LAMIUS in Præfat. ad Jo. Murſii Opp. Florentiæ procuſa exhibuit. Menda , quæ eò irreperunt , Lector facile emendabit.

Jam tempus monet intermiſſæ orationis filum reſumere , et , quod reſiduum eſt , narrare : videlicet quantum honoris , poſt viros privatos , integræ etiam Academiæ ac Sodalitia docta in Noſtrum contulerint ; quæ Collegam habere eum certatim ambiverunt. Sic anno 1731. regia Academia ſcientiarum *Berolinenſis* inter membra ſua adſcripſit. Sic anno 1736. Societas Germanica *Lipſienſis* Collegam adoptavit. Sic anno 1743. Sodalitas Latina *Jenenſis* ſuum eſſe voluit. Sic anno 1747. Academia Scientiarum *Bononienſis* in album ſociorum retulit. Sic anno 1748. Societas Germanica *Göttingenſis*, electoralis Academia *Monaacenſis* in Bavaria , Sodalitas litteraria *Duisburgenſis*, et *Roboretana* civibus ſuis annumeraverunt.

Quàm autem hac Eruditorum amicitia , quàm his honorum teſtificationibus univerſis dignus extiterit BRUCKERUS , evidentiffime commonſtrabit *Catalogus Operum* ab eo publicatorum , quem
ut

ut absolutissimum et omnibus perfectum numeris dem, pro virili allaborabo. Ecce illum! —

1. *De Pyrrhone à Scepticismi universalis macula absolvendo.* Vide, quæ superius in *Vita* p. 4. de hoc meletemate monui. Extat in *Miscellaneis Lipsiens.* T. V. p. 236. & in *Miscell. Historiæ philosoph. litterar. critic. a Nostro editis Augustæ.* 1748. quæ consulas velim. p. 2. (n. a).

2. *Q. Curtius Rufus adolescentibus ad imitandum non proponendus.* Reperitur in *Miscellan. Lipsiens.* T. IX. et in *Miscellaneis Nostri*, 1748. p. 601.

3. *Observatio exegetica in locum Joannis XII, 32. s)* habetur in *Miscellan. Lipsiens.* T. X. reimpressa in *Miscell. Nostri* 1748. p. 563.

4. *Tentamen Introductionis in Historiam doctrinæ logicæ de Ideis.* in 4. Jenæ. 1719. rursus Augustæ. in 8. 1723. hoc titulo: *Historia philosophica doctrinæ de Ideis, quâ tum veterum, imprimis Græcorum, tum recentiorum Philosophorum placita enarrantur.* Dicaverunt editionem istam bibliopolæ D. R. Mertz & J. J. Mayer, haud dubie Nostri stylo & opera usi, permagni nominis Viro, Christoph. Ottoni Comiti & Domino ab & in Schallenberg, Constantiensis & Augustanæ Ecclesiæ cathedralis respective Præposito & Decano: quem totus orbis eruditus Antiquitatis æstimatorem & cultorem doctissimum suspexit: cui ob inexplebile studium codices græcos nocturna versanti manu, versanti diurna illud proverbium: Græcia Alpès transvolavit, hoc addito: & in ædes Schallenbergianas immigravit, accommodari potuit: cuius palatium Palladis atrium & Litteratorum Palladium apud omnes audit

s) ADELUNGIUS L. C. titulum sic effert: *De Christo Signifero.*

vit &c. &c. Ad hanc *Historiam*, quam Eruditi *Lipfienfes* in *Actis* suis ad annum 1723. recenſere non omiferunt (ubi etiam videtiſis) pertinent ſequentia duo.

5. *Schediasma hiſtorico - philoſophicum de Con-
venientia Numerorum Pythagoræ cum Ideis Plato-
nis, Supplemento Hiſtoriæ de Ideis inſerviens*, quod
reperitur in *Schelhornii Amænit. litter. T. VII.*
p. 173. et in *Miſcellan. Noſtri.* p. 56.

6. *Supplementum II. ad mox dictam Hiſtoriam,
varia παραλειπομένα et Obſervationes complectens.* Ha-
betur in *J. G. Schelhornii Amænit. litter. T. VIII.*
p. 299. Reçuſum cum novis acceſſionibus extat
in *Miſcellaneis Noſtri* p. 110.

7. *De Comparatione Philoſophiæ gentiliſ, cum
Scriptoribus ſacris & Religionis chriſtianæ dogmatibus,
caute inſtituenda.* in 4. *Jenæ.* 1719.

8. *Meditationes philoſophicæ de falſa Virtute,
exemplo Alexandri M. illuſtrata.* *Jenæ.* 1720. Rur-
ſus reçuſæ cum *Miſcellan. Noſtri.* 1748. p. 12.

9. *Præſatio, ſermone vernaculo ſcripta, de
Scriptoribus Rerum Turcicarum.* Habetur ante:
Van Drieſch Geſandtschaft an den Groſſultan. 8.
Augsburg. 1722.

10. *Præſatio, ſermone vernaculo ſcripta, de
Scriptoribus Hiſtoriæ Auguſtæ.* Extat ante: *Le-
ben der Römischen Kaiſerinnen.* 8. *Augsburg.* 1723.
de quo libro dicere pergo.

11. *Leben der Gemahlinnen der erſten XII. Rö-
miſchen Kayſer, ex Gallico D. de Servies. Volu-
mina II.* *Augsburg.* 1724. in 8.

12. *De Vita et Scriptis Eliæ Ehingeri Commen-
tatio, qua haud pauca Hiſtoriam litterariam, præ-
ſertim Auguſtanam, illuſtrantia adducuntur.* in 8.
Bibl. Auguſt. Alph. VIII, C *Au-*

Augustæ Vindel. 1724. Dicavit *Phil. Jac. Crophio* Gymnasii *Annæani* Rectori, Præceptor quondam suo, in cuius laudes fusè excurrit, haud immemor discipulus. Ad scribendam autem hanc *Commentationem* maxime *Nostrum* excitavit, quod in manus suas incidissent duo iustæ magnitudinis Volumina, in quibus, præter Opuscula *Eliæ* magnam partem inedita, varia comprehendebantur, quibus *Ehingeri* Vitam illustrari posse putabat. Communicarat quoque *Conrad. Casp. Ehingerus*, Medicus et Physicus Augustanus, plura cum *Nostro*: quibus ille subsidiis munitus Operi conscribundo manum admovit, in cuius calce addidit quædam ex Schedis *Ehingeri* nondum edita. Fusc de hoc Libello agunt *Eruditi Lipsienses* in *Actis* suis ad annum 1725. quæ consule.

13. *Additamenta quædam Nostri ad præcedentem Vitam* exhibet *J. G. Schelhornius* in *Amænit. litter. T. VIII.* p. 646.

14. *Dissertatio epistolica de MSS. quod Georgius Remus t) in IV. Libros Regum exaravit, ad Sigismundum Jacob. Apinum Professore Norimbergensem.* in 4. *Augustæ.* 1724. Recusa in *Miscellaneis Nostri* 1748. p. 474.

15. *Electa epistolica ex commercio Virorum doctissimorum cum Theophilo Spizelio &c. u)* Habentur in *Schelhornii Amænit. litterar. T. V.* p. 202. & auctiora in *Miscellan. Nostri* p. 258.

16.

t) V. *Bibliotheca meæ Augustanæ Alphabetum I.* v. *Remus.*

u) Vir doctus *Augustanus*, de quo alibi à me dicitur.

16. *Antiquorum, quæ Augustæ Vindel. extant, Monumentorum à Marco Vellero x) editorum Supplementum, ab ipso Auctore collectum, ac jam primum ex Codice Velferiano editum à Jac. Bruckero. Reperitur in Schelhornii Amænit. litterar. T. V. p. 116. Recusum habes in Miscellan. Nostri. p. 585. & denuo in Jo. Reinh. Wegelini Thes. Rer. Suevic. T. IV. p. 8.*

17. *Notitia rarissimæ Versionis germanicæ Libri Psalmorum à D. Ottmaro Nachtigallo sive Luscinio confectæ. Habes eam in Schelhornii Amænit. litter. T. VI. p. 455. Iterum in non paucis mutatam & emendatam in Miscellaneis Nostri, p. 302.*

18. *Epistola de Providentia Stoica ad J. G. Schelhornium, Amicum jucundissimum. Invenitur in eiusdem Amænit. litterar. T. VIII. p. 443. & in Miscellan. Nostri, p. 147. ubi monet, hanc explicandæ Providentiæ Stoicæ rationem V. Cl. Budæo placuisse.*

19. *Dissertatio de Vita & Scriptis Achillis Pirminii Gassari Lindaviensis, Medici et Poliatri Augustani. Vide in Schelhornii Amænit. litter. T. X. p. 987. & in Miscellan. Nostri, p. 409.*

20. *Analeſta ad Vitam Matthiæ Schenckii y) Primarii Scholæ Annæanæ, Augustæ. Reperiuntur in J. G. Schelhornii Amænitat. litter. T. XI. p. 362.*

C 2

21.

x) V. *Bibliotheca meæ Augustanæ Alphabetum II.* ubi tum huius tum ceterorum Velferorum doctrinæ laudes prolixè exposui.

y) Scilicet Schelhornius Amænit. T. X. recudi fecerat *Epistolam Schenckii, qua Vitam ipse suam Hier. Wolfio descriperat. Ad hanc itaque referri debent dicta Analæſta. Postea vero Bruckerus Vitam Schenckii ex eadem Epistola dedit usus Analæſtis istis, inseruitque Miscellaneis suis, de quibus sermo inferius recurret.*

21. *Elogium illustris Viri Lucæ Schroeckii Medicinæ Doctoris &c.* Extat in *Schelhornii Amœnit. litterar.* T. XIII. p. 1. et in *Miscellan. Nostri*, p. 486.

22. *De Stratonis Lampfaceni Atheismo*, ad V. Cl. Jacobum Zimmermannum Tigurinum *Dissertatio epistolica*. Vide *Schelhornii Amœnit. litter.* T. XIII. p. 311. et *Miscell. Nostri*. p. 154.

23. *De Vestigiis Philosophiæ Alexandrinæ in Libro Sapientiæ.* Extat in *Miscellaneis Berolinensibus*. T. VI. p. 150. et in *Miscell. Nostri*, p. 187.

24. *De Secta Elpistica.* Extat in *Miscell. Berolinensibus*, T. V. p. 223. et in *Miscellaneis Nostri*. p. 164. ubi *Noster* addit: hoc meletema nec illustri Societati *Berolinensi*, nec Viris passim doctis displicuisse.

25. *Balthasar Gracian Kluger Welt- und Staats-Mann.* in 8. *Augsburg.* 1729. Ita Titulum Libri *Theoph. Georgius* in: *Europæisches Bücher-Lexicon*, proponit. *Adelungius* autem sic: *Der vollkommene Mensch, aus dem Spanischen Balthas. Gracians, nach der Französischen Uebersetzung des Franz Courbeville.* Addidit *Noster* Præfationem de Rebus *Graciani*.

26. *Otium Vindelicum, siue Meletematum historico-philosophicorum Triga.* in 8. *Augustæ Vind.* 1729. In primo meletemate de *Comparatione Philosophiæ gentilis, cum S. Scriptura &c. caute instituenda*, fusius emendatiusque, quam anno 1720. egerat, agit. In secundo criticis *Observationibus adversus Anonymi cuiusdam Galli Historiam Philosophiæ ethnicæ*, 1724. editam, quam necessaria cautio ista sit, ostendit. In tertio enarrat honores, sapientiæ auctoribus & doctoribus apud Barbaros & Græcos

cos

cos post fata tributos. Vide *Acta Eruditor. Lipsiens.* ad annum 1729. p. 283.

27. *Concio vernacula*, habita in memoriam *Jubilæi II.* à præsentata Carolo V. *Confessione Augustana.* 1730. Tribuit *Nostro Liber: Ministerium evangelicum.*

28. *Concio vernacula*, habita anno 1731. die 28. Decembr. quando *Salisburgenses Emigrantes* (Hoc nomine vocabantur) *Kaufburam* transiverunt. Extat in Opere: *Sammlung der vornehmsten Schriften das Salzburgerische Emigrations - Wesen betreffend.* fol. *Augsburg.* 1732 *).

29. *Dissertatio de Calaucau Basilidianorum.* Extat in *Musæo Helvetico*, T. I.

30. *Observatio exegetica ad locum Pauli, Ephes. II. 1. 2.* Reperies in *Tempe Helvet. T. II.* & in *Miscell. Nostri*, p. 569.

31. *Incunabula Typographiæ Augustanæ.* Habentur in laudato *Musæo Helvetico* 2).

32. *De Meritis Suevorum in renascentes litteras Latinas.* Vide *Acta Societatis Latinæ Jenensis.*

33. *Programma vernaculum de Meritis Gentis Fuggeriadae in litteras*, editum linguâ vernaculâ, anno 1732. *Kaufburæ* & præmissum *Orationi*, quam de *Georg. Hermanno Wolfg. Ludov. Hermannus Kaufburæ* habuit. Hoc ipsum multâ auctum & latina veste indutum denuo in *Miscellan. suis*, p. 391. exhibuit *Noster.*

C 3

34.

*) Non est dubio locus, plures *Conciones à Nostro excusas haberi: sed has fusius referre, parum attinet.*

2) De *Typographia Augustana* vide meam *Diatriben* præfixam *Annalibus* eiusdem, à G. G. *Zappio* editis, in 4.

34. *Nachricht a) von Stephani Forcatuli Buche: de Gallorum imperio et philosophia Gen. 1595. Nachricht von dem Augspurgischen geschriebenen Deutschen Rechte, das unter dem Namen des Stadt-Buches im Jahre 1276. zusammen getragen, und von Rudolph dem ersten bekræfftigt worden b). Abhandlung von einigen alten Deutschen Vbersetzungen der H. Schrift. Titi Livii des allerredtsprechsten vnnd hochberûmtesten Geschicht - Schreibers Rœmische Historien verdeutscht durch Nicolaum Carbachium und Jacobum Micyllum, Maynz. 1533. Jesuwald Pickharts Bienenkorb des Heil. Röm. Immenschwarms. Christlingen. 1601. Anmerkung über die Erklärung alt-deutscher Schrifften, aus noch übrigen Provinz-wörtern und besonderer Mundart, zumal des Ober-Schwabens. Arzneibuch, Augspurg. 1479. Joannis Stobæi Scharffsinnige Sprüche aus den Schriften der Griechen, durch Georg. Frælich c) verdeutscht. 1550. Valerius Maximus ver-*

a) Præsentî N. 34. comprehensæ Commentationculæ vernaculæ cunctæ inveniuntur in Libro, celebri GOTSCHEDII auspiciis vulgato hac epigraphe: *Beyträge zur critischen Historie der deutschen Sprache. 1732. Tomo IV. VI. VII. & VIII.* Post aliquot annorum spatium edens curis secundis Noster sua *Miscellanea latina*, de quibus *inferius* dicam, instituerat eis etiam hæc sua *Miscellanea germanica*, additis paucis aliis, *peculiari volumine* adjicere; sed cum jam sola *latina* justæ magnitudinis librum implevissent, satius duxit, illa *vernacula* penitus omittere; quod in Opere noto & omnium manibus trito (puta, supramemorato Gotschedii) facile inveniri possent.

b) Hanc Commentationem etiam J. R. WEGELINUS suo *Tthesauro Rer. Suevic. T. IV. p. 35.* accedere jussit.

c) De hoc aliisque Scriptis Frælichii & eiusdem Vita egi in *Alphabeto I. meæ Bibliothecæ Augustanæ*,

verdeutsch. *Augsp.* 1489. *Nachricht von der Beschaffenheit der Deutschen Sprache und deren Schreibart bey den Rechtsgelehrten vor dem sechzehnten Jahrhunderte. Versuch einer deutschen Uebersetzung von Johannis Stobæi Sammlung auserlesener zur Naturlehre gehöriger Lehr - Stücke.* \ *Anonymus de orthographia Germanica aut potius Suevica. Eine hübsche History wie Lucius Apulejus in Gestalt eines Esels verwandelt und verkehrt ward. Nachricht von der versprochenen Ausgabe des Augsburgischen Stadt - Buches. Severini Boëthii bedencken wie man sich bey vordringendem Gewalt und Wohlergehen der Gottlosen zu verhalten habe, verdeutsch. Nurnb.* 1660. *Xenophon von dem Leben und Heerzuge Cyri in gut Deutsch verordnet von Hier. Boner.*

35. *Lettre sur l' Atheïsme de Parmenide, traduite du Latin.* Extat in Libro: *Bibliothèque germanique*, T. XXII. p. 90 - 98. Dederat Noster hoc meletema, unâ cum altero de *Stratonis Lampiaceni Atheïsimo* (Vide superius N. 22.) ad Jo. Jac. Zimmermannum Tigurinum, qui Apologiam pro Viris magnis, Atheïsmi accusatis, meditatus fuerat; sed quòd vir doctus, qui in linguam Gallicam traductum memoratæ *Bibliothecæ* inseruit, in rei summa mentem *Bruckeri* non satis assecutus esset, maluit is eam, in *Miscellaneis* suis, utpote habitu peregrino indutam omittere, quam refingere totam et novam dare; eo magis, quod interea temporis in *Historia critica Philosophiæ de Parmenide* sufficienter disseruisset.

36. *Kurze Fragen aus der Philosophischen Historie von Anfang der Welt bis auf die Geburt Christi, mit ausführlichen Anmerkungen erläutert.* in 12. Vol. VII. *Ulm.* 1731. - 1736. Dicavit Noster re-

giæ Porussicæ Academiæ Scientiarum. Vide *Acta Eruditorum Lipsiensium*, ad annum 1731. et seqq. Ad hoc Opus pertinent sequentia duo.

37. *Auszug aus den kurzen Fragen aus der Philosophischen Historie.* in 12. Ulm. 1736. Iterum cum additionibus, Ulm. 1752. in 8. De hoc Libro Jo. And. FABRICIUS in *Abriß einer allgemeinen Historie der Gelehrtheit*, P. I. p. 338. testatur: *Bruckeri Compendium Quæstionum ex Historia philosophica, liber est omnibus tyronibus utilis.*

38. *Neue Zusätze verschiedener Vermehrungen, Erläuterungen, und Verbesserungen der kurzen Fragen aus der Philosophischen Historie.* in 12. Ulm. 1737. Consule *Acta Eruditorum Lipsiens.* ad annum 1738. p. 238.

39. *Historia Vitæ Adolphorum OCCONUM... ad illustrandam rem litterariam & medicam Sæculi XVI. comparata.* in 4. Lipsiæ. 1734. Dicavit Joann. Thomæ de RAUNER &c. &c. *Musarum Mæcenati summo*, gratam de præstitis sibi, olim litterarum studiis innutrito, pluribus beneficiis mentem testaturus. Nuncupatoriæ succedit *Prolusio de Medicis Augustanis Sæculo XVI. celebribus* *) Sequitur *Vita trium Oconum*, quam potissimam partem ex *Colledaneis* a memorato Wolsfg. Jac. Sulzero sibi, sanitatis curandæ causâ *Augustæ* quondam hærenti,

*) *Prolusio* hæc, utut perdocta et plena eruditionis litterariæ, multum tamen inferior (nisi me fallant omnia) est iis, quæ ego in præsentī *Alphabeto de Medicis Augustanis Sæculi XV. et XVI.* afferō sub speciali titulo: *Iatrologia Augustana* &c. sicque effectui datum puto, quod Bruckerus. ipse monuit, dicens: *Habes hic, Lector! brevem Medicorum Augustanorum, qui Oconibus cœvi fuerunt, notitiam, cui plura facile addet, plenioraque dabit, cui occasio tempusque suppetunt* &c. &c.

ti, gratiose communicatis dedit; quin tamen, quæ ipsemet observarat, addere omiserit. Ad calcem habetur *Lucæ SCHROECKII Hygea Augustana, seu Memoria sæcularis Collegii Medici Augustani*, cuius edendæ Auctor, dum in vivis fuit, licentiam *Nostro* concesserat. Claudit Opus *Epistola Jo. Georg. LOTTERI* superius nominatî, quem *Noster* huius meletematis sui typis edendi procuratorem *Lipsiæ* constituerat, plena urbanitatis et amicitiae, lectu ob id apprimè jucunda, quod fortunam in Eruditorum quoque orbe interdum, veluti in aliis, pro arbitrio dominantem, et in lucubrationes solide elaboratas ac sale conditas, quam in futes *Susfenorum* scriptiunculas, iniquiorem bellè accusat.

40. *David LANGENMANTEL Historie des Regiments in der H. R. Reichs - Stadt Augsburg.* fol. c. fig. *Augsburg.* 1725. Laudant hoc Opus *Eruditi Lipsienses* in *Actis* suis ad annum 1728. p. 176. Congessit illud *David Langenmantel senior*, Duumvirisque et Senatui Augustano sacravit: *Nostro* autem commendavit edendum; qui etiam illud novis et gravis momenti documentis auctum vulgavit, monens in *Præfatione*, se suam de *Advocatia Augustana* Dissertationem *Miscellaneis Berolinensibus* inferi curavisse. Vide *inferius*, ubi de *Miscellaneis Nostri* ago. Editio (vel reipsa, vel titulò solò reimpressò) *secunda* prodiit *ibidem* anno 1734.

41. *Dissertatio epistolica de Meritis in Rem litterariam, præcipue græcam, Davidis Hoeschelii ad Philipp. Jac. Crophium, socerum suum.* Extat separatim excusa *Augustæ*: in 4. 1738, item inserta *Tempe Helveticis. T. IV. p. 469*, item aucta et emendata in *Miscellaneis Nostri p. 444.*

42. *Synopsis Vitæ Hieron. Wolfii, Ephori Gymnasii San - Annæani, ab ipsomet scriptæ.* Vulgavit *Noster* anno 1739. separatim schedis. Transiit ex his in *Tempe Helvetica*, T. IV. p. 503. Inseruit etiam *Noster* suis *Miscellaneis*, p. 352.

43. *Pinacotheca Scriptorum nostra ætate litteris illustrium, exhibens Auctorum eruditionis laude scriptisque celeberrimorum, qui hodie vivunt, Imagines & Elogia. Vitas, Scripta, litterarum Merita recensuit Jacobus BRUCKERUS: Imagines ad archetypa ære accurate expressit Joann. Jacob. HALDIUS &c. in fol. Augustæ Vindel. 1741. & seqq. Decades X. quibus postea accessit Supplementum sive Appendix undecim alias Effigies complectens, quâ Opus clauditur, quin ulterius continuatum fuerit. Vide *Acta Eruditorum Lipsiensium* ad annum 1743. Criticorum alios ægre habuit, quod *Noster* Eruditos partis Catholicæ multis laudibus extulerit: aliis displicuit, quod encomiasten potius, quam biographum egerit; quas accusationes *Noster* et præsensisse videtur, et in antecessum elisit, ad calcem *Præfationis* monens: *Illud maxime cogitare Lectorem benevolum jubemus, non esse nobis hunc animum, Historiam quamdam litterariam edere (illa enim alios fines aliasque rationes postulat) sed delineare nos velle Virorum scriptis nostra ætate illustrium faciem non corporis tantum, sed et animi atque eruditionis. . . . Non quærenda itaque est in his paginis historia critica controversiarum, quibus nonnulli in litterato orbe innotuerunt, nisi quousque illa instituti præsentis causâ taceri omnino non poterat. . . . Eos quoque, qui infirmitatum potius, et lapsuum, quos magni quoque interdum Viri (ut sunt homines) inter summas virtutes patiuntur, enar-**

ratione delectantur, quam eruditionis, virtutum atque meritorum eorum conspectum intuentur: et hoc nostro scopo non contenti, partis aliquod studium nobis forte exprobrabunt, rogatos volumus, ut nos nostro fine laboreque honestissimo frui patiantur, sintque memores, hanc Pinacothecam nomini famæque doctrina partæ celeberrimorum Virorum destinatam esse, nosque promerita honoris monumenta excitare hoc nostro studio illis voluisse &c. &c. Prodivit idem Opus etiam germanice Titulo sequenti:

44. *Bildersal itzt lebender und durch Gelahrtheit berühmter Schriftsteller, in welchem derselbigen nach wahren Original-Mahleren entworfenen Bildnisse in Kupfer vorgestellt, und ihre Lebensumstände um die Wissenschaften und Schriften aus eingesandten Nachrichten verfaßet und erzählet werden.*

45. *Historia critica Philosophiæ a mundi incunabulis ad nostram usque ætatem deducta. in 4. Lipsiæ. 1742. Tomi IV. in V. Voluminibus. Post edita sermone vernaculo tria Opuscula superius N. 36. 37. 38. memorata BRUCKERUS videns, labores suos philosophicos litteratæ reipublicæ multum probari, deinde amicorum suorum nominatim Heumanni Göttingæ, Beaufobrii Berolini, ac exterorum Eruditorum, quos Germanica illa utpote linguæ imperitos juvare non poterant, monitis excitatus ad scribendum Opus hocce latinum animum adjecit: Opus dignum regio, quo superbit, nomine augustissimi M. Britannicæ Regis Georgii II. Opus egregium, et in hoc litteraturæ genere unicum, quod non latinam tantum eorum, quæ Noster germanice scripserat, Versionem; sed Opus plane novum dicas, in quo supplenda plurima adjecta: systematum, inprimis veterum Philosophorum, connexio et ratio accurate*

rate exposita: abjeſſa, quæ prius juventutis ſcho-
laſtica cauſſa ad exemplum Heinfii et Hübneri delecta
fuerat, erotematicâ methodo cunſta una hiftoriæ
ſerie enarrata, ac naturali et ſyſtematico ordine Lec-
torum oculis abjeſſa ſunt. Vide *Acta Eruditorum
Lipſienſium* ad annum 1742. et ſeqq. Audiamus
Jo. Andr. FABRICIUM l. c. monentem: *Hiftoriam
Philofophiæ plures ſcripſere, quos omnes Jacob. Bru-
ckerus vicit. Addit: Noſtrum in philoſophicis ſecta-
tum eſſe Joann. Jacob. Syrbium, cuius philoſophiæ,
eò necdum mortuò, extinſta eſt. Exſtiterunt qui-
dem Critici, quorum alii nimiam prolixitatem,
alii crebras earundem rerum repetitiones, alii alios
nævus aut detexiſſe ſe putarunt, aut revera de-
tlexerunt. At horum venia eo magis Auctori con-
cedenda eſt, quo minus in hominem cadit, in
vaſtiſſimi, et a noſtris temporibus, noſtraque phi-
loſophandi methodo remotiſſimi argumenti Opere
omnino non errare: quod ipſum Auctor in *Præ-
fatione* minime diſſitendum cenſuit. Majori atten-
tione dignum eſt Judicium S. Congregationis In-
dicis, quæ *Hiftoriam* iſtam duplici *Decreto* confi-
xit, quorum primum anno 1755. die 28. Julii:
alterum anno 1757. die 21. Novembris exivit *).
Prodiit idem Opus ſecunda vice anno 1767. cui
editioni *Noſter*, ut erat in ſcriptis ſuis magis ma-
gisque perficiendis indefeſſus,*

46. *Supplementa* unò Tomò comprehenſa, an-
no 1769. adjecit. Cæterum ad hanc *Hiftoriam*,
propter argumenti affinitatem, referri debent tres
ſequentes *Lucubrationes*.

*) V. *Index Librorum prohibitorum*, D. P. Benediſſi
XIV. juffu recognitus &c. 8. Parma. 1783.

47. *Institutiones Historiæ philosophicæ. Lipsiæ. 1747. in 8. Iterum auctiores. ibidem. 1758. in 8. Prodiverunt etiam germanicè, titulo sequenti*

48. *Anfangsgründe der philosophischen Geschichte. 1761.*

49. *Tabulæ mnemonicæ, æri incisæ, Historiæ philosophicæ secundum elegantissimum ordinem Cl. BRUCKERI, in usum studiosæ juventutis. in folio majori. 1753.*

50. *Guldene Aepfel in silbernen SchaaLEN, das ist, 400. in Kupfer gestochene Sinnbilder von allerley Zeiten und Umständen des menschlichen Lebens. in 4. Augspurg. 1746.*

51. *Miscellanea Historiæ philosophicæ, litterariæ, criticæ, olim sparsim edita, nunc uno fasce collecta, multisque accessionibus aucta et illustrata. in 8. Augustæ Vindel. 1748. Dedicavit Gerlaco Adolpho, Baroni de Münchhausen, Regis M. Britannici Ministro Statûs &c. Litteratorum Mecænati eximio grati animi testandi causâ, quod is Vir Opus Historiæ criticæ Philosophiæ ad memorati Regis, cui illud Noster sacrum voluit, thronum adduxerit. Vide *Acta Erudit. Lipsiens.* ad annum 1750. Exhibet Auctor in his *Miscellaneis*, sua Opuscula minora: ex parte dudum scripta, quædam etiam juvenilibus annis vulgata, pleraque petentibus amicis exarata, ut diversis *Collectionibus* mensuris ea infererent. . . Quoniam vero in *Historia critica Philosophiæ* sæpius ad illa provocaverat Noster, judicio Virorum doctorum ægre ferentium, ablegari Lectorem ad magnæ molis *Collectiones* Scriptorum miscellaneorum, in unum Volumen eadem cogere decrevit, re-ficta, emendata, aucta. Trifariam autem dispertivit; in philosophica, litteraria, critica.*

Phi-

Philosophica sunt :

De Pyrrhone à Scepticismi universalis macula absolvendo. De falsa virtute exemplo Alexandri M. illustrata. De Convenientia Numerorum Pythagoræ cum Ideis Platonis. Supplementa ad Historiam de Ideis. De Providentia Stoica. De Stratonis Lampfaceni Atheismo. De Secta Elpistica. De vestigiis philosophiæ Alexandrinæ in libro Sapien-tiæ. De Stoicis, subdolis Christianorum imitatori-bus, ad memoratum Zimmermannum Tigurinum.

Litteraria sunt :

Electa epistolica Spizeliana, cum mantissa Epp. Leibnizii. De Davide de Augusta. De Psalterio Germanico Ottomari Nachtigalli. De Versione Ita-lica Hypotyposeon Phil. Melanchtonis. De Vita Matthiæ Schenckii d). Synopsis Vitæ Hier. Wolfii e). De Vita Jeremiæ Martii f). De Meritis Gentis Fuggeriadæ in litteras g) De Vita et Scrip-tis Achillis Pirminii Gasseri. De Vita Davidis
Hoe-

d) Hujus Vitam et Scripta accuratiori calamo de-scripsi in *Alphabeto VII. meæ Bibliothecæ Augustanæ.*

e) Vitam Wolfii novis observationibus auctam et Catalogo Operum eius exactissimo illustratam dedi in eodem *Alphabeto VII.*

f) De hoc egi in eodem *Alphabeto.*

g) Illustrissimæ Gentis hujus Merita in litteras, et eorum, quos habuit, doctorum Virorum Opera fusissi-me exposui in eodem *Alphabeto*, et hac ratione (ut spe-ro) implevi, quod Bruckerus scripsit: *Lineas tantum ducemus nos, integram enarrationem relicturi illis, quibus his se totos immergere licet.*

Hoefschelii h). *De Georgii Remi Commentario in libros Regum i)*. *Elogium Lucæ Schræckii. De Vita Phil. Jac. Crophii k)*. *De Advocatis Augustanis l)*.

Critica sunt :

Explicatio Ioel II. 23. Exegetis Joann. XII. 32. Exegetis Ephes II. 1. 2. Supplementum Antiqq. Augustan. Marc. Welseri. De Curtio juvenum imitationi non commendando.

52. *Ehrentempel der deutschen Gelehrsamkeit, in welchem die Bildnisse gelehrter und um die schönen und philologischen Wissenschaften verdienter Männer unter den Deutschen aus dem XV. XVI. und XVII. Jahrhunderte aufgestellt, und ihre Geschichte, Verdienste und Merkwürdigkeiten entworfen sind von Jacob Brucker &c. in Kupfer gebracht von Joh. Jac. Haid. 4. Augsburg. 1747. Videntes BRUCKERUS & HAIDIUS, Pinacothecam suam, de qua N. 43. dictum est, abs Republica litteraria magna cum approbatione excipi, ad con-*

k) *Hoefschelii laudes prolixè celebravi in Alphabeto VII. dictæ Bibliothecæ, additis pluribus Epistolis eius anecdotis.*

i) *Vitam Remi, eiusque Opera exposui in sæpius memoratæ Bibliothecæ Alphabeto I.*

k) *Hanc Commentationem ineunte anno 1744. ad Societatem latinam Jenensem, scripsit Noster; quod a memorata Societate in locum Crophii, morte erepti, adlectus fuerat.*

l) *Hæc scripsit Noster in Supplementum eorum, quæ in Langenmantelii Regiments-Historie von Augsburg de eodem argumento monuerat. (Vide supernis N. 40.) Hæc eadem Jo. Reinh. Wegelinus Thesauro Rer. Suevic. T. IV. p. 35. inseruit.*

construendum istud *Templum honoris* animum ad-
 jecerunt, eo lubentius, quo magis à Viris doc-
 tis, præsertim GOTSCHEDIO, ad Nationis *Germa-
 nicæ* litterarias laudes ab exterorum futilibus præ-
 judiciis honesto conatu ulciscendas animabantur.
 Continet autem *Opus Vitas & Effigies*, affabrè
 in ære expressas, *quingenta* Doctorum *m)* ex
 Gente *Germanica*, quas BRUCKERUS, jam non
 encomiasten, sed vice versa biographum agens,
 multa crisi breviterque ita conscripsit, ut rerum
 notabilium nihil ei exciderit: ut multigena lec-
 tione sese exercitatum prodiderit, plurimumque
 lucis litteratæ eorum temporum historiæ affudisse
 deprehendatur.

53. *Entwurf einer urkundenmäßigen Geschichte
 der evangelischen Pfarrkirche zum H. Kreuz in Augs-
 purg, zur Erläuterung der Geschichte der evange-
 lischen Kirche in Schwaben.* in 8. 1753. Scriben-
 di Operis huius occasionem dedit *Nostro* Solenni-
 tas *secularis* reædicati Templi, quod pars acatho-
 lica *Augustæ* possidet, *S. Crucis*.

54. *Scipionis Aquiliani Libri de Placitis Phi-
 losophorum ante Aristotelem.* in 4. *Vratislaviæ.* 1756.
V. Schwäbisches Archiv. III. Stuck. p. 305. Audiamus,
 quæ *Noster* in *Præfatione* ad *Miscellanea* 1748. edita
 monuit: „ Animus est, quam dudum promissimus,
 „ *Syllogen Opusculorum a celeberrimis Viris edito-
 „ rum, quibus philosophicæ Historiæ lucem accende-
 „ runt, sed quæ rariora facta in paucorum manibus
 sunt,*

m) Nimis longus forem, si hos nominare vellem
 omnes. Ergo paucos tantum exempli gratiâ memora-
 bo: Rudolphum *Agricolam*, Conradum *Celtem*, Joannem
Reuchlinum, Conradum *Gesnerum*, Marcum *Velferum*,
Martinum Opizium, Petrum *Lambecium* &c. &c.

„ sunt , observationibus nostris auctorum et emenda-
 „ torum per partes edere ; quoniam ad ea quoque
 „ haud raro provocavimus , multaue in promptu
 „ sunt , quibus juvari hoc literarum genus possit ,
 „ digna quæ oblivioni eripiantur . Cuius exemp-
 „ lum esse potest *Scipionis Aquiliani libellus de pla-*
 „ *citis physicis Philosophorum ante Aristotelem* , lon-
 „ ge rarissimus , paucisque visus , ideoque dudum
 „ ut recudatur , exoptatus . Qua in re Virorum
 „ doctorum auxilium merito expetimus . “ Quam-
 vis autem *Bruckerus* hoc suum propositum omni-
 bus partibus explere (quibus nescio) fatis impe-
 ditus nequiverit , tamen *Aquilianus* , annò supra
 indicatò , foras exiit (si *Adelungio l. c.* fidem ha-
 bemus) filio *Nostris* , supramemorato *Carolo Fri-*
derico , protrahente ex scriniis paternis , *Commen-*
tarios & Illustrationes adjiciente . *Lipsiæ. in 4.*

55. *Die heilige Schrift alten und neuen Testa-*
ments nebst einer Erklärung aus den Anmerkungen
engländischer Schriftsteller. in 4. Leipzig. Quam
 partem in istis habuerit *Noster* , discas ex sequen-
 tibus : Cùm anno 1758. *Lipsiæ* Operi huic cudendo
 initium factum esset , *Romano Tellerò* , *Lipsiæ* ;
 et *Jo. August. Dietelmaiero Altdorffii* *Vetus Testa-*
mentum curantibus ; *Noster* , ut novum Testa-
 mentum prælo adornaret , exorrari se passus est ,
 ediditque illud hoc titulo : *Auslegung der H. Schrift*
des neuen Testaments einiger englischen Gottesgelehr-
ten , mit Anmerkungen versehen , Leipzig. in 4to.
 1766 - 1770.

56. *Heiliges Gebets - Opfer. Tribuit Nostro*
Liber : Ministerium evangelicum. 4. Augustæ.

57. *Epistolæ ad Joannem Lamium* , quas supe-
 rius habes verbatim expressas.

Bibl. August. Alph. VIII. D Su.

Supereſt, ut indicem, quanam Scriptores inſuper conſuli de *Noſtro* poſſint. Sunt illi GÖTHE *gelehrtes Europa*. Tomo III. *Unſchuldige Nachrichten* T. XXV. & XXX. *Leipziger gelehrte Zeitung* T. I. *Hißmann Litteratur der Philoſophie*. STRUVII *Bibliotheca philoſoph.*. *Merckwürdigkeiten der Dresdenschen Bibliothek*: qui omnes multas ei laudes dicere non omiſerunt.

★

★

★

Hæc ſunt, Lector! quæ de BRUCKERO dicere habui — Jam de EHINGERO (quod promiſi) pauca aſſuam; de cuius Vita & Scriptis editis, ineditisve breviorẽ me eſſe licet, quod hæc eadem integrò libellò fuſe deſcribenda ſuſcepit BRUCKERUS, quem ut Lector harum rerum avidus adeat, rogo.

Elia EHINGERO Vitæ Fatorumque ſeries fuit ſequens. Natus eſt *Noſter* in cœnobio Oettingenſi, *Chriſtgarten* dicto, anno 1573. ad diem 7. Septembris. Hinc *Auguſtam* cum patre *Elia Ehingero Verbi* (ut ajunt) Miniſtro anno 1584. venit: ubi primitus in Schola *San - Annæana* ſub *Hieronymo Bavaro* (Bair) ſtudit; anno vero 1588. inter Alumnos Collegii evangelici aſſumptus ductu *Georgii Salzhuberi* & *David. Schrammii* ita profecit, ut anno 1593. in Academiam *Wittebergensẽ* mitteretur. In hac *Polycarpum Leyſerum*, *Ægidium Hunnium*, *Huberum*, *Gefnerum* &c. audivit, et ſex *Diſputationibus*, intra triennium habitis, adeo inclaruit, ut ſupremos in *Philoſophia* honores conſecutus alios doceret, interque diſcipulos ſuos *Fridericum Hortlederum*,
edi-

editis postea ad Jus Germaniæ publicum attinentibus Scriptis celebrem numeraret.

Tubingam relictus præter expectationem muneri ecclesiastico admotus est: mox etiam ab Barone *David. Enenkelio Albertobergam* (*Altersberg*) in inferiori Austria ad aulici Ecclesiasticis munus obeundum vocatus est, idque ab anno 1597. per sexennium obivit. *Enenkelio* patrono fatis raptò *Kefermarckium* in Austria superiore a *Jo. Wilh. Barone de Zelcking* accersitus idem munus sustinuit, usque dum Lutheranis Austriæ regionem purgare iussis et ipse anno 1605. alias sedes petere cum familia sua coactus est. Itaque *Augustam* confugiens tum privatis se Musis dicavit, tum *Joanni Adamo & Joanni Alberto de Wolfstein* Baronibus in *Sulzburg* et *Pürbaum* officia sua obtulit; qui, quod nullum munus ecclesiasticum vacaret, tum quidem eum benevolentissimis promissis consolati sunt. Hæc inter opportune accidit, ut *Rottenburgum* ad Tubarim anno prædicto evocaretur, *Reſtoris* Scholæ spartam tuiturus. Hanc annos 12. ita tuitus, ut multam a suis laudem inde retulerit: tantoque amore juventutem sibi creditam complexus est, ut neque *Sulzburgum*, quò eum mox dicti patroni datam fidem liberaturi anno 1611. ad Pastoris et Superintendentis munus vocaverant, neque *Ulmam* invitatus iverit.

Suscepit tandem *Augustæ* Rectoris, Professoris, et Bibliothecarii provinciam, quam a Senatu sibi demandatam anno 1617. die 26. Maij solenni oratione habita auspicatus est. Hic, campum litterarium nactus amplissimum, industriæ suæ specimina varia, tum confecto publicæ illius

ac celebris *Bibliothecæ Catalogo*, tum vulgatis ex eodem Musarum sacrario pluribus SS. Patrum et ecclesiasticæ Antiquitatis monumentis edidit; quæ meletemata eius præstantiora merito dixeris: nam reliqua maxima ex parte haud tanti facienda esse arbitror.

Mansit autem in ista statione ad annum 1629. quo duriora rursus experiri fata coactus est, quæ ultro sibi accersiverat, ob editam Fidei confessionem Imperatoris decreto exauctoratus. Itaque in *Saxoniam* se conferens, a Duce *Saxo-Vinariensi* Academiæ *Jenensis* proceribus commendatus est. Sed, cum nulla ibi sedes vacua esset, cura studioque *Matthiæ Hoe ab Hohenegg* in aulam electoralem admissus illustrem Ludum provincialem, cui a *Porta* nomen (germanice Schul-Pforte) anno 1630. regendum obtinuit; donec *Sueco* milite Augustâ potito ad pristinum munus quasi postliminio revocatus est. Appulit autem cum suis Augustæ anno 1632. die 16. Julii, ne quidem vel secunda hac vice diu ibi mansurus; nam cæsareis copiis (ut varia est et inconstans belli fortuna) prævalentibus, mutataque rerum Augustanarum facie anno 1635. rursus urbem relinquere et Gymnasium *Annæanum* die 21. Maij *Patribus Societatis Jesu* tradere compulsus est.

Vacabat sub idem tempus *Ratisbonæ Rectoris* munus *scholastici*. Itaque eò vocatus se contulit et demandato officio longiori tempore functus anno 1649. ob senectutis incommoda et affecti corporis valetudinem rude donatus reliquum vitæ spatium in otio litterario exegit. Obiit anno 1653. octogenario major, et in coemeterio *S. Petri* terræ mandatus est.

Ex-

Extremis vitæ temporibus, ut numerosam familiam sustentaret (filii ei erant quinque, filiæ duæ) libros suos vendere adactus fuit, eundemque in finem carmina, quæ felici vena pangebant, a se conscripta Viris illustribus civitatis, vel itinerantibus, stipis corrogandæ gratiâ, per filias suas obtulit; e qua re rumor earum pudicitiae iniquior ortum habuit; quam tamen vindicare *Bruckerus* aptis argumentis studuit.

Edidit *Ehingerus* permulta, sed varii com-
matis: gravia, & levia. Præstantiora eius sunt:
PSSELLUS in *Organum Aristotelis. Græce et Latine. Wittebergæ. 1597. Canones Apostolorum et SS. Conciliorum. Græce et Latine. in 4. Wittebergæ. 1614. Austriæ Ducum, Archiducum, Regum, Imperatorum Genealogiæ a Rudolpho I. Habsburgensi ad Cæsarem Ferdinandum II. æri incisæ a Wolfgango Kiliano. Augustæ Vindelicorum. 1623. S. Joannis CHRYSOSTOMI Oratio in Pentecosten. Græce et Latine. ibid. 1624. CÆSAREI, S. Gregorii Nazianzeni fratris, Quæstiones theologicæ et philosophicæ. Græce et Latine. in 4. ibid. 1626. Opus dicatum Senatui Augustano, in quo *Ehingerus* Codicibus Augustano et Bavarico, quem *Matthæus Raderus* comparaverat mutuum, usus est. *POGGIUS Florentinus de Infelicitate Principum. Ex Bibliotheca Augustana. in 8. ibid. 1629. Catalogus Bibliothecæ amplissimæ Reipublicæ Augustanæ, jussu Jo. Ant. Laugingeri Septemviri et Jo. Udalr. Oesterreicherii Prætoris, Bibliothecæ Præfectorum, et Scholarcharum conscriptus. in fol. Augustæ Vindel. 1633. Opus magni et fastidiosi laboris, nostro ævo perrarum. Velitatio epistolaris, seu συζητησις**

placida quorundam Societatis Jesu Patrum n) cum M. Elia Ehingero tum temporis Scholæ Augustanæ, jam vero Gymnasii Electoralis Saxonici ad Salam Rectore, in 8. Wittebergæ. 1631.

Habuit *Ehingerus* cum Viris eruditis synchronis commercium litterarium copiosum; in cuius rei documentum (præter supra memoratos tres doctissimos *Jesuitas*) appellare mihi licet *Andream SCHOTTUM*, a quo extat in *Schelhornii Amœnit. litter. T. III. pag. 258. Epistola ad Nostrum: PEIRESCIUM*, a quo ibidem duæ *Epistolæ* habentur; ex quarum prima colligitur, *Ehingerum* ei quasdam *Observationes de Mensuris hæbraicis* submisisse: *Casparem HOFMANNUM*, Medicum et Professorem *Altdorfnum*, teste *Gundlingio in Historie der Gelehrtheit. p. 5118. Joannem AUBERTUM*, Canonicum *Laudunensem*, cui ex Bibliotheca Augustana *Libros S. Cyrilli Alexandrini de SS. Trinitate* sua manu, difficili tempore, descriptos misit o).

Plurima reliquit *Ehingerus* Manuscripta, quæ *Bruckerus* fusius, quam materiarum dignitas postulare videtur, recenset. — Hunc itaque adeat, quisquis volet.

Inter alia *Interpretationi Psalmorum S. ATHANASII Patriarchæ Alexandrini* multum operæ *Ehingerus* impendit, nunquam tamen vulgatæ; ut *Bruckerus* affirmat. Atque hoc in loco Lectorem admonitum velim, asservari in nostra *FF. Veithiorum*

n) Fuerunt hi *Jeremias Drexelius*, *Joannes Brutscherus*, & *Matthæus Raderus*. Vide *Alphabetum II. præsentis Bibliothecæ*, p. 62.

o) Vide *Præfationem ad S. Cyrilli Alexandrini Opp. Tom. 1.*

rum Bibliotheca Codicem manuscriptum latinum hoc titulo: *Psalterium Athanasianum p) e Græco in Latinum sermonem conversum in illustri Porta ab Elia Ehingero, Augustano, Gymnasii Portensis Rectore, 1631. in folio.*

Et hoc quidem *Psalterium* cum *Athanasii Expositionibus in Psalmos*, quas inter dicti *S. Patris Opera* edidit MONTFAUCONIUS, non consonat: id quod perperam *Bruckerus* credidit. Concordat autem (etsi variationes plures occurrant) cum *Opere*, quod anno 1746. Romæ in folio exiit sequenti titulo: *S. Athanasii &c. Interpretatio Psalmorum, sive de Titulis Psalmorum*; ubi Editor in *Præfatione* p. XI. mentionem *Ehingeri* inferre minime omisit.

De *Nostro* quoque agunt WITTE in *Diario*: KOENIG in *Biblioth. vet. & nov.* MICHEL in *Oettingische Bibliothek. & in Oettingische Geschichte.* CROPHIUS in *Historia vernacula Gymnasii San-Annæani*. Liber: *Unschuldige Nachrichten, T. XXV. & XXIX.* Liber: *Beyträge zur critischen Historie der deutschen Sprache, T. V.* De Manuscriptis *Nostri* memorat *Theophilus Spizelius* in *Catalogo suæ Bibliothecæ*: De *Epistolis Nostri* anecdotis habes apud eundem *Spizelium*, & apud *Wolffum*, in *Supellestile epistol.*

D 4

CON-

p) Hoc *Psalterium* Bibliothecæ *Veithianæ* obtulit Excellentiss. D. *Franciscus Antonius KHAGERUS, Augustanus*, nunc *Canonicus Spaltensis & Consiliarius ecclesiast. Eichstettensis*, qui me monuit, se in aliquo *Catalogo Librorum Norimbergenfi* legisse sequentia: *Psalterium Athanasianum e græco in latinum sermonem conversum in illustri Porta ab Elia Ehingero, A. 1630. Folia 101. Idem Liber, charactere monastico.*

CONLIN (*Joannes Rudolphus*)

De *Jo. Rudolphi CONLINI*, collegiatæ ad *S. Petrum* Ecclesiæ, quæ *Augustæ* est, *Canonicæ* Vitæ circumstantiis constare nihil, est, quod doleam vehementer; eo magis, quodd ille doctrinam & indolem ad historiæ sacræ ac profanæ studium propensissimam Libris sequentibus editis egregie comprobârit.

I. Roma sancta, sive Benedicti XIII. Pontificis maximi, & S. R. E. Cardinalium Viva Virtutum Imago, æri & litteris, in perennaturam virtutum memoriam, incisa. Continentur Vitæ, Familiæ, Patriæ, Legationes, aliaque scitu & memoratu digna omnium S. R. E. Cardinalium, qui ultimo Conclavi anno 1724. interfuerunt; præter eos, qui à SS. Patre Benedicto XIII. neo - denominati fuerunt. in folio. Augustæ. 1726. Cum Iconibus à Joanne Christophoro Kolb Chalcographo Augustano cælatis. Opus ex fideis Manuscriptis, Relationibus, Monumentis publicis desumptum, proin dignum, in quo recensendo longius immorer.

Confecravit Auctor *Benedicto XIII. & S. R. E. Cardinalibus*. In *Præfatione* se purgat. 1. Quod ipse, contra quam aliis in more positum est, de viventibus poene temeraria præsumptione loquatur. 2. Monet sibi multum laborandum fuisse, ne maximorum Virorum nomina stili tenuitate obfuscaret potius, quam ornaret. 3. Excusat se, si in tam patenti laudum campo pauciora aliquando, quam tantorum Virorum meritum exigit, adducat in medium. 4. Affirmat, se summo conatu in præsentī Opere veritati adhæsisse. 5. Promittit, *supplementi* loco, in singulos 6. menses post

post creationem, accessuros Cardinales, quotquot denominari posthac contigerit. 6. Nomine Chalceographi asseverat, quod effigies cunctæ suis archetypis, *Romæ* delineatis & excusis, accurate respondeant: quod si lineamenta, quæ in præsentiduxit, non undequaque ad ætatem singulorum Cardinalium respondeant, cogitare Lectorem jubet: quos in prima virili ætate vel Apellejus artifex depinxit, hos veneranda senectute multum immutari.

Sequitur ipsum Opus, in quo Res & Effigies exhibentur *Benedicti XIII*; *Francisci Judice*; *Fabritii Paulucii*; *Francisci Pignatelli*; *Francisci Barberini*; *Jacobi Boncompagni*; *Francisci Aquavivæ*; *Galleazii Marefcotti*; *Petri Ottoboni*; *Josephi Sacripantes*; *Ludovici Antonii de Noailles*; *Laurentii Corfini*; *Laurentii Flisci*; *Thomæ Ruffi*; *Horat. Philipp. Spada*; *Philipp. Ant. Gualterii*; *Josephi Vallemani*; *Christ. Aug. Ducis Saxonix*; *Carol. Aug. Fabroni*; *Petri Prioli*; *Ulyss. Joseph. Gozzadini*; *Hannib. Albani*; *Ludov. Pici de Mirandula*; *Joann. Ant. de Via*; *Aug. Cusani*; *Jul. Piazza*; *Ant. Fel. Zundodarii*; *Joann. Bapt. Buffii*; *Petr. Marcell. Corradini*; *Arm. Gastonis de Rohan*; *Nunii d' Acunha de Attaide*; *Wolfg. Hannibal. Schrattenbachii*; *Joann. Bapt. Ptolomæi*; *Bened. Erba Odescalchi*; *Dam. Hugon. de Schönborn*; *Henric. de Thyard de Bissi*; *Innic. Carracioli*; *Bernard. Scotti*; *Nicol. Carracioli*; *Joann. Bapt. Patritii*; *Nicol. Spinola*; *Giberti Borromæi*; *Emeric. Csaki*; *Leon. de Potiers, de Gesures*; *Georg. Spinula*; *Cornel. Bentivoli*; *Philipp. Thom. Bossu*; *Joann. Franc. Barbadici*; *Ludov. de Belluga & Moncada*; *Joseph. Pereyræ de la Cerda*; *Mich. Frid. de Althann*;

Joann. Bapt. *Salerni*; Carol. *Borgiae*; Alvar. *Cienfuegos*; Bern. Mar. *de Comitibus*; Bened. *Pamphili*; Jos. Renat. *Imperialis*; Laurent. *de Alteriis*; Carol. *Columnæ*; Curtii *Origi*; Melch. *de Polignac*; Fabii *Oliverii*; Carol. *de Marinis*; Julii *Alberoni*; Alexandri *Albani*; Joann. Bapt. *de Alteriis*; Alexandri *Falconerii*; Vincent. *Petra*; Augustin. *Pipia*; Prosperi *Maresfusi*; Nicol. *Coſciæ*; Nicol. *Judice*; in quo CONLINUS deſiit, haud dubie morte interceptus.

Continuatio prima Romæ ſanctæ Auctorem in in titulo proſitetur *Auguſtinum FABRI Ordinis Prædicatorum*. Hæc autem *Continuatio* anno 1729. *Auguſtæ* procuſa exhibet *Vitas & Effigies ſequentium Cardinalium*: Andr. Hercul. *de Fleury*; Laurent. *Cozzæ*; Nicol. Mar. *Lercari*; Ang. Mar. *Quirini*; Joann. *de Motta & Silva*; Didaci *de Aſtorga & Ceſpede*; Sigismundi *de Kollonitz*; Joſ. Ludov. *de Sintzendorff*; Franc. Ant. *Finy*; Marc. Ant. *Anſidei*; Proſp. *Lambertini*; Gregor. *Selleri*; Ant. *Bancherit*; Carol. *Colligolæ*; Vinc. Ludov. Mar. *Gotti*; Leonard. *Portiæ* Forojuſienſis.

Continuatio ſecunda ab eodem *Fabro* anno 1730. vulgata continet Petr. Aloyſ. *Caraffam*; Joſ. *Accorambonum*; Camillum *Cybum*; Franc. *Burgheſium*; Car. Vinc. Mar. *Ferrertum*; Alamann. *Salviati*.

II. *Glorreiche Regierung und unvergleichliche Thaten Caroli VI. des größten Befigers der niedergehenden Sonne &c. in 4. Augſpurg.*

I A T R O L O G I A
A U G U S T A N A
S A E C U L I X V . E T X V I .
E X H I B E N S
M E D I C O S
Q U I
S I V E A U G U S T Æ N A T I , I N P A T R I A ,
S I V E A L I U N D E A D V E C T I , A U G U S T Æ ,
S I V E A U G U S T Æ G E N I T I , A L I B I ,
P E R I L L A T E M P O R A
A R T I S A L U T A R I V A C A V E R U N T .

Quis Medicos Augustanos inglorios dicere sustineat, quorum eruditæ voces non semel in Scriptis publicis olim per universam Germaniam aliasque provincias et regna passim exauditæ; quorum adcurata, in morborum natura exponenda, eloquentia: et in debito auxiliorum usu efficaciter persuadendo ac edocendo dexteritas, à tot myriadibus ægrotorum hætenus deprædicata, omnino mutorum Doctorum ordini eos exemit, & ab ingloria oblivione vindicavit? *Luc. SCHROECKIUS in Hygeia Augustana, pag. 100.*

C O N R A D U S

Monop de Rüd.

De *Medicis Augustanis sæculi XV. & XVI.* dicturo mihi primò omnium locò occurrit hoc *Nomen*, in Republica litteraria ignotissimum; de quo nil aliud dicere habeo, quam in Bibliotheca Cænobii Carthusianorum *Buxhemii* prope Memmingam servari *Codicem* manuscriptum *chartaceum* in 4. exaratum *sæculo XV.* fors ineunte, cum sequenti Rubrica:

Incipit Compendium de Regimine sanitatis excerptum per Magistrum Conrad. Monop a) de Rüd, pro tempore Doctorem solennem Ecclesiæ Augustensis, ex omnibus dictis Doctorum medicinæ &c. &c.

Habentur in eodem Codice, post absolutum *Compendium*, eâdem manû scripta, quæ sequuntur: *Tractatus de Epidimia. Ex Bertruccio b) de Febre pestilentiali. Secreta Secretorum Mulierum.*

Hæc sufficiant, Lector! cùm reliqua spissis tenebris ætas obduxerit.

CUR

a) Sic *Codex* habet, haud aliter legendum.

b) *Bertruccius* vixit *sæculo XIV.*

CUBA (*Joannes*) de quo pauca nobis , nec fatis clara & perspicua tristis temporis edacitas , et rerum ante nostram ætatem gestarum obscuritas reliquit. Hunc , perantiquum Medicum *Augustanum* fuisse BRUCKERUS in *Prolusione* præfixa *Vitis Adolphorum* *Oeconum* monet. *Jo. Franc. SEGUIERIUS* in *Biblioth. botanic. p. 242.* & *Jos. SIMLERUS* in *Biblioth. p. 358.* Medicum *Francofurtensem* faciunt. Num Augustâ *Francofurtum* , an *Francofurto* Augustam commigrârît , dicere nequeo. Similiter penitus me latet , an unam , vel utram harum civitatum patriam habuerit ? Vixisse verò eum *medio ferme sæculo XV.* credibile est.

Plura autem sunt , quæ de Operibus , à *Nostro* posteritati transmissis , aſſeram. Sunt illa.

I. *Hortus Sanitatis.* Huius editionem antiquissimam , loci , auctoris , anni & typographi nomine carentem : primamque typographicæ artis infantiam tum characterum , tum imaginum (plantas , animalia , lapidèsque referentium) ruditate , itemque litteris initialibus calamo adpictis comprobantem a *Jo. Dieter. Leopoldo Poliatro Ulmenſi* possessam fuisse , tradit *l. c.* BRUCKERUS , addens : etsi Auctoris nomen non præferat Liber iste , tamen in *Germanica* editione , sub titulo : *Garten der Gesundheit* , anno 1485. excusa , *Libri* parentem indicari *Joannem Cubam* Medicum *Augustanum*. Quanta approbatione ætas illa , quantoque plausu istum *Hortum Sanitatis* exceperit , duæ potissimum res apertissime monstrant : nimirum editionum procurarum multitudo , & honor abs Medicis eidem *Horto* habitus. Certe laudatus *Se-guierius l. c.* editiones octodecim ab anno 1486. usque

que ad annum 1555. intra & extra Germaniæ fines variis in locis, variisque linguis (*Germanicâ*, *Latinâ*, *Belgicâ*, & *Gallicâ*) vulgatas memorat, quas ex ordine suo enumerare brevitatis gratiâ omitto a). Inter Medicos autem, qui in *Horto* hoc edendo, augendo, ornando operam suam locaverunt, nominare licet, Eucharium *Röfslinum* sive *Rhodionem*: Adamum *Lonicerum*, cuius labor, sæpissime typis excusus est, ac nostra adhucdum ætate circumfertur: & (si SIMLERUS in *Biblioth. p. 358.* bene conjicit) Theodoricum *Dorstenium*.

Juvat assuere iudicium, quod de *Horto Sanitatis à Nostro* scripti KESTNERUS in *Bibl. medic. p. 527.* tulit, dicens: „ Quamquam magnam famam con- „ scripto illo, toties de novo impresso, *Horto* apud „ coætaneos suos consecutus sit *Cuba*, nostra ta- „ men ætate, ut eiusmodi libros rarioribus qui- „ dem, sed minus utilibus Scriptis annumeremus, „ oportet. “

II. *Frauen - Artzeney*. Extat hæc *Nostri* Lucubratio unâ cum aliis aliorum Scriptis similis argumenti in Libro: *Ehestands - Artzeney &c. Erfurt. in 8. c. fig.* uti monet KESTNERUS in *Biblioth. medic. p. 360.* BRUCKERUS *l. c.* addit: idem meletema etiam *Hanoviæ 1577. in 8.* cum aliis eiusmodi meletematis *germanice: latine vero cum Alberti M. Secretis mulierum* jam anno 1531. *Francofurti. Ex officina Egenolphi*, prodivisse. Neque dubito, plures adhuc eius editiones factas esse.

MER-

a) Confer, si lubet, G. G. Zapf's *Buchdruckergeschichte von Augsburg. T. I. p. 77. 87.*

MERLINGERUS (*Bartholomæus*) melius *Metlingerus*, quem *Augustanum* fuisse, et in celebri Athenæo *Ingolstadiano* inter ipsa eius primordia substitisse, primum didici ex *Annalibus* eiusdem *Academiæ*, T. I. p. 2. Ibi lego ad annum Domini 1472. sequentia:

„ Fundata Academia Ingolstadiensi, non-
 „ dum tamen solenniter, ut arbitror, publicata
 „ inaugurataque, posteaquam fama jam de ea
 „ increbuisse, justusque Studioforum confluxisset
 „ ad novum hunc litterarum mercatum nume-
 „ rus, ne acephalos esset Universitas, Vicerector
 „ Scholæ ab ipso Fundatore Ludovico die 17. Mar-
 „ tii est constitutus Wilhelmus de *Werdena* (veriori
 „ nomine *Wilhelmus Kyrmann* Donauwerdanus)
 „ Artium et Decretorum Doctor, et Juris cano-
 „ nici in Decretalibus Professor ordinarius. . . . Isto
 „ igitur Vicerectoratus tempore . . . relati sunt in
 „ album et matriculam Universitatis 489. Stu-
 „ diosi, juvenes, virique, clerici pariter ac sæ-
 „ culares.

„ Personæ illustriores erant. . . . *Joannes* Epi-
 „ scopus Hieropolitanus SS. Theologiæ Profes-
 „ sor. *Theodoricus Mayr* Præpositus in Illmün-
 „ ster . . . *Carolus Fromont* Parisiensis, LL. Doc-
 „ tor. . . . *Andreas Riederer* Medicinæ Doctor et
 „ Professor. *Udalricus Ellenbog* de Valcirco, et
 „ *Bartholomæus Metlinger* Augustanus, et *Joan-*
 „ *nes Trost*, Medicinæ Doctores“ Atque,
 ut præmissa paulo magis elucidentur, juvat affer-
 re, quæ de eadem re Excellentiss. S. R. I. Eques
de LEVELING Medicinæ Professor *Ingolstadiensis* &c.
 &c. nuperrime in *Historia chirurgico - anatomica*
Facult. medic. Ingolstadiens. p. 7. 41. monuit: „Joan-
 nem

„ nem *nempe* TROST Physicum Ludovici Comitis
 „ Palatini Rheni &c. Udalicum ELPOGEN Phy-
 „ sicum Capituli Augustensis, & Andream RIE-
 „ DER, Viros egregios ac famulos, & in vicinis
 „ Italix scholis enutritos, ad ordinarie legendum
 „ in Universitate Ingolstadiensi conductos, anno
 „ 1472. die 27. Junii Collegium Facultatis Me-
 „ dicinarum erexisse &c.“ Et si autem hinc nulla
Nostri (sive quod serius ad Academiam accesserit,
 sive ob aliam causam) mentio fiat; tamen
 ex *Collegarum*, quibus *Nostrium* citati *Annales* jun-
 gunt, splendore haud parum claritatis ad eundem
 redire, quivis cordatus mecum judicabit.

Hæc sufficiant; nam reliqua *Nostri*, quem-
 admodum præcedentis *Cubæ*, omnia ætas delevit,
 præter unam Lucubrationem, quæ sequens est.

Regiment der jungen Kinder. in fol. *Augsburg.*
 1474. Vide *P. Placidi Braun Notitiam historico-lit-*
terariam. T. I. p. 169. qui Librum accuratius de-
 scribit; item Opus: *Freymüthige Betrachtungen*
über alte und neue Bücher. I. Band. 1784. p. 1. ubi fu-
 se de proposito Libro agitur, binæque aliæ Editio-
 nes sæculo XV. *Augustæ* vulgatæ (nimirum anni
 1476. & 1497.) memorantur a). Latine prodiit sub
 titulo: *De Infantium morbis & eorum valetudine tuen-*
da; habeturque cum *Alberti M. Secretis Mulierum,*
Francfurti 1531. & rursus Germanice (sub titu-
 lo: *Kindspflegung*) cum *Eucharii Rhodionis* supra
 memorati, *Jo. Cubæ* prædicti, *Ludovici Bonatio-*
li, & *Alberti M.* eiusdem materiæ Scriptis in unum
 collectis *Hanovix 1577.* item *Erfordix* in Libro:
Ehe-

a) Vide, si placet, *G. G. Zapfi Buchdruckergeschich-*
te von Augsburg. T. I. p. 28. 40. T. II. p. 246.

Ehestands Artzney. Haud dubio locus est, quin repetitò *Collectionum* harum typò, unà etiam *Tractatus* dicti editio pluries repetita fuerit.

Cæterum à *Nostro* alium Joannem MERLINGERUM Medicum Augustanum (cuius Jo. Stockar Medicus Ulmenfis antiquus meminit, variaque medicamenta ab eo secum communicata in *Prædicis MSSis*. exhibet) distinguendum videri, monet l. c. BRUCKERUS, doctus id ipsum à prius laudato Jo. Dieter. LEOPOLDO.

OCCONES (*Adolphi*) de quibus antequam tractare aggrediar, probe mihi monendus es, Lector benevole! tres exstitisse huius nominis Viros, medicæ artis aliarumque scientiarum laude maxima insignes; quos proinde ne miscendo erremus, *primum*, *secundum*, *tertium* appellare juvat. Horum res et facta BRUCKERUS, edita *Lipsiæ* 1734. *Historia Vitæ Occonum* fuscè descripsit. Unde mihi in eo allaborandum est, ut, quæ ille latiori stylo exposuit, ego in compendium redigam, amatam sectans brevitatem: deinde, quæ in penu mea litteraria servo, studiose supplendo adjiciam.

Itaque ad rem, et ad OCCONEM (*Adolphum*) I. Hic, qua origine natus sit, exponit Albertus Kranzius in *Rer. Saxon. L. X. Cap. 14.* ex quo discimus, jam sæculo XIV. unum Majorum *Nostri*, ex *Frisia*, in *Germania* militasse, baltheoque militari præcinctum dignitate *Equitis aurati* refulsisse, ob eandem a civibus, quasi a patria libertate, cui peregrinam tentasset nobilitatem inducere, degener factus esset, necatum; sed ab uxore ausu generoso felicique ultum. Illustri hoc

hoc genere oriundus *Noster* patrem habuit *Hain-
gum*, melius *Hagninum* vel *Hagnigum* *Occonem*,
matrem *Theodoram*, gente itidem *Frisiam*: qui-
bûs parentibûs *Adolphus* anno 1447. *Osterhusæ*,
occidentalis (Alii habent: orientalis) *Frisiæ* op-
pido, genitus, & cum sanguinis nobilitate ingenii
præstantiam (Verba sunt *Bruckeri*) hæreditario qua-
si jure natus, non potuit non decus avitum *Majo-
rumque* gloriam, virtute partam, propriis augere
meritis, novosque radios pristino gentis suæ splen-
dori addere *). Quæ in adolescentia gessit *Noster*,
ea penitus latent; præterquam quòd *Rudolphum*
Agricolam, magnum illum litterarum in *Germa-
nia* restauratorem, audiverit probus discipulus **).
Annis vero auctus ad medicæ artis studium ani-
mum adjecit, prout vitæ postea actæ cursus om-
nis commonstrat.

In *Sueviam* (quibus, nescio) fatis delatus,
Augustam venit; ubi medicinam exercuit. Evi-
denti rei huius, hætenus nulli *Scriptorum* memo-
ratæ, documento sunt, quæ *Wilhelmus* *WITT-
WER* a) *Cænobita* *San - Udalricanus*, synchronus,
in *Catalogo* *Abbatum* *MSS.* pag. 168. memorat:
Cum anno 1474. *Henricus* *Fries*, *Abbas* in *Refec-
torio* suspendendam pingere jussisset *Tabulam*, *Chri-
stum* in *Cruce* repræsentantem, injunxit *Adolpho*

E 2

Occo-

*) Belle hæc omnia, et solidis auctoritatibûs com-
probat *BRUCKERUS*, quem, si lubet, confer.

**) Affirmat hoc *Jo. Agricola* *Ammonius* in *De-
dicat.* ad *Nicolai Alexandrini* *Librum de Compositione me-
dicamentorum.* *Ingolstadii.* 1541.

a) De hoc vide *Alphabetum* *I. mæx* *Bibliotheca Au-
gustanæ.*

Oecon, Physico nostro, ut componeret epitaphium
picturæ congruens; quod et factum est *).

Adolphus Occo Frisus, A.A. & Medic. Doctor.

Aspice, quisquis ades! Christi præclara trophæa,
Gratificum inclina corde iubente caput.
Salve spes hominum, magnique Insigne trium-
phi!

Dic prius: et dicto tutus abire potes.
Salve sola Deum victrix stirps tollere digna
Membraque purpureo tincta cruore Dei!
Tu portasti illum, mortem qui morte peremit,
Te duce nulla premant hostica tela Tuos!

Idem WITTWERUS l. c. p. 193. 194. epita-
phium Joanni Rocho b) à Nostro confectum affert.
Mortuus est autem Rochus sub regimine dicti Hen-
rici Fries, quem abbatiali pedo dira mors anno
1482. die 29. Mart. privavit: & de cuius laudi-
bus, ac litterariis quoque meritis breviter egi in
Alphabeto III. huius Bibliothecæ, p. 124.

Joan-

*) Confer *Alphabeth. I. præsentis Bibliothecæ p. 216.*

b) Joannes Ruoch vel Rochus, teste eodem Witwe-
ro fuit oriundus sive natus de Oettingen, Artium Lau-
reatus, qui prima fronte, quando venit ad nostras parvi-
tates, regimen assumpsit Scholarium; in quo regimine ho-
nestissime conversatus est. . . . Juvenes imbuenda docuit,
vitanda sollerter exposuit, omnibusque parochiæ homini-
bus acceptissimus fuit. Postea factus Sacerdos, dein Ple-
banus S. Udalrici porrigendis Sacramentis, Confessionibus
audiendis, quotidianis Celebrationibus, Sermonibus sacris
habendis Deo & hominibus placuit. Cum opulentus esset,
multa bona tum Ecclesiæ tum monasterio contulit &c. &c.

*Joanni Rocho Plebano Ecclesiæ S. Ulrici
Adolphus Occo Philosoph. & Medic.*

Marmora dum sancti Ulrici et saxa manebunt,
Vivet Joannis nomen honosque Rochi.
Munera clara dedit, Templi quò nobilis olim
Lapsa moles surgat pulchrior, ac fuerat.
Perpetuò hic statuit geminos canere ante puel-
los,
Infirmos quoties, Christe! vocatus adis.
Hoc quoque, quod Fratres dicunt: *pietantia*,
menses
Luna novos quoties inchoat, ipse dedit.
Pergite nunc, studium quibus est auxisse opibus
rem,
Thesaurus meritorum ut fata super maneant.

Conscripsit præterea *Noster* anno 1488. sub
Abbate *Joanne de Giltlingen* Carmen 17. Disti-
chorum, cuius versiculos aliquot adscribere pla-
cet, reliquis brevitatis causâ omissis:

Adolph. Occo. in honorem Christi crucifixi.

Aspice, qui properas, Christi præclara Trophea.
Vitæ hæc exemplum est una Tabella tibi.
Aspice, si qua potes, nec te fecisse pigebit;
Purior, ac veneras, hinc abiisse licet.
Rex, Deus, Omnipotens, summi Sapiencia Pa-
tris,
In cruce, amore tuî, viscera tensa gerit &c.
&c. &c.

At non apud Abbates duntaxat *San - Udal-
ricos*, sed et apud duos Episcopos *Augustanos*,
Joannem de Werdenberg, et *Fridericum ab Ho-
hen - Zollern* valde gratus fuit *Noster*. De prio-
ri ipsemet in hæc verba scribit: *Cui pro singula-*

ri sua erga me, dum vivebat, benevolentia debet non minus, quam possum. Unde conjicio, nec vane omnino: eum ab hoc Episcopo in *Ordinarium* (ut aiunt) adlectum fuisse. A *posteriori* vero dicto eum honore dignatum esse certò scio, cum semet ipse *Physicum illius* appellet c). Ne te pigeat, Lector! hæc audisse; quod magnam lacunam, quam BRUCKERUS explere haud potuit, impleant, & multam rebus *Nostri* lucem affundant. Sed ad alia —

Sic anni complures, ex quo *Noster Augustam* venit, fluxisse videntur; usque dum is, famâ latius diffusâ, fors etiam commendatione Patronorum suorum, mox memoratorum, suffultus, anno (ut conjicere licet) 1490. sanitati Principis *Sigismundi* Archiducis *Austriæ* tuendæ admotus, magnas gloriæ et facultatum accessiones fecit, *Oëniponte* iatricæ artis scientia inclarescens d).

Ibi exacto longioris temporis spatio, pristinis circa annum 1494. redditus laribus, & rursus *Augustæ* medicinam faciens tanta artis & felicitate & experientia usus est, ut hodieum inter celeberrimos urbis *Medicos* minime postremum habeat locum. Audiamus de hoc *Protocolium Collegii Med. August.* T. I. p. 1. ubi dicitur: „Adolphus
„Oc-

c) Omnia hæc constant ex *Nostri* Epistola, *Obsequionali Augustano* anni 1487. præfixa, ad *Erhardum Ratdoltum*, celeberrimum Typographum. De reliquo Joannes *Werdenbergicus* Ecclesiam *Augustanam* ab anno 1469 - 1485. *Fridericus Hohenzollerensis* ab anno 1486 - 1505. rexit.

d) Aptissime hæc cuncta ex Epistolis *Nostri* ad *Reuchlinum*, & *Alardi Amstelodamens.* Litteris ad *Clenardum* BRUCKERUS confirmat. Me latius ista referre brevitatis, cui maxime studeo, vetat.

5, Occo, Frisius, cum fuisset Medicus Illustrissimi
 „ Archiducis Austriæ Sigismundi circa annum
 „ 1490. tandem circa annum 1494. Augustam
 „ venit, in ea vixit magnâ cum gloriâ ad an-
 „ num Christi 1503. &c.“ Cum hac *Protocolli*
 auctoritate optime concordant, quæ *Noster* in *Epi-*
stola ad Reuchlinum 1494. 4. *Julii* scripsit: *mul-*
to se tempore abfuisse ab Augusta. Quæ verba ca-
 pere haud potuit BRUCKERUS, utpote rerum;
 quas superius attuli, notitiâ privatus; sed ex dic-
 tis satis clarescunt, et belle sibi invicem respon-
 dere dignoscuntur. Dum vero *Protocollum* men-
 tionem *Nostri* primùm ad annum 1494. facit,
 inducor, ut credam, eum non nisi post reditum
 ex Oëniponte nomen suum albo *Collegii medici* de-
 disse.

Tandem annò 1503. cælebs, magna nominis
 sui laude relicta, vivis excessit, inopinata morte
 raptus. Extat in Ecclesia cathedrali sequens eius
Epitaphium:

In ambitu.

Dic, rogo! qui transis: Requiescant busta se-
pulti.

Frisius Adolphus nomine dictus Ocho

Excolui ingenium græcis simul atque latinis,

Orbe vagans, tractus Pieridumque choris.

Me docuit Phæbus versus, artemque medendi;

Hinc mihi divitiæ magnaue fama fuit.

Me miserum! non cautus eram, securus agebam,

Sicque improvisum me fera Parca rapit.

Vos animis igitur vestris, natisque, bonisque

Consultite in tempus: nos brevis hora manet.

Vixit annos 56, Obiit anno 1503.

Humi.

ANNO DNI. MDIII. QUARTO DIE JULII

OBIIT PRÆCLARUS VIR

ADOLPHUS OCCO

ARTIUM ET MEDICINÆ

DOCTOR

CUIUS ANIMA CUM CHRISTO VIVAT.

Liquet ex his, *Nostrum*, dum improvidentius agit, abs ferali hora occupatum fuisse. Venenō sublatum esse, auctor est Joann. *Stridbeckius* in *Genealog. Occonum MSSa*. Sed, cum nec facinoris auctorem, nec causam afferat: nec, unde ista hauserit, indicet, rem in medio relinquere voluit BRUCKERUS. Quid? Si *Noster*, venenosa quædam pro statûs ratione forsitan tractans incautè, mortem sibi met conscivisset?

Hæc de fatiis *Nostri* — De meritis autem eiusdem litterariis sequentia:

Quantum in lingua *Latina* et *Pelasga* profecerit, docent *Epistolæ* eius superstites, et idoneorum testium auctoritates. *Celtes Petruccius* de *Nostro* cecinit, comparans eum Rudolpho *Agricolæ* et Theodorico *Ulsenio*:

Tribus Poetis Frisia nobilis

Claret. Rudolphus primus Agricola...

Adolphus alter, qui Medicus fuit,

Clarus per oram nostram Alemannicam,

Doctus Pelasgis disciplinis

Et Latiis pariter Camoenis &c.

Cum *Celte* consentit laudatus Joann. *Agricola* vocans eum *græce et latine eruditissimum*: atque id laudis omnino specialis tribuens eidem, quod linguam *Græcam* primus in *Germaniæ* nostræ oras introduxerit.

In

In *Poesi* deinde versatissimum fuisse tum ex *Celte* mox cognovimus, tum ex *Carminibus* *Nostri*, paulo ante a me speciminis gratiâ adductis, intelligimus.

In *Scientia medica* quantus fuerit, ex eo liquet, quod Viri maximi, tum ecclesiastici tum sæcularis ordinis, valetudinem suam ei curandam tuendamque concrediderunt. *Rei medicæ experientissimum* fuisse, testis quoque est *Alardus* mox denuo citandus.

Hinc Jacobus *Burcardus* bene de *Nostro* scripsit: „ Quod si medicinam ab Adolpho Occone, „ Frisio, Sigismundi Archiducis Austriæ Medico, „ in Germania instauratam affirmavero, non multum aberraturum me spero. Non enim medicinam modo, sed omnes etiam ingenuas artes „ ante Occonis ætatem crassissimis occultas, atque circumfusas tenebris jacuisse in Germania „ novimus. Quid, quod de singulari Viri eruditione ac propenso maxime ad optimas doctrinas animo elegantes ipsius *Epistolæ* neminem „ dubitare sinunt.“ Duobus autem modis ad reducendas, et pristino nitori restituendas bonas artes incubuit *Noster*; nimirum Bibliothecas insignes parando, et amicitias cum Viris doctissimis contrahendo alendoque.

Profecto Bibliothecam cum *Rudolpho Agricola* communem, eamque instructissimam, *Nostro* fuisse, testatur *Alardus* Aemstelredamus in *Scholiis* ad *Rudolphi Agricolæ Lucubrationes*. T. II. p. 211. addens: illam Aemstelredami asservari à *Pompeio Occone*, relictam ei ab *Adolpho Occone*, avunculo, *Viro rei medicæ experientissimo*. Equidem BRUCKERUS l. c. censuit, verba *Alardi* interpretan-

da esse *de Bibliotheca*, usu duntaxat non possessione, *communis*. Ego vero *Alardi*, scriptoris ferme coævi, testimonium strictè accipiendum esse, reputo. Sic ut *Nostrium* quandam librorum suppellectilem cum *Rudolpho Agricola* communem, quæ *Pompeio Occoni* e) postmodum cessit: tum alteram quoque, privatam sibi que propriam, *Augustæ*, habuisse statuamus. Cogunt nos hoc statuere verba *Joannis Agricolæ* inferius in *Occone II.* alleganda (ubi de *Nicolao Alexandrino* agitur) quæ cum verbis *Alardi*, non nisi hac una ratione, componi poterunt. Huius autem privatæ *Occonis* nostri bibliothecæ præstantiam liquidò comprobant & mox memoratus *Nicolaus Alexandrinus* & *Hippocrates* inde in lucem datus, tum aliæ quoque Lucubrationes græcæ latinæque, quæ ibi fervabantur. De cætero hunc litterarium apparatus amicus & doctis proflare omnibus utendum voluit *Noster*: unde ad *Reuchlinum* scripsit: „ Ego „ librorum suppellectilem, quanta ubique, et apud „ me est, doctis omnibus, et mihi quoque doc- „ tri-

e) *Pompeium Occonem* scribens *Erasmo Roterodamo* anno 1516. die 11. Novembr. *Alardus βιβλιοταφιος* acriter inculcat: apud quem libri amplius mille delitescant, blattisque undecunque prærodantur, libri reconditissimi iique vetustissimi: hominem, qui apparatissimam *Rudolphi Agricolæ* suppellectilem librariam negligenter, & clam omnibus afferret. Sed in Epistola anni 1528. ad *Nicol. Cienardum* præmissa Tomo II. Opp. *Agricolæ* laudat *Pompeium Occonem* (Vix dubito, eundem) quod domesticum splendorem juvandis, provehendis, ornandisque litteris impendat, atque ita impendat, ut, quemadmodum in aliis omnibus, ita in hoc quoque beneficiorum genere neminem post se non longo intervallo relinqueret. Quid hoc? Vel *Alardus* illa priora præcipitantius scripsit: vel *Pompeius* mentem mutavit.

„ trinam exiguam profitenti communem arbitra-
 „ tus sum &c.

Deinde ut de amicis *Nostri* pauca attexam;
 sunt illi mox dictus *Reuchlinus*; *Fridericus Dal-*
burgius, postea Episcopus Wormatiensis; *Celtes*:
Plieningerus f), (alio nomine dictus *Plinius*, Doc-
 tor, postea *auratus Eques*, Musas cum Marte
 nobili foedere jungens) *Theodoricus Ulsenius*;
 denique sæpius laudatus *Rudolphus Agricola* eius
 in studiis præceptor primum, dein collega assi-
 duus, et in communi Bibliothecâ socius; omnes
 rei litterariæ in *Germania* instaurandæ intentissi-
 mi, et Musagetæ eius ætatis celeberrimi.

Ingenii documenta à *Nostro* relicta typisque
 vulgata sunt:

I. *Epistolæ III. ad Joannem Reuchlinum*, quæ
 extant in *Illustrum Virorum Epistolis ad eundem*
Hagenoæ. 1519. excusis. In prima data ex *Oe-*
niponte anno 1491. in profesto *S. Catharinæ* gau-
 det, se amari à *Reuchlino*: dolet, quod molestiis
 aulicis irretitus Philosophiam penitus abdicare com-
 pellatur, nec amicis sibi que vivere possit. In *se-*
cunda data ex *Oeniponte* 10. Kalend. Jan. 1494.
 idem conqueritur, et amicum de turbis bellicis,
 quæ *Romam* tum infestabant, edocet. *Tertia* da-
 ta ex *Augusta* 4. Julii. 1494. litterarii argumen-
 ti est. *Redeunt*, ait, *ecce! Basilius tuus et Cato...*
Basilius mendis territus innumeris exscripsisse mo-
lestum duxi. Cato tibi mancus fuit; ego integrum
feci, ut cum sanore rediret. ... Catonem igitur
inte-

f) De hoc vide CRUSIUM in *Annal. Suevic. Dod.*
III. p. 533. ubi Epistola illius ad Reuchlinum exhibe-
tur. De reliquis plura asserre minime opus est; cum
laudibus eorundem totus personet litteratus Orbis.

integrum recipe, quem evolutis sarcinulis meis alia quot codicillis neglectum inveni, tibi quoque in gratiam absolvi, plura facturum, librosque meos omnes etiam abditissimos communicaturus, si exposulas.

II. *Epitaphia in obitum Rudolphi Agricolæ.* Hæc *Nostrum* collegisse testatur ADAMUS in *Vitis Medicor.* p. 176. Habentur ante *Lucubrationes Agricolæ, T. II.* ab *Alardo* editas, in 4.

OCCO (*Adolphus*) II. Hic *Brixinæ* (non *Brixia*, quæ est *Italiæ* urbs) episcopali in Comitatu *Tyrolensi* sede, anno 1494. in hanc lucem editus, et abs *Ocone I.* in filium adoptatus, ad *Medicinæ* studium se contulit; in quâ, uti et aliis humanitatis artibus, eos progressus fecit, ut anno 1519. in *Academia Bononiensi* Doctoris medici insignibus decorari meruerit. Inde, post suprema *Maximiliani I.* fata, in *Germaniam* remeans, *Augustam* venit, ibique artem salutarem exercendo civibus ultra 50. annos inserviit.

Anno 1523. X. Kalendas Maji, nobilem virginem *Helenam*, nobilis Viri *Leonardi Weissi II.* et *Helenæ Spæniæ* filiam, uxorem duxit; ex quâ *Adolphum Oconem III.* postmodum tum medicæ, tum aliarum scientiarum famâ celeberrimum genuit a). *Patritia* quoque dignitate in eadem urbe floruisse *Nostrum* ex inferius dicendis constat.

Mox dicto anno (1523.) *Adolphum* hunc inter *Physicos* urbis adscriptum fuisse, tradit *Bruckerus l. c.* sed huic contradicit *Paulus à Stetten* in *Historia vernacula Urbis Augustanæ, T. I.* p. 303. idque primum anno 1526. (provocans ad

a) Solidis hæc omnia argumentis communit BRUCKERUS.

ad Senatusconsulta dicti anni) factum fuisse monet. Utcunque sit, inter Poliatros urbis receptus, primo 60. mox 100. tandem 120. florenorum stipendium per triginta fere annos meruit, Nosocomæo quoque, quod miseris et minoris census hominibus illustrissima *Fuggerorum* pietas erexerat, visitando præfectus.

Neque solum praxeos clinicæ felicitate ciues Augustanos, sed et edito Libello *de Peste*, quæ magnam in urbe stragem ætate illa edebat, egregie adjuvit. At de hoc postea.

Sic laudabilibus et utilissimis laboribus infenscens, supremis denique fatis concessit anno Christi 1572. ætatis 77.

Extat a *Nostro* Tractatus mox dictus, quem (Senatus, communi malo, plus quam tredecim millia civium rapienti, communia Medicorum conamina opponenda esse sapienter judicantis mandato) junctis cum Collegis suis Gereone *Seilero*, *Wolfg. Thalhausero* *) *Jo. Tiefenbacho* viribus anno 1535. publicavit hoc titulo: *Was die Pestilenz an ihr selbs seye mit ihren Ursachen und Arzneyen, den Ehrsamten und weisen Burgermeister und Rathe auch ganzer Gemein der Stadt Augspurg, durch die bestellten Doctores daselbst, zu Nutz und Gut gemacht &c. in 4. (Augspurg) durch Philipp Ulhard.*

*) Hunc inter *Germaniæ* Medicos, qui ante *Theophrastum Paracelsum* chymica medicamenta, à se confecta, ægris repræsentarunt, numerandum esse, docet *Kestnerus* in *Medicinisches Lexicon*. *Martinus* vero *Crusius* in *Annal. Suev. Dod. III. p. 643.* ad annum 1540. inter *Inscriptos* *Academiæ Tubingensis* recenset his verbis: *D. Wolfg. Thalhauser, Medicinæ Professor*; unde patet, eum *Augustâ Tubingam* migrasse, eoque in *Athenæo* medicæ artis præcepta tradidisse.

hard. Annum impressionis, qui typis non expressus est, esse annum 1535. et Tractatum hunc *Nostro*, non filio eius (ut nonnulli Scriptores falso asserunt) *Oecon III.* etsi et ipse quædam *de Peste*, sed latine, congeffit;tribuendum esse, inuictis argumentis probat *l. c.* BRUCKERUS.

Et hæc quidem pro *Republica Augustana* et in materia medica præstitit *Noster*; quantus vero *Reipublicæ litterariæ* universim provehendæ atque ornandæ ardor in ipso fuerit, sequentia commonstrabunt. *Adolpho* nostro debet orbis litteratus *Hippocratem*, illum Medicorum Principem, & *Nicolaum Myrepsum*, Alexandrinum Medicum, *de Compositione medicamentorum*; quos etsi *Noster*, forsitan artis negotiis nimium impeditus, suo Marte non dedit, tamen, ut ederentur, studiose curavit.

Atque ut de *posteriori* (*Myrepso*) dicam; vulgavit hunc *Jo. Agricola Ammonius*, Professor *Ingolstadiensis b)* in 4. *Latine. Ingolstadii. 1541.* monens in ipso Titulo: „Habes, candide Lector! Nicolai Alexandrini Librum integrum & „in sexcuplo majorem, quam antea habere licuit... Arbitrati igitur sumus ego & eruditissimus *Vir Adolphus Occo* Medicus Augustanus, „cuius auspiciis iam renascitur *Nicolaus*, nihil amplius desideraturos, ubi Librum hunc non frustillatim sed integre sint accepturi.“ In nuncupatoria vero ait: „Communem autem nobis „fecit hunc præclarum Librum eruditus Vir, Amicus noster summus, *Adolphus, Occo*.. qui cum „*Ambrosio Jung, Gereone Seilero* Augustanis „Me-

b) De hoc vide *Annales Academiæ Ingolstadii. T. I. sæpius.*

„ Medicis . . cum Joanne Cuphnero Trochoreo ,
 „ Physico Hallensis oppidi in convallibus Oeni ,
 „ cum pluribus aliis Medicis celeberrimis me cer-
 „ tatim inhortatus est ad Libri huius editionem :
 „ qui renovatus prodiit ex illa D. *Adolphi* Medi-
 „ ci Augustani bibliotheca , in qua paucis supra
 „ diebus Hippocratis medicinales Libri , in qua
 „ Auctor lingua scripsit , reperti Germaniæ chal-
 „ cographis commodati sunt excudendi. Siqui-
 „ dem *Adolphus* (*puta : primus*) *Adolphi* (*puta :*
 „ *secundi*) *parens adoptator* , natione Phrysius , &
 „ raræ eruditionis Vir , Rudolphi Agricolæ di-
 „ scipulus , græce et latine eruditissimus , omnium
 „ primus Græcanicam linguam Germaniæ nostræ
 „ invexit. “ Tum pergit : „ Servanturque in ea-
 „ dem bibliotheca Libri aliquot tum græci tum
 „ latini nondum excusi uspiam , quos (*Adol-*
 „ *phus II.*) si gratos hos labores futuros Studio-
 „ sis simul atque cognoverit , non gravabitur idem-
 „ tidem communicare bonis omnibus. “ Et *Ta-*
 „ *tius Alpinus* in Carmine propemptico de *Nostro*
 canit :

„ Hic (*Augustæ*) Vir Patritius , doctrina magnus
 in omni ,

„ Ac celebris Medicus , Doctor *Adolphus* agit.

„ Vir pius ergò sui bona , reddit publica , juris :

„ Queisque inhiare unus quiverat , edit opes.

„ Quid ? quod ea *Agricolæ* , quo non præstantior
 alter

„ Doctor apud Medicos , expolienda dedit c).

Sa-

c) De editionibus *Nicolai Alexandrini* vide Jo. Alb.
Fabricii Biblioth. græc. ubi etiam de vero Libri Aucto-
 re intelliges.

Satis ex præmissis liquet, *Nostrium*, ante editum *Nicolaum Alexandrinum*, permagnò rem literariam beneficiò affecisse, dum ad edendum *Hippocratem* d) symbolam suam contulit, Jano *Conrario* Codicem MSS. græcum transmittens, de quo ille in *Dedicatione* ad *Matthiam Heldum* summum *Cæsareæ Majestatis Cancellarium*, *Hippocratis Coi Libris omnibus &c. Basileæ. 1538. Græce. Apud Frobenium.* præfixa testatur: se Auctorem hunc græcum ad tria vetustissima Manuscripta, quorum unum insignis Medicus Augustanus Adolphus Occo, alterum Jo. Dalburgii bibliotheca, postremum Hieronymus Gemusæus ... commodato acceptum à Nicolao Copo, exhibuerunt, correxisset &c.

Necdum satis — Simile est benevolentiae genus, quod per filium suum *Noster* *Conrado Gesnero* e) famoso illi *Bibliothecæ universalis* conditori, præstitit, uti is ipse in *Epistola* ad eundem filium *Oconem III.* monuit, dicens: *Catalogus bibliothecarum parentis atque tuæ, quo vetustiores tantum ac rariores libros enumeras, perjucundus mihi est, & permulta in eo, hæcenus mihi incognita, reperio, quorum usus erit ad Bibliothecam meam &c.*

Haud plura sunt, quæ de *Nostro* in medium afferam; eoquod illa, quæ filius eius *Occo III.* tum de patre, tum avo suis collecta, dicto *Gesnero* olim submisit, temporum injuriâ interciderunt. De reliquo *Nostri* mentio recurret inferius in *Ambrosio IUNGIO seniore, N. III.*

OC-

d) Hippocratis Opera & editiones enumerat idem *Fabricius* l. c.

e) V. Eius *Epistolas medicinal.* L. I. p. 62.

OCCO (*Adolphus*) III. anno 1524. die 17. Octobris *Augustæ* vitalem auram haurire: & quamprimum per ætatem licuit, gloriæ ac meritorum viam, avi monitus exemplo, patris formatus institutionibus, strenuè terere cœpit. Adultior in Academiam *Tubinganam* sese contulit teste *Crusio*, qui eum ad annum 1544. inter *Inscriptos* nominat. Ibi cum multa eruditionis fama tum temporis *Jac. Scheckius* Medicinæ Doctor docebat, quem sedule auditum à *Nostro* fuisse, nullus dubito. Sic ad propositam metam impigre currens, *Italiam* petiit, ubi in Universitate *Pataвина* Jo. Bapt. *Montano*, Aloysioque *Bellacatto* operam impendit a) ac demum anno 1549. die 16. Septembr. summis in Philosophia & Medicina honoribus *Ferrariæ* Italizæ urbe ex merito insignitus est.

Eodem annò in patriam rediens, medicinam tanta felicitate fecit, diligentissimus paternæ avitæque gloriæ æmulator; ut anno 1564. die 6. Maji. officinis pharmaceuticis constituendis et emendandis, empiricis quoque, obstetricibus, agyrtis & huius generis hominibus examinandis præficeretur b), stipendio ducentorum florenorum annuo à
Sena-

a) V. *Crusii Annal. Suev. Dod. III. p. 652.* & ipsam *Nostri Pharmacopœam Augustanam.* in 12. *Augustæ.* 1574. p. 702. Hæc omnia fugerunt sollertissimum ceteroquin *Bruckerum.*

b) Consentit *Paulus à Stetten*, in *Histor. August. T. I. p. 556.* non nisi in anno, quo hoc factum, varians: Anno 1563. im Monath October verordnete der Rath, daß hinführo alljährlich die Apothecken visitirt werden sollen, und trug dieses Geschäft *Joh. Bapt. Hainzeln*, *Wolfgang Herwart*, und *Bartholom. Mayen*, nebst vier Medicis, nämlich *D. Adolph Occo*, *Achill. Gassern*,
Bibl. *August. Alph. VIII. F Luc.*

Senatu munifice audus. Immo cum anno 1582. doctissimi Medici, Lucæ Stenglii c) suafione ac ductu Collegium medicum institueretur, certisque legibus firmaretur, Noster primo omnium loco eiusdem Decano Collegii Vicarius perpetuus adjunctus fuit; cui muneri tanta dexteritate præfuit, ut sese Proceribus Reipublicæ nullo non tempore eximie probaverit d).

Tempus deinde, à medicis curis atque occupationibus liberum, minime otiose sibi prætermittendum esse ratus, litterario sacrauit otio: cumque, præter artem medicam, multarum aliarum scientiarum notitiam haberet, conscribendis varii argumenti Libris operam impendit, de quibus *infra* differam.

Hæc inter anno 1588. *Adolphum* vehemens procella, at ultro accita, invasit. Repleverant eo tempore Civitatem *Augustanam* graves de *Calendario Gregoriano* recipiendo, & de *Vocatione Ministrorum Verbi* discordiæ. In his *Noster* dum libertati *Protestantium* insidias strui suspicius, quam solidius cum pluribus aliis credit, & placitis senatûs parere obstinatius renuit, ab officiis publicis, quæ hætenus gesserat, dimovetur & stipendiis suis privatur.

Huic

Luc. Stenglin, und Christoph Heybergern, wie auch einem Gewürzhändler Hieronym. Krayern auf. Über dieß wurde auch auf dero Gutachten ein besonderer Artzney-Tax vorgeschrieben.

c) De hoc vide *inferius*.

d) Hætenus allata *BRUCKERUS l. c.* debitis auctoritatibus fuscè communit (quas rescribere nolo, ne justæ brevitatis limites excedam) refellens et emendans insuper errores plurium Scriptorum, qui de *Nostro* falsa prodiderunt.

Huic casui cum octodecim annos supervixisset, demum completo vitæ mortalis cursu ad plures abiit anno 1606. die 28. Septembr. tumultum nactus in *D. Annæ* æde, ubi vivus sibi suisque monumentum erexerat sepulchrale *e*) his verbis:

ADOLPHUS. OCCO. ADOLPHI. F. ADOLPHI. N.

MEDICUS. REIP. AUGST.

HOC. SIBI. MONUM. V. P.

VT. IN. EO.

CUM. VXORE. AC. LIBERIS.

AD. EXTREMUM. USQ. JUDICII. DIEM.

MOX. ADFUTURUM.

MORTUUS. QUIESCERET.

TU. VIATOR. QUISQUIS. ES.

QUIETI. LOCUM. NON. INVIDEAS.

VALE. ABI.

Qui fuit æternæ Christus mihi causa salutis,

Exuviis rursus vestiet ossa meis.

Eius dum reditu mihi vita salusque paratur,

Interea tumulto molliter ossa cubent!

Vixit annos 41. menses 10. dies 28.

Conjugium iniit duplex, utrumque multa prole sæcundum. *Primum* contraxit anno 1554. die 20. Augusti cum *Anna Dettighoferia*: *secundum* anno 1577. die 18. Novembris cum *Regina Geyershofia*, ambabus honestissimo genere natis. Ex *primi* thori Liberis memorandus est *David*, natus die 13. Octobris anno 1567. *Basileæ* anno 1587. die 24. Augusti Doctoris medici jura, insignia, privilegiaque consecutus: *Augustæ* mox insequentis mensis Septembris die 10. in *Col-*

F 2

legii

e) Exhibet illud *Dan. Praschius* in *Epitaph. Augustinis*, P. I. p. 137.

legii medici album relatus. Huius manu descriptum Jacobi Stradae Prospektum Thesauri XI. Linguarum, possedit Jo. Wern. Huberus Basilensis f) Mortalitatis exuvias filius ante patrem deposuit, *Viennæ Pannoniorum* die 11. Julii anno 1595. extinctus. Ex Liberis *secundi* thori nominari meretur *Adolphus*, prognatus anno 1578. die 24. Septembris: itidem in *Basileensi* Universitate doctoralibus insigniis anno 1600. die 23. Octobris decoratus: eodemque anno die 16. Decembris inter Medicos *Augustanos* adscriptus. Decani dignitate bis functus est, nosocomæo simul publico, & pharmacopoliis examinandis præfectus. Quæ nuptiis *huius*, uti & antea *patris* Amici accinuerant, collecta exhibet teste *Ehingeri Catalogo Biblioth. August.* p. 853. Libellus: *Carmina in nuptias D. Adolphi Occonis*, *ix τρυφίας ιατρῆς, & filiῖ ὁμωνύμῃς τε καὶ ὁμοτίχῃς*, *ab Amicis scripta. Aug. Vindel.* 1601. Obiit vix quinquagenarius ex lue epidemica, anno 1628 g).

Habes, Lector! synopsis factorum, quibus *Adolphus*, posterique eius, memoriâ aliqua digni, in hac vita usi fuerunt — Iam de reliquis ad *Nostrum* attinentibus —

Fuit *Adolphus* staturâ pusillus, et infirmæ valetudinis, annis plus quadraginta angustiiis thoracis laborans, quæ tamen Deo dante impedire haud poterant, quin vita ei longævior esset. Fuit in exequendis muneribus sedulus. Fuit fidus erga amicos et insigni eisdem gratificandi promptitudine: hos inter e. g. nominibus suis vocare pla-

f) Ita testatur impressus *Catalogus Bibliothecæ*, quam is *Huberus* paraverat, p. 65. n. 26.

g) Vide *Bruckerum l. c.*

placet Hieronymum *Wolffium*, Nicolaum *Reusnerum*, Nicodæmum *Frischlinum*, Joannem *Vivianum*, Joannem *Posthium*, P. *Melissum*, Georgium *Cleminium*; Davidem *Hoefschelium*, Marcum *Hennungum*, Franc. *Modium*, Mart. *Crusium*, Robert. *Titium h)*, Marcum *Velferum*, et, qui hos inter, aliosque sexcentos, principatum tenere videtur, Conradum *Gesnerum i)*, omnes permagni in orbe litterato nominis Viri.

Fuit *Noster* ingenio magnus, variisque scientiis excultissimus. Linguam *Latinam* ac *Græcam* optime tenuit, adeo ut nonnulla a se ex idiomatice Graio conversa Latinæ consuetudini dederit. Fuit in *Carminibus* scribendis nec inexercitatus, nec inelegans. Fuit artis, quam profitebatur, *medicæ* experientissimus. Fuit denique in *Philologia*, in re *nummaria* et *antiquaria* versatissimus. Inutile foret & abhorrens à brevitatis semel propositæ instituto, Virorum doctorum de his omnibus judicia sententiasque coacervare: tum quod res per se cognita satis sit; tum quod *Catalogus operum Nostri*, inferius dandus, quæ a me affirmantur, validissime confirmet, luceque meridiana clariùs demonstret.

His rebus omnibus effectum est, ut *Adolphus* noster magna ubique fama, magna omnium existimatione floreret: nomenque *Oconianum* non Eruditos solum aut alio titulo spectatissimos Vi-

F 3

ros,

h) Hic in *Epistola*, quam inter *Velferianas*, *Opp.* pag. 867. habes, recipi se inter amicos à *Nostro* flagitat.

i) V. *Gesneri Epistol. medicin.* quæ significantissimis amoris erga *Nostrium* testificationibus scatent: et quarum *tomulus* alter non nisi *Epistolas* ad *Nostrium* datas complectitur.

ros, sed etiam Romani orbis caput, Cæsarem *Maximilianum II.* admiratores haberet. Certe hic Imperator, publicam *Nostri* famam augustissimo suo iudicio veluti comprobaturus, & gloriæ *Oeconianæ* coronidem impositurus, non tantum jura Nobilitatis *Nostro* eiusque nepotibus, dato anno 1573. ad diem 24. Novembr. Diplomate confirmavit, sed Insignia quoque clementissime auxit addito *Aquilæ in altum surgentis* symbolo; ut quò locò habenda esset virtus *Oeconiana*, omnes intelligerent. Extant in hanc rem *Epigrammata in Oeconum Insignia*, quæ à Viris doctis conscripta, prima vice *Augustæ Vindel. ad Insigne pinus*, anno 1601. typis prodiderunt *k*). Præterea *Imago Nostri Numismatibus*, gloriæ ergo studiose culis, honorata fuit. Horum duo, ex argento, affert BRUCKERUS *l. c.* Inscriptio prioris est:

ADOLPHVS. OCCO. A. F. A. N. A. P.

MED. R. P. AVG. AE. L.

VIRTUTES. PRAEMIIS. DECORANTVR.

MAXIMIL. II. IMP. P. F. AVG. MVNVS.

Non possum non consentire *Bruckero*, bene monenti, hoc Numisma *Nostro* a *Maximiliano II.* dono datum esse, quando ei Diploma Nobilitatis misit. Inscriptio *secundi* est sequens:

ADOLPHVS. OCCO. A. F. A. N. MED. R. P. AVG.

AE. LXXXII. *)

VITA. MIHI. CHRISTVS. MORS. ERIT.

IPSA. LVCRVM.

Duo-

k) Addidit quoque ea *Bruckerus* suæ *Historiæ Oeconum*: inter quæ notatu maxime dignum, *Panegyricum in Oeconum Triadem, Marci Hemmingi*.

*) Studiose posui: MED. R. P. AVG. cum quod apud *Bruckerum* invenitur: MED. R. R. AVG. sensum haud habeat.

Duobus istis Nummis adjungere debeo *tertium*, qui ad juvenilem *Nostri* ætatem spectat, fors in honorem adepti ab eo Doctoratus medici vulgatus, ex una tantum parte inscriptus verbis sequentibus:

ADOLPHVS. OCCO. A. F. A. N. A. P. M. D.

ÆE. 25.

Hunc exhibet *Musæum Mazzuchellianum*, T. I. Tab. XCVII. meo quidem iudicio sic interpretandum: *Adolphus Occo, Adolphi Filius, Adolphi Nepos, Adolphi Pronepos, Medicinæ Doctor, ætatis 25.* Quod si magis placet: *Adolphi Filius, Adolphi Nepos, Augustanus Patritius &c.* non est, quod disputem (etsi non probem) cum hac dignitate jam patrem eius splenduisse, superius ex *Tatio Alpino* docuerim.

De Nummis satis. Superant autem et *Icones* tum in ære cælatæ, tum ligno incisæ, vultum, oculos, oraque *Nostri* referentes, ut hoc quoque modo memoria eius indelebilis esset. Harum aliquas se suis oculis usurpasse *Bruckerus l. c.* monet.

Sic iis, quæ ad Vitam, Eruditionem, Famam *Nostri* spectant, expositis, jam ad Opera eius enumeranda pergere juvat. Sunt ista:

I. *Georgii Gemisti Plethonis elegans ac brevis quatuor Virtutum Explicatio, græce et latine, nunc primum edita, Adolpho Occone, Physico Augustano, interprete:*

II. *De Moribus Philosophorum Locus ex Platonis Theæteto, item græce et latine, eodem interprete. Adjunximus Aristotelis de Virtutibus et Vi-*

tiis Libellum 1). in 8. *Basileæ*, per *Joannem Oporinum*. Hæc *Noster* in gratiam adolescentum tum utriusque linguæ, tum bonorum morum studiosorum a se versa, anno 1552. die 1. Januarii, *Hieronymo Fuggero m)* adolescenti memor veteris cum illo conjunctionis dicavit. Confer *Bruckerum l. c.* ex quo discimus, binos hos *Tractatus* postea junctim prodivisse *ter*, cum aliis similis argumenti *Lucubrationibus*, in Libro: *Doctrina recte vivendi ac moriendi &c. &c. Basileæ*. Confer *Alphabetum VII. meæ Biblioth. Augustan. p. 189.*

III. *Carmen* in *Obitum Conradi GESNERI*, amicorum suorum (ut audivimus) Principis. Tribuit *Nostro* *SIMLERUS* in *Biblioth. p. 7.* & *ADAMUS* in *Vit. Med.* atque ex his *BRUCKERUS l. c.*

IV. *Epistolæ II. ad Martinum Crusium* argumenti historici, à *BRUCKERO* penitus omissæ. Affert eas *Crusius* in *Annal. Suev. Dod. II. p. 522. & 563.* Prior data est anno 1589. Calend. Martij. Posterior autem, 4. Calend. Aprilis. Ambabus occasionem dedit conjugium *Philippi Sueviæ Ducis & Irenes*, Imperatoris Constantinopolitani filiæ, quæ *Lorchæ* in Ducatu Wirtembergico sepulta jacet. Quærebatur autem de *Nuptiis* hisce: de earum loco: de *Proceribus*, qui illis adstiterunt? Duabus *Epistolis Adolphi* juncta est *Epistola Jo. Georg. à WERDENSTEIN* ad *Nostrum*, qui, amico *Crusio* magis inserviturus, etiam huius doctissimi *Canonici cathedralis Ecclesiæ Augustanæ* de istis rebus

1) Hunc convertit *Simon Grynæus*, cuius insuper adjecta est *Virtutum exactior divisio.*

m) *Fuggeri* istius laudes habes in *Genealogia Fuggeriana.*

bus sententiam exquisiverat n). In ea vocat WERDENSTEINIUS *Nostrum Virum multijuga eruditio-
ne ornatissimum, Medicum, Philosophum, Polyhi-
storem & Amicum singularem.*

V. *Epistola græca ad Conradum Gesnerum de Oxymeli helleborato, aliisque ad rem medicam spec-
tantibus.* Extat in *L. II. Epistol. eiusdem Gesne-
ri*, p. 58.

VI. *Epistola medica de Rheubarbara, ad In-
certum.* Habetur in *Cratonis Consiliis & Epistol. medicinal.* quæ *Laurentius Scholtzius* edidit, *Fran-
cofurti*, apud *Hæredes Andr. Wechelii* 1598. ite-
rum *Hanoviæ* 1610. Patet ex hac *Epistola*, quan-
tùm *Nostro* faverit *Jo. Bapt. Montanus* Professor;
nam in fine sequentia addit: *Ista nobis .. Monta-
nus communicavit privatim domi suæ, mihi nimi-
rum & Hieronymo Scribæ p. m. ceteris omnibus ab-
sentibus: quæ ut bona sunt & nemini fere cognita,
etsi usus Rhabarbaræ sit apud Medicos quotidianus,
ita tibi soli serves, rogo.*

VII. *Conclusiones de Peste.* De his *Simlerus*
in *Bibliotheca*, p. 7. monet: *Scripsit Conclusiones*
31. *ad Quæstionem*: Num lues, quæ pestis dicitur,
necessario habeat adjunctam febrii pestilen-
tem vel putridam vel hecticam, ita ut vel
contenta cordis, vel ipsius substantia putreat ne-
cessario? *Lipenius* in *Bibliotheca medic.* p. 341.
sequentia memorat: *Adolphi Occonis Conclusiones*
XXX. de peste. Augustæ Vindel. 1573. Confer *A-
damum* in *Vit. Medic.* p. 177. & alios. Nec mihi,
nec *Bruckero*, quem *l. c.* p. 54. videsis, oculis usur-
pare hunc sætum *Nostri* licuit. Cæterum con-

F 5

fe-

n) Adde ista, Lector! iis, quæ de *Werdensteinia*
in *Alphabeto IV.* meæ *Bibliothecæ* attuli.

feras, Lector! velim, quæ in *Luca Stengelio N. II.* infra dicturus sum: insuperque advertas: *Consilium contra pestem*, quod *Nostri* cum aliis *Reipublicæ Augustanæ Medicis juratis* edidisse *Simlerus* & alii affirmant, non *Nostri* esse, sed enim patris, *Occonis II.* uti *superius* dixi.

VIII. *Pharmacopoeia Augustana.* Opus *Occonis* nostri in materia medica præcipuum, *Senatui Augustano* sacratum, cuius *Historiam Bruckerus l. c.* per multa folia exponit: ego, brevitatis gratiâ, contractiorem do.

Cum anno 1564. *Nostro* (ut diximus) cura inspiciendarum et examinandarum officinarum pharmaceuticarum demandata esset, inde is *Medicamentarii* istius conficiendi occasionem captavit. Videns namque pharmacopolas antiquorum Medicorum *formulis* nec satis accuratis, nec satis certis, nec satis ad amussim præscriptis uti, magnamque ob id in re pharmaceutica perturbationem dominari, ex muneris suscepti ratione illustrem Senatum de necessitate mali hujus abolendi edocuit, eiusdemque auctoritate fultus, ad exemplum *Valerii Cordi*, qui simile quid ausus fuerat, scribendo Operi manum admovit; in quod selectiora præstantioraque tum veterum tum recentium medicamenta multo studio congeffit, et *Collegarum* suorum operâ, quos per id temporis urbs *Augusta* plures, eosque doctissimos, aluit (uti præsens hæc *Iatrologia* mea liquidò docet) et *Amicorum* exterorum judiciis haud fastidiosè usus. Sic anno 1564. in dias luminis auras prædiit *Pharmacopoeia seu Medicamentarium pro Republica Augustana*, cui accessere *Simplicia omnia officinis nostris usitata*, et *Annotationes in eadem*
et

et Composita, ab Adolpho Occone eiusdem Reipublicæ Medico diligenter congesta.

Quanto Medicorum totius Germaniæ consensu, quam constanti approbatione exceptum fuerit Opus hoc & excellentissimum & utilissimum, duæ res evincunt: Eruditorum scilicet honorificentissima testimonia: & Editionum factarum multitudo. Atque ut primùm testimonia Doctorum adducam; audiamus *Thomam Bartholinum* in *Præfat. ad Dispensatorium Hafniense* dicentem: *Sequuti sumus presso pede instructissimam Augustanorum Pharmacopoeiam, ad cuius normam pleraque nostra exegimus.* Bartholino consentiens *Herm. Conringius* in *Introduç. in Artem medicam*, c. 11. §. 12. monet: *Pharmacopoeia Augustana obscuravit pene famam Dispensatorii antiqui Norimbergensis, sive Valerii Cordi.* Quamquam enim *Norimbergenses Dispensatorium suum maiori opera recudi curaverint, prævaluit tamen Augustani auctoritas, ita ut pleræque Germaniæ officinæ pharmaceuticæ normam illius quam maxime sequantur.* Finiat *Jo. Theodorus Schenckius* initio *Synopsis Instit. medic.* Collegium medicum *Augustanum* hisce alloquens: *Dispensastis una cum Pharmacopoeia plus quam regia, Et cui antea maior nulla, nec posthac ulla aliqua erit superior, famam vestram.* Hæc, puto, auctoritates (Multas omitto alias) sufficient, ut quantus honor *Pharmacopoeiæ Nostri* habitus sit, cognoscant singuli ac universi. Nemini posthæc admirationem ciebit Editionum factarum multitudo: Harum alias meis ipse usurpavi oculis, alias apud Scriptores connotatas observavi. Primævæ editioni anni 1564. successerunt sequentes, anni 1572. per *Michaelem Mangerum*; anni 1573. per eundem.

eundem; anni 1574. per eundem; anni 1577. Georgii Willeri sumptibus; anni 1578; anni 1580. Georgii Willeri sumptibus; anni 1581. per Michaelem Mangerum; anni 1597. per Valentinum Schoenigk: et si quæ forte sunt aliæ mihi incognitæ.

Cæterum *Pharmacopœiæ* huic honor suus non solum *Nostro* in vivis agente constitit; sed etiam ultra suprema eius fata prorogatus est. Namque illam *Collegium medicum* anno 1613. cum *Præfatione* et eruditis *Prolegomenis* doctissimi Medici *Ray-Mindereri* o) rursus edidit, denuo exin recusam: idemque *Collegium* anno 1640. cum *Præfatione* *Joannis Henischii* noviter vulgavit, iterum multoties reimpressam. Post tot Editiones, post tantos *Germaniæ* imo etiam *Europæ* applausus, tandem prodiit in scenam *Joannes Zwelferus*, Palatinus, medicinæ Doctor, *superbo satis ac præfidenti animo*, dictamque *Pharmacopœiam* edito scripto impugnare adorsus est. Sic initium datum bello litterario sat diuturno, cuius historiam prolixè enarrat *l. c. Bruckerus*, quem, si lubet, consulas. Ego eam, cum ad *Nostrium* proxime haud amplius attinere videatur, penitus silendam duco. Interim ista omnia impedire neutiquam potuerunt, quin *Pharmacopœia Augustana* novis curis recognita, annis 1684. 1695. 1710. 1734. multa cum approbatione foras denuo ederetur.

IX. *Imperatorum Romanorum Numismata & Pompejo magno ad Heracium, quibus insuper additæ sunt Inscriptiones quædam veteres, Arcus triumphales, & alia ad hanc rem necessaria, summa diligentia & magno labore collecta &c.* in 4. Antver-

o) De *Mindereri* meritis egi in *Alphabeto VI. Biblioth. August.*

verpiæ. Ex officina Plantiniana. 1579. Hanc primam editionem dicavit *Noster Alberto Comiti Palatino Rheni*, dicens: „ se cognitionis nummarie elegantia & utilitate accensum ab annis 24. „ multâ diligentia nummos, quosunque hactenus sibi videre contigisset, in hunc Commendarium exactissime contulisse, præteritis magna „ ex parte aliis omnibus, quos videndi facultas sibi hactenus denegata fuit. Eorum autem, „ quos exhibet, bonam partem cum ex hæreditate paterna, tum aliunde petitam se possidere: „ plurimos abs illustrissimis Principibus, nonnullos ex thesauro *Marci FUGGERI p)*, reliquos „ sive a splendidæ, sive mediocris conditionis hominibus esse mutuatum &c. &c. *q)*. “ Editio secunda prodixit in 4. anno 1601. ex typographia ad insigne pinus, titulo sequenti: *Impp. Romanor. Numismata a Pompeio magno ad Heraclium. Editio altera multis nummorum millibus aucta.* Hanc *Noster* sacravit *Jo. à Schellenberg Domino in Hüfingen, Stauffen, Randegg &c. studiorum & studiorum Mæcenati summo.* In qua dedicatoria monet: „ Quia crebris amicorum hortationibus, „ *Tuis præsertim & Marci Velsperi*, qui ad hoc opus

p) De Marco Fuggero egi in *Alphabeto VII. Bibliothecæ Augustanæ*, ubi hæc, & quæ *N. X. sequenti* narro, addere debes.

q) Huius editionis exemplar vidi in Bibliotheca Collegii, quondam Societatis *Jesu*, Augustani, dono oblatum *Hieremiæ Martio* hac epigraphe: *Clarissimo Viro D. D. Hieremiæ Martio fide, doctrina, & artis usu præstanti Medico R. P. Aug. dignissimo Populæ & Collegæ suo observando Auctori benevolentia ergo D. D. Effigiem antem suam & Insignia (à Maximiliano II. aucta) in ligno incisa pius verlibus supra infraque ornavit Noster.*

„ opus suscipiendum ac perficiendum sumptus ul-
 „ tro suppeditavit, monitis urgebar, qualemcun-
 „ que hunc laborem denuo subivi, eumque tibi
 „ dedico jubente eo, qui me in amicitiam tuam
 „ perduxit, *Jo. Jac. Ruegero*, Viro docto & an-
 „ tiquitatis studiosissimo.“ Excurrit subin in lau-
 des *Schellenbergii*, ac demum hisce finit: *Acci-
 pe igitur Opusculum nostrum quò emendatum, quò
 amicorum & meis copiis auctum, quò in certum or-
 dinem redigendò Marcus Velferus Reipublicæ no-
 stræ Dulmvir . . . plurimum me juvit.* Post fata
Nostri anno 1625. idem Opus vulgatum esse *Han-
 ckius* in *Scriptor. Rer. Roman. P. I. p. 262.* &
Theoph. Georgi in *Bücher - Lexicon* monent. *Li-
 penius* in *Biblioth. philosoph.* etiam editionem an-
 ni 1626. (fors per errorem typi) addit. Sed
 neque *Bruckero*, neque mihi posthumas has edi-
 tiones videre licuit. Superiorum verò editio num
 priori præluferunt *Carminè Hieronymus Wolfius*,
Nicolaus Reusnerus, *Nicodemus Frischlinus*; po-
 steriiori etiam *David Hoeschelius*, *Joann. Ortelius*
Cynocomæus, *Joann. Scheurlinus Medicus Augu-
 stanus* *).

Ob rei nummarizæ scientiam & studium, quod
Noster in difficili Opere isto concinnando insump-
 serat, eum passim Viri doctissimi multis laudi-
 bus (Horum nomina & elogia late proponit *l. c.*
Bruckerus) affecerunt, ne iis quidem exceptis,
 qui nævos huius Lucubrationis detexerunt; cum
 fieri haud potuerit, ut *Adolphus*, viam à summis
 tribus Antiquariis *Vico*, *Lazio*, & *Goltzio* fru-
 stra tentatam ingressus, non quandoque halluci-
 nare-

*) De *Scheurlino* pauca inferius in medium pro-
 feram.

naretur. Nævis hisce mederi quidem instituerat *Levinus Hulsius*, sed morte præventus nil nisi exillem *Seriem Numismatum Imperatorum Romanorum a C. Julio Cæsare ad Rudolphum II.* in 8. *Francofurti*. 1603. reliquit. Sic jacuit *Adolphi Opus*, et jam veluti senescere cæperat; cum *Franciscum Mediobarbam Biragum*, S. R. J. Comitem &c. illius è pulvere excitandi cupido incescit, qui id anno 1683. in folio *Mediolani* à se emendatum auctumque vulgavit; quamvis nec hoc propitiâ ex toto *Minervâ* factum sit. Tandem Opus denuo sub incudem revocavit *Philippus Argelatus*, Bononiensis, adjutusque tum virorum eruditorum ope, et multis aliis munitus subsidiis illud ita consummavit, ut et voto et expectationi litterati orbis satisfactum sit edito Libro: *Imperatorum Romanorum Numismata a Pompejo magno ad Heraculum*, ab *Adolpho OCCONE* olim congesta . . . jam illustrata a *Francisco MEDIOBARBO Birago &c.* nunc vero ab innumeris mendis expurgata . . . Additionibus usque hac desideratis, criticisque observationibus exornata curante *Philippo ARGELATO*, fol. c. fig. *Mediolani*. 1730.

Quisquis plura scire desiderat, consulat *Bruckerum l. c. Baumgartnerum in Nachrichten von merckwürdigen Büchern T. XI. p. 71. Acta Eruditorum Lipsiensium*, ad annum 1684. 1733.

X. *Inscriptiones veteres in Hispania repertæ*, ab *Adolpho Occone Medico Augustano* collectæ, digestæ, & nunc primum editæ. Ad generosum & illustrem Comitem *Marcum Fuggerum*. E *Typographio H. Commelini*. 1592. reculsæ 1596. plane nihil immutatæ a prima editione, adeo ut solus titulus a typographo novitatis gratiâ reimpreslus esse

esse videatur. Operis hortatorem et adiutorem *Occo* habuit mox dictum *Marcum Fuggerum*, Duumvirum Augustanum, a quo *Ambrosii Moralis*, Philippi Hispaniarum regis Historiographi, Libros acceperat. Ex his plerasque descripsit *Noster*: alias ex *Apiano* mutuatus est, additis nonnullis quas Amici oculis suis inspexerant, et *Fuggerus* ipse in itinere *Hispanico* observarat. Omnes per semestre propter insignem utilitatem, præsertim ad Nummos *Tiberii* et *Caji*, a quibus Colonizæ romanæ magna ex parte in *Hispanias* deductæ fuerunt, interpretandos, collegit disposuit et vulgavit applaudentibus *Joanne Postio*, *Francisco Modio*, *Jacobo Cellario*, *Joanne Ortelio*, *Michaele Findio*, et *Joanne Fabro*.

XI. *SENECA*. Huius Scripta castigasse *Nostrium*, affirmat *Simlerus l. c.* & ex hoc *Melch. ADAMUS* in *Vit. Medic. p. 177*. Consonat *Catalogus MSS. Bibliothecæ Peutingarianæ*. Nullibi tamen videre harum Castigationum quidquam, licuit mihi.

XII. *Observationes variæ medicæ*, quas à *Nostro* profectas *Jo. Schenckius* suo Operi *Observationum medicarum rararum, novarum &c.* inseruit.

XIII. *Epistola ad Nicolaum Reusnerum*, data *Dillingæ, à castro Principis, 9. Calend. Junij. 1575*. In hac scribit *Reusnero*: sibi eius *Descriptiones Imperatorum ac Cæsarum Romanorum à Julio Dila-tore ad Maximilianum II.* legendas abs *Jo. Egol-pho de Knöringen*, Episcopo Augustano r) exhibitas fuisse: hac lectione accensus petit se à *Reusnero* in amicitiam recipi, oratque ut is *Opus numismaticum*, cui insudabat ipse, propediem edendum

r) Huius Episcopi laudes in *Alphab. IV. Biblioth. Augst.* celebravi.

ſum *Carmine* quodam exornet. V. *Stemmata Nicol. Reufneri*, p. 350. qui etiam aliis *Carminibus* Noſtrum honoravit l. c. p. 174. 305.

Hæc de editis *Noſtri* Operibus. Inedita ſunt, quæ ſequuntur :

XIV. *Conſilium de Podagra*, in folio. *Formula Medicamentorum*, in Octavo. Hæc manu ſcripta poſſedit Jo. Wern. Huberus Baſileenſis, teſte *Catalogo Bibliothecæ* eius, p. 37. 38. n. 8.

XV. *Carmina*, & *Epigrammata quædam autographa*. in 8. Poſſedit idem Huberus. V. *Catalogum* laudatum, p. 89. n. 8.

XVI. *Schedæ autographæ*, quas cum aliis aliorum Eruditorum memoratus Huberus habuit. V. *Catalogum* eundem, p. 93. n. 1.

Habes, Lector ! brevem de Geſtis *Oeconum III.* narrationem, quam ex proluxa BRUCKERI *Hiſtoria Vitæ eorundem* ita contraxi, ut & calamus nihil rerum præcipuarum à BRUCKERO memoratarum omiſerit, & quæ à me ulterius detecta ſunt, nec pauca illa nec omnino ſpernenda, ſtudioſè adjunxerit s).

Oeconianæ familiæ annectere placet aliam, de re medica itidem meritiffimam, *Jungianam* videlicet, ex qua nominis ſui memoriam poſteritati honorabilem ſequentes reddiderunt.

s) De *Ocone III.* conferri, ſi lubet, poterit ſæpius laudati *Bruckeri Ehrentempel der deutſchen Gelehrſamkeit*, pag. 94.

JUNGIUS (*Ambroſius*) non *Junius*, (ut male habet ADELUNG in *Ergänzungen und Fortſetzungen des Jöcherſchen Gelehrten - Lexicon*) patriam habuit, civitatem *Ulmam*, natus ibi circa annum *Bibl, Auguſt, Alph, VIII.* G 1471.

1471 a). *Augustam* delatus, *Capituli cathedralis* Medicus fuit, jam inde ab anno 1494. Anno 1499. *Elisabetham Laugingeriam* Ordinis *Patritii* fæminam *Augustæ* matrimonio sibi copulavit. Subin anno 1510. etiam *Reipublicæ Augustanæ Physicus* est constitutus. Anno 1538. cum in plurium *Gentium Patriciarum*, quæ penitus defecerant, locum novæ legerentur *Augustæ*, *Noster* quoque eo honore dignus habitus fuit. *Fatis* vero concessit anno 1548.

Eum sua ætate insigni rei medicæ peritia magnum sibi nomen fecisse testatur *Paulus à Stetten b)*: unde eum *Fabricius c)* inter celebres sæculi XVI. Medicos merito reponit. Extat in *Musæo Mazzuchelliano*, *Tab. LI. n 2.* Numisma *Nostri* cum epigraphe sequenti: AMBROSIUS. JUNG. ARTIUM. ET. MEDICINÆ. DOCTOR. ANNO. ÆTATIS. LVII. Pars averfa exhibet Insignia *Jungiana*, quæ circum legitur: JUSTITIA. NOSTRA. CHRISTVS. MDXXVIII. Quis Nummus etsi *fatis* commonstret, quanta *Nostri* fama fuerit; tamen alia plura suppetunt, quibus id ipsum plane evincitur: nimirum *Scripta* eius, quæ nobis fortuna propitia servavit.

1. *Traſſatulus perutilis de Pestilentia, ex diverſis Auſtoribus aggregatus ab eximio Artium et Medicinarum Doſtore, Ambroſio Jung. tunc Phyſico ſpectabilium ac generoſorum DD. de Capitulo majoris Eccleſiæ Auguſtenſis. in 4. Auguſtæ Vind. Apud Joann. Schoenſperger. 1494. Feriâ quintâ poſt Eliſabeth.*

a) V. *Musæum Mazzuchellianum*, T. I.

b) In *Historia vernacula Augustana*, T. I. p. 303.

c) In *Abriß einer allgemein. Historie der Gelehrth. P. III. p. 552.*

Jabeth. Dedicavit Auctor memorato *Capitula cathedrali* Opus, cuius exemplar vidi in *Bibliotheca Collegii* quondam *Societatis Jesu, Augustæ.* Confer *G. G. Zapfii Buchdruckergeschichte von Augspurg. T. I. p. 110. 112. T. II. p. 150.*

II. *Ain nützliche trostliche und kurtze Vnderrichtung, wie man sich in disen schwären leussen der pestilenz halten sol, durch Doctor Ambrosium Jungen, statartz zu Augspurg, dem gemainen mann zu hilff und güttem, der nit andern beystand hat, verordnet. in 4. 1521.* Observavi etiam aliam huius Operis editionem, in 4. *Augspurg. 1535. Apud Philipp. Ulhardum.* Rursum aliam anni 1563. recenset *Ehingerus in Catalogo Biblioth. August. p. 393.* Nimirum hi tres anni, grassante lue contagiosa, patriæ urbi admodum funesti fuerunt.

III. Vulgavit cum Collegis suis medicas *Conclusiones & Propositiones* (numerò XCVIII.) sequenti pleno titulo: *Conclusiones & Propositiones universam medicinam per genera comprehendentes ad eum modum, quem Augustani Medici juxta placita veterum Medicorum observant, apertis ulnis amplectuntur, & circa ægrotos curationes instituunt. in 4. Augustæ Vindel. Anno 1538. mense Junio.* Harum *Conclusionum* exemplar vidi in *Bibliotheca Collegii Augustani* quondam *Societatis Jesu*, cum epigrapha: *Ornatissimo ac Consultissimo Viro D. D. Peutingero, Seni venerando & Mecænati nostro observantissimo. Ex Senatu Medicorum Augustensium.* Quid sibi autem hac lucubratione, X. folia habente, voluerint Medici nostri, patet ex præfatione, quæ hæc est:

„ Inclytæ Reipublicæ Augustanæ Medicī;
 „ Doctores officiosissimi, Ambrosius Jung, Adol-
 „ phus Occo, Joannes Tyeffenpach, Geryon Say-
 „ ler, Damianus Beham *d)*, Bernardus Schludi
 „ & Joannes Vogt, candidis Lectoribus S. P. D.
 „ Nemo de nobis propter publicatam presentem
 „ disputationem hanc induat opinionem: quod
 „ nos ex illorum numero haberi cupiamus, qui,
 „ quibus carere poterant, sibi rixandi adsciscunt
 „ labores gratis Quippe qui neque Aucto-
 „ res sumus præsentis negotii, nostro instinctu
 „ huc evocati. Sed quia recens calumniarum
 „ vertitur machina, & non desunt imperiti Em-
 „ pirici, impostores, agyrtæ, & circulatores cir-
 „ cumforanei, qui veros Medicos, quasi cum ægro-
 „ torum pernicie Medicinam exercerent, incusant
 „ calumniantur. Quumque nonnulli, eadem im-
 „ pudentia instructi, non sint veriti, & nostram
 „ circa ægros fuggillare curam & sollicitudinem,
 „ qui conatus nostros omnes, Deum testamur,
 „ atque omnia vitæ studia huc destinavimus sem-
 „ per, ut Ægris bene consuleremus. Visum idcirco
 „ nobis est magnum operæ precium, ne Seri-
 „ phias ranas ageremus & honorem nostrum ita
 „ negligeremus; sed publica edita disputatione &
 „ evulgatis doceremus propositionibus, &, quid
 „ nos de rei medicæ sentiremus fundamentis, vi-
 „ cinis nostris atque omnibus alibi degentibus bo-
 „ nis Medicis aperiremus. . . .“ In *Conclusione* au-
 tem 72. 74. 75. *Mercurium præcipitatum* quasi ve-
 ne-

d) Hic Medicus, *Augustæ* aliquamdiu manens, an-
 no 1534. die 1. Decembr. *Annam Schoenerinam* matrimo-
 niō sibi junxit: anno vero 1542. mox inde discessit,
 teste *Crusio* in *Annal. Suevic. ad prædictos annos.*;

nenum præsentissimum damnant: monent & rogant, ut Magistratus publici partes suas interponant, & hoc genus curationis propinati *Mercurii præcipitati* edicto severissimo extirpent: protestantur, nolle se laceßere medicamenta, quæ per vocatam *quintam essentiam* efficaciora redduntur; venena tantum omnium pestilentissima se suggillare & ab illorum usu dehortari mortales.

IV. *Remedia MSSa. pro catarrho et angustiiis thoracis*; quæ se Conradus *Peutingerus*, Ictus. ille celeberrimus, in *Bibliotheca* suâ servavisse testatur; uti connotatum reliquit Andr. Fel. *Oefelius* in *Peutingerianis* suis *MSSis*.

JUNGIUS (*Ambrosius*) filius præcedentis, paternæ eruditionis, ac famæ æmulus, quem anno 1541. *Senis* in Italia Doctorem medicinæ creatum fuisse et Artem medicam *Augustæ* circa annum 1542. factitasse reperio. Hic anno 1543. die 5. Februarii cum Patritiæ dignitatis fæmina Regina *Roesleria* (*Kolerinam* vocat *Crusius* in *Annal. Suevic. Dod. III. p. 651.* & *Schellenberger* in *Hochzeit - Register MSS.*) *Augustæ* nuptias celebravit, patre adhuc vivente stipendium octoginta aureorum à Senatu commeritus. Postea *Landspergam* profectus aliquanto tempore ægrotis opem præstitit extra patriam, in quam tamen reversus privatum medicum egit usque in annum 1559. quem feralem expertus est a).

G 3

JUN-

a) *Ambrosio* huic *juniori* honoris causâ jungendus est frater eius *Timotheus* Jurisconsultus, quem anno 1555. die 16. Septembris nuptias cum *Helena Breunina*, *Augustæ* celebrasse reperio. Erat *Maximiliano II.* cuius elec-

electioni & inaugurationi anno 1562. *Francofurti* adfuit (V. *Schardii Script. Rer. German. T. III. p. 100.* & *Consilis*, & ab eodem una cum *Jo. Achille Ilungo* itidem *Augustano* gravissimis negotiis tractandis adhibitus est.

JUNGIUS (*Ulricus*) frater *Ambrosii Jungii* patris, eidem doctrinâ et famâ, nec non dignitate *Patritia*, quam unâ cum *Ambrosio* anno 1538. acceperat, æqualis a). Is in adolescentia *hebraicæ* linguæ addiscendæ causâ *Joannem Boeschensteinium* b) sedulo audivit. De *apparatu* Nostri reliquit *Crusius* sequentia c): *Erat Augustæ Medicus*, nomine *Ulricus Jung*, promiscue omnes tuisare assuetus. *Hic* veniens ad *Cæsarem Carolum V.* dixit: *Cæsar! Præcessor tuus Maximilianus hæret apud me in Catalogo debitorum pro summa 6000. florenorum. Hanc exsolvere convenit dignitati tuæ: Sed remitto tibi illam ea conditione, ut mihi et uxori meæ Vitalitium sexcentorum florenorum in singulos annos paciscaris. Respondit Imperator: Paciscor; Habeas. Et sic factum est.*

A doctrinâ commendavit *Nostrum Joann. Eccius* in *Orat. de Nobilitate litteris exornanda*. *Conradus Peutingerus* supra laudatus ab eo nonnullas *medicamentorum Formulas ad stomachum facientes* in sua *Bibliotheca* habuit teste mox citato *Oeselio*. *Epitaphium* d) eius plures ob causas apponere hoc loco placet:

DEO.

a) V. *Paul. d. Stetten*, l. c.

b) V. *Eius Præfat. ad Elementare introductor. in hebræas litteras. 4. Augustæ. 1514.*

c) In *Annal. Suevic. Dod. III. p. 631.*

d) Exhibet *Dan. Praschius*, T. I. p. 16. ..

DEO. OPT. MAX. S.

HULDERICO, JUNGIO. PATR. EQ. AUR. MEDICIN.
 PROFESSORI, CÆS. AC. REGIO. SENATORI. QUI.
 VIXIT. ANN. LXI. MENS. III. DIES. XXI. OBIIT.
 ANNO. SALUT. MDXXXIX. XV. KAL. AUGUSTI.
 JOAN. JURECONSUL. ET. CANON. FRISING. ET.
 AMBROS. PATR. AUG. MEDICINÆQ. PROFESSOR.
 JUNGII.

FRATES. FRATRI. PIENTISS. F. CUR.

JUNGIUS (*Joannes*) de quo nil aliud reperire potui, quam quod *Bruckerus* in *Prolusione* præfixa *Vitis Oeconum*, p. 16. monet: eum *Wimpfensem* fuisse, qui postquam *Tiguro Ulmam* primum, deinde *Ulma Augustam* pervenisset, anno 1493. appellatus fuit *Magister à Tiguro*, obiitque anno 1505. 16. Februar. ætatis octogesimo, teste *Protocollo Colleg. Med. August.* Hunc *Joannem Bruckerus* facit fratrem alterum *Ambrosii Jung senioris*. Sed *chronotaxis* parum respondet. *Ambrosius* primum circa annum 1471. primam lucem vidit. *Joannes*, de quo sermo, jam anno 1425. & (quod sequitur) 46. annos prius in vivis esse cæpit. Hinc eum inter *Majores Ambrosii Jungii senioris*, minime inter fratres accenseri mallet.

JUNGIUS (*Antonius*). De hoc quod moneam, non habeo, præterquam *Conradum Peutingerum* in *Bibliotheca* sua *Libellum Nostri MSSum. de Peste* possedisse, uti testatur *laudatus Oeselius l. c.*

JUNGIUS (*Augustus*) à quo extant in *G. H. Welschii Consil. medic. Centuriis IV. Ulmæ. 1676.*
 I. *Consilia medica.*

G 4

II.

II. *Consilia, Curationes & Observationes medicæ*, quas habes in memorati *Welschii Chiliadibus II. Curat. & Observat. medic. Ibidem. 1676.*

GRUNBECKIUS vel GRUNENBECKIUS Medicus *Augustæ* sæculo XV. vertente, patriâ *Burg-husanus* Bavarus, quem MANGETUS a) ex JUSTO in *Chronol. medic.* appellat *Medicum & Secretarium Regis* (cuius, non additur) *magni pretii*. Celebre is nomen sibi fecit, quod primus ex *Augustanis* Medicis de morbo gallico, qui circa annum 1490. *Augustam* urbem inficere cæperat, scripserit b). Operi hunc titulum fecit:

1. *Tractatus de pestilentiali Scorra, sive mal Franzos, originem remediaque eiusdem continens, compilatus à venerabili Viro Magistro Joseph Grunpeck de Burgeckhausen, super Carmina quædam Sebastiani Branndt (non Brantumi) utriusque juris Professoris. Confer Ehingeri Catalog. Biblioth. August. p. 371. Placidi Braun Cænobitæ San-Udalricani Notit. hist. litterar. T. II. p. 8. Habetur etiam editio alia hoc titulo: De Mentulagra, seu Morbo Regio Liber. in 4. Venetiis, apud Scotum. 1503. Consecravit laborem suum Auctor Bernh. de Waldkirch, liberalium studiorum Magistro, litterariæ Sodalitatis Danubianæ lumini & ornamento, ac Canonico cathedralis Ecclesiæ Augustensis, litterarum fautori c) Nobilitatis unico specimini,*
om-

a) In *Bibliotheca Scriptor. Medic.*

b) V. GASSARI *Annal. August.* inter MENCKENII *Script. Rer. German. T. I. ad annum 1495.*

c) V. *Alphabetum I. præsentis Bibliothecæ*, p. 12. 13. Confer *Khammii in Hierarch. August. P. I. Cathedralr. p. 609.*

omnis litteraturæ amatori, his inter alia verbis:

„ Incidi pridem, humanissime Vir! in exactissimum accuratissimumque *Eulogium* quoddam „ *Sebastiani Branndt* . . . cujus ornatus scribendi „ character, luculentissimaque verba . . . me mirifice oblectarunt. Habent siquidem non minus utilitatis quam salis, cunctis mortalibus „ subventura. Inter cætera horum fluctuum & „ procellarum nostri ævi incommoda, hanc continent omni morbo acerbiores omnique epidemia magis pestiferam labem, tam repente in „ homines demissam, ut plaga cælitus decussa esse „ videatur, quam gentes *Francigenarum* malum „ appellant. . . . Cum vero ea Carmina (*Eulogium*) „ ab eodem U. J. Professore conscripta causam „ remediaque hujuscemodi acerbissimi morbi complectentia in manus meas irrepsissent, illico dolor ac commiseratio quædam cor meum percussit. . . . Originem hujus sordis ex astrorum „ configurationibus scaturientis, remediaque ex „ approbatissimorum Medicorum voluminibus „ nata in Tractatulum . . . conjicere curavi, qui „ (ut spero) erit tibi laudi; namque, licet adolescentiam pridie egressus sis, sumpta tamen virili toga mox cunctis contemporaneis tuis antecellere contigisti. . . . Augustæ. Ex Aëdibus „ Magistri Sixti Staimack fautoris mei præcipui. „ 15. Kalend. Novembr. anno 1496. “ Nuncupatoriam hanc sequitur *Eulogium*, seu Carmina *Sebastiani Brannnt . . de Scorra pestilentiali sive Mala de Franzos. Anni 96. ad Joannem Capinou d) Legum imperialium Interpretem*: quibus succedit Trac-

G 5

tatus

d) Lege Capnionem, i. e. Reuchlinum.

tatus *Nostri*, divisus in X. Capita. In quorum postremo originem mali huius *invisi ac penitus incogniti* expavescendo Saturni & Jovis coitui &c. qui anno 1484. contigerat, adscribit. Præterea monet, *hunc esse primum adolescentiæ suæ, quam ignaviâ, luxu quoque inertis sine bonis litteris traducere puduerat, foetum.*

II. *Comoediæ utilissimæ omnem latini sermonis elegantiam continentes, & quibus quisque optimus Latinus evadere potest.* Opusculum est rarissimum, nulli bibliographorum memoratum, à me in quodam Volumine Adversariorum MSSorum. *Conradi Peutingeri* observatum, nuper demum à P. Placido Braun, Amico meo inter primos venerando l. c. p. 290. accuratius descriptum. Sunt *Comœdiæ* duæ, quas *Noster* rursus *Bernh. de Waldkirch* dicavit. Primæ hæc subscripta leguntur. *Acta a Christi Salvatoris nostri incarnatione, anno 1497. X. Kalend. Augusti. Dixere ingenui pueri Patricii ordinis Augustensis, summa modestia atque urbanitate præditi. Egit Auditor ipsemet in nuptiarum aliquorum civium eiusdem urbis celebritate. Edita Joanne Langenmantel, Ludovico Hofer Consulibus.* Secundæ *Comœdiæ*, compilatæ ad laudem gloriosissimi Principis Maximiliani Romanorum Regis, Subscriptio sequens est: *Acta a Christi Salvatoris nostri nataliciis diebus, anno 1497. 6. Kalend. Decembris. Dixere ingenui pueri &c. &c. ut supra. Egit Auditor ipsemet in divi Regis Romanorum favore. Edita Joanne Langenmantel, Ludovico Hofer Consulibus.*

Di-

Distinguendus autem *Noster* est ab alio *Josepho* GRUNBECKIO Presbytero e) cuius extat *Speculum naturalis, cælestis & propheticæ Visionis &c. Norimbergæ. 1508. in folio f)*: & cuius haud dubie etiam est Libellus à me visus: *Prognostication vom 32ten Jahr an g) bis auf das 40te Jahr.*

e) Hunc recens iterum cum *Nostro* male miscuit *Adelungius* in *Ergänzung - und Fortsetzungen des lücherischen Gelehrten Lexicon.*

f) Latine titulum effert BRUCKERUS in *Prolusione de Medicis Augustanis*, præfixa *Vitæ Occonum*, p. 14. JOECHERN in *Gelehrten - Lexicon* germanicè: sive quod utraq; linguâ Liber exiit, sive quod BRUCKERUS, latine scribens, latinum fecerit.

g) Nimirum ab anno 1532. ad 1540.

FREHERUS (*Marquardus*) de quo habes in *Bibliothecæ meæ Augustanæ Alphabeto III. p. 6. ubi videsis.*

CÆSAR (*Joannes*) de quo pauca attuli in dictæ *Bibliothecæ Alphabeto II. p. 29. 30.*

GRIMM (*Sigismundus*) cuius elogium inserui in citatæ *Bibliothecæ Alphabeto V. p. 96. quod consulere non pigeat.*

MOIBANUS (*Joannes*) cuius *Vitam* fuse exposui in *Alphabeto VI. præsentis Bibliothecæ p. 147. quod inspicere lubeat.*

SAILERUS (*Gereon*) quem in eiusdem *Bibliothecæ Alphabeto I. laudavi.*

GASSARUS (*Achilles Pirminius*) de quo *Henr. Pantaleo* in *Prosopograph. T. III. p. 302. Mart. Crusius* in *Annalibus Suevic. Dod. III. Conrad. Gsf.*

Gesnerus in *Bibliotheca Scriptor. Paschalis Gallus* in *Catalog.* meminerunt: et hi quidem *Nostro* tempore æquales fuerunt. Post fata eum *Melch. Adamus* in *Vitis Viror. illustr. Paul. Freherus* in *Theatro*, & *Abrah. Mercklinus* in *Lindenio renov.* laudaverunt. Istos insequutus est *Jo. Burck. Menckenius*, qui in *Scriptoribus Rer. germanic.* GASSARI *Annales augspurgenses* exhibuit, addita *Præfatione* de Auctore, quam *Wolfg. Jac. Sulzerus*, *Marc. Christoph. Koch.* à *Gailenbach*, *Sigism. Jac. Ammanus* *Patritii Augustani*, varias notitias communicando, locupletarunt. His omnibus accessit *Jac. Bruckerus*, qui *Vitam* *Nostri*, tum suis *Observationibus*, tum novis *Supplementis*, ex prædictorum *Procerum Augustanorum* benevolentia acceptis, auctam in *Miscellaneis Histor. philosoph. litter. critic.* litterato orbi dedit: et quem maxime sequendum, mihi proposui *).

Ach. Pirm. Gassar, vel potius *Gasser* anno 1505. die 3. Novembris ante solis ortum *Lindavii* ad lacum *Bodamicum* patre *Ulrico*, matre *Ursula Randeckia*, *Casparis Nobilis à Randeck* filia, natus est. Hanc quidem originem *Nostro* fuisse *Crusius* l. c. monuit: & ipsemet in *Notitia de Vita sua*, *Codici MSS. Ammaniano* suorum *Annalium* præfixa, testatur; ubi de patre suo sequentia addit: *Vir fuit hic Chirurgus industrius, miles strenuus, ac cordatus homo; nam & Tribus suæ Lindojæ Tribunus non semel, ac totius patriæ Capitaneus, dum Cæsar Maximilianus anno 1508. Romam pro corona petere institisset: tandem etiam*
eius-

*) Confer, si placet, eundem *Bruckerum* in *Ehrentempel der deutschen Gelehrsamkeit*, p. 145. item in *Schellhornii Amanit. litterar. T. X.*

eiusdem Imperatoris Chirurgus proprius domesticusque fuit. Plura de patre *Nostri* rescire volens, *Annales Nostri* ad annum 1508. consulat. Obiit autem hic *Ulricus Lovanii* anno 1517. XVII. Calend. Novembris, sepultusque est in Æde summa ad Altare *S. Sebastiani*. Mater *Lindojæ* ex pleurisi anno 1535. occubuit.

Litterarum fundamenta *Noster* apud *Leonardum Baierum*, *Esslingensem*, patrum suum jecit; quo tempore sacræ Confirmationis Sacramento pro more Ecclesiæ catholicæ initiatus nomen *Pirminii à Joanne Fabro a)* tum parochiæ Lindaviensis Vicario, tandem Episcopo Viennensi, accepit. Inde *Selestadium* anno 1520. ad *Joannem Sapidum b)* missus est, cui præceptori suo, fatis perfuncto, Epigramma scripsit, quod apud *Bruckerrum l. c.* legere est.

Anno 1522. revocatus in patriam, cum *Argonæ* sub *Urbano Rhegio* trium mensium spatium in *Physices* studiis exegisset, eodem adhuc anno ad *Philippum Melanchtonem Wittebergam* profectus est, ubi usque ad annum 1525. litteris humanioribus operam impendit. Per id temporis *Noster* tanto erga *Lutherum* studio est accensus, ut & dogmata illius disseminare latius pro virili conatus sit, & postea filiolo suo etiam *Lutheri* nomen imponere non dubitavit. Ex *Academia Wittebergenfi Viennam Pannoniæ* tetendit, ubi & *mathematica* præcepta imbibit, et *medicinæ* studium sub *Simone Lazio* absolvit.

His

a) De insigni hoc Viro vide *Quetif & Echard! Bibliothecam Ord. PP. T. II.*

b) De *Sapido* consules, si lubet, *Adamum in Vitis Philosoph.*

His gestis anno 1527. in Gallias profectus *Montepessulano* ad studia incubuit; Inde *Avenionem* concessit, ubi, ut sumptibus parceret, etiam Doctoris Laurea condecorari se, anno 1528. curavit. Docet istud ipse *Gassarus* in laudata *Notitia* adversus *Adamum*, qui hoc *Montepessulano* contigisse scribit. *Protocolum Collegii medici Augustani T. I.* Doctoratum *Auriaci* obtinuisse *Nostrium* affirmat; imo ipse *Gassarus* schedulæ cui-dam anno 1562. hæc subscripsit: *Ex Augusta Sueviæ, 24. die mensis Februarii, anno Doctoratus mei 34. quem in Auriaca Universitate ultima die Septembris promotore D. Nicolao de Villanova M. D. accepi.* Ista *Bruckerus l. c.* ita inter se concilian-da arbitratur: ut *Avenione* in Principatu *Auria-co* Doctoratus insignia capessivisse *Nostrium* dica-mus. At *Crusius Annal. Suev. Dod. III. p. 763.* nullam in his antilogiam deprehendit, inquiens: *Medicinæ Doctor creatus est in civitate Gallicæ pro-vincialis Auriacæ; & paucis interjectis: Montempef-sulanum petiit, inde Avenionem, sive Auriacam, ubi Insignia Doctoræ consecutus est, ut antea dixi-mus c).*

Redux in patriam a vicinæ civitatis *Feldkir-chæ* Senatu evocatus est, ut medicam inibi ar-tem facitaret, cui muneri bene eum præfuisse *litteræ* Senatus autographæ ad *Nostrium*, adhucdum extantes, docent. Præfuit autem eidem per in-tegrum novennium, teste *G. H. Welsch*io infra ci-tando.

Tandem circa annum 1546. *Augustam Vin-delicorum* venit, & inter Medicos receptus in cu-ran-

c) Fors per errorem typi, pro *Auriaca*, in *Crusio* legitur *Auraica*.

Standis ægrotis sese occupavit, biennio post (1548.) honorationum quoque civium, vulgo *Herrenstube*, albo inscriptus. Accidit posthæc, ut anno 1563. contagiosa lues magnam in civibus *Augustanis* cladem ederet, *Noſtroque* occasionem satisin jucundam præberet ostendendi, quantum in scientia medica profecisset. Juvat *Gaffarum* ipsum d) hac de re audire:

„ Quinto eiusdem mensis die, cum pestis,
 „ quæ superiori mense Majo hic ingruerat, us-
 „ que adeo invaluisse, ut ea unica hac hebdo-
 „ made ultra 700. mortales rapuerit, plurimique
 „ cives ob malum tam atrox alio fugitassent, fac-
 „ ta est senatorii ordinis ac forensis iudicii affes-
 „ sionis sequestratio talismodi, ut semper dimi-
 „ dia eorundem pars uno, & altera medietas alio
 „ mense domi præsto esset, atque in publicis con-
 „ sultationibus duumviris, consulibus ordinariis
 „ ac ipsi prætori de more alternatim assiderent.
 „ Quod quo confidentius majorique securitate fie-
 „ ret, conduxit postridie Duumvir *Rehlingerus* se-
 „ natûs nomine in solius senatûs ejusque scriba-
 „ rum & privatorum ministrorum, eorundemque
 „ uxorum & liberorum tum præſervationem tum
 „ curationem proprium medicum, *Achillem Pirmi-
 „ nium Gaffarum Lindaviensem*, ultro illi in sin-
 „ gulos menses 100. aureolorum oblato stipen-
 „ dio “.

Nequaquam dubium est, *Noſtrum* huic civium necessitati egregie subvenisse, multosque mortis faucibus eripuisse. Certe medicina, quam *Noſter* eo fini composuerat & grassanti morbo eventu optimo opposuerat, nomine *Pulveris rubri Cæ-
 saris*

d) In *Annal. Augſtburgenſ.*

faris diu postea tum ab *Augustanis*, tum ab iis, qui *Pharmacopœiam Augustanam* sequebantur, cum fructu adhibita fuit. Simili medendi felicitate *Nostri* etiam annis 1564. 1571. & 1572. quibus morbus epidemicus patriam infestavit, usum fuisse, non habeo, cur dubitem.

Hinc *Gassari* fama atque res tantum crevit, ut non solum a viris sœminisque principibus sanitatis vel conservandæ vel restituendæ gratiâ consulatur; sed etiam amplis ædibus sibi comparandis par esset, in quas *epigrammate* lusit, quod apud *Bruckerum* l. c. si lubet, vide. Neque vero solius sanitatis sed aliorum etiam negotiorum eorumque gravium causâ à Viris summis per *Epistolas* salutare meruit. Harum unam *Theophilus Spizelius* annò 1665. *Augustæ* in 4. vulgavit. Plures daturum se *Georg. Hieron. Welschius* promissit: cuius promissum etsi eventu caruerit; tamen verba eius hòc locò longius referre juvat, quòd multa contineant, quibus res *Nostri* plurimum illustrantur:

„ *Feldkirchâ* demum *Augustam* transvectus ma-
 „ gis magisque inclarescere cœpit, donec exactis
 „ varia fortuna, plerumque tamen secunda, duo-
 „ bus fere & triginta annis, ibidem diem suum
 „ obiisset. Multa tum temporis, cum viveret,
 „ dissidia tam sacra, quam profana, Imperii Ro-
 „ mani Procures distraxerant, quibus subinde com-
 „ ponendis, augustæ memoriæ Imperator Caro-
 „ lus, nomine quidem quintus, sed rerum gesta-
 „ rum celebritate omnium consensu primus, fre-
 „ quenter illos *Augustam* convocabat. His hac
 „ occasione, plerisque omnibus, *Gasserus* noster
 „ medendi peritia, & historiarum, rerumque ma-
 „ thema-

„ thematicarum singulari quadam scientia , facil-
 „ lime innotuit , ut et præſentes obſequiis ſe de-
 „ mereri paterentur , et litteris deinceps abſen-
 „ tem ſæpius clementer compellarent , aut respon-
 „ ſa de ſua ſuorumque valetudine , aut remedia
 „ poſtulantes , quæ olim ſibi profuiſſe recordati ;
 „ non aliunde , quam è Medici manibus accipere
 „ geſtiebant , Has nos Epistoſas , haud paucas
 „ numero , perpetuæ memoriæ in ſcriniis ſerva-
 „ mus , quas ſuis manibus aut ſcriptas , aut ſig-
 „ natas , ad illum dederant Jo. Fridericus uter-
 „ que , & Jo. Guilielmus Saxonix Ducēs , Fride-
 „ ricus Elector Palatinus , Otto Henricus Pal.
 „ Rheni & Dux utriusque Bavarix , Jo. Albertus
 „ Megalopolitanus uterque , Albertus Fridericus
 „ Brandenburgēſis , Stephanus Bathorius Trans-
 „ ſilvanus , Jo. Archiepiſcopus & Elector Trevi-
 „ renſis , Martinus Epiſcopus Vratiſlaviēſis , Lu-
 „ cius Iteſus Præpoſitus Curiēſis & Nuncius
 „ Apoſtolicus , Georgius Abbas Campidunenſis ,
 „ Comites Helvici Sulzenſis , Joachimus Ortem-
 „ burgicus , Jacobus Bipontinus , Ludovicus Oe-
 „ tingenſis , Albertus Mansfeldius , Jo. Nicolaus
 „ ab Hohenzollern , & Barones , Nobileſque pro-
 „ pe infiniti . At vero cum plerique Principum
 „ doctiſſimos clariſſimoſque Europæ Medicos ſe-
 „ cum in familia adducerent , eadem opera Gaſ-
 „ ſerus noſter ſingulorum amicitiam ſtudioſe co-
 „ luit , inter quos jure eminebant , Cornelius
 „ Bærſdorpius , Julius Alexandrinus , Andreas
 „ Veſalius , Jo. Crato , Medici Cæſarei , & Petrus
 „ Mærenda , qui Regi Ferdinando à valetudine
 „ erat ; ut reliquos nunc prætereamus , quorum
 „ *Bibl. Auguſt. Alph. VIII.* H „par-

„ partem ipse, partem Rumlerus e) in suis men-
 „ tionem facit. Duos tamen præterea comme-
 „ morabimus; quod magni nominis, illisque tem-
 „ poribus tanquam litteraria quædam oracula es-
 „ sent, quibuscum ipsi propior amicitia interces-
 „ sit, Hieronymum Cardanum, cujus litteræ ali-
 „ quot apud nos supersunt, quibus de astronomi-
 „ cis & meteorologicis quibusdam, ac mag-
 „ netis natura usuque cum Gassero amice dis-
 „ quirebat, Volumen etiam praxeos suæ sive cu-
 „ rationis exquisitissimæ omnium morborum pro-
 „ mittens: & Conradum Gesnerum, quem fra-
 „ terno prope amore complectebatur, ut satis in-
 „ dicant Epistolæ, quarum nonnullas Caspar Wol-
 „ fius edidit, plures nos habemus, unâ cum re-
 „ liqua Rumleri suppellectile libraria nostro ære
 „ comparatas. Nam quamvis Adamus f) Gasse-
 „ ri Bibliothecam, à generoso Comite Udalrico
 „ Fuggero emptam, atque una cum sua Palati-
 „ næ testamento insertam, narret; de iis tamen
 „ solum libris id intelligendum est, qui typis,
 „ non qui calamo & sua manu scripti, in illa
 „ conspiciebantur: quos sane omnes Gasserus ip-
 „ se paulo ante obitum à reliquis separatos filiæ
 „ tradiderat, & nepoti ex eadem suo Rumlero
 „ jam sæpius laudato disertissimis verbis servari
 „ imperavit. Quod ita quoque factum: & causâ
 „ extitit, ut tandem ad nos potuerint pervenire.“
 Haftenus *Welschius* in *Sylloge Curat. & Observ.*
medic. Centurias VI. complectente, in Præfat. ad
Gassari Observat. medic.

Post-

e) Est Rumlerus iste, cuius laudes in *Alphabeto VI. meæ Biblioth. August.* exposui.

f) In *Vita Nostri*, sub finem.

Postquam *Welschius* insigni hoc testimonium *Nostro* tribuere non dubitavit; postquam & *Jo. Langius* in *L. II. Epist. med.* 39. eum *vere alterum in re medica Achillem* appellare voluit; superfluum fore existimo, aliorum Eruditorum de *Nostro* judicia longo sermone congerere: quæ, horum avidus Lector, apud *Bruckerum* in *Miscell. Histor. philos. litter. crit.* & in *Wendleri Dissert. II. de Merit. Reipubl. August. &c.* p. 61. facile reperiet.

Amicis autem *Nostri*, mox nomine vocatis, addere convenit *Xystum Betuleium*; *Hieron. Wolfium*; *David. Hoeschelium*; *Matth. Flaccium Illyricum*, cuius defensor præcipuus fuit; *Matthæum Judicem*; *Wigandum*; *Cyriac. Spangenbergium*, quem extorrem suis ædibus excepit; *Sebastian. Munsterum*; aliosque: quibus propter inferius dicenda junges *Petrum Rhotum Argentoratensem Medicum* & *Philosophum*: item *Nicolaum Gerbelium*.

Quamvis autem *Gassarus* maximorum Viro-
rum favore dignatus: maximorum Eruditorum
amicitia fruitus: ab ingenio multigena eruditione
subactò probe instructus fuerit; ob id tamen næ-
vis, iisque gravibus, caruisse censendus est mini-
mè. Taceo, eum *Reformationem* plus quam sta-
tùs eius ratio exigebat, et doctrinæ conditio per-
mittebat, promovisse: Taceo, eum *Centuria-
tores Magdeburgenses* re atque consilio adjutasse;
unde illi occasionem, sui *Operis Tomum VIII.*
Nostro inscribendi, quasi gratas vices repensuri,
captarunt. At illud tacere non debeo, eum,
nimio erga *Flaccium* studio abreptum, libros
Flaccianos; & *Affectarum* eius, discordiæ in-
ter ipsos *Protestantes* semen ferentes tantà cu-

ra diffeminasse, ut *Lindaviæ* res prope seditionem venerit: ob quod ipsum etiam à Senatu eius civitatis *binis Litteris* acriter increpitus fuit g). At illud tacere non debeo, *Nostrum* vatiniano odio Rem catholicam omnem odivisse h); de quo infra, ubi *Annales* Nostri *Augßburgenses* recensebo, mentio recurret.

Conjugium iniit ter: *primùm* cum *Catharina Werderia Feldkirchæ* oriunda, ex qua *Lutherum* præmaturis fatis sublatum & *Annam*, uxorem postea *Macarii Rumleri* genuit: *deinde Augußæ*, anno 1546. die 12. Maji. cum *Anna Maria Oehmia, Hieronymi Tuecheri* vidua: *tertio* anno 1552. die 30. Martii cum *Scholastica Byhlerina*; cui discolæ, turpiter desertus, non multo post repudii libellum misit, reliquum vitæ in consortio filiæ *Annæ* & generi *Rumleri* transigens; donec febre ardente correptus & melancholia insuper, fors ex lite cum Senatu *Lindaviensi* orta, vexatus anno 1577. pridie Nonas Decembris vivendi finem fecit: natus annos 72. menses 2. Sepultus est in coemeterio suburbano, ubi eius *Monumentum* sequens extitisse monuit *Praschius* in *Epitaph. Auguß. P. I. p. 213.*

MONUMENTUM.

ACHILLIS. PYRMENII. GASSARI.

LINDAVIENSIS.

MEDICINARUM. DOCTORIS.

QUI. CUM. LXXII. AN. COMPLETE. VIXISSET.

IN. CHRISTO. OBDORMIENS. AUGSTBURGI.

HOC,

g) Hæc latius exponit *Bruckerus l. c.*

h) Odium istud cum in *Scriptis* suis apertissime ostenderit, ea in *Indicem Librorum prohibitorum* relata fuere: quem vide, si lubet.

HOC. LOCI. SEPULTUS. EST.

AN. SAL. MDLXXVII. D. IV. M. XBR.

SUISQUE. COMMUNE. ESSE. VULT.

Modò ad enarranda *Nostri* Opera calamum promovere juvat. Sunt illa *medici*, *mathematici*, *philosophici*, *philologici*, ac *historici* argumenti.

I. *Einfältiger und gegründter Bericht, wie meniglich sich in Pestilenzischem übergang mit Arzneyen und anderer Leibsnoth halten, bewahren, und genöhren soll, durch Achillem P. Gassarum L. natürlicher Künsten und baiden Arzneyen Doctorn zu Feldkirch gemacht. Nürnberg, truckts Joh. Petreius. 1544. in 4. V. Ehingeri Catalog. Biblioth. August. p. 392. Bruckerus l. c. ponit annum impressionis 1554. per errorem typi. Dicavit Ulrico à Schellenberg &c. Equiti, Consiliario cæsareo, Prætori Veldkirchenfi, Patrono suo.*

II. *Aphorismorum Hippocratis Methodus nova, primum V. Libris distincta, C. Gesneri Tigurini vero operâ illustrata. Huc accedunt Libelli de Re medica aliquot, prius non editi. Omnia nunc primum operâ & studio Casp. Wolfii Tigurini in lucem data. in 8. San - Galli. 1584. V. Bruckerum l. c. qui ad Adami Vitas Medic. & J. G. Schenckii Bibliothecam med. p. 6. provocat.*

III. *Epistola ad Conr. Gesnerum, quâ eundem orat, ut Dioscoridis Εὐρίπια à Jo. Moibano Medico Augustano cœpta, post eius præmaturam mortem, perficiat ac vulget. Vide Alphabetum VI. meæ Bibliothecæ Augustanæ, p. 157.*

IV. *Epistola ad Martini Rulandi Centuriam Curationum, extat in ipsa Centuria.*

V. *Confutatio Propositionum Sarmaticarum. Vide inferiùs in Luca Stenglio, N. V.*

VI. *Centuria Curationum & Observationum medicarum*. Hanc edidit G. H. Welschius in *Sylloge Curat. & Observat. medicinal.* 1668.

VII. *Colleſtanea practica & Experimenta propria*, quæ in G. H. Welschii *Centuriis IV. Conſil. medicinal.* in 4. Ulmæ. 1676. habentur.

VIII. *Colleſtanea practica alia, & Experimenta propria*. Inveniuntur in sæpius dicti G. H. Welschii *Chiliadibus II. Curat. & Observat. medicin.* Ulmæ. 1676. in 4. editis.

IX. *Epistola medica ad Contr. Gefnerum Tigurinum*, quæ inter *Epistolas medicas Gefneri* extat, p. 43.

X. *Historia de gestatione foetus mortui*. Habetur cum R. Dodonæi *Observationibus medicis*.

XI. *Varia Nostri Observata* inseruit Jo. Schenckius suo *Operi: Observationum medic. rarar. novar. admirand. & monstrosarum*.

XII. *Prognosticon astrologicum in annum 1544.* in 4. Hoc amico suo Casp. Heldelino i) mittens adjecit Distichon sequens:

„ Tu mihi præteritis de rebus Carmina mittis;

„ Ast ego futura hæc nunc tibi mitto nova.“

XIII. *Sciaterion pedarium*. Tribuit Nostro hanc lucubrationem Adamus l. c. & Simlerus in *Biblioth. addens Tiguri impressam fuisse*.

XIV. *Ein Kurz Unterricht von den Cometen und haarigen Sternen, so den Sommer des 1533. Jahrs etliche Zeit zu Morgens, darnach auch lang zu Abends gesehen ist.* Achilles P. Gassarus L. *Medicinæ Doctor.* in 4. Vidi meis oculis.

XV.

i) Heldelinum nonnulla de Ciconiis scripſiſſe, reſert Lipenius in *Biblioth. med.* p. 104.

XV. *Elementare cosmographicum*. in 8. 1539. *Argentorati*. Apud *Cratonem Mylium* k). Hoc Opus, etsi vindicare sibi, partem potissimam, *Martinus Cellarius*, *Stutgardianus*, possit; multum tamen decoris à *Nostro* accepit, prout sequens *Epistola nuncupatoria* docet:

Doctissimo Viro D. Doctori Petro Rhoto apud Argentinam Philosopho & Medico, suo Amico,
Achilles Pirminius Gassarus S. P. D.

„ Quam jucundæ, quam utiles, quam denique
 „ necessariæ Mathematicarum Disciplinarum
 „ sint tum traditiones tum perceptiones non solum
 „ ad eruditionem comparandam, sed & totam
 „ vitam instituendam; nemo est vel parum
 „ humanus, qui negare... possit.... Proinde;
 „ Clarissime Vir! cum talis apud me jam diu delituerit
 „ verius, quam conservatus sit libellus, qui ad
 „ indipiscenda prædictarum scientiarum fundamenta
 „ non tam juvenibus emolumento, quam senibus
 „ etiam oblectamento.... futurus censeatur;
 „ nolui prætermittere, quin tandem evulgaretur...
 „ quem (ut ab ovo exordiar) ante octodecim, ni fallor,
 „ annos *Martinus Cellarius* *Stutgardienfis Wittenbergæ Saxonum*
 „ in gratiam studiosorum aliquot privatim quidem dictavit;
 „ sed nunquam postea vel evulgare, vel amplius
 „ locupletare curam adhibuit; quæ res diu me sollicitum
 „ reddidit, donec superioribus diebus *Cratoni Mylio*
 „ communi amico nostro commissem, ut ab eo id rogaret,
 „ aut etiam, si posset, extorqueret. Verum cum operam suam
 „ (nescio) qua ratione durius detrectasset: copiam
 „ tamen paulo civilior, quidquid liberet,

H 4

„ cum

k) Hæc Lucubratio *Bruckerum* aliosque præteriiit.

„ cum libello suo agendi nobis concessisset; ibi
 „ protinus ego nullam Viri auctoris invidiam ve-
 „ ritus . . . juvandi studiosos caussa, et diligenter
 „ cuncta hæc transcribere, et pro nostro capto
 „ emendare non sum gravatus . . . Bene vale. Feld-
 „ kirchii 1539. mense Majo.

XVI. *Petri Peregrini l) Maricurtenfis de Mag-
 nete seu Rota perpetui motus Libellus per Achillem
 Pirminium Gasserum L. nunc primum promulgatus.*
 in 4. Augsburgi in Suevis. 1558. Opus m) *Noster Im-
 peratori Ferdinando, Archiatrorum eius Julii A-
 lexandrini & Stephani Lauræi suasu, consecravit,*
in Præfatione autem sequentia monuit:

„ Postquam annos jam plus minus triginta
 „ exilem hunc sed mea sententia maximi facien-
 „ dum *Petri Peregrini de Herculei Lapidis Astro-*
 „ *nomia seu Rota perennis motus* libellum suavissi-
 „ ma usucapione quasi solus possederim, ipsum-
 „ que incomparabiliter tum utilissimum tum ju-
 „ cundissimum quoque judicaverim . . . editionem
 „ autem ipsius nihilominus apud cunctos pertina-
 „ citer & ubique (Exemplaris enim copiam hinc
 „ inde extare notorium est) negligi hætenus ani-
 „ madverterim quoque, non . . . volui . . . pro be-
 „ nevola ea, quam ad juvanda communia studia
 „ gero, propensione diutius committere, quin . . .
 „ aureum hunc libellum . . . tandem in vulgus
 „ emitterem . . . Fuisse vero *Peregrinum* hunc
 „ subtilissimum & integerrimum Philosophum, vel
 „ hinc

l) Poterunt ista nomen *Peregrini*, Viri perdocti,
 nec fatis (quo fato, nescio?) in orbe litterato cogni-
 ti ab oblivione eripere.

m) Hic quoque *Nostri* labor litterarius *Bruckero &*
aliis excidit.

hinc maxime clarissimum redditur, quod solus,
 quantum quidem ego sciam, cælestem illam
 Herculei Lapidis naturam et antecessoribus im-
 perscrutabiles effectus litteris mandare non cunc-
 tatus pro posteris sit: nec dissimili candore alios
 quoque tractatus procul dubio scitissimos, qui-
 bus dolenter hodie caremus, ut puta de *Fa-
 brica philosophicorum instrumentorum*, et de *ope-
 ribus Speculorum* composuerit. Ex quorum li-
 bellorum cognitione, potissimum autem ex præ-
 senti *Epistola*, hodie nobis admirandæ illæ, mul-
 tiplicesque non tam in geometricis hydrographi-
 cisque Observationibus commoditates redun-
 dant, quàm in ipsiusmet Astronomiæ proble-
 matibus foelices animæ ad subtiliora altius in-
 flammantur....

Agit subin *Gassarus* de persona *Peregrini*, quem *Gallum* fuisse, & vix totis trecentis annis ante (scilicet sæculo 13. exeunte circiter) barbara li-
 terarum ætate vixisse, philosophisque recentio-
 ribus post *Albertum* Bolstadium magnum annu-
 merandum esse opinatur. Addit, se hunc *Trac-
 tatum* transsumsisse ex Codice pergameno ante
 octoginta aut plures annos (1470. circiter) ex-
 arato.

XVII. *Descriptio urbis Lindoiensis*, quam *No-
 ster Sebastiano Münstero* communicavit: ille *Ope-
 ri suo cosmographico* inseruit. V. *Goldasti Script.
 Rer. Alleman. T. II. p. 166.* ubi *Noster* mendose
Casparus vocatur. *Bruckerus* quoque l. c. notavit,
Nostrium, in descriptione *Lindavii*, *Feldkirchæ* &
Curia Rætiae, opem *Münstero* tulisse: Idem a *No-
 stro* in Descriptione urbis *Augustæ* factum esse,
Adamus l. c. refert.

XVIII. *Ottfridi Evangelia*, hoc titulo. *Libet Evangeliorum Christi Rithmis in theotiscam linguam versus: Fünf Bücher des Heil. Evangelii von unserm Herrn und Heiland Christo uß den 4. Evangelisten mit altfrenckischen tytschen Rimen vor 700. jahren durch Münch Ottfriden von Wyssenburch zu St. Gallen.*

In fronte Libri, qui MSS. in Bibliotheca Kraftiana Ulmæ extitit, Gassarus sua manu notaverat: *Transumptus à me A. P. G. L. (h. e. Achill. Pirmin. Gassaro Lindaviensi) hieme anno salutis 1560. Augstburgi, in summa Asmodæi vexatione. Accessit ipsa Gassari manu generalis Confessio, prisca Germanorum lingua, ex Gregoriano Missali in Bojaria descripta, nec non Glossarium theotiscum.*

Descripsit autem primus hæc *Evangelia* (Atque ob hoc à J. G. Eccardo in *Hist. Stud. etymolog. & à Dieter. von Stade in Specim. Lect. Francic.* aliisque multas laudes Gassarus retulit meritò) descriptaque *Conr. Gesnero* transinisit excudenda. Sed cum ille typographum, qui imprimeret, nullum invenisset, *Matth. Flaccio Illyrico* tradidit: qui eadem anno 1571. *Basileæ*, in 8. cum *Versione germanica* vulgavit. Nunc curatius recusa habentur in *Thesauro Antiqq. Teutonic. Schilteriano*. fol. *Ulmæ* 1728. Confer *Placcii Theatr. Pseudonym.* p. 9.

XIX. *Epistola ad Hieronymum Wolfium*, habetur ante *CICERONIS Somnium Scipionis*, à *Wolfio* 1569. in folio editum: cui *Noster* gratias agit, quod hanc lucubrationem nomini suo inscribere voluerit; & *Carmine* non ineleganti *Wolfio*, qui sententiam *Nostri* exquisierat, candide respondet: se *Veterum de Anima, Mundi origine, Anno*
mag.

magno &c. &c. dogmata nihili facere. De reliquo *Wolffius* non solum à rei medicæ, sed etiam ab omni Philosophiæ, Matheseos, simulque ab Historiarum cognitione Nostrum ampliter in dicta *Nuncupatoria* commendavit.

XX. *Epigramma in Epistolas obscurorum Virorum* n). Scripsit Noster sub fictitio *Aeacidis Philyrani* nomine: edidit *Schelhornius Amænit. litterar. T. IX. p. 660*. Plura alia *Epigrammata* proemptica Librorum, ea ætate excusorum, passim extant à Nostro: à quo insuper varias *Schedas*, *Epistolia*, *Carminaque* manuscripta ad *Casp. Heldelinum*: item alias *Epistolas* manuscriptas in *Bibliotheca Kræfftiana*, *Ulmæ*, existisse monuit citatus *Schelhornius l. c. T. III. p. 116. 118*.

XXI. *Catalogus Regum omnium, quorum sub christiana professione per Europam adhuc regna florent.* in 4. *Augustæ. 1554*. Hunc in gratiam *Udalrici Fuggeri o)* collegit, eiusque etiam illustri nomini inscripsit Noster. Eundem *Janus Gruterus* suo *Chronico Chronicorum, T. III.* inseruit.

XXII. *Catalogus Regum Hierosolymitanorum. 1559.*

XXIII. *Historiarum & Chronicorum mundi Epitome, velut index.* in 8. *Basileæ 1535. excusa & indice alphabetico aucta*. Tertia vice hanc *Epitomen Gasserum* edidisse observavit jam *Adamus in Vit. Vir. illustr.* et alteram editionem *Basileæ* quoque 1532. in 8. excusam servat *Bibliotheca Augustana*. In ultimæ editionis dedicatione ad *Leonardum Baierum*, præceptorem suum, *Lindaviæ 1534.*

n) Confer *Mylii Biblioth. Pseudonym. p. 42. n. 32a*:

o) De hoc vide *Alphabet. VII. meæ Biblioth. August.*

1534. Cal. Octobr. scripta, *se propterea*, ait, *non*
vam hanc eamque emendatiorem curavisse editionem,
ne diutius imprudens juvenus prioris libelluli erro-
ribus impedita (nam hic creberrime, detestanda li-
 berarii culpa, & debito numerorum in ordine peccat,
 et pueriliter soloecizat) *a recto temporum cursu de-*
viaret. Extenditur vero altera editio ad annum
 1531. tertia ad annum 1534. inclusive. Inde com-
 poni facile inter se dissentientes auctores possunt,
 qui in anno hoc, quem laboris sui terminum *Gas-*
serus fecit, variant. *Caspar Sagittarius* enim in
Introduç. ad *Histor. Eccles.* pag. 122. ad annum
 1520. *Christoph. Wendlerus* in *Dissert. II. de Me-*
ritis Reipubl. Augst. in *Rem litterar.* p. 60. ad
 annum 1530. ponit. Ex dictis vero manifestum,
Gasserum in singulis editionibus continuationem
 adjecisse, & vidit forte primam editionem *Sagittarius*
 *) *quamvis vix credendum, anno 1520. quò Gasse-*
rus 15. Ætatis annum nondum superaverat, eum
jam composuisse. Hæc *Bruckerus* l. c. Aliam edi-
 tionem huius libri *Placcius* in *Theatr. Anonym.*
 n. 1096. recenset h. t. *Epitome Historiarum & Chro-*
nicorum mundi; pro Antonio Constantino excudebat
Sulpitius Sapidus. Lugduni. 8. sine anno impressio-
nis. Præmittitur præfatio *Nostri* ad *Leonardum*
Baierum: in fine Carmina duo subjuncta sunt;
 prius novem distichorum cum hac inscriptione:
In Chronico Achillis Pirminii Nicolaus Gerbelius p)
 pa-

*) *Sagittarius* non ait: *Basileæ anno 1520. impres-*
sam fuisse Epitomen; sed tantum ait: *Epitomen usque*
ad annum 1520. extendi. & hanc *Basileæ impressam esse*;
 quin annum impressionis addat.

p) *Gerbelius* Jura *Vinnæ*, *Historiam Argentorati*
 publicè docuit, de quo *Adamus* & alii videri poterunt.

pater; posterius unius saltem distichi, cum inscriptione: *Ad Auctorem ipsum, Nicolaus Gerbelius filius. Lipenius in Bibl. philosoph. memorat editionem anni 1536. Antverpiæ factam, item aliam, ibid. 1538.*

XXIV. *Annales Augstburgenses*, de quibus dicere restat. Occasionem Operis dedit *Sebastianus Münsterus*, qui cum Operi suo cosmographico perficiendo perpoliendoque infudaret, eumque in finem varia loca ipse inviseret, *Augustam* venit, de hac urbe notitias certas congesturus. Cum vero nihil ibi subsidii invenisset; facile tamen a *Gassero*, qui ei (ut supra monuimus) in describendis *Lindovia, Feldkirchio & Curia Rætiae* fidam navaverat operam, impetravit, ut de nobilissima hac *Rætorum* urbe, quantum tum ipsi præsto erat, cum eo communicaret. Quem in finem quædam etiam *Noster* ex divite eruditionis & amplissimæ rei patriæ cognitionis penu tradidit *Augustanorum* tum ornamentum *Claudius Pius Peutingerus* q). Hæc cum & pauca, et non nisi ecclesiastica essent, amicorum *Noster* hortatu ad pertexendam, quam cœperat, telam se accinxit. In ea, præter *Clementem Venatorium* r), adiutorem *Joannem Baptistam Hainzelium* s) habuit, qui innumeros de hominum *Augustanorum* (*Gasseri* hæc verba sunt)

re-

q) De Viro isto dignissimo vide *Historiam Vitæ &c. Conradi Peutingeri*, à me post *Jo. Georg. Lotterum* curis secundis editam, p. 26.

r) *Venatorius*, vernaculo nomine *Jæger*, in monumentis *Historiæ Augustanæ* pervestigandis diligentissimus fuit, ob id à me laudatus in *Alphabeto III. Biblioth. Augst.*

s) In eadem *Bibliotheca* mea sæpius de hoc Mecæ-nate studiorum & Eruditorum mentio occurrit.

rebus gestis libros, nec non quorumcunque civium privata & domestica Chronica vetustasque tabulas undique eruit, Nostroque ad usus suos ad nauseam usque tradidit. Absolutum Opus Gasserus patrono huic suo (*Hainzelio* nimirum) dedicavit, quod et ille animo grato accepit, & ut magis magisque perficeret, hortatus est. Tertiam ergo manum Noster Operi huic suo admovit, habituque nitidiore & forma pleniore compositum secunda vice *Hainzelio* inscripsit. Virorum præterea eruditorum consilia & censuras eo super opere exquisivit; nominatim *Hieronimi Wolfii* t) *Xyſti Beutlei*, *Cyriaci Spangenbergii*, quorum observationes longius enarrat *Bruckerus* l. c. p. 431. 432. 433. ego ob brevitatem, cui studeo, prætermitto. His gestis Opus *Henrico Rehlingero à Radau* tum Duumviro anno 1573. addita Epistola, quam apud *Bruckerum* invenies: itemque anno 1577. *Davidi Byrglino* Augustano paucis ante obitum diebus obtulit. Ex allatis patet, *Gasserum* suum hoc *Chronicon* sæpius descripsisse. Tandem ipsi Senatui Augustano prolixa in hunc finem conscripta Epistola, quam *Menckenius* in *Script. Rer. Germ. T. I. p. 1951.* exhibet, dedicaturus erat: imo id factum fuisse vix dubitandum, licet in publicis urbis Augustanæ scriniis & ἀρχαίis exemplar hodie extet nullum; cum ibi olim unum fuisse probabile sit, quemadmodum in *Bibliotheca Reipublicæ Augustanæ* asservatum fuit u).

Post

t) De hoc vide in *Vita Wolfii*, à me edita in *Alphabeto VII. Biblioth. Augustan.* p. 204.

u) Primum & domesticum *Gassari* exemplar vidisse se in *Bibliotheca San - Udalricana*, *Augustæ* testatur *Bruck*

Post mortem *Nostri* delituit longiori tempore Opus, donec anno 1593. Hanoviensis Typographus *Guilielmus Antonius*, auctore *Wolfgango Hartmanno* pastore Eberspacensi, illud prælo subijcere cogitavit. Cum vero huius conatus sui rationem *Augustanæ* urbis proceribus perscripisset, monitus est, ne eiusmodi quidpiam, quod Senatui & Reipublicæ præjudicio esse posset, suscipere: Quin ab eodem Senatu datæ litteræ ad Senatum *Francofurtanum* & ad *Fisci Cæsarei* in ea urbe *Ministrum*, Decanum ad S. Bartholomæi, ut librum hunc *falsitatibus infamiaque non honestis tantum familiis, sed et ipsis imperatoribus, principibusque personis gravem supprimat, impressaque folia* (Erant numero 132. sive 1½. Alphabetum) *e medio tollat*: quod etiam factum. Igitur *Wolfgangus Hartmannus* desperatam editionem latinam cernens, de Germanico ejusdem Compendio cogitare cæpit, quod etiam ab eo anno, ubi *Engelberti Werlichii Chronicon Augustanum ex Marci Velseri* commentariis potissimum congestum desinit, ad annum 1576. duabus partibus confecit: Id *Dieterico Cæsari* x), qui suis sumptibus *Werlichianum Chronicon* excudi fecit, dicavit. Ut vero & sub alterius nomine lateret tutius (Fulmen enim jam senserat *Superiorum Hartmannus* in latina editione) & ut facilius emtorem inveniret,

fi

Bruckerus l. c. idque etiam accuratius describit. Extat illud adhucdum in memorato loco. In privatis Bibliothecis *Augustanis* plus quam 30. apographa delituisse, monet *Paulus & Stetten* in *Vorbericht de Script. Rer. August.* ad Tom. 1. *Hist. August.*

x) De *Wolfg. Dieter. Cæsare* nonnulla attuli in *Alphabeto II. Biblioth. August.* Confer *Placcium* in *Biblioth. Pseudonym.* n. 2898.

si tota *Augustanorum* historia propinaretur lectoribus, non sublatus tantum partis secundæ & tertiæ titulus & dedicatio (unde rarissime hodie conspiciuntur) sed in fine quoque *Werlichianæ* partis addita nota (*reliqua ex Gasseri annalibus esse deprompta*) deleta fuit, ut incauto lectori imponatur, isque existimet, cuncta, ut fert titulus, *Werlichium* ex *Welfero* deprompsisse, omniaque primæ partis auctorem agnoscere parentem. Et hæc quoque ratio est, paucissimis cognita, cur hoc *Chronicon Augustanum* modo sub *Welferi*, modo sub *Werlichii* primæ partis Auctoris, modo sub *Cæsaris* editoris, modo sub *Gasseri*, qui materiam *parti II. & III.* ministravit, modo sub *Hartmanni* partium reliquarum auctoris nomine veniat & laudetur. Cæterum admodum mancā, jejunā, & in multis mutilatā, maleque translatā esse hanc *Gasseriani* Operis versionem & epitomen, ipsa collatione edoctus est *Bruckerus*. Fallitur autem *Bibl. Hist. Auctor* (*Struvius*) qui ex loco p. 370. extante conjicit, Germanici huius Operis auctorem ipsum *Gasserum* videri. Inapte enim *Hartmannus*, ut alia multa, hæc ex latino *Gasseri* Opere desumpsit. Haftenus iisdem fere verbis *BRUCKERUS l. c.*

Jam ad ipsos *Gasseri Annales* sermo referendus videtur. Iacuerant illi post prohibitionem illam, Operi certe parū honorificā, quasi consepulti; donec illos *Jo. Burck. Menckenius* dignoscensuit, quos a *Salom. Ern. Cypriano* è *Gothana Bibliotheca* communicatos, suis *Scriptoribus Rerum Germanicarum. T. I.* insereret, iis adjectis, quæ à *Patritiis Augustanis*, initio huius Narrationis omnis nomine vocatis, & quidem carptim,

ob

ob temporis scilicet præscripti angustias, communicata acceperat: Hunc itaque Lector harum rerum curiosus adeat, rogo.

De fide dictorum *Annalium* scissa sunt partium judicia. Quod si de illa certi quidquam statuere vellemus, conferendi essent fontes, è quibus sua hausit Auctor: Hos, cum ille indicare neglexerit (quod ipsum *Menckenius* & *Bruckerus* dolent) jam, post duorum sæculorum intervallum, frustra nos investigabimus. Ego fidem *Nostro* nec arrogare omnem, nec etiam omnem derogare velim. Majore, agens de politicis & civilibus rebus: minore, sacras & ecclesiasticas narrans, dignus esse videtur. Profecto *Epistola Senatûs Augustani*, Opus falsitatis grave esse pronuntians, Scriptoris auctoritati vulnus vix sanabile inflixit. Deinde, quod in verbis apertissimis *Wolfgangi Aitinger*, pii & docti sacerdotis, *Gassarus* ausus est, turpiter illa invertens, uti in *Alphabeto IV. Bibliothecæ huius Augustanæ*, p. 146. evidentissime docui, eum dubiæ fidei Auctorem esse, comprobat. Confer, si vis, *Alphabetum* idem, p. 19. 58. 67. 228.

Stylo autem usus est *Noster*, ab omnibus improbando, contumeliosissimo, præcipue adversus Res sacras, Pontifices, Episcopos, Imperatores, & Personas maximi nominis sæculares, ac ecclesiasticas: itaque singulas ferme Operis paginas conviciis, amarulentiis, scommatibus inferciit, ut Lectori bene morato, cuicunque demum, nauseam ciere omnino debeat. Hinc laudatus Senatus Librum *infamiliâ gravem* vocat. Hinc *Paulus y)*

h
y) V. *Historiam* eius *Augustanam* vernaculam, in 4. in *Vorbericht de Scriptor. Rer. August.*

Bibl. August. Alph. VIII. I

à Stetten ipſus candide profitendum ſibi iudicavit, ſe *Gaffari in Clerum Romanum vehementiam probare nullo modo poſſe*. Hæc de *Annalibus Auguſtanis*; ex quibus plenam laudem referre potuiſſet Auctoꝛ, niſi eos memoratis ſordibus deturpaſſet.

Præter citatos Auctoꝛes videri inſuper de *Noſtro* poterunt *Kefſneri Mediciniſch. Lexicon. Beyträge zur critiſchen Hiſtorie der deutſchen Sprache. T. I. IV. V. Unſchuldige Nachrichten &c. T. XXX. p. 141. Catalogus Bibliothecæ Spizelianæ, pag. ultima, biſ.*

RESCHIUS (*Laurentius*) vero & vernaculo nomine *Reſſ*, de quo pauca hucusque reperire quivi, etſi eum haud ignobilem Medicum extitiſſe deputem. Hic *Auguſtam* adveſtus *Wolfgangum Rehlingerum*, Patritium magni nominis *Virum a)* Mecænatem & ſingularem Patronum habuit: ad quem etiam, minus commoda valetudine utentem, *Conſilium medicum* ſcripſit, de quo inferius dicam. Anno 1543. *Noſter* à Senatu (unà cum *Chriſtophoro Chriſtophoro b)* *Rehlingero* & *Chriſtophoro Wirſungo **) Senatoribus, cum *Wolſango Muſculo* Theologo, & *Auguſtino Mülleꝛo* jurisconſulto) *Scholarchiſ Symperto Hoſero* & Jo.

a) Sæpius Conſulatum geſſit, & quaſi ſumma po-
teſtate res patriæ, graviffimæque negotia adminiſtravit,
magna apud omnes exiſtimatione atque auctoꝛitate flo-
rens. Sed vertente anno 1543. præter omnem civium
exſpectationem muneribus, ipſoque civitatis jure ſe ab-
dicavit, *Argentoratum* migrans. Conſer à *STETTEN Hi-
ſtoriam* vernaculam *Auguſtanam*, T. I. p. 358. 371.

b) Sic nomen geminare placuit.

*) De *Wirſungo* mox dicam.

Jo. Jac. Fuggero ob publicas examinationes adjunctus fuit: Qui mense Junio leges pueris præscripserunt, & certa didactica Magistris, & discipulis solvenda, constituerunt c).

Vidi à Nostro in Bibliotheca D. Georg. Guilielmi ZAPFII manuscriptum *Consilium medicum* valde prolixum, additum aliis aliorum Medicorum d) consiliis, ad memoratum Wolfgangum *Rehlingerum*. Huic præmisit *Noster* Epistolam nuncupatoriam, ex qua in confirmationem eorum, quæ superius attuli, sequentia excerpere placet:

„ Cum ego jam sæpius a primo meo in hanc
 „ clarissimam urbem ingressu acriter multumque
 „ mecum deliberaverim, qua tandem via obscuri-
 „ tatem meam ingenii aliqua significatione erige-
 „ rem, ecce; incomparabilis illa tua Præstan-
 „ tia... me singularis benevolentiae significatio-
 „ ne complectitur. Qua humanitate adducor, ut
 „ abunde exspectationi meæ satisfactum, mihi
 „ persuadeam. Tuum enim unius (ut sapientissimi
 „ Viri) judicium certa ratione totius civitatis ju-
 „ dicii pondus apud me habet; cum supremum
 „ dignitatis gradum, virtutibus illis egregiis ac
 „ summa ingenii præstantia, in hac tua patria
 „ revera augusta sis consequutus, idque certe hoc
 „ nomine justius, quod amplissimarum disciplina-
 „ rum ornamenta ad felicem reipublicæ admini-
 „ strationem attuleris, et summis virtutibus et
 „ domi et foris universum vitæ tuæ cursum red-
 „ dide-

I 2

dide-

c) V. STENGELII *Commentar. Rer. August.* p. 290.

d) Hi sunt *Damianus Beham* paulo superius memoratus, cuius *Consilium* datum est *Kaufburæ* die 8. Octobr. 1535. *Joannes Phrysius Lymburgus*, D. Gereon (haud dubie) *Seilerus* &c. &c.

„ dideris illustrem, ut dolendum sit, cum felici-
 „ cissimo cursu metam attigeris, jam in ipsa porta
 „ invictam illam virtutem, ob corporis robur
 „ collapsum . . retinere non posse Qua re et
 „ ego pro meo officio, quod tibi tanquam Mæce-
 „ nati debeo, non mediocriter afficior, quod ani-
 „ mi mei summum erga Præstantiam tuam stu-
 „ dium, non alio potius jucundiori, nempe offi-
 „ cii genere, declarare potuerim. Sed tamen
 „ nactus hanc occasionem nihil præterire, nihil
 „ omittere visum est, ex quo sanitati tuæ aliquid
 „ suondii accedere possit. Cum enim sæpe in mea
 „ præsentia de malis istis affectibus ultro citro-
 „ que multa differerentur, operæ pretium factu-
 „ rus videbar, si ex artis medicæ præceptis sin-
 „ gula explicarentur, quod doctissimi viri, ad quos
 „ mittitur, non ut legentes singula contempla-
 „ rentur, sed quasi rem præsentem videntes cer-
 „ tius, et ab omni erroris suspitione liberi, dum
 „ ex methodo omnia tractantur, de explendis
 „ intentionibus collectis pronunciarent. . . . Postre-
 „ mo mihi in hoc genere laboris tanto acrius
 „ fuit insudandum, non solum, quod novus et
 „ peregrinus, sed etiam, quod nullo publico mu-
 „ nere sim conspicuus. Accidit enim, ut quæ
 „ nulla auctoritate sint munita, etiam si per se
 „ non sint contemnenda, tamen magis calumniæ
 „ sunt obvia, quam ea, quæ magnorum virorum
 „ splendidis inscriptionibus animum auditoris in
 „ admirationem pelliciunt . . . “

WIRSUNGUS (*Christophorus*) quem, ex-
 emplum Jac. BRUCKERI l. c. sequens, *Medicis*
Augustanis sæculi XVI. annumerare volui. Ante
 Bru-

Bruckerum de *Nostro* memoravit *Melchior Adamus*, et, qui hunc rescripsit, *Freherus*.

Primam lucem *Noster* vidit *Augustæ* anno 1500. familiâ patritiâ ortus. *Reginbaldus Möhnerus* in *Stemmatographia MSS. Patr. August.* facit eum filium *Marci Wirsung* *) & *Agathæ Sulzerinæ*, qui anno 1491. in matrimonium coiverant. A puerro bonis litteris imbutus *Venetias* venit, linguam *Italiam* penitus cogniturus. Ibi *Tragoediam*: *Calixtus et Melibea*, ex sermone Hispanico in *Longobardicum* conversam vidit legitque, quam annis labentibus etiam edidit, a se in *Germanicum* idioma translatum. Anno 1534. *Annam Furtenbachiam* (*Schellenberger* in *Registro nuptiali* vocat *Futtennäglinam*) connubio sibi junxit, uti mox citatus *Möhnerus* tradit. Ad annum 1543. senatoria dignitate fulsisse *Nostrium*, & *Scholarchis* adjunctum fuisse, ut res ludi *Annæani* certo ordine gererentur, paulo ante in *Reschio* pag. 130. ex *Stengelio* docui.

Senex, rebus suis ita ferentibus, in *Palatinum* concessit, sedemque fortunarum, ac senectutis domicilium *Heidelbergæ*, haud dubie apud generum suum, *Ehemium*, de quo mox recurret mentio, fixit. In ea urbe atque in eo otio minime otiosus, sed studiis, quæ ab ineunte ætate coluerat, intentus vitæ reliquum exegit, e vivis sublatus anno 1571. die 25. Januarii. Fuit, testante *Adamo* in *Vitis Philosophorum*, p. 117.

I 3

Vir

*) Haud dubito, quin hic sit ille *Marcus Wirsungus*, qui cum *Sigismundo Grimmo* typographæum habuit, V. *Diatriben* meam de *Typograph. August. &c.*

Vir consuetudinis suavissimæ, litterarum et litteratorum amantissimus. Amicos habuit suæ ætatis viros præstantissimos, inter quos Beatus Rhenanus, Conrad. Gesnerus, alii. Filium reliquit Philippum *) *Medicinæ Doctorem: filiam vero Mariam elocavit in matrimonium Christophoro Ehemio Patrio Augustano et Cancellario Electoris Palatini, quæ paulo post patrem obiit, cum eodem sepulta in Choro ad D. Petri, Heidelbergæ. Addit idem Adamus sequentia: Implevit Viri omni laude digni partes, Civis in patria sua honoratus, Senior sive Diaconus in Ecclesia Augustana per multos annos inculpatus. Quid hoc rei: Senior sive Diaconus? Equidem ista verba significare videntur, Nostrum in ministerio Verbi (ut aiunt) operam posuisse. Verum cum Liber: Ministerium evangelicum Augustanum ne verbulo quidem Nostri meminerit: & Adamus ipse Nostrum non inter Theologos, sed enim Philosophos collocet, verba illius in eum sensum accipienda puto: ut Nostrum, vitâ probâ ac senio intervenientibûs, multam venerationem à suis collegisse credamus. Utcunque se hoc habeat.*

Doctrinæ et ingenii documenta *Noster* reliquit sequentia:

I. *Ain Hipsche Tragedia von zwaiien leibhabenden menschen ainem Ritter Calixtus und ainer Edlen junckfrawen Melibia genannt, deren anfang muesam was, das mittel sieß mit den aller bittersten ir bayder sterben beschloffen. in 4. Cum figuris*

*) Nil vetat credere, hunc esse *Wirsungum* illum, quem ad annum 1590. inter celebres Medicos Augustanos recenset *Crusius* in *Annal. Suevic. Dod. III. p. 84.*

vis ligno incis. Ad calcem legitur : Gedruckt und vollendet in der kayserlichen stat Augspurg durch Sigismund Grymm Doct̃or, und Marx Wirsung, nach der geburt Christi 1520. am 20. tag. Decemb. Dicavit Noster Matthæo Lang à Wellenburg adolescenti adolescens ipsæ, propinquo suo, a quo se magno Matthæo Lang Cardinali & Archiepiscopo Salisburgensi commendari rogat.

II. *Vita Bocatii de Certaldo, incerto Auctore, ex italica in latinam linguam translata. Extat cum dicti Bocatii Opere : de Casibus Virorum illustrium. Augustæ. 1544. impresso.*

III. *Bernardini Occhini Sermones. 4. Volumina. Hos a se germanicè versos esse ipsemet testatur in Præfatione ad eiusdem Occhini Apologos, de quibus dicere pergo.*

IV. *Bernardini Occhini Apologen. in 4. 5. Bücher. Augsb. 1559. V. Cat. Bibl. Bünav. T. III. p. 1092. Confer Car. Fried. Floegelium über die komische Litteratur. T. II. p. 133. ubi de hoc Opere agitur, multis præter rem ac propositum inspersis.*

V. *Marcelli Palingenii Zodiacus Vitæ sive Poenata. Hæc doctissimis adjectis Commentariis edidisse Nostrium, testatur Adamus l. c.*

VI. *Opus medicum, in quo omnia humani corporis externa et interna membra primum describuntur, deinde singulorum morbi et eorundem cura. in fol. Heidelbergæ. Germanice. 1568. Ita testatur Simlerus in Bibliotheca. Idem Opus, post fata Nostri, recudi fecit Jac. Theodor. Tabernamontanus a se recognitum et emendatum. in fol. Francofurti. 1577. Ego vidi Editionem tertiam, Neapoli - Nemetum. 1592. procusam, hoc titulo :*

Neues Artzeneybuch, darinnen fast alle außertliche und innerliche Glieder des menschlichen Leibes samt ihren Krankheiten und Gebrechen, vom Haupt an bis zu den Füßen; und wie man dieselbe auf mancherley Weise wenden und curiren solle &c. &c. Aliam Editionem anni 1597. memorat Kestnerus in *Bibliotheca medica*, p. 607. 608. Primævam dicavit Noster anno 1568. die 20. Maji Friderico Palatino Rheno, inter alia dicens: *Congessisse se amicorum aliorumque, quibus parere omnino conveniens fuit, hortatu cuncta, quæ ab annis quadraginta sex, & hos inter ad minimum quinque lustra officinas pharmaceuticas frequentando: tum in Comitibus Imperialibus, ab indigenis juxta ac alienigenis doctrinæ maximæ Medicis (per Italiam Germaniamque) didicisset, usu probata, a summis Principibus adhibita, necdum cognita: eaque in patrum familias et plebejorum hominum, tum medicorum opera tum pharmacopolorum opportunitate carentium utilitatem faras emisisse.*

VII. *Augustini Marlorati Expositio catholica ecclesiastica in novum Testamentum.* Huic in linguam Germanicam traducendæ, quamprimum Heidelbergam venit, manum admovisse, Versionemque usque ad *Epistolam S. Pauli ad Colossenses* perduxisse docet ipsemet in *Dedicatione* ad Opus suum medicum supradictum, haud obscure significans, ob temporum iniquitatem ac perturbationem de editione facienda desperandum esse.

VIII. *Ludovici Lavateri Homiliæ in Josuan.* Istitis quoque in Germanicum convertendis operam Noster navare instituit: eisdemque etiam immortalis est.

Hæc de *Christophoro*, cui ob nominis et doctrinæ affinitatem jungere libet *Joannem Georgium WIRSUNGUM*, etsi ætate posterior sit. „Hic Patavii in *Anatomicis* ad invidiam usque clarus fuit, id quod etiam internecionem sceleratam a nebulone quodam intentatam ipsi tandem conciliasse dicitur. Cum enim supra omnes suos antecessores in publica cathedra quotidie triumphos ageret, crabrones tantopere irritavit, ut ab Italo quodam (sine dubio mercede conducto ad illum interficiendum) in museo suo, sclopeto trajectus fuerit. Primus anno 1642. detexit *Ductum pancreaticum*, per totam pancreatis longitudinem sese extendentem, eodemque osculo cum *Ductu choledochi* in cavum intestini duodeni hiantem. Quamvis enim ab aliis *Anatomicis* ante ipsum quoque visus sit hic *Ductus*, pro arteria tamen habitus, nec pro peculiari vase, peculiarem succum vehente, et in duodenum infundente agnitus fuit. Licet igitur præmatura violenta morte orbi erudito ereptus, nihil scriptis consignaverit; habet tamen hic *Ductus* ab illo suam denominationem et *Wirsungianus* in hunc usque diem dicitur a). “

Ita *Joan. Jac. Mangetus* in *Bibliotheca Scriptor. medic.* p. 641. 642. ubi tamen errat, dum *Nostrum* gente *Bavarum* fuisse, nihilque scripsisse asseruit. Nam *Bruckerus* l. c. disserte provocat ad *Epistolam Riolano* de isto *Ductu* à *Nostro* scrip-

I 5

tam.

a) V. *Thom. BARTHOLINI*, quo præsentē id factum, *Anatom. c.* 13. p. 113. *GOELICKE Hist. Anatom.* p. 135. & alios, qui de *Pancreate* scripserunt,

tam. Præterea extat à *Nostro* Tractatus *b)* de *V. S.* quem *Georgius Hieron. Welschius*, clarissimi nominis Medicus Augustanus, inter Opera, quorum editionem meditabatur, habuit hac epigraphæ: *Jo. Georg. Virsungii Libellus de V. S. cum annotationibus et animadversionibus meis ad circulationem sanguinis expositis c)*. Idemque *Welschius* in *Præfatione* ad *Episagmata* sua monet: inter *reliqua Jo. Georg. Virsungii civis* (ut ait) *nostri, sed Medici, Anatomici & Chirurghi Patavini dexterrimi* horum *Episagmatum* partem ad se *pervenisse*.

b) Lege: de *Venæ sectione*.

c) *V. Luc. Schroëckii Memoriam Welschianam, & Mangetum l. c. T. IV. p. 482.*

MARTIUS (*Jeremias*) cuius *Vitam & Scripta* repperire est in præsentis *Bibliothecæ Alphabeto VII.* quod videre placeat.

LAUBIUS (*Georgius*) cuius *Vitam & Scripta* dedi in *Alphabeto VI.* huius *Bibliothecæ*, quod consulas, rogo.

CNEULINUS (*Tobias*) de quo paucis dixi in *Alphabeto VI. p. 116.* ubi etiam de *Filio eius, Jeremia*, breviter habes.

STENGLIUS (*Lucas*) cuius nomen a variis varie scribitur. Vocant eum *Stenglin*, vel *Stenglinum*, *Stengel* & *Stenngl.* **STENGLIUM** semetipse nominat in titulo *Trago-Podagræ Jo. Bapt. MONTANI* Hic patre *Marco*, mercatorii ordinis *Viro, Augustæ* anno 1523. natus est. *Patavii*, ubi *Jo. Bapt. MONTANUM* audiverat, *Doctōratūs* medicī infig-

insignia anno 1549. ad diem 12. Januarii accepit. Ex *Italia* redux uxorem sibi adscivit *Felicitatem*, Bernardi *Waltheri* Viri Patricii filiam, patriæ civitatis *Physicus* constitutus; in qua ipsa medicam artem non sine magna nominis fama exercuit.

Praxi clinicæ intentus, super *Stibii* five *Antimonii* in morbis usu cum *Michaele* TOXITE graviter collisus est, vulgatîs ultro citroque libellis. Memoriam autem nominis sui ea potissimum. re commendabilem fecit, quod Senatui *Augustano*, quò veriores Medici a circumforaneis et agyrtis distinguerentur, *Collegii medici* condendi certisque legibus muniendi auctor et impulsor extiterit. Effectum hoc est editô ad annum 1582. Senatûs-consultô, *Nostroque* omnium primo præfati *Collegii Decano* renuntiato. Quod munus, postquam annis quinque continuis mensibusque septem gesserat, anno 1587. senex abdicavit, eodem adhuc anno mense *Decembri* vivorum e numero raptus. Lucubrationes *Nostri* sunt:

I. *Articuli Collegio medico præscripti*, qui *Nostri* auctorem habent.

II. *Quæstiones III. quarum prima est*: An Stimmi five Antimonium ægrotantibus citra noxam exhiberi possit? *secunda*: An ratio curandæ pestis à missione sanguinis auspicanda sit? *tertia*: An pestem necessario a) subsequatur febris? *Augustæ Vindel.* in 4. 1566. Ita Operis titulum effert *Mangetus* in *Bibliotheca Scriptor. Medic. T. II. P. II. p. 309.* Consentit *Lipenius* in *Biblioth. medic.*

p.

a) Hæc *Quæstio* Conclusiones XXXIV. complectitur, quæ haud dubie memorati *Oeconis III. Conclusiones de Peste* sunt. Vide superius, pag. 89.

p. 342. etfi L. c. p. 34. per errorem typi ponat annum 1565.

Cum vero *Michael Toxites* b) primam harum *Quæstionum* editâ anno 1567. *Spongiâ Stibii adversus Lucæ Stengelii Adspergines* impugnasset, emisit econtra *Noster* Libellum hâc titulô :

III. *Apologia adversus Stibii Spongiam non ita dudum à Michaele Toxite editam &c.* in 4. apud *Philipp. Ulhardum* 1567 c). Iterum ibidem, in 4. Apud *Matthæum Francum*. 1569. Hanc editionem mihi visam latius recensere placet. Opus *Noster* dicavit *Joanni Fuggero* Comiti in *Kirchberg &c.* quem *medicæ professionis studio*, ut & *reliquis artibus liberalibus*, animum imbuisse ac obfirmasse monet. *Nuncupatoriam* excipit elegans *Nostri* Carmen respondens ad *Nobilis* cuiusdam *L. W. ab H.* calumnias. Succedit *Apologia Nostri* adversus *Toxiten*: ad cuius calcem *Noster* *Theses* seu *Conclusiones* 70. primitus editas subjunxit, ut de *Stimmi*, quæ inter utrumque exorta est, disceptatio *Lectori* liquidius constaret. Opus clauditur *Carminè* ad *Toxitem*, & *Satyrâ doctissimi* cuiusdam *Viri in Paracelsicæ Medicinæ & Antimonii assecclas*.

IV. *Theses de Natura, Caussis, & Curatione morbi epidemici. Anni M. D. L. XXX. per Lucam Stenglium Medicum Augustanum.* in 4. *Augustæ Vindel.* Apud *Viduam Philippi Ulhardi impressum*. *Theses* has sive *Propositiones* numerô octo-

b) Qualis Vir *Toxites* fuerit, discere licet ex *Mangeti Biblioth. Scriptor. Medic.*

c) Etfi *Mangetus* l. c. ponat annum 1565. certò reponi debet annus 1567. cum hoc primum anno *Toxites* suam *Spongiam Stibii &c.* teste eodem *Mangeto* & *Lipenio* vulgarit.

Octoginta unam dicavit *Adolpho occONI III.* sequentibus verbis: *Cum variæ sint Medicorum nostris temporis de præsentis Epidemia sententiæ, & nos sæpe numero (ut scis) de ea privatim contulerimus, petisti aliquando à me, ut meum quoque iudicium publico aliquo scripto de eadem edito declararem...* *Hæc itaque quantulacunque tibi Amico veteri, quocum mihi à teneris fuit amicitia, familiaritas, & consuetudo, nunc etiam affinitas, dono dedicoque...*

V. *Antitheses contra Propositiones Sarmaticas Alexandri a SUCHTEN.* Sunt GASSARI, sed *Nostri* studiò editæ. Vide superius in *Gassero*, p. 117.

VI. *Trago-Podagra Jo. Bapt. MONTANI. Augusta Vindelicorum* in 4. Apud *Valentinum Schoenigh.* 1582. Edidit hunc *Montani* sætum *Lucas* noster, eumque *Philippo Eduardo Fuggero* consecravit, dicens:

„Cuperem equidem ex animo, generose Comes! omnes eos, qui se curationi meæ submittunt, Dei O. M. cooperante gratia in pristinam adeoque integram restitui valetudinem; quod sane ut fieri possit, nulli ego operæ, nulli labori hætenus peperci.... Adstipulatur celeberrimus ille Medicus *Jo. Bapt. Montanus*, Præceptor olim meus reverendus, cui æternam gratitudinem et debeo et defero, qui in ea (podagra) percuranda suam fassus est inscientiam. Cum enim *Luciani Tragoediam*, quæ *Podagra* inscribitur, in sermonem latinum convertisset, et discipulis suis dictasset, hanc, ut ex ore ipsius Patavii ante 34. circiter annos calamo exceperam, domi meæ situ oblitam et mutilam, quia forte in eam incideram, cum

„*ante-*

„ αὐτογράφῃ *Luciani*, ceu fonte ipso conferre et pri-
 „ stino nitore ubique restituere volui. Quidquid
 „ autem id operæ est, aut laboris, hoc ego illu-
 „ stri Dominationi tuæ dedicare . . . volui; pri-
 „ mum ut adversus malevolorum calumnias et
 „ obtestationes assertorem et vindicem haberet
 „ gravissimum; deinde, ut de Amplitudinis tuæ
 „ summa et incredibili in conversationibus philo-
 „ sophicis scientia, dexterrimoque de iisdem ju-
 „ dicio sententia testificatioque mea publice ex-
 „ taret &c. &c.“

VII. *Jo. Bapt. MONTANI Metaphrasis summa-
 ria eorum. quæ ad medicamentorum doctrinam atti-
 nent, edita a L. S. Aug. Vind. 1571. 8.*

Non solum his duobus, sed pluribus *Jo. Bapt.
 Montani* foetibus primum quidem *Patavii*, dein-
 de vero in *Germania* lucem dedit *Noster*, teste
Joanne CRATONE Medico Vratislaviensi, qui in
*Dedicatione ad Jo. Bapt. Montani Medici Vero-
 nensis Consultationes medicinales. Venetiis. 1559.*
 dicit: „ Mihi quidem nullum est dubium, quin
 „ Excellentissimus *Montanus*, si videret libellos
 „ plerosque, qui eius nomine circumferuntur,
 „ in quibus ἀνακόλυθα plurima conspiciuntur, pro
 „ suis non esset habiturus; id quod de collatio-
 „ ne istorum libellorum cum iis, quæ sciente et
 „ approbante *Montano* a *Luca STENGELIO* Me-
 „ dico *Augustano* primum quidem *Patavii*, dein-
 „ de in *Germania*, opera et studio *Caspari d) PEU-
 „ CERI*

d) De *Caspere Peucero* vide *Adamum in Vitis Me-
 dicorum*, ubi dicitur: Protulit etiam (*Peucerus*) *Jo.
 Bapt. Montani Libellum de gradibus & facultatibus medi-
 camentorum*; quod haud dubie *Stenglio* suatore factum
 est.

6, CERI edita sunt, facile intelligi poterit. . . .“

AMWALDUS, veriori nomine *Georgius an und vom WALDE auf Durhoff*, de secta *Empyricorum*, artem medicam *Augustæ* sæculo XVI. exeunte factitavit. Accidit autem anno 1582. ut Senatus *Augustanus*, suadente inprimis *Luca STENGELIO* vel *STENGELIO*, *Collegium* (quod mox monui) *medicum* institueret, *Statuta*que ab ipsis Medicis conscripta, sua auctoritate firmaret, volens hac ratione, arti salutari debitum honorem & justam venerationem conciliare, longeque arcere circulatores ac unguentarios. Horum in numerum utrum accensendus fuerit *Noster*, sub iudice lis est: attamen idem vim *Statutorum*, de quibus memini, ac severitatem in se primus sensit, quodd sufficientia *Doctōratūs* sui testimonia edere & publico *Doctōrum* examini se subicere recusaret, urbem purgare anno 1583. iussus a). *Terram sigillatam*, sive *Panacæam* (dictam *Amwaldinam*) invenisse se jactitabat: qua super re in gravissimam cum *Andrea LIBAVIO* b) controversiam incidit. Certe hunc acerrimum antagonistam; contra alios, encomiastas, habuit; uti ex dicendis patet. Extant à *Nostro* variæ Lucubrationes, quas enumerare placet:

I.

a) *Lucas SCHROECKIUS* in *Hygea Augustana*, suffixa *Jac. BRUCKERI Vitæ Oeconum.* p. 116.

b) De *LIBAVIO*, eiusque Scriptis tum reliquis, tum adversus *Amwaldum*, videtis *FREHERI Theatrum*, *ROLLIUM de Doctōribus &c.* *LINDENIUM de Scriptor. medic.* & alios plures.

I. Bericht von der Panacæa Amwaldina. Huius Operis editiones observavi, Ursaliensem 2. Vol. in 4. anni 1594. Stuttgardianam in 4. anni 1601.

II. Vortrag auf Andreæ Libavii Schmähschrift. in 4. Franckfurt.

III. Bescheidentliche Entschuldigung und Ablehnung aller Diffamationen &c. in 8. Hanau. 1594.

IV. Responsum ad Andreæ Libavii, M. D. Tubarini, & Galenicorum placitorum Præconis, Neo-Paracelsica τριτίσματα, deliramenta, & impudentissimas calumnias. in 8. Francofurti. 1595.

V. Glossema in Epistolam Libavianam abhinc quinquennio de Panacæa Amwaldina scriptam. in 4. Rorschachii, apud Leonh. Straubum. 1596. Addita est Epistola in Panacææ Amwaldinæ eiusque Auctoris laudem a Friderico Taubmanno scripta: & Propempticum eidem factum à Conrado Lejo: denique Encomion in divinam & inauditam Panaceam, Andrea Langnero Magdeburgensi &c. Auctore; quod uno anno prius (1595.) Ursalia. in 4. separatim prodiderat c).

Conferri poterit Hendreich in Pandectis Brandenburg. T. I.

c) V. MANGETI Biblioth. Scriptor. Medic. & CLESII Catalogum Librorum &c. p. 259. & 330. ubi invenies, etiam Matthæum Engelhardum, Suabacenum, Pastorem Creglingæ ad Tubarim à partibus Nostri stetit, et eius in gratiam nonnulla edidisse. Contra rursus malè Noster vapulat à Jo. Hartmanno Bayero, in Epistola 124. Cistæ medicæ Hornungianæ.

ZANGMEISTER (Joannes Paulus) quem inter claros Medicos Augustanos ad annum 1590. nominare non intermisit Martinus Crusius in Anal.

nal. Suevic. Dod. III. p. 834. Hic patre *Hieronymo Zangmeistero*, Patritio *Augustano*, Viro nobilitate, doctrina, ac virtute præstanti a) editus, in *Academia Montepeliensi* circa annum 1575. sub celeberrimis Medicis ac Professoribus, nominatim *Laurentio Iouberto* medicinæ operam dedit; unde eum *studiorum suorum patronum moderatoremque prudentissimum* vocat. Memorati Athenæi quoque *Consiliarium* postea egisse *Nostrum* reperi. Sed hæc omnia ex inferius dicendis melius clarebunt.

Reducem in patriam cum nobili Virgine *Sabina Manlichia* anno 1583. ad diem 10. Novembris matrimonium inivisse, lego in *Registro nuptiali Schellenbergico*. Supremis autem fatis concessit anno 1597. die 20. Septembris: uti docet eius Epitaphium, quod habes inter *Praschii Epitaph. August. P. II. p. 43.*

Fuit *Nostrum* tum permagnâ artis salutaris cognitione præditus, tum parî. eiusdem famâ inclutus: id quod *Jo. Castellus b)* in *Tractatu de Pest.* p. 170. confirmat; ubi eum non solum doctissimum appellat, sed etiam *Gallorum Regis* (*Henrici III.*) *Medicum aulicum* diserte vocat, & *Aquâ bezoarticâ à se adinventâ innumeros à lue venerea liberâsse* refert. Confer *G. H. Welschii Epigrammata C. in Addendis, p. 15.*

Ne-

a) De Gente hac *Patricia* vide *Seifferti Tabulas genealogicas*. Haud dubie etiam de illa agit *Paulus à Stetten junior* in *Historie der adelichen Geschlechter Augspurgs.* 4. Ceterum *Nostrum* vix bene vel solo de nomine hactenus novit litteratus orbis.

b) Hunc laudavi in *Alphabeto VI. Biblioth. August. Bibl. August. Alph. VIII.* K

Neque id mirum cuipiam videri debet, consideranti, tam egregia doctrinæ fundamenta jecisse *Nostrium*, ut ipso studiorum suorum tempore præceptoris *Laurentii Iouberti Pharmacopoeiam* ex eius dictatis collegerit, emendarit ac recognorit, sæpius postea junctim cum *Iouberti Opp.* recusam, tum etiam seorsim hoc titulo:

Laurentii Iouberti Artis medicæ Professoris regii Monspeliensis . . Pharmacopoea, operâ Jo. Pauli Zangmeisteri Patritii August. Philiatræ, & eiusdem Academiæ Consiliarii in lucem edita, cum multis ad marginem suis Annotationibus. in 8. Lugduni. 1579. Confer *Mangeti Biblioth. Script. Medic. Tom. II. P. I. p. XXXI.* qui nomen *Nostri* durioris pronuntiationis vitandæ causâ per *S.* effert: *Sangmaisterus*; & *Martini Lipenii Biblioth. medic. p. 184.* quos ex his corriges.

Dicavit *Noster* hunc ingenii fætum patri suo, qui *sumptus studiorum liberaliter suppeditabat*; cuius etiam hortatu, uti & *Henrici Stapedii Medici Lugdunensis* suasu, Opus edidit filius, inscio *Iouberto*, sperans, dictum *Stapedium* qui apud *Ioubertum* plurimum valebat gratia ac favore, effectu- rum, ut hoc discipuli institutum præceptor æqui bonique consuleret. Quid vero ipse in editione hac præstiterit, hisce pandit: „ Non satis habui, „ *Pharmacopoeiam* istam correcte transcribere, „ sed etiam commodum putavi, quasdam mar- „ ginales Annotatiunculas adjicere ex Auctoris „ ore prope decerptas, quando *Pharmacopoeiam* „ suam nobis publice explicaret. Addidi præte- „ rea, quæ privato meo studio expendi nonnul- „ la, ex approbatis Auctoribus deprompta, illu- „ strandi huius Operis gratia.“

Insu-

Insuper *Formulas Remediorum communium*, quæ *Pharmacopoei arbitrio atque peritiæ relinqui solent*: item *Ponderum & Mensurarum usitatorum nomenclaturas & notas* adjecit *Noster* ad calcem *Operis*, cujus in fronte *Nostro Carminibus* applauserunt *Nicolaus Dorthomannus* Medicinæ Professor *Monspeliensis*, discipulo suo: *Desiderius Nemausensis*: *Franciscus Quoësius Thalloriensis*, *Jo. Blanchardus*: *Rollinus Anduzianus*: & *Petrus Reveill Monspeliensis*.

SCHEURLINUS (*Joannes*). Hunc CRUSIUS in *Annal. Suevic. Dodec. III. p. 834.* inter celebres Medicos, *Augustæ degentes*, ad annum 1590. annumerat: et in *Germano - Græcia*, p. 249. hisce alloquitur:

Salveto, Scheurline! animo quem diligo toto:

Qui vera pietate nites, sequerisque decorè

Virtutes: nec non doctrinæ es nomine clarus.

Salveto, qui plura adiisti pulchra Lycea:

Ante, Tubingæum; post, Rauracidis Basileæ;

Postea, Lutetiæ, Paduæ, alibique locorum.

Salveto, cui contigerat bene fidus amicus

Joannes Schwarzius a) studii comes atque viarum

(Suavis amicus, in optandis non ultima res est)

Dum medica summum gradum uterque est nactus in arte.

Hac equidem magnæ tu luce in moenibus urbis Augustæ celebras hymæneos b) lætus honestos &c&c.

K 2

Et

a) Hunc *Lutetiæ* fuisse, dum in nocte *S. Bartholomæi* feralis ensis sæviit, sed feliciter ad propria a propitio Numine reductum fuisse, idem *Crusius* monet.

b) Factum hoc est anno 1577. ad diem 21. Februarii.

Et *L. c.* p. 278. de obsequiis sibi à *Nostro* præstitis sequentia addit : *D. Scheurlino non semel molestus fui, petens : mihi Veneta ex urbe ab ipso curari vulgaris linguæ Scripta Græca. Ipse perhumaniter per D. Mercurialem Patavii Doctorem nactus τὸν Δαμασκηνὸν Θερσικὸν, καὶ τὸ Ἰωαννῆς Ἀΐδεο, mihi ea 28. Februar. 1578. per Nicolaum Rostium (Cratem) Vinariensem, Musicum adolescentem, Augustâ huc misit. Ita linguam eam magis didici. Nostrium Medici eruditissimi titulo ornare non intermisit G. H. Welschius testis maxime idoneus, addens, eum cum Daniele Möglingo Professore Tubingensi commercium aluisse epistolicum.*

Obiit SCHEURLINUS, *Medicus, Philosophus, ingenio, doctrina & usu domi forisque clarissimus* anno ætatis suæ 48. salutis reparatæ autem 1596. uti docet *Epitaphium* eius, à Daniele Praschio alatum *T. III. p. 31.*

RAUWOLFIUS (*Leonardus*) græcè ab Adolpho *Ocone III. Dasylucus*, & abs *BELLONI* Scholiaste *Sclerolycus* dictus, filius Mercatoris, à teneris unguiculis aptis traditus magistris, in optimarum artium curriculo egregios progressus fecit. Post visitatas *Germaniæ* Academias in *Italiam* ac *Gallias*, ubi tum temporis studium medicæ artis florere maxime videbatur, missus celeberrimis professoribus operam dedit ; donec anno 1562. *Valentiæ* provinciæ *Delphinatûs* metropoli summos in scientia medica honores consecutus est. Per istud temporis intervallum (ut erat rei herbariæ maximo amore incensus) cum *Hieremia Martio*, cuius ipsius in hac narratione quoque meminî, præcipue circa *Montepessulanum*
(Ibi

(Ibi Guilielmum *Rondeletium* Professore famo-
sissimum, a se auditum, singulariter prædicat)
montes, & hos inter nominatim montem *Coetum*
haud procul ab urbe *Frëntiniaco* ad mare situm,
valles, camposque perreptando sexcenta *Simpli-*
cium, quæ vocant, genera collegit, inque usum
medicum exportavit a).

In Germaniam redux anno 1565. ad diem 26.
Februarii *Reginam*, Ambrosii *Jungii* junioris fi-
liam, connubio sibi junxit: quacum privatim vi-
vens, praxinque exercens medicam, tandem *Ai-*
cham, pauloque post *Campodunum* secessit; usque
dum anno 1570. *Augustam* repetiit, artem, quam
didicerat, in civium valetudine publico jam sti-
pendio facturus. Verum immenso quodam in rem
botanicam amore, à prima juventute concepto,
flagrans: herbarumque cognitionem Medico in-
primis & utilem & necessariam judicans, iter in
Orientem, ubi plurima nasci nobis haud satis cog-
nita sciebat, diu meditatum ingredi denique se-
cum decrevit. Quod propositum, ne forte à quo-
piam temeritatis aut inconsiderantiæ argui posset,
illud *Solonis*, qui sapientiæ amore actus longin-
quas peregrinationes suscepit: *Platonis*, qui *Me-*
garam, *Italiam* et *Ægyptum* petiit: *Galen*i, qui
in *Lemnum*, *Cyprum*, et *Palæstinam* *Syriæ* eadem
de caussa navigavit, exemplis in *Præfat. ad Iti-*
nerarium suum ipsemet belle defendit atque pur-
gavit, addens: si

K 3

Im-

a) Vide *Crusii Annales*, Dod. III. pag. 725. *Bru-*
cheri Vitas Oconum, pag. 24. *Nostrium* in *Præfat. ad*
Itinerarium suum, *Adamum* in *Vitis Medicorum*, pag.
309.

Impiger extremos currat mercator ad Indos

Per mare pauperiem fugiens, per saxa, per ignes.
multo majora doctrinæ studio optimarum scientiarum et earum, quarum possessio eripi nunquam potest, rerum causa esse subeunda.

Itaque anno 1573. die 18. Maii Superiorum permisso, & consensu suorum in viam se dedit, navique *Massiliae* conscensa variis casibus, variisque periculis perfunctus demum in Eoo appulit orbe. Ibi per integri ferme triennii spatium varias obiens regiones, non solum mores, ritus, caerimonias tum Mahumetanorum tum Christianorum vidit atque observavit; sed etiam stirpes, herbas, frutices, plantas, et alia ad rem medicam facientia quamplurima insolito labore, multis, quos Melchior *Manlichius*, mercator maritimæ negotiationi deditus, affinis eius una cum honesto salario suppeditabat, sumptibus: nec sine præsentī quandoque vitæ discrimine collegit, asservavit, secumque in Europam reportavit *b)*

Rediit autem ad suos anno 1576. mense Febuario, in republica *Augustana* pristini muneris subiens vices, & curando *Nosocomio* pestilenti, pacto 100. florenorum annuo Honorario, præfectus; in quibus omnibus laboris, studii, industriæ nihil in se desiderari passus est. Sic fluxere anni complures, usque dum anno 1588. in centore præcipuo Georgio *Mylio* tristes de *Calendario Gregoriano* et de *Vocatione Ministrorum Verbi* motus Rempublicam turbavere: in quibus *Noster* Senatûs placitis obtemperare recusans, unâ cum *Adolpho Occone*, de quo supra, à suo munere dimissus est. Unde proposito honesto stipendio,

evq.

b) Vide mox laudatos Auctores.

evocatus *Lincium* migravit, Poliatrī et *Ordinum* Archiducatus *Austriaci* (*Bruckerus* habet, dubio procul mendose: *Archiducum Austriæ*) Medici munere functurus. Tandem quā copiarum *superioris Austriæ* Physicus in *Hungariam* descendit, et in obsidione castri *Hatwan* dysenteria correptus, anno 1606. vivis excessit.

His quidem fatis in vita sua usus est *Noster*: ea autem re de Republica litteraria optime meruit, quodd itineris sui laboribus pleni, pleni periculis, eruditos fructus cum eadem haud invidiose communicarit per sequens Opus: *Beschreibung der Reysß Leonhardi Rauwolffen Medici zu Augspurg, so er gegen Auffgang in die Morgenländer, Syriam, Judeam, Arabiam, Mesopotamiam, Babyloniam, Assyriam, Armeniam, &c. . . selbst volbracht, neben Vermeldung viel anderer seltsamer und denckwürdiger Sachen, die er auf solcher erkündiget, gesehen und observirt hat.* in 4. *Francfurt. III. Theil.* Apud *Christoph. Rabum.* 1582. Dicavit Jo. *Wildtholtzio*, *Christoph. Christelo*, & *Nicol. Bemero* propinquis et amicis erga se beneficis. Est hæc Editio Operis *prima c)*, quam mox anno sequenti *altera* (mutato paululum titulo) consecuta est, *Lavingæ.* 1583. in'4. Sumptibus *Georg. Willeri Bibliopolæ Augustani*, per *Leonard. Reinmichel* impressa. Huic editioni adjecit *Noster Partem IV.* complectentem iconas ligno incisas, 42. *plantarum exoticarum.* Hanc autem

K 4

Par-

c) Hanc editionem ego meis quidem vidi oculis. Sed *Seguierius*, mox noviter laudandus, citat etiam editionem *Lavinganam* supradicti anni 1582. Cui *primas* deferam? Certe *Lavinganæ*, si tamen re ipsa extat. Eam enim nullibi, nisi in *Seguierio* potui reperire.

Partem IV. hortante Sebast. Volmario, Pharmacopeio *Eslingensi*, ducalis; *Horti Wirtembergici* Præfecto (cui antea semina exotica aliaque submiserat) à se vulgatam, consecravit Constantino Paulo *Phrygioni*, & Oswaldo *Gabelchovero*, Archiatris *Ludovici Ducis Wirtembergici*, à pueritia sibi cognitis & evergetis suis.

Citant nonnulli Auctores latine scribentes *Nostri* Opus titulo latino: *Hodoeporicon sive Itinerarium Orientale &c.* Sed latine illud nunquam prodit, saltem à *Nostro*. Hinc, dum *quartam istius itineris partem, quæ continet plantarum Ægypticarum Syriacarum iconas, figuras et historias, latine exivisse cum Historiæ plantarum Lugdunensis Appendice Melchior Adamus* asserit, hæsitanti succurrit, remque optime extricat Jo. Franc. *Seguierius* in *Bibliotheca botanica* p. 156. monens: easdem plantarum iconas, quæ in editione *Lavingana* occurrunt, haberi etiam in Jac. DALECHAMPII *Historiæ plantarum Appendice*, *Lugduni*. 1587. profusa. Permagna autem dicto *Itinerario* laus ex eo nascitur, quod non solum Jo. *Schenckius* in *Opere suo Observationum medic. rar. et novar.* nonnulla ex illo transcripsit; sed etiam Nicol. *Staphorsius* *Anglus* idem in *anglicam* linguam converterit: unde illud Jo. RAJI *Collectioni Itinerum*, *Londini* 1693. in 8. lingua *anglichæ* excusæ accessit.

Sed ad *Partem IV.* revertor. Hanc, nil dubito, *Noster* ex sua *Collectione Herbarium* (Alii *Herbarium vivum* appellant) excerptit. Qualis autem hæc *Collectio Herbarum* seu *Herbarium vivum* fuerit, explicat *Gunth. Christoph.* SCHELHAME-

RUS

RUS in *Additamentis ad CONRINGII Introduc. in Art. medic.* sequentibus verbis :

„ Rauwolfii illius Collectionem Herbarum ,
 „ quam in peregrinationibus suis fecerat , in Pe-
 „ demontano solo, Nizzæ, in Provincia circa Mas-
 „ filiam , in Syria, ad montem Libanum , Anti-
 „ libanum , per Arabiam , juxta Euphratem , in
 „ Chaldæa , Assyria , Armenia , Mesopotamia (ita
 „ enim titulus habet) annis 1573. 1574. 1575.
 „ quatuor vastis libris , in quibus omnes plantæ
 „ ficcatae nitidissime repositæ , apud celeberrimum
 „ Virum Isaacum Vossium , Hagæ Comit. 1660.
 „ fuisse , ibique a se visam nobis asseruit nobilif-
 „ simus Vir , Henricus Meibomius , Collega no-
 „ ster honorandus. Fuisse autem hæc præstan-
 „ tissima Volumina , in electorali Bavarica biblio-
 „ theca , asservata , ex ipso Vossio intellexit , qui
 „ simul Paralipomena botanica quædam ope Ob-
 „ servationum Rauwolfianarum scribere in animo
 „ habuit, modo Didymum Alexandrinum de plan-
 „ tis Ægypti manuscriptum Venetiis extantem
 „ accepisset. Nondum id præstitit Vir doctissimus,
 „ forte , quia voto apud Venetos excidit. Inte-
 „ rim meretur , quantum conjicimus , totum opus
 „ descriptis per Chalcographum plantarum figuris
 „ edi ; non parum enim lucis inde affulsurum rei
 „ herbariæ veterum &c. &c. “

Laudant *Nostrum* Tobias *Coberus* in *Observ. Castrens.* Dec. III. obs. 3. *Freherus* in *Theatro Eru- dit.* p. 1288. *Adamus* supra memoratus in *Vit. Medic.* Joach. *Camerarius* in *Horto medico*, p. 19. *Schröeckius* in *Hyg. August.* Herman. *Conring* in *Introd. in Art. medic.* Cap. X. p. 305. Conferri quoque poterunt *Gesneri Epist. medicin.* p. 60. 68.

69. Jo. Franc. *Seguierius* in *Biblioth. botan.* p. 156. & Albert. *Hallerus* in *Præfat. de Scriptorib. Reî botan.* præmissa Operi botanico WEINMANNI, *Augustæ.* excuso.

Quamquam autem *Noster* in iis, quæ ad rem botanicam medicamque illustrandam scripsit, magnam laudem mereatur; in iis tamen, quæ *Itinerario* suo, discedens à suo instituto et in alienam messem mittens falcem, immiscuit theologica, plane vituperandus est. Unde ob inserta falsa et convitia in Ritus et Ordines catholicos à Jacobo *Gretsero* in *Opp. Tomo IV. P. II.* per totum *Caput IX.* vapulat.

GUTMANNUS (*Caspar*) patriâ *Constantiensis*, Medicus *Augustæ*, in adolescentia auditor celeberrimi in *Academia Tubingensi Professoris, Schegkii* fuit. Inde *Augustam* vocatus, antequam eò iret, anno 1575. die 3. Octobr. optimum epulum *Martino Crusio*, amicis & Collegis eius in Curia oppidi, ultimum *Vale* dicendi gratiâ, dedit. Hilaris in mensa *Crusius* vicissim *Nostro* Carmen græcum propempticum a) obtulit, inter alia canens:

*Tam tu vir bonus es, tam veri castus amator,
Ut decet hunc, cui tam multos est Scheccius annos
Auditus* - - - - -

Tu mihi semper eras bonus: herbas semper aman-
ter

Monstrabas Theophrasteâsque, Dioscoridâsque.
Tum fausta quæque abeunti cum *Heilando*, *Hizlero*, & *Lieblero* (Professores erant *Tubingæ*) ap-
precatur. Addit, præclarè eum *Augustæ Medi-*
cinam

a) V. CRUSII *Germano - Græciam*, p. 170. 179.

cinam fecisse. Contulit *Noster* symbolam suam ad *Pharmacopœam Augustanam*, in qua eius *stegnoticum* multæ efficacix pulverem connotatum reperiri docet *Luc. SCHROECKIUS* *b)* monens insuper, eum anno 1606. post mortem *Oconis III.* Vicarium Collegii medici creatum fuisse. Monumentum, *Gutmanni* memoriæ inserviens, habet *Daniel Praschius* *c)* his verbis :

CONDITORIUM

ANNÆ. Mariæ. filiæ. DULCIS

CASPARIS. GUTMANNI

EIUSQ. HÆREDUM

b) In *Hygea Augustana*, p. 106.

c) In *Epitaph. August.* T. II. p. 13.

BERGERUS (*Simon*) *Augustanus*, quem tamē extra patriam Medicinam exercuisse credo, vulgavit *a)*.

I. *Bericht von wunderbarlicher Kraft der Paeonien-Wurzel wider das Vergicht.* in 8. *Franckfurt.* 1599.

II. *Pest-Ordnung.* in 4. *Gera.* 1607,

III. *Catalogus nobilium Medicamentorum spagyricæ præparatorum.* in 4. *Jenæ*, apud *Martinum Spiessium.* 1607.

a) Vide *MANGETI Biblioth. Scriptor. Medic.* et *LIPENII Biblioth. medic.* item *Hendreich Pandectæ Brandenburg.* T. I.

CÆSAR (*Theophilus*) deditus Alchymix, de quo, quæ connotata habebam, attuli in *Bibliothecæ huius Alphabeto* II. p. 33.

FAB-

FABRICIUS (*Hieronymus*) de quo vide in *Alphabeto III. p. 10.*

PEUTINGERUS (*Christophorus*) cujus paucis memini in *Alphabeto I. p. 137.*

HENISCHIUS (*Georgius*). Est, cur doleat litteratus Orbis, de *Henischio* multiplici doctrina instructo tam paucas, & infra Viri merita curtas extare notitias a); ut, nisi *Philipp. Jac. Crophi* b) de vita & lucubrationibus eius scripsisset, vix esset, quod proponi posset. Post hunc tentare libet, quā tenuis progredi liceat.

Henischius Bartfeldiæ vel *Bartphæ* (ut ipsemet vocat) oppido *Hungariæ*, anno 1549. ad diem 24. Aprilis primam lucem aspexit. De parentibus, familia, pueritia ac studiis eius nihil constat: nisi quod illum mature animum ad medicinæ præceptiones condiscendas adjecisse, vita sequens commonstret. Similiter latet, quibus fatis urgentibus *Augustam* venerit.

Acciderat autem, ut eo ipso tempore *Hieronymus Wolfius* c) Scholæ *Annæanæ* Ephorus, afflicte valetudinis ergo, laborum succedaneo maxime indigeret: statuerantque insuper *Scholarchæ* eiusdem *Wolfii* suasu, præter *Græcæ Latinæque* linguæ Professuram, aliam instituire, in qua *Logices*

a) Nonnulla de *Nostro* memorant Liber: *Beyträge zur critischen Historie der deutschen Sprache*; & Liber: *Neue Zeitungen von gelehrten Sachen.*

b) In *Historia vernacula Gymnasii Augustani ad S. Annam. p. 168.*

c) Huius merita litteraria fusè descripsi in *Alphabeto VII. Bibliothecæ meæ Augustanæ.*

gices atque *Matheſeos* præcepta traderentur. Huic officio aptiſſimum *Heniſchium* credens *Wolſius*, haud dubie etiam Viri merita probius cognita & perſpecta habens, *Scholarchis* eum anno 1575. verno tempore commendans obtulit: oblatum ſcholarchæ in annum unum acceptârunt, quaſi inter illud temporis ſpatium doctrinæ, qua polleteret *Noſter*, periculum facturi. Durante probationis anno ita ſe geſſit *Noſter*, ut in conſuetis Examinibus diſcipulos ſuos artis *Arithmeticæ* & *Geometricæ* præceptis exercitatiſſimos oſtenderit, eaque re adſtantes non ſolum voluptate maxima, ſed & admiratione ſumma affecerit.

Anno itaque elapſo *Wolſius*, bonæ cauſſæ confidens, *Heniſchium* rurfus ſcholæ præſidibus ſcripto d) commendavit his fere verbis uſus:
 „ Scholam ab *Heniſchio* maximas utilitates ſpe-
 „ rare poſſe, utpote qui doctrinâ ſupra ætatem
 „ (Erat tum annorum 26.) valeret, nec pri-
 „ ma fronte præſeferret, quantum in ipſo eſſet.
 „ Hucusque eum ſingularem prudentiam in con-
 „ verſando, miram dexteritatem, fidem, diligen-
 „ tiam in docendo oſtendiſſe. Virum eum eſſe
 „ non *mathematicis* duntaxat diſciplinis, ſed etiam
 „ *hebraicæ* & *græcæ* Linguarum elementis, *Dia-*
 „ *lectices* regulis &c. &c. tradendis parem. Ver-
 „ bô, omnia ab ipſo ſperari licere. Promptum
 „ inſuper eſſe, qui Reipublicæ operam ſuam
 „ in quinquennium addicat, ſi quidem annuum
 „ 200. — florénorum Honorarium ſibi ſolvere-
 „ tur. “

Hæc

d) Obtulit hoc ſcriptum *Wolſius* *Scholarchis* anno 1576. die 21. Januar.

Hæc *Wolffii* commendatio, simulque eruditio commendati *Henischii*, publicis comprobata experimentis, effecerunt; ut is anno 1576. Professor *Logices & Matheſeos* in *Annæano* Gymnaſio declararetur: inſuperque ei injungeretur, eiſdem Scholæ curam cum *Hieronymo Wolffio*, quippe valetudinario, partiretur.

His geſtis *Baſileam* ſe contulit *Heniſchius*, ubi mox dicto anno 1576. die 12. Aprilis ſub Rectore *Simone Sulzero*, & *Theodoro Zwingero* Doctoris medici laurea redimiſſe fecit. Inde *Auguſtam* redux, dato ad album Medicorum ibi degentium nomine, jatricæ artis faciendæ licentiam accepit; quam etiam etſi multis negotiis literatis occuparetur, nunquam dimittens ad vitæ finem uſque pari felicitate ac fama fecit. Præterea *Collegium medicum* ea maxime re plurimum ſibi *Noſter* devinxit, quod anno 1609. *Aſtorum medicorum*, cuncta *Ordinem Machaonicum* concernentia fideliter inferens, initium condendorum fecerit labore non minus neceſſario & proficuo, quam etiam maxime laudando & ab omnibus, quibus præteriti temporis memoria in dubiis quandoque caſibus ſumme utilis non diſplicet, imitando e).

Sic ſtabili ſede locatus eodem annô (1576.) die quarta Junii f) *Reginam Wirſungiam* uxorem duxit, eaque re ſpectatiſſimis, quæ tum *Auguſtæ* florebant, familiis neceſſitudine conjunctus eſt. An conjugium hoc ſobole felix fauſtumque fuerit, nec ne; dicere non habuit *Crophius*. Ego tamen docente *Hoeſchelio* *) cognovi: filium ei fuiſſe,

e) V. *Schroeckii Hygeiam Auguſt.* p. 108.

f) *Cruiſius* in *Annal. Suevic.* ad hunc annum.

*) In *Epistoſta* ad *Georg. Remum*, quam exhibui

te, qui patre adhuc in vivis agente, circa annum 1617. in *Montepessulo defuncti Professoris vicem* subiit, usque dum alius surrogaretur; & quem Cognati muneri Professoris in *Altdorfina Academia destinaverant*; quod propositum an eventum habuerit, nescio? Ceterum uxor *Henischii* nostri, *Regina*, anno 1613. terrenis valedixit. Sed ad alia — Fluxerat quadriennium, ex quo *Henischius* muneri suo scholastico insigni omnium in his rebus intelligentium cum laude, multaque Scholarum approbatione præerat; cum *Hieronymum Wolfum* mors anno 1580. vivorum e numero sustulit. Quare Procures *Augustani*, de doctrina *Henischii* atque sollertia satis superque re ipsa & factis edocti, haud alium virum, qui defuncti locum impleret, advocandum esse censuerunt; sed *Georgio* nostro, quam prius cum *Wolfio* divisam habuerat, Gymnasii curam jam omnem detulerunt. Ex eo igitur tempore uon solum *Mathesin* & *Logicam* sed *hebraicam* quoque, *græcam*, & *latinam* Linguas g), simul ac *Rhetoricam* h) auditores docuit. Bibliothecæ etiam publicæ aliquamdiu Præfectum egit; dum multæ tum praxeos medicæ, tum officii scholastici occupationes permise-

in *Alphabeto VI. Biblioth. August. p. 96.* Vide etiam *ibidem*, p. 92.

g) *V. Crophium l. c. p. 171.*

h) Docet hoc ipse in *Nuncupatoria ad Præceptiones rhetoricas* dicens: Cum à *V. A.* huic officio præfectus essem, ut præter alias artes, dicendi quoque rationem in schola publice docerem, omnem meam curam atque operam in id contuli, ut & spartam, quam nactus sum, ornarem maxime: & aditus ad hanc artem, qui passim inter se diversi sunt, iique ardui & difficiles, meis auditoribus faciliores & breviores patefacerem. .

miserunt : unde illius , demum à *Nostro* dimissæ , cura anno 1593. in *David. Hoeschelium* ⁱ⁾ translata fuit. Fungens autem Bibliothecarii munere *primus* integrum *Librorum* in illo scientiarum armario extantium , *Catalogum* confecit ; de quo inferius sermo redibit.

Haud satis habuit *Henischius* , multos ad optimarum artium cognitionem viva voce formasse : minusque beneficii litteratæ Reipublicæ præbiturum se credidit , nisi , quod ore præstiterat , idipsum etiam scripto atque editis libris præstitisset. Itaque sollicitè comparcens tempora , et horulas à triplicis officii (*Medici* , *Professoris* , *Bibliothecarii*) curis vacuas omnes corradens in variis Operibus ad juventutis studiosæ utilitatem & profectum componendis sese exercebat , id maxime propositum habens , ut Studiosos recto itinere , clarissima methodo , atque ordine certo in Humanitatis penetralia duceret : quod ipsum in suis *Dedicationibus* & *Præfationibus* de se apertissime profitetur. Conscripsit autem & alia plura usui Virorum accommodata multo studio , donec ætate et laboribus defessus , exiguo ante obitum tempore , muneribus hucusque administratis decedendi licentiam petiit , atque impetravit.

Vivendi finem fecit extinctus febris , die 31. Maji anno post Christum natum 1618. ætatis 69. cùm annos 42. integros docuisset : totidem , et quod excurrit , in scribendis libris insudâisset : innumeros discipulos eruditione varia imbuisset : & inter primos unus linguæ *Germanicæ* puritatem cultumque debitum restituere studuisset.

Ter-

i) V. *Biblioth. meæ August. Alphabetum VI. p. 13.*

. Terræ mandatus est in cœmeterio ad *S. Stephani*, sequenti titulô additô :

Labore & Gratia Dei.

Gehört weil: H. Georgen Henisch, der Artzney Doctor und Mathematico, so allhie begraben ligt: und weil: Fraw Regina Wyrssingin seiner ehelichen Haußfrawen, baiders seel: und ihren Erben und Nachkommen.

Vernaculi huius Epitaphii exilitatem *k)* Gentis *Hainzeliae*, in perennanda Eruditorum *Augustanorum* fama studiosissimæ, pietas compensavit: dum Epitaphio *Hoescheliano* honoris ergò sequentia subscribi curavit:

GEORG. HENISH. MED. D.

DICENDI. ARTES. ET. MATHEM.

IN. SCHOLA. AUG. DOUIT. A. XLII.

FIDELITER. FELICITER.

VIX. AN. LXIX.

OB. PRID. CAL. JUN. AN. MDCXVIII.

Multi Eruditorum præclaris elogiis *Nostrum* extulerunt. *Lucas Schroeckius l)* Virum vocat non uno nomine celebrandum; quem & felicior in mendo solertia: & fructuosa studiosæ juventutis in *Annæano* Gymnasio, *Matheseos* fundamenta publice docendo, informatio: & utilissima variorum librorum, tum medicam artem, tum aliarum liberalium notitiam concernentium, in lucem emissio omnibus bonis ætate illa viventibus apprime commendaverat, & apud posteros etiam nunquam morituram famam conciliaverat.

At-

k) V. *Praschii Epitaph. August. P. I. p. 180. 297.*

l) In *Hygeia Augustana*, p. 108.

Bibl. August. Alph. VIII. L

Atque, ut ab universalibus ad particularia descendam; *Nostri* inter claros *Medicos* recenset *Abrah. Mercklinus* in *Linden. renov. L. I. p. 329.* et *Jo. Jac. Mangetus* in *Biblioth. Scriptor. Medic.* aliique. In numero celebrium *Mathematicorum* reponit *Vossius* in *Libro de Scient. mathem. c. 53. p. 323.* Et quanta *Noster* (Quod ad hoc scientiæ genus attinet) nominis fama domi forisque fuerit, vel hoc unum evidentissime comprobatur, quod narrare pergo. „Cum *Gregorius XIII.* „ Pontifex summus *Calendarium* ab *Aloysio Lilio* „ emendatum in universam Ecclesiam invehere „ statuisset, & pars acatholica, nescio quid mali subverita, illud acceptare dubitaret, *Philippus Ludovicus Neoburgicus*, Comes palatinus „ Rheni, anno 1583. Senatui *Augustanum* per „ litteras adiit, non solum quid is de hac re sentiret, comperturus: sed etiam diserte postulans, „ ut *Henischi* noster, pro sua in Mathematicis „ peritia singulari, consuleretur. Ille hanc novationem minime absonam esse, *Consilio* litteris „ exarato demonstravit, quod Patres patriæ nil „ cunctati memorato Principi submiserunt *m*).“ Intelligentissimum deinde in rebus *philologicis*, *philosophicis*, inque *litteratura humaniori* omni existisse *Nostri*, quid multis narrem? Sed nec linguarum, *græcæ*, *latinæ*, *hebraicæ*, peritiam quæ *Nostro* adfuit, fusius deprædicare necessum iudico: cum de his tum haud pauca *superius* jam dixerim: tum, quæ hoc loco assero, *Catalogus Operum* mox texendus mirifice confirmaturus sit. Itaque Scripta à *Nostro* extant sequentia:

I.

m) V. *Pauli & Stetten Histor. August.* vernaculam *T. I. p. 569.*

I. *Enchiridion Medicinæ, Medicamentorum tam simplicium quam compositorum in certos titulos distinctam Sylvam, continens. Basileæ. 1573. in 8. apud Petrum Pernam. Ex Nuncupatoria data Basileæ anno memorato, Idibus Februarii, intelligimus; Nostrum Petro Pernæ auctorem fuisse, ut hanc medicamentorum tam simplicium quam compositorum, in pharmacopoliis receptorum, Sylvam denovo excuderet; quodd eius Lutetiæ antea collectæ et impressæ exemplaria in his (ut ait) locis desiderantur. Excusam autem à Petro Perna dicavit Noster Joanni Baroni Kitliciano Domino Craini ac Drenaviæ, qui studium medicinæ maxime adamabat.*

II. *ARETAEI Cappadocis Aetiologica, Simeiotica, & Therapeutica morborum acutorum & diuturnorum græce et latine conjunctim edita, tribus MSS. Codd. Veneto, Bavarico, Augustano collatis, cum Commentario, quo obscura doctrina de nominibus & parte affecta morborum singulorum cum suis signis perspicua methodo illustratur. Aug Vind. 1603. in fol. Sumptibus Georgii Willeri, apud Davidem Francum. Cum Insigni Pinus. Dicavit Auctor Quirino Rechlingero & Marco Velsero Duûmviris, Senatuique secretioris Consilii. Carminibus præviis laudavère Georg. Remus; Martin. Holzapfelius Medicus Augustanus; Franciscus Cerutus Veronensis. Clement in Bibliothéque histor. & critiq. de hac editione monet sequentia:*

„ Quoque cette edition soit plus grande, &
 „ plus commode, que la precedente (*Editionem*
 „ Parisiensem anni 1554. in 8. Apud Andr. Tur-
 „ nebum subaudit) elle n' est ni si rare, ni si bon-
 „ ne. Elle est pleine des fautes, et les commen-
 „ taires de l' Editeur passent pour être de peu de

„ consequence. Il faut qu' elle soit bien rare en
 „ Angleterre , puisque Jean WIGGAN ne l' a pas
 „ pû trouver non plus que la precedente. El-
 „ le contient le Texte grec , et la Version la-
 „ tine vis - à - vis, ce qui la rend plus utile à ceux,
 „ qui ne savent pas assez de Grec , pour lire l'
 „ original sans le secours d' autrui. HENISCHIUS
 „ y a conservé la Version, dont Junius Paulus CRAS-
 „ SUS avoit déjà fait imprimer une partie à Ve-
 „ nise en 1552. in 4. et qu' il publia toute en-
 „ tiere, ibid. en 1555. in 4. On a aussi inséré cet-
 „ te version dans la Collection des *Princes des Me-*
 „ *decins* imprimée chez Henri Estienne en 1567.
 „ in fol. et dans celle , qui a vû le jour à Basle
 „ chez Pierre Perna en 1581. fol. n). “

Cen-

n) Gallica hæc latinè sic reddas : *Etsi Editio ista grandior & commodior sit , quam præcedens tamen nec tam rara nec tam bona est. Scætet enim mendis : & Commentarii Editoris minoris momenti esse creduntur. In Anglia infrequentem eam esse oportet , eoquod J. Wigganus neque hanc , neque præcedentem reperire potuit. Habet Editio ista Textum græcum , & Versionem e contrario positam : qua re illis utilior efficitur , qui græci sermonis minus gnari sunt , nec sine ope aliena Autographum legere nōrunt. Henischius eam Versionem servandam sibi duxit , cuius partem Junius Paulus Crassus jam anno 1552. Venetiis , in 4. & postea integram ibidem anno 1555. in 4. vulgavit ; quæ Versio etiam Collectioni sub titulo : Principes Artis medicæ : apud Henr. Stephanum. 1567. in fol. deinde 1581. in fol. Basileæ , apud Petrum Pernam excusæ , inserta fuit. Errabit autem Lector , si quod Clement ait : Wigganum editionem Henischianam in Anglia invenire haud potuisse , strictè accipiat. Hoc enim si esset , exscribere Græcum Textum Wiggano haud licuisset. Quod tamen ipsemet à se factum esse testatur*
 his

Centum & ultra post *Henischium* annis dedit *Aretæum* supradictus *Wigganus*, qui etsi satis inclementer *Henischianos* labores in *Præfatione* judicaverit: et *Kestnerus* in *Bibliotheca medica*, p. 96. 97. *Nostrum* parum gloriæ ex suo *Aretæo* consecutum esse confirmet; tamen *Hermannus Boerhaave* clarissimi per Europam nominis Vir, postremus *Aretæi* anno 1730. *Lugduni Batavorum*. in fol. Editor, laboribus *Nostri* passim usus est. Confer, si lubet, *Fabricii Biblioth. græc. L. IV. c. 3. §. 7.*

III. *Georg. Gemisthi Phletonis de Platonice atque Aristotelicæ Philosophiæ Differentia Libellus*, ex græca lingua in latinam conversus. Cum *Præfatione de Philosophiæ usu ad cognitionem rerum divinæ accommodato. Auctore Georg. Chariandro.* in 4. *Basileæ.* 1574. Sub nomine *Chariandri* latere *Nostrum*, docuit *Heumannus* in *Actis philosoph. Vol. II. pag. 539.* Sacravit *Noster Othmaro Abbati San - Gallensi*; primò quod, datis ad hunc Abbatem litteris, cognovisset tanto eum *Philosophiæ*, præsertimque *christianæ* (qualis est *Platonica*) amore teneri: tantisque studiosos illius beneficiis prosequi, ut vere *Mecænas* eiusdem appellari possit; deinde, quod audivisset, eundem Abbatem locupletissimam omnis linguæ ac disciplinæ *Scriptorum bibliothecam* instruere undique conquisitis magna pecunia editis libris.

L 3

IV.

his verbis: *Græcum Aretæi Exemplar cum apud Bibliopolas* (NB. Apud hos solos) ne quidem unum reperiri potuisset; & pauca ea, quæ in privatis *Bibliothecis* erant, a *Viris doctis* pariter ac curiosis maximo in pretio haberentur. *Græca hæc omnia, manu mea exscripta, prælo commisi.*

IV. *Institutionum dialecticarum Libri VII. & Repetitionum Libri II. brevi & perspicua methodo theoriam & praxin dialecticæ artis complectentes. Augustæ. 1590. in 8. Apud Michael. Manger. Dicatum Senatui Augustano Opus, publice quidem (ut Auctor ait) novitium, privatim vero antiquum: cui præcedit Successio continua veterum Dialecticorum à Pythagora, ad sæculum usque XVI.*

V. *Epitome Geographiæ veteris & novæ: et Pomponius Mela de Situ Orbis. in 8. Augustæ Vindel. 1577. Apud Michael Manger. Opus Noster consecravit Octaviano Secundo, & Antonio FUGGERIS.*

VI. *Joann. TZETZIS Grammatici Scholia in Opera Hesiodi, interprete Georg. Henischio. in 8. Basileæ. 1574. V. Crophii Histor. Gymnas. Augustan. ad S. Annam, pag. 174.*

VII. *Hesiodus (græco-latinus) cum Commentario, quo artificium inventionis, dispositionis & elocutionis Hesiodicæ explicatur. in 8. Basileæ. 1580. V. Ehingeri Catalog. Biblioth. Augustan. pag. 792. Confer Catalog. Biblioth. Bünavianæ, T. I. P. I. p. 71. Dicavit Noster Christophoro Fuggero editionem suam, quæ jam admodum infrequens est, et Jo. Alb. Fabricio Biblioth. græc L. II. p. 382. ignorata; etsi Nostri mentionem faciat, sed ad annum 1542. certissimo errore.*

VIII. *De Numeratione multiplici vetere et recenti. in 8. Augustæ Vindel. 1605. Typis David. Franci. Cum Insigni Pinús. Dicavit Noster Jo. Carolo Rehlingero, Wolfgangi F. Adolescenti & Philosophiæ Studiofo. Iterum in 4. 1645. Augustæ, si Lipenio in Biblioth. philosoph. p. 107. credendum est.*

IX. *De Affe & partibus eius.* in 8. *Aug. Vindel.* Typis Davidis Franci. 1606. Cum Insigni Pinnus. Inscriptit Autor Carolo Rehlingero D. in *Burckwalden*, Judicii Augustani Assessori & Scholarchæ. Præsentem, uti & præcedentem Lucubrationem laudat FABRICIUS in *Abriss einer allgemeinen Historie der Gelehrsamkeit. T. I. p. 451.* Insuper & *Typographæum*, ex quo ambæ prodiverunt, satis eas commendat.

X. *Arithmetica perfecta & demonstrata.* in 4. *Aug. Vindel.* 1609. Imprimebat David Franck. Inscriptit Auctor illustri Nomini Philippi Eduardi Fuggeri, mathematicarum disciplinarum amatoris præcipui; prout docui in *Alphabeto VII. Biblioth. August.*

XI. *Præceptionum rhetoricarum Libri V. et Exercitationum Libri II.* quibus, quidquid ad Rhetoricæ tum scientiam tum usum cumprimis pertinet, ordinatim & distincte demonstratur. *Aug. Vindel.* in 8. 1593. Ex officina Michael. Manger. Opus dictum Senatui Augustano; quod postquam ei *Institutiones dialecticas* consecrasset: ineptum visum sit, eidem non item sacrare *Præceptiones rhetoricas.* Nam tantam (ait) ars rationis cum arte orationis cognationem habet, ut cui unam obtuleris, alteram quoque offerre debeas; nisi eruditionem mentis ab eruditione linguæ inscite separasse videri velis. Præmisit Auctor Seriem Oratorum & Rhetorum præcipuorum à Cadmo, ad sæculum usque XVI. Libro Carmine latinò accinuit Paulus Heidericus Pastor ad S. Crucem Augustæ, græcò Dav. Hoeschelius.

XII. *Præceptionum rhetoricarum Tabulis comprehensarum Liber I.* cui adjuncta Methodus docendi-

di & discendi Rhetoricam per praxin in uno exemplo. Adjectæ item aliquot Declamationes ex quatuor generibus causarum. Aug. Vindel. 1613. V. Ehingeri Catalog. Biblioth. Augustan. p. 839.

XIII. Tabulæ Institutionum astronomicarum. Accedit Sphæra Procli, græce & latine. in 4. Aug. Vindel. Apud Michael Manger. 1575. Opus consecratum Senatui Augustano; ubi dicit: *Accedit & hæc, priori quidem non inferior, causa; quod cum me nuper prælegendorum Mathematicum in schola vestra muneri præfecissetis, observantiam & gratitudinem erga vos meam huius Libelli inscriptione ostendi, declararique posse judicavi. . . .* Observavi in Bibliotheca Collegii quondam Societatis Jesu, Augustæ.

XIV. Commentarius in Sphæram Procli Diadochi. Cui adjunctus est Computus ecclesiasticus cum Calendario & Prognostico tempestatum ex ortu & casu stellarum. in 4. Typis Davidis Franci. Aug. Vindel. 1609. V. Grophium l. c. et Lipenium in Biblioth. philosoph. pag. 241. Consecravit Noster Marco Velsero & Jo. Jac. Remboldo Duûmvis & Senatui secretiori, excurrens in laudem Astronomiæ, monensque se Proclum ante 33. annos, Antecessorum nomini inscriptum, à Successorum patrocinio avellere noluisse; multas autem novas observationes, demonstrationes, tabulâsque addidisse, quibus usus Astronomiæ faciliior & illustrior fieret. Operi præfixit tractatiunculam de Propagatoribus Astronomiæ, usque ad Tychonem Brahe Danum.

XV. Thesaurus Linguae & Sapientiæ Germanicæ: in quo vocabula omnia Germanica, tam rara quam communia, cum suis synonymis, derivatis, phra-

phrasibus, compositis, epithetis, proverbiis, antithetis continentur, & latine ex optimis quibusque Auctoribus redduntur &c. Adjectæ sunt quoque dictionibus plerisque Anglicæ, Bohemicæ, Gallicæ, Græcæ, Hebraicæ, Hispanicæ, Hungaricæ, Italicæ, Polonicæ. in folio. Pars prima, excurrens usque ad Litteram G. inclusive. Augustæ Vindel. Typis David Franci. 1616.

Dicavit *Noster* Archiducatus *Austriæ* supra & infra *Anasum* Ordinibus ac Statibus, multis Linguae *Germanicæ* prærogativas efferens: nec diu alteram partem se dilaturum spondens. Sed morte non ita multo post raptus promissa implere haud potuit. Applauserunt Operi *Georg. Remus*, Vir ipse perdoctus: & *Simon Toelmann Pomeranus*.

Dictionarium hoc, non vulgari sed etymologica methodo concinnatum, magna laude extollit *Eccardus* in *Histor. Stud. etymologici*. Sed et *Morhofius* in *Polyhistore litterar. L. IV. c. 4. §. 8.* suam de illo sententiam significantissimis verbis sequentibus satis exprimit: *Utinam totum prodisset, usui certe haud contemnendo futurum &c.* Confer eundem *Morhofium T. I. L. I. c. 21. §. 110.* Vide etiam, si lubet, *Beyträge zur critischen Historie der deutschen Sprache. T. I. p. 571.*

XVI. *Bibliothecæ inclytæ Reipublicæ Augustanæ, utriusque tum græcæ tum latinæ, Librorum & impressorum & manu exaratorum Catalogus. in fol. oblongo. Augustæ Vindel. per Valentinum Schönick. Anno Domini 1600. iterum 1609.* Hic Catalogus, etsi *Nostri* nomen haud præferat, tamen illius est. *V. Placcii Theatr. Anonym. n. 1047. Thesaurum bibliothecal. T. I. P. I. p. 6. & alios.*

Perpauca Exemplaria in manibus Eruditorum, extra patriam versantium reperiri, monuit Reiserus.

XVII. CONTARENI *Historia de Bello Selimæ contra Venetos.* Hanc Nostrium in germanicum sermonem transtulisse, *Josias Simlerus* in *Bibliotheca* affirmat. *Petrus Perna* impressit. Anno Domini. 1573.

XVIII. *Commentarii in Ciceronis Rhetoricorum Libros IV.* in 8. *Augustæ* 1539. Ita quidem *Lipenius* in *Biblioth. philosoph.* pag. 643. sed cum annus impressionis aperte falsus, & fors legendum sit 1593. hinc Opus, a *Lipenio* indicatum, haud aliud esse suspicor, quam id, quod superius N. XI. recensui.

XIX. *Critische Historie der deutschen Sprache.* Tribuit Nostro *Jöcherus* in *Gelehrtenlexicon*, sed fidem ei vix habeo, cum Scriptorum nullus de eo memoret.

MELICHIUS (*Georgius*) eruditus Pharmacopæus fuit, quem *Medicis* hactenus laudatis arctissima pharmaceuticæ artis cum re medica necessitudo ac nexus conjungere suadet. Patriam is habuit *Augustam*, sed *Venetiis* parandis medicamentis sub finem sæculi XVI. operam impendit. Scripsit lingua itala a).

Dispensatorium medicum, sive de recta Medicamentorum, quorum hodie usus est, parandorum ratione Commentarii, Medicis & Pharmacopoeis utilissimi. Ex italico in latinum sermonem conversum a Samuele Kellero Anhaltino in 4. Witteber-

a) V. MANGETI *Biblioth. Script. Medic.* CLESSII *Catalog. Librorum.* JOECHERN *Gelehrten - Lexicon.* GEORGI *Bücher - Lexicon.*

tebergæ 1586. iterum *ibidem* 1596. addito *Compendio Medicinæ practicæ Franc. Mar. de TECTO-*
RIIS, Urbinatis, iterum *Francofurti* apud *Pal-*
thenium in 12. 1601. iterum *ibidem*, in 8. adjec-
 to *Antidotario Romano*. iterum *ibidem*, in 8. 1657.
 sub titulo: *Armamentarium medicum*, iterum
Hafniæ. 1682.

Quantus in re medicamentaria fuerit *Noster*;
 ex *Dedicatione* Interpretis *Kelleri* cognoscere licet,
 dicentis :

„ Nostro hoc sæculo cognovi , doctorum in Ita-
 „ lia Virorum magno consensu omnibus aliis an-
 „ teferri singulari iudicio emendatas, multoque
 „ usu & fructu felicissimo comprobatas Composi-
 „ tiones , à *Georg. Melichio* italico sermone de-
 „ scriptas & editas. Qui natus Augustæ Vindeli-
 „ corum , cum Italiam totam perlustrasset , tan-
 „ dem in urbe Veneta, myropolio sub insigni Stru-
 „ thiocameli instructo, tantum sibi rectitudine ju-
 „ dicii, industria & fide nomen comparavit & auc-
 „ toritatem ; ut & apud Medicos in honore fuerit
 „ atque existimatione singulari, & a Collegis præ-
 „ cipuo loco habitus id meruerit, ut Trierarcho
 „ Veneto cum classe profecturo Pharmacopoeius
 „ decerneretur. Tam veterum quam recentiorum
 „ Scripta assiduo indefessoque studio evolvit & ex-
 „ cussit, deque controversis rebus superiorum &
 „ parium , qui frequenter officinam eius adire so-
 „ liti sunt, opiniones , rationes , et sententias ex-
 „ quirere , collatione mutua, non destitit ; donec
 „ erudito attentoque usu, effectorum experientia
 „ & congruentia , atque consensione sententiarum
 „ confirmatus , à se tum observata , tum explo-
 „ rate cognita in corpus redegit : quod typis pub-
 „ licum

„ licum fecit , ut multis prodeffet. Quantum illi
 „ tribuerint Viri docti in arte medica , testantur
 „ labores eruditissimi *Joann. Costæ* , & *Joann.*
 „ *Moncii* Medicorum apud Venetos primi ac ce-
 „ leberrimi nominis , quibus Avicennam & Me-
 „ fuen illustrarunt. Sæpe enim in Commentariis
 „ suis *Melichii* meminerunt cum honorifica com-
 „ mendatione industriæ ipsius , solertiæ , sagacita-
 „ tis , rerum peritiæ & exquisitæ imprimis de dif-
 „ ferentiis , viribus , & usibus Simplicium cen-
 „ suræ. “

Huius præterea *Dispensatorii* laus inde cre-
 scit , quod *Jo. Schenckius* eodem ad suum Opus
Observationum medicarum , rararum , novarum &c.
augendum uti minime dubitarit. Commendat illud
etiam Conringius in Introduc. c. 11. §. 12. dicens:
Longe melius est Dispensatorium Georg. Melichii phar-
macopolæ , medicamentorum componendorum peritifi-
fimi , in quo multa certe præclara continentur.

IATROLOGIÆ AUGUSTANÆ

SÆCULI XV. ET XVI.

FINIS.

ILGER (*Prosper*)

Augustæ honestis parentibus natus , sacrum Ordinem *D. Benedicti* in *Elchingensi* prope *Ulmam*, Sueviæ civitatem cū primis celebrem , monasterio amplexus , *Artium liberalium & Philosophiæ Magister* , *SS. Theologiæ & Juris utriusque Examinatus & Approbatus a*) , Vir doctissimus , & per totam late viciniam plurima eruditionis laude insignis , post tradita in suo cænobio Theologiæ placita , ad eadem in *Faucensi* ad Alpes Tyrolis ascerio tradenda ultro evocatus Typis evulgavit.

I. *Quæstiones theologiæ de Restitutione Fructuum : & Pænitiæ Sacramento valido & informi.* in 8. 1751.

II. *Controversia canonistica de Obligatione Legis irritantis , una cum Exegesi Lég. ult. Cod. de Fidei - Commissis.* 8. 1754. *Lincii.* Opus posthumum.

Complura alia , quæ , celeri nimis morte in suo cænobio occupatus , inedita post se relinquere coactus est Auctor , *manuscripta* asservantur in Bibliotheca *Elchingensis* monasterii. Obiit autem vita longiori quam maxime dignus anno repara-tæ per Christum salutis 1753. ætatis vero 46. magno sui desiderio relicto *b*).

a) His honorum titulis insignitur in fronte Operum a se scriptorum.

b) Didici ista ex Litteris *Ekkinga* ad me benevole missis.

MADER (*Wilhelmus*) Ord. Præmonstrat.

Patria *Augustanus* , schemate et habitu *Norbertinus* in Canoniam *Rotheni* , haud minore probitate , quam doctrina præditus anno 1618. ab
in-

insigni Abbate suo *Ludovico* LOCHERER *Archivarium*, uti & monasterii *Secretarium* agere jussus, nihil eorum omiserat, quæ suarum esse partium videbantur. Verum ingruente bello Suecico, solum patrium mutare coactus, concessit ad monasterium *Fabariense*, ubi Religiosos juvenes humanioribus instruxit litteris, in exilio ibidem mortuus 1. Decembr. 1635. a).

Extat à *Nostro* sequens Opus :

I. S. P. N. NORBERTO *Ord. Præmonstratens.* *Fundatori*, *pietatis christianæ Instauratori*, *hæresum Domitori*, *nuper ingenti bonorum omnium lætitia Magdeburgi reperto*, *recepto*, *hodie summo Præmonstratensium plausu Pragæ in montem Sion translato Cænobium ROTHENSE* . . . *hos Anagrammatismos panxit*, *pinxit*, *cecinit* : *hunc triumphum instituit*. Fr. *Wilhelmus* MADER, *eius cænobii Canonicus*, *concinnavit* IV. *Nonas Maii*, MDCXXVII. *Ravenspurgi. Typis Joann. Schreteri.* 8.

Fuit hæc ipsa, dies, qua translatio S. NORBERTI *Pragæ* celebrata est. Anagrammatismi sunt numero LV. ex sola voce : NORBERTUS, desumpti.

a) Ita verbatim de *Nostro* Liber : *Spiritus litterarius Norbertinus à scabiosis Casimiri OUDINI calumniis vindicatus &c. à RR. D. GEORGIO Abbate Roggenburgensi, Ord. Præmonstr.* 4.

SCHAAL (Joannes) Præpositus.

Günzburgensis Suevus, cum adolevisset, in cænobio ad *S. Crucem*, *Augustæ*, *Ordini Canonicorum Regularium S. Augustini* se mancipavit. Fuit *S. R. E. Protonotarius*, annóque 1605. suæ
Ca-

Canonizæ *Præpositus*, ordine *vigesimus quartus*, electus est.

Fuit is ob congenitam animi generosi virtutem, ac mirandam gubernandi facultatem simul & experientiam, aliasque perplures corporis & animi dotes, non domesticis tantum, sed extraneis quoque, imo et Viris principibus, tum Ecclesiasticis tum Politicis, nunquam non acceptissimus. Fuit insuper disciplinæ canonicæ jugiter illibate conservandæ studiosissimus, item et decoris domûs Domini adaugendi semper amantissimus; unde et proprium suum *S. Crucis* templum, prius admodum obsoletum, mirifico splendore præclare satis imbuït; altaria in eo (quæ nova omnia fecit) rarissimis picturis exornavit; paramenta sacerdotalia oppido pretiosa quamplura magno satis ære comparavit; divorum Cœlitum lipšana thecis aureis argenteisque decenter inclusit. Quisquis Lectorum meorum de hoc cultûs divini amplificandi studio, quo *Noster* flagravit, plura sibi petit, adeat *Corb. KHAMMII Hierarch. August. P. III. Regul. pag. 393. & 394.* ubi etiam, quæ *Noster* belli *Succici* tempore et tulit et fecit, fuisse narrantur. Festum *SS. miraculosi Sacramenti*, injuria temporum aliquando neglectum, præstituto die 11. Maii quotannis solemni ritu de novo celebrari curavit. Pio huic instituto initium datum fuit anno 1635. quando *Joannes* ab exilio, in quod 1633. ob recusatum juramentum, Suecorum Regi præstandum, unacum *Canonicis*, suis pergere compulsus fuerat, rediit Augustam, secum *SS. Sacramentum*, interea temporis in monasterio *Chiemseensi* asservatum, solemni pompa reportans; de quo (si lubet) consule *KHAMMIUM l. c.*

Pau.

Pauperes & egenos , funesto gravissimæ famis tempore , summa alimentorum penuria laborantes benignissime fovit ac sustentavit.

Denique . postquam anno 1636. *Præpositi* dignitate spontanea *Resignatione* decesserat , in monasterium *Högelwerthanum* sese recepit. Ibi reliquum vitæ , curis omnibûs absolutus , per annos fere quatuor transegit , usque dum in eo loco animam Creatori reddidit , pio fine extinctus , terræque mandatus anno 1640. die 29. Junii. Atque ex his corrigendi sunt KHAMMIUS & Perillustris *Paulus à STETTEN senior* : quorum prior l. c. pag. 401. *Nostrum* anno 1636. alter in *Historie der Stadt Augspurg. Tom. II. pag. 1192.* circa annum 1636. fatis decessisse , falso monent.

Conferri de *Nostro* meretur *Franciscus Petri in Germania Canonico - Augustiniana a)* pag. 123. qui idem l. c. pag. 135. *Carmen heroicum* in laudem *Præpositi* nostri dignissimi a quodam familiari Poeta synchrono compositum affert ; ex quo sequentia excerpere libet :

- „ Sic maximus ille tuorum
 „ Ardor, quos placida semper moderaris habens.
 „ Te Pater ipse hominum , Divûmque æterna
 potestas
 „ Mitibus ut primum auspiciis super alta locavit
 „ Culmina, Virtutum quantas mox surgere moles
 les
 „ Vidimus : et quantos super æthera crescere
 muros ?
 „ Ipsa prior rerum facies sua rudera tristi
 „ Haud planxit luctu , sed amæno pectore risit ;
 „ Quid

a) Extat hæc in *Collectione Scriptorum Rerum historico - monastico - ecclesiasticarum, Ulmæ. fol. Tom. III.*

- „ Quid nî? Continuo resonare fabrilibus aër
 „ Pulsibus occæpit: reparari prisca sacrorum
 „ Limina: Numidico velari marmore tersum
 „ Magna ex parte solum: paries ardentibus
 auro
 „ Vestibus obduci: pictisque altaria formis
 „ Cunctorum attonitos hominum suspendere vul-
 tus.
 „ Quô nunc Cælicolûm statux, rerumque su-
 pellex
 „ Sacrarum calamô poterunt: quo carmine dici?
 „ Carmine dicuntur nullo, nulla arte canuntur.
 „ Musas quid referam? Musæ, tibi magna vo-
 luptas
 „ Præsul! - - - -

Certe non solum *Joannes* noster præstanti ip-
 sus doctrina enituit; sed ut etiam juniores *Reli-
 giosi* eniterent, plurimum studuit. Ob eam caus-
 sam inter alia eosdem in Academiam *Dillinga-
 nam*, tum maxime florentem, misit: missosque
 studiorum subsidii liberaliter instruxit; cuius rei
 testem satis idoneum habemus *Anastasium Voche-
 zium*, mox a me inferiùs laudandum, Scriptorem
 synchronum & domesticum, in *Nuncupatoria ad
 Librum suum: Catholischer Heiligen - Pfleger*. 8.
 1631.

De reliquo habetur a *Joanne Præposito* linguâ
 vernaculâ:

*Spiegel eines recht geistlichen Lebens: Speculum
 Vitæ Religiosæ, unacum eius elucidatione ductum
 ex Epistolis D. Pauli Tarsensis. Augustæ Vindeli-
 corum, apud Chrysostomum Daberzhoser. Anno
 1611. in 8. Recusum Ingolstadii, apud Joannem
 Ostermayr. 1652. in 8.*

Bibl. August. Alph. VIII.

M

Al.

Allegatur præterea nomen *Nostri* a RRmo *Francisco*, Præposito *Pollingano*, in *Elencho Scriptorum Ord. Cann. Regg. S. Augustini*.

Dignissimo Præposito *Joanni* adjungere libet quatuor eiusdem religiosi Collegii alumnos coætaneos: *Mayum*, *Pröllum*, *Laderum*, *Conum*, quos ante me à doctrina commendandos sibi sumpsit idem *Franciscus* PETRI l. c.

I.

MAIUS, veriori nomine MAY (*Hieronymus*) *Augustæ Vindelicæ* ex nobilissima et honorificis, quæ in Republica *Augustar* gessit, muneribus valde inclyta (Confer *Paul. à STETTEN seniore* in *Geschichte der Reichs-Stadt Augspurg. Tom. II. p. 12. 42. 504. 563.* item *Paulum à STETTEN juniorem* in *Geschichte der adelichen Geschlechter von Augsburg. p. 272.* et *Davidem Langenmantel* in *Historie des Regiments der Reichs-Stadt Augsburg*) familia originem traxit. Patrem habuit *Bartholomæum*, matrem *Sybillam Remboldiam* connubiali fædere anno 1548. die 11. Julii invicem junctos, teste *Schellenbergero* in *Registro nuptiali*. Sacro fonte ablatus nomen *Bartholomæi* retulit. Adultus anno 1583. ad diem 29. Aprilis nobilem fæminam *Ursulam Velferinam* pervetusta apud *Augustanos* familia patritia oriundam in matrimonium duxit; ex qua septem filios, filias tres suscepit.

Filiæ *Regulam S. Benedicti*, in monasteriis *Holzensi*, *Hochenwartensi* et *Küebacensi*, omnes am-

amplexæ sunt. Ex filiis alius *Societatem Jesu*: alius *Ordinem S. Francisci*: alius *Ordinem Minorum Capucinorum*: alius *Ordinem S. Benedicti* ingressi sunt. Fuit hic posterior *P. Claudius*, postea Prior *Schyrensis* cœnobii sui factus, qui, multa anno 1633. a Sueco milite passus, demum 100. *Ducatis* sive *Aureis* redemptus fuit; uti *Pauli à STETTEN senior* ac *junior* ll. cc. monent.

Anno 1589. inter Senatores adscitus, longo exin tempore Rempublicam patriam salubribus consiliis juvat, civiumque utilitatibus pro virili invigilavit.

Anno 1607. (si *Schellenbergero* l. c. fidem habemus) suavissimæ uxoris obitu vinculo matrimoniali solutus, postquam ipse in sæculo annos undecim supervixisset, cuncta terrena fastidians, spretis amplissimis honoribus atque opibus, *Ordinem Canonicorum Regularium* in patrio *S. Crucis* cœnobio amplexus, et exacto tyrocinii anno professus est, *Bartholomæi* nomen cum nomine *Hieronymi* commutans. Audiamus hac de re *Paul. à STETTEN seniore* l. c. ad annum 1618. monentem: *Wenige Tage vor der gewöhnlichen Rathswahl ersuchte Bartholomæ May, ein Rathsherr von der mehreren Gesellschaft den Rath um seine Entlassung, und nahm hierauf in dem Closter zum H. Kreuz den Augustiner - Orden an. Consentit Paulus à STETTEN junior* l. c. Sacerdotii dignitate ornatus, senioque confectus naturæ debitum solvit *Augustæ* die 3. Maji anno reparatæ salutis 1630.

Plura *Noster* Opera latine scripta juris Germanici fecit; prout testatur *Franc. Petri* l. c. ubi eadem, in Bibliotheca *S. Crucis* asservari monens,

enumerat : quod facere ego , brevitati studens ; omitto.

Prædicatur quoque nomen *Nostri* a RRmo. *Francisco*, Præposito, *Pollingano*, in *Elencho onomastico Scriptorum Ord. Cann. Regg. S. Augustini*.
V. MAJUS.

II.

„ *Sebastianus* PROELL, *Germanus*, in inferiori Bojaria *Eberspergæ* progenitus, Canonicus regularis *S. Augustini*, *Parochus* ac *Sub-Decanus* Monasterii *S. Crucis* Augustæ *Vindelicorum*, ad quod anno 1625. 7. Jan. juvenis accessit. Vir erat egregiis animi dotibus ornatus, concionator egregius, adhæc Deiparæ cultui impense addictus, verbo : nihil in eo desiderabatur, quod Religiosum hominem deceret. Fervebat porro in illo mira animarum maxime agonizantium sitis, quæis juvandis et ad portum æternæ beatitudinis provehendis se totum impendit, nulli labori, nulli industriæ parcens. Diu noctuque lectulis ægrotantium ac moribundorum affidebat, illos quâ consolando, quâ adhortando, quâ ad felicem e corporis ergastulo egressum disponendo ; quem in finem plures libellos, dictis ac sententiis SS. Litterarum et SS. Patrum refertos collegit ; quibus subinde maximo animas agentium emolumento usus fuerat. Quæ res ut *Augustanis* incolis innotuit, tantam nominis ei famam apud illos conciliavit, ut omnes præsentē ac cohortante *Nostro* mori optarent : nullus absente illo animam efflare vellet. Hinc vix civium quispiam ægrotabat, quin non extemplo ad illum *P. Sebastianus* accitus fuerit ; non tam ut ex verbis, quam

„ quam ex præsentia illius solamen caperent :
 „ quod ille prompto alacrique animo semper præ-
 „ stitit, omnibus omnia cum *Paulo Tarsensi* ef-
 „ se cupiens a). Verum dum huic sancto operi,
 „ moribundisque, diuersis morborum generibus
 „ infectis, iuvandis totus insudat, luem contra-
 „ hit, lethaliique morbo (febrim aridam vocant
 „ Medici) corripitur, qui illum maximis ardori-
 „ bus ac doloribus, mira tamen patientia ab ip-
 „ so perpeffis, affecit: demum Sacramentis rite
 „ munitum cælo (uti pie speramus) mercedem
 „ pro diurno in vineâ Domini ægrorumque
 „ schola exantlato labore recepturum transiisit
 „ anno à partu virgineo 1650. ætatis 44. die 17.
 „ Julii. Plures devotos libellos tum proprio Mar-
 „ te composuit, tum ex SS. Patrum Operibus
 „ collegit, qui omnes in Bibliotheca *S. Crucis*
 „ Augustana MSS. asservantur.“

Hactenus *Franciscus* PETRI l. c. ubi *Manu-
 scripta* Nostri tum *latina*, tum *germanica*, nume-
 ro 35. fule exponit: quæ repetere hîc locô, tum
 quod mere ascetica sint, tum ut brevior sim, no-
 lo. Unum excipio Opus, quod *Noster* typis vul-
 gavit:

Excubiæ spirituales. Vernaculè. *Augustæ Vin-
 del.* Apud *Udalricum Schönigk.* 1644. in 8.

Nominatur etiam *Noster* in RR. *Francisci*, Præ-
 positi *Pollingani*, *Elencho onomast.* *Scriptor. Ord.*
Cann. Regg. S. Augustini.

a) Nemo hæc parvi deputabit, qui nôrit, quam
 tristes, quam deplorandæ calamitates per illa tempora
Augustam urbem infestârint.

III.

„ LADER (*Oßavianus*) *Germanus* , *Aicha*
 „ superioris *Bavariæ* civitate oriundus , Can. Reg.
 „ *S. Augustini* Monasterii *S. Crucis Augustæ Vin-*
 „ *delicorum* , ad quod juvenis anno 1612. accessit.
 „ sit. Erat vir non minus pietate , quam doctrina
 „ excellens , adhæc Musices peritissimus , unde
 „ pluribus annis choro musico *S. Crucis* præfectus fuit. Anno 1646. cum copiarum militares
 „ Regis *Suecorum Augustanam* urbem obsidione
 „ premerent , ipse cum aliis militum insidias crudelitatesque declinaturus , *Augustâ* excedens in
 „ *Tyrolim* venit , ubi in oppido quodam *Küzbi-*
 „ *chel* dicto , non procul ab arce et urbe *Kopfs-*
 „ *stein* sito , ad vitæ terminum usque parochum
 „ egit , quâ concionando , quâ sacra Fidei nostræ
 „ rudimenta pueris puellisque tradendo , Sacramentaque administrando ; indefessus ac emeritus in vinea Domini Operarius decessit *ibidem* ,
 „ phthysi confectus anno 1659. ætatis suæ 65.
 „ die 14. Martii. Edidit vernaculâ linguâ :

„ *Historiam Miraculosi Sacramenti* 463. annis
 „ in Cænobio *S. Crucis Augustano* Ord. Cann. Regg.
 „ *S. August.* sanguinea carnis specie visibilis , continuisque miraculis coruscantis , nec non *Elen-*
 „ *chum Reliquiarum dicti Cænobii* in certas classes
 „ digestarum , concinnæque æri incisarum. *Augustæ Vindelicorum* , typis *Andree Apergeri* Bibliothetæ , scalpente *Daniele Manaffero* Chalco-grapho *Augustano*. Anno 1625. in 4. “ a).

Hæc

a) Germanicus Titulus sic sonat : *Historia und Wunderzeichen des allerheiligsten wunderbarlich verwandelten Sacraments , so in dem hochlöbl. Gotteshausß beyrn H. Creuz*

Hæc *Franciscus* PETRI in *Germania sua Canonico - Augustiniana* a).

Laudatur etiam nomen *Nostri* in *RRmi. Francisci*, *Præpositi Pollingani*, *Elencho onomastico Scriptorum Ord. Cann. Regg. S. Augustini*. Scripti autem superius allegati meminit *Jo. Gottlob. Wilhelm DUNCKEL* c). Fusiolem illius recensionem exhibent Auctores libri: *Unschuldige Nachrichten von alten und neuen theologischen Sachen. T. XIX. pag. 417.* sed talem, qualem ab A catholicis expectes. Hallucinantur insuper in eo, quod *Nostrum*, alumnus *Ord. S. Francisci*, faciunt.

in *Augsburg* zu sehen, samt den *HH. Reliquien*, so wie man sie jährlich den *IX. Tag May* dem *Volck* öffentlich zeigt. Mit *131. Kupferstichen*.

b) Reperitur hæc in *Collectione Scriptorum Rerum historico - monastico - ecclesiasticarum. Tom. III. quem vide pag. 138.*

c) In *Libro: Historisch - critische Nachrichten. T. II. N. 1378.*

IV.

„ *CONUS (Franciscus)*, *Neoburgensis* ad *Cam-*
 „ *lach* fluvium, *Suevus*, *Canonicus Regularis*
 „ *S. Augustini* ac *Decanus Monasterii S. Crucis*,
 „ *Augustæ Vindelicorum*, *Vir pius ac religiosus*,
 „ qui antequam in *Decanum* mense *Augusto* an-
 „ no 1658. eligeretur, imprimis anno 1633. &
 „ 1634. *Theologiam moralem* in *cathedrali Ecclesia*
 „ *Chiemseensi* docuit, postea annis viginti et duo-
 „ bus *Procuratorem* dicti *S. Crucis* *cœnobii* sedu-
 „ lum ac proficuum egit. *Viam universæ carnis*
 „ *ingressus* est anno 1678. *Scriptit Tractatum*
 „ *doctum*

„ *De Sacramentis in genere et specie, quem potissimum ex operibus Ægydii CONINCK & Pauli LAYMANNI. Soc. Jesu Theologorum collegit. MSSum.* “

Hucusque *Franciscus PETRI in Germania Canonico - Augustiniana, l. c.*

SCHEIDLIN (*Joannes de*)

IOANNES DE SCHEIDLIN *a*) natus est in celeberrima S. R. I. Civitate *Augusta Vindelicorum*, Musarum pariter, et omnium bonarum Artium sede. Parentem veneratus est de Patria meritissimum Dn. *Jo. Andream Scheidlin J. V. D.* antehac in Imperiali *Ravenspurgenfium* urbe, per annos octo (et quod excurrit) *Syndicum*; deinde, postquam *Cancellaria Augustana* aliquamdiu, ut Director ex parte acatholica, præfuerat, in eadem laudatissima urbe *Consiliarium*, nec non *Deputatum* ad *Comitia Sueviæ circularia*, atque *monetalia* splendidissimum: Matrem autem *Annam Barbaram Kochiam de Gailenbach*, Matronam venerandam. Optimi parentes hunc bonæ indolis Natum ad pietatem, nec non probati moris rectitudinem summa cura formaverunt: et, ut ingenium bonis literis excoleretur, præstantissimis Viris, in illustri *Gymnasio*, ut et in *Collegio Annæano*, tradiderunt erudiendum, inter quos primum nominare oportet Dn. *M. Philippum Jacobum Crophium*, Poetam laureatum Cæsareum, Gymnasii Rectorem, et Bibliothecarium percelebrem, deinde Dn. *Thomam Reschium*, Classis quintæ Moderatorem
fire-

a) De familia *Scheidlinorum* poterunt consuli *Seisfer Tabula genealogica*.

strenuum, nec non Dn. *M. Narcissum Raunerum*, *P. L. Cæs.* laudati Collegii *Ephorum* emeritum, rudeque donatum. Ipse parens, licet negotiis atque curis publicis esset districtus, partem tamen informationis rarò exemplò in se suscepit, et ad *Geographiam* methodo *Hübneriana*, nec non ad studium *ethicum* et *politicum*, pariterque *juridicum* per expositionem *Institutionum* filium manu quasi duxit. Sic jactis in humaniori litteratura fundamentis, habitaque Oratione valedictoria, cuius argumentum erat *Sueviæ Encomium*: visis etiam inclytis *Germaniæ* Vniversitatibus *Tubingensi* et *Argentoratensi*, inque illis salutatis Professoribus celebrioribus, anno 1701. in Academiam se contulit *Salanam*. In hac ipsi primum arrisit doctrina Viri, non minori applausu, quam fructu tum profitentis Dn. *Jo. Philippi Treuneri*, SS. Theologiæ Doctoris, Logices et Metaphysices Professoris dexterrimi, postea in Civitate Imperiali *Augustana* Evangelici Ministerii Senioris et Pastoris ad *Minoritarum* Templum: sub cuius informatione in *Logicis*, *Ethicis*, et *Politicis* multum se profecisse grato animo agnovit et deprædicavit. Post hæc ad studium *Juris* animum applicuit, sectatus primum Dn. *Jo. Christianum Schröterum*, Professore Juris famigeratissimum, *Institutiones*, *Jurisprudentiam*, et *Syntagma Juris Struviana*, *Schwederi* etiam *Jus publicum*, et *Dessellii Jus canonicum* mira facilitate exponentem,

Audivit deinde docentem Magnificum Academicæ Pro - Rectorem, Consiliarium, et Antecessorem Dn. *Jo. Bernardum Frisum*, dum Collegium *Logico - Topicum*, et *Institutionale* studiosis juris aperuit. Cæterum etiam Dn. *Guilielmus*

Hieronymi Bruckneri Lectionibus publicis ad *Pandectas*, et *Procesum criminalem* interfuit. Optimo Imperatore LEOPOLDO, anno 1705. rebus humanis exempto, et in eius locum ad sceptrum Imperii eVecto, paternarum non minus provinciarum et regionum, quam virtutum Hærede, filio JOSEPHO I. amore et deliciis generis humani, *Noster* suarum partium esse ratus, devotissimi animi signa expromere, *Votivam Acclamationem* ad Cæsareæ Majestatis pedes humillime deposuit; quam summus in his terris Monarcha adeo non est aspernatus, ut potius pro nativa Clementia Austriaca Comitivam Sacri Palatii benignissime *Nostro* largiretur. Eodem anno cum parente, quem *Senatus Augustanus* ad Diætam monetalem trium correspondentium superiorum *Franconiae, Bavariae, Sueviae*que Circulorum misit, *Ratisbonam* profectus, occasionem habuit, cum magni cuiusdam Principis Legato sermones subinde miscendi, atque ex *Adis* haud trita et vulgaria in usum futurum cognoscendi. Constituerat in illa urbe diutius morari; sed ob turbas *Bavaricas* coactus est discedere, unde ad *Salanas* reversus Musas frequentavit Lectiones celeberrimi Historiarum Professoris Dn. D. *Burcardi Gotthelfi Struvii*, *Historiam* et *Bibliothecam Juridicam* suas illustrantis. Audivit quoque Dn. *Joh. Henricum Ackerum*, *Eloquentiæ* præcepta et *Juris Naturalis* principia tradentem. . . . Nec minori voluptate adhæsit Hospiti suo charissimo, Dn. *Georgio Alberto Hambergero*, *Mathematicum* et *Physices* Professori dexterrimo. Delectatus quoque est eruditis discursibus Dn. *Joh. Pauli Kressii*, quos habuit in ingeniosissimi Dni. D. *Thomasi*, *Consilia-*
rii

rii Regii, et *Hallensis* Antecessoris *Fundamenta juris Naturæ et Gentium*. Linguas *Italicam*, et *Gallicam*, in Aulis, et elegantiori conversatione familiares sibi reddidit perfectas, et horis subcivis veluti *πατρις* adjecit *Musicæ* studium. Hoc modo, sicut honoratissimi Parentis vestigia, virtutis et bonarum litterarum studiô, legit; ita in petendis summis Juris honoribus, paternum secutus exemplum, Facultatem juridicam decenter rogavit, ut ad consulta admitteretur Candidatorum Examina. Eo lubentius huic desiderio Proceres *Academiæ* assensum exhibuerunt, quo magis ipsius singularis modestia et vita bene acta omnibus cognita fuerat atque probata. Præstitit enim se in Examinibus talem, ut communibus suffragiis dignus judicatus sit, cui cathedra publica aperiretur ad edenda *Specimina inauguralia*. Igitur anno 1707. die 2. Augusti de *Confiscatione Bonorum in Delictis*, sub præsidio memorati D. *Guil. Hieron. Bruckneri*, cuius *Programma inaugurale* hætenus narratorum fidem adstruit, explicavit.

Exstat à *Nostro*

Dissertatio de Conventibus monetaliis S. R. I. trium superiorum correspondentium Circularum Franconiæ, Bavaricæ, Sueviæ &c. &c. 4. quam sub præsidio D. *Christiani Wildvogelii* &c &c. pro Licentia summos in utroque jure honores & privilegia doctoralia consequendi ad diem 31. Mens. Augusti M. DCC. VII. habuit. Præmittitur admonitio Præsidis *Wildvogelii*, in qua inter alia hæc leguntur: „ Cum excellentissimus parens „ tuus ob egregia in rempublicam merita maxi- „ mam consecutus sit gloriam, teque ad idem „ virtutis iter calcandum, . . non modo admonue-
rit

„ rit . . . sed & ad publicos Statuum , & Imperiũ
 „ Circulorumque Conventus comitem secum ab-
 „ duxerit ; non potuit non mens tua , ad præ-
 „ clara quævis nata , igniculos primo ad familia
 „ peragenda concipere , mox etiam laudabili ar-
 „ dore accendi ad illa præstanda , queis Reipub-
 „ licæ patriæ salus atque commodum promoveri
 „ queat. Hinc de . . . *argumento monetali* . . . eru-
 „ ditas theses ex vario Jure , Constitutionibus in-
 „ primis imperatoriis , Circulorumque decretis
 „ collectas conscribere , easque speciminis inau-
 „ guralis loco proponere . . . tibi placuit. Harum
 „ vero thesium Moderatorem genitor tuus me ef-
 „ se voluit , datis ob id ad me litteris . . . cui
 „ quidem desiderio eo lubentius gratificor , quo
 „ magis indefessam tuam industriam in studio juri-
 „ dico hucusque , me teste , exhibitam deprædi-
 „ care necessum habeo ; qua ipsa id quoque con-
 „ secutus es , ut non solum inclytus Ictorum
 „ ordo in hac *Salana* -suprema in Jure axiomata
 „ tibi decreverit , sed & summus Imperii Roma-
 „ no - germanici Monarcha splendidissima *Comiti-*
 „ *væ Palatinatus* dignitate temet . . . condecora-
 „ rit &c. &c. “

Ceterum hæc *Dissertatio* repetitis typis procu-
 sa fuit annô 1735.

VOCHETIUS (*Anastasius*)

VOCHETII , Viri dignissimi , à Lexicographis
 turpiter prætermisſi , memoriam ab hominum ob-
 livione domestici duntaxat Scriptores vindicârunt,
 uti DANIEL à V. *Maria* in *Speculo Carmelit.* p. 1129.
 n. 3964. MARTIALIS à S. *Joanne Baptista* in *Bib-*
liotheca Carmelit. Excalceat. p. 195. MAXIMILIA-

NUS

NUS à S. *Josepho* in Libro: *Abhandlung vom Ursprung &c. des Ordens Mariæ vom Berg Carmelo. 4. Stadt am Hof. 1747.* RR^{mus} FRANCISCUS, Præpositus *Pollinganus*, in *Elencho onomastico Scriptor. Ord. Cann. Regg. S. Augustini.* Quod Viri isti paucis præstiterunt, pluribus præstandum sibi censuerunt duo alii familiares Scriptores, videlicet *Franciscus PETRI* in *Germania Canonico-Augustiniana a)*: & Auctor *Bibliothecæ Carmelitanae, Aurelianis.* in folio excusæ; qui *Vitam Nostri*, litterariosque Labores fusiori stylo conscriptos orbi erudito dederunt. Scilicet utriusque intererat, familiarem Scriptorem debitò mactare encomiò: meâ vero interest, municipi dignas persolvere laudes. Quapropter si ex his duobus Auctoribus promeritum *Nostro* elogium concinnare parem, addens, quæ à me ulterius observata sunt, Lectorum nullus id mihi vitio verterit.

VOCHETIUS natione *Germanus*, gente *Suevus*, patria *Mindelheimensis*, natus anno 1589, adolescens *b)* institutum *Canonicorum regularium S. Augustini* in *Augustano S. Crucis Collegio* & suscepit, &, rite posito tyrocinio, sese eidem nuncupatis sollennibus votis addixit. Hac ratione vitæ religiosæ ingressus semitam eos progressus fecit, ut

mo-

a) Extat hæc (ut monui) in *Collect. Script. Rerum histor. monast. ecclesiast. Ulmæ. Tom. III.* ubi vide p. 137.

b) Cum in Dedicacione Libelli sui: *Catholischer Heiligen - Pfleger*, ad *Joannem SCHAAL*, Præpositum *S. Crucis, Augustæ*, data se *fluctibus sæculi* huc illuc jactatum ab hoc Præsule in illud *Cann. Regg. Collegium* admissum esse fateatur, id ante annum 1605. quò memoratus *Joannes* ad Præpositi dignitatem evectus fuit, fieri haud potuit.

morum suavitate, candore ingenii, modestia, disciplinæ religiosæ studio, zelo animarum, & ceteris, quæ in Religiosum cadunt, virtutibus mire niteret. Cum vero pietati etiam doctrinam, omnemque tum sacram tum profanam eruditionem aptissimò vinculo conjunxisset, factum, ut & *Theologus*, et *Concionator*, & *Orator*, & *Poeta* apprime celebris, & doctrinæ catholicæ *Propugnator* insignis evaserit: uti testatum reliquit Auctor *Biblioth. Carmelit. Aurelianis*. Profecto apte admodum cum Novatoribus depugnasse *Vochetium*; Scripta eius polemica evidentissime commonstrant: feliciter quoque depugnasse, & labores pro asserenda veritate catholica susceptos optato exitu (plurium scilicet errantium ad fidem avitam conversione) compensatos fuisse, ipse *Noster* in *Dedicatione* Libelli sui: *Coena Domini sub una et utraque* &c. lætus monuit — Hæc in transitu —

Atque in litterarum quidem laude *Vochetius* floruit quam maxime cultu latinæ limatæque orationis: in concionibus ad populum habendis maxima facundiæ fama: in paroecia *S. Crucis*, cui pluribus annis præfuit, administranda insigni zelo: in tyronibus sui monasterii præceptis vitæ asceticæ instituendis ac sacris admonitionibus ad omne virtutis religiosæ studium animandis indefessa industria & laboris assiduitate mira.

Sic dum suas partes agit & demandata sibi munera sedulo curat, incidunt tristia & *Germaniæ* propemodum universæ exitiosissima *Suecici* belli tempora; quibus, etiam *Augustam* urbem turbantibus, *Noster* pro juribus Ecclesiæ & Monasterii sui cum *P. Davide Dirrhaimer* Procuratore, laudabili quidem sed inutili labore militans, tandem
 unâ

Annà cum aliis & ſui *Collegii*, & *Cleri* Auguſtani vix non univerſi urbe migrare adactus eſt c): cumque dubius hæreret, quò ſeſe maxime reciperet, Deo gubernante *Weilhemium*, ſuperioris *Bavariæ* civitatem, delatus, ibidem paroeciam *S. Hippolyti* per exilii ſui tempus, annis 1633. & 1634. regendam ſuſcepit, atque ita rexit, ut & cives *Noſtro*, & *Noſter* viciffim civibus in amore ac deliciis fuerit d). Hoſte diſcedente, pacèque pauliſper reſtituta domum reverſus gloriæ divinæ amplificandæ, et ſaluti animarum promovendæ in *Ordine Canonorum regularium* omnibus modis ſtudere uſque in annum 1640. perrexit; quo arctioris vitæ deſiderio commotus, obtenta Superiorum venia, ad Religionem *B. Mariæ de monte Carmelo*, nuper à *S. THERESIA de Jeſu* reformatam (*Diſcalceatos* vocant) ſe contulit, poſtquam inter *Canonicos regulares* annis 33. Deo ſerviſſet e). Itaque *Monachium* à familiæ *Carmelitanæ* præſidibus miſſus, exacto ibidem novæ vitæ religioſæ tyrocinio, ei ſacro Ordini ſollenni votorum emiſſione ſeſe obſtrinxit, mutato priſtino nomine, HI-

LA-

c) V. *Corb. Khammii Hierarch. Auguſt. P. I. Cathedr. p. 634. 638.* ubi etſi *Anaſtaſius Vockhart* nominetur, tamen *Noſter* eſt. Confer *Fleury Hiſtor. eccleſ. T. 59. p. 554.*

d) Ita ipſe de ſe in Libro ſuo: *Mariæ ausgebreiteter Schuzmantel.*

e) MAXIMILIANUS à *S. Joſepho*, l. c. ait: VOCHETIUM annos ferme 34. in *Ordine Cann. Regg.* tranſeſſiſſe: quæ conciliari inter ſe ita poterunt, ut *Noſtrum* annos 33. integros inter *Canonicos regulares* vixiſſe, annòque 34. vel ineunte, vel medio (paucis nondum completo) ad familiam *Diſcalceatorum* tranſiviſſe dicamus.

LARIUS à *S. Anastasio* appellatus. Hoc modo *Carmelitis discalceatis* additus, reliquum vitæ suæ tempus maxime *Viennæ*, *Austriæ* urbe principe (ut credibile sit) transegit. Eò certe a Superioribus ire iussus, cives pluribus annis publico è suggestu divini verbi pabulo pavit, & quibusvis charitatis officiis, raro divinæ gloriæ et animarum zelo, perdius ac pernox, præ frigore & æstu corpore quidem fatiscens, sed animo indefessus, adjuvit; ita tamen ut omnes *Adus Communitatis* (quos vocant) continua observantia, nullam unquam aut petens aut admittens dispensationem, ad ultimum usque frequentârit. Sic cum inter *Carmeli* severioris observantiæ asseclas annos 16. vixisset, meritis & annis gravis, lenta febris (ex fervore concionis contracta) intra breve temporis spatium, ob prostratam senio naturam, et exhaustos pio studio vitales spiritus, consumptus animam suam in Fratrum suorum charo coetu, summa omnium ædificatione, Creatori suo reddidit, in Conventu *S. Mariæ de monte Carmelo*, & *S. Theresiæ* f) ut pientissime vixerat, pientissime defunctus, relictis ad imitationem virtutum omnium exemplis, ad doctrinæ autem testificationem eruditis ac utilibus libris quamplurimis.

Ho-

f). *Nosstrum* anno 1656. mense Junio ad plures abiisse tradit *Francisc. PETRI* in *Germania Canonico-Augustiniana*. Anno eodem, die 11. Junii obiisse volunt Auctor *Bibliothecæ Carmelitanae*, & *MAXIMILIANUS d. S. Josepho*. At obstat, quod *Noster* Dedicationi *Archimedis sui Christiani* diem adscribat *S. Theresiæ* festum, quod in 15. Octobris incidit, annumque 1656. Nescio quâ componi ista inter se queant? nisi dicamus, mendum in annum emortualem apud citatos Auctores irrepsisse.

Horum alios vivens typis vulgavit, alios moriens manuscriptos posteritati transmisit. Alios, quæ *Canonicus regularis*, rursus alios, quæ *Carmelita discalceatus* conscripsit. Ego in illis recensendis potissimum *Francisci PETRI* & Auctoris *Bibliothecæ Carmelitanæ*, *Aurelianis* excusæ operâ utar: quorum posterior in enumerandis *Nostri Operibus* priori multo fusior (verum ob locorum distantiam, sermonisque germanici imperitiam non æque accuratus) secutus est *Schedas manuscriptas P. PAULI ab omnibus Sanctis* laudatas (ut addit) *Ludovico JACOB in Bibliotheca Carmelitana MSSa. pag. 157. 158.*

Itaque ut ab Operibus à *Nostro*, dum *Canonicus regularis* fuit, typo vulgatis exordium ducam, sunt illa, quæ sequuntur:

I. *Oratio de Cruce militari Ramiro I. Legionensium & Austriarum regi eiusque copiis contra Mauros pugnantibus a S. Jacobo apostolo, & cælo lapsa, cælitus ostensa. in 4. Augustæ Vindel. Typis Andreae Aperger. 1625.* Orationi huic nomen suum non apposuit *Noster*; habuit autem illam nomine Præpositi & totius Conventûs *S. Crucis* in æde eiusdem cœnobii pridie Calendas Aprilis anno 1625. cum *D. Marquardus FUGGERUS L. B. in Kirchberg &c.* Eques Ordinis *S. Jacobi de Espada*, eidem militari Ordini ritu publico aggregatus est.

II. *Gratulatoria Poësis heroico carmine scripta, dicata Excell. D. D. Marquardo FUGGERO &c. Ibidem. 1625.* Auctor *Bibliothecæ Carmelitanæ Nostro* adscribit;

III. *Camoena poetica vario carminis genere scripta & oblata Excell. D. Comiti Joanni Ernesto FUGGERO*, cum in album Equitum S. Jacobi de Spada per solennem Professionem reciperetur. Ibidem. Ita Auctor Bibliothecæ Carmelitanæ.

IV. *Fasten - Speiß*, damit sich alle Abend der ganzen Fasten ein bußfertige Seel unter dem Misserere oder sonst nach Gelegenheit über Nacht ordentlich speissen und ihre Sünd büßen kann. in 12. Augspurg. 1630. Apud. Andream Aperger.

V. *Coena Domini sub una & utraque*: das ist, des Herrn Abendmahl unter einer und beyderley Gestalten, oder sieben und dreyßig nuzliche, nothwendige Frägstuck... was vom heiligen Sacrament des Altars... unter einer und beyderley Gestalten.. zu wissen, zu glauben, und zu halten. in 8. Augspurg. Apud Andr. Aperger. 1631. *Dedicatio ad Cives nostræ urbis, Augustanæ Confessioni addictos*, scripta est.

VI. *Neue Jahrs - Schankung*, oder gründlicher Bericht, ... ob einer, der catholisch begehrt zu werden, sein Vatter, Mutter, Freundt und andere Uncatholische muß verfluchen und verdammen? 2. Ob ein solcher, daß er von seinen Lehrern und Predigern nie nichts guets gehört, und gelernet, müsse bekennen? 3. Ob die heiligste Jungfrau und Mutter Gottes Maria mehr und höher zu halten sey, als Gott selbst? 4. Ob ein solcher, wie etliche vermeinen, von Gott abweichen und sein Seel in Gefahr der ewigen Seeligkeit setzen würde? in 8. Augspurg. Apud eundem. *Scriptit hoc Opusculum Noster ad tranquillandas Acatholicorum mentes*, qui, cum redire ad catholicam veritatem vellent, a quibusdam illorum temporum hominibus, falsi-

ssimis mox allatis objectionibus, perturbabantur.

VII. *Catholischer Heiligen - Pfleger, oder gründlicher Bericht . . .* 1. Daß die Heiligen im Himmel um unser Thuen und Lassen wohl wissen? 2. Wie sie solches und in wem sie es wissen? 3. Daß es nicht unrecht, weniger eine Abgötterey sey, sie als Fürbitter anrufen und verehren. 4. Wie und auf was vor eine Weis die Heilige Gottes anzurufen und zu verehren? 5. Daß die Anrufung und Fürbitt der Heiligen von catholischen sowohl als vielen uncatholischen Lehrern gebilliget und gut geheissen werde. 6. Daß die Anrufung und Fürbitt der Heiligen ihren Grund und Fundament in H. Schrift und Gottes - Wort habe. in 8. Augspurg. Apud eundem. 1631. Dicavit hanc opellam Noster Joanni SCHAAL, Præposito suo, in grati animi pro acceptis beneficiis testimonium.

VIII. *Wohlversichertes Gewissen: das ist, langbegehrte und jetzt deutsch - gegebene gründliche Antwort auf die unten gesetzte zwei Fragen: ob ein Uncatholischer mit guetem Gewissen die catholische Kirchen, Mess, und Predig auf kayserl. . . Befehl könne besuechen, und denselbigen beywohnen? Item, ob ein Uncatholischer, der sich mit einem geschworrenen Ayd, nimmer . . . catholisch zu werden, verpflichtet, hindangesezt dieser Ayds - Pflicht, danoch möge mit gutem sichern Gewissen zum catholischen Glauben sich bequemen?* in 8. Augspurg. Apud eundem. 1631.

IX. *Mariæ der Mutter Gottes ausgebreiteter Schuzmantel, oder andächtige Manier Mariam in schweren Zeiten anzurufen. Anno 1633. und 1634. bey St Hippolyten zu Weilheim.. gepredigt: nun*

aber .. *practice* beschrieben &c. in 12. *Augspurg*. 1636. *Dedicatio Nostri* dirigitur ad Præfectum et Optimates Civitatis *Weilheimensis*.

X. *Tricesimus SS. Virgini Mariæ scriptus* germanicè. *Augustæ*. 1636. Hoc Opus *Nostro* tribuit Auctor *Bibliothecæ Carmelitanæ, Aurelianis* impressæ: item MAXIMILIANUS à *S. Josepho*, qui tamen illud ita recenset, ut dubium maneat, an non cum præcedente: *Mariæ &c. Schutzmantel*, junctim foras prodierit. Accuratius indagandi occasionem nactus inveni, *Tricesimum* mox dictum non accessisse præcedenti Operi. At videtur unum atque idem Opus esse, cum in præcedente Opere *triginta* modi, *Mariam* invocandi, tradantur.

XI. *Catechismus Poenitentiae pro Confessione generali vel ordinaria instruenda*. Germanicè. in 12. *Augustæ Vindel*. Hanc Lucubrationem *Nostro* adscribit Auctor *Bibliothecæ Carmelitanæ &c*. Vide inferius N. XVI.

XII. *Vetus Catholicorum Pietas erga Deiparam*, piè hodie in *Nostratum* cordibus renovata. in 12. Germanicè *Augustæ Vindel*. Apud *Andream Aperger*. Auctor *Bibliothecæ Carmelitanæ &c*. huius Opusculi mentionem facit.

XIII. *Thaumaturgus eucharisticus Augustanis Vindelicis* divino munere concessus, sive de prodigiose mirabili Sacramento ad *S. Crucem* annis amplius quadringentis *rubea carnis specie* visendo *Historia*. in 8. *Augustæ* 1637. Typis *Andree Aperger*. Dicavit *Noster* episcopo *Chiemseensi*, *Joanni Christophoro*, ut gratias eidem ageret pro benevolentia *Canonicis San - Crucianis* per belli *Sueici* tempora in exilium ejectis toto biennii spatium

no exhibita , præstitisque beneficiis. Meminit cum aliis Scriptoribus huius Libri *Augustinus IMHOF*, cuius ipsius merita in *Alphabeto. II. Bibliothecæ meæ Augustanæ*, p. 72. celebrare non omisi, in *Præfat. ad suum Dilectum candido-rubicundum*, in laudes *Nostri* excurrans sequentibus verbis: *Latinis vero typis suum de prodigiose mirabili Sacramento ad S. Crusem Augustæ sub titulo: Thaumaturgus eucharisticus, Tractatum historicum publici juris fecit anno 1637. P. Anastasius Vochetius, Vir indefesso animarum, divinæque gloriæ zelo difficillimis Suscicorum armorum temporibus ore & calamo strenuus, tam Canonice nostræ, quam Carmelitanæ (cuius ob ærdioris instituti amorem exambitæ postremis vitæ annis Alumnus observantissimus, Ecclesiastes zelantissimus, Archimedis christiani Scriptor ferventissimus, demum non sine magna virtutis æstimatione decessit) Religionibus jure merito in honore habendus.*

Expositis jam Operibus, quæ *Noster*, quæ *Canonicus regularis*, & *Augustæ*, procudi fecit, ordo exigit, ad ea enarranda pergere, quæ idem quæ *Carmelita*, & *Viennæ* partem maximam, typis edidit. Sunt vero sequentia:

XIV. *Rechenenschaft des alten catholischen wahren allein seligmachenden Glauben Catholischen sowohl als Uncatholischen zu allgemeinen Unterricht.* in 8. *Wienn*, apud *Matthæum Cosmerovium*. 1649. Huius Opusculi editionem aliam anni 1646. assignat Auctor *Bibliothecæ Carmelitanæ* &c. fors per errorem typi. Dedicatio à *Nostro* ad *Joann. Georg. DIETMAYR a Dietmansdorf* Consulem, et Senatum universum Civitatis *Viennensis* data est.

XV. *Catholische Kinderzucht, das ist, nützlich und nothwendiger Unterricht, wie fromme Kinder gleich von ihrer Jugend an sollen in guten Tugenden unterrichtet werden.* in 8. *Wienn*, apud *Matthæum Cosmerovium*. 1650. Hoc ipsum Opus jam anno 1647. apud eundem prodivisse, vult Auctor *Bibliothecæ Carmelitanæ. Aurelianis*. Opus dictum à *Nostro* iisdem Consulibus civitatis *Vienensis*.

XVI. *Catechismus Poenitentiae*, ab Auctore recognitus & octies editus. in 8. *Viennæ*. 1650. Ita Auctor *Bibliothecæ Carmelitanæ &c.* qui scribere debuisset nonies editus. Titulus est; *Catechismus Poenitentiae, das ist: dreyfacher Beichtspiegel, in welchem sowohl die, so eine Grund- oder General-Beicht.. zu thun vorhabens sind als auch die liebe Jugend, und andere, so monatlich oder öfters zu beichten pflegen, nützlich unterwiesen werden...* jetzt zum neuntenmahl in Druck gegeben. 1650. *Wienn*. Vide superius N. XI.

XVII. *Antiquissima, Catholicæque Religionis Semita*; das ist: Uralte recht-catholische Kirchen- und Glaubens-Straß &c. in 12. *Wienn*, apud *Jacobum Kürner*. 1653. item *Coloniæ*. in 12. 1654. & *Argentorati*. in 12. teste *Mart. LIPENIO Bibl. theol. Tom. II. p. 404*. Dicavit hoc Opus *Noster Locumtenenti, Cancellario ceterisque Consiliariis Regiminis Austriæ inferioris*, eique adjecit duo sequentes *Traſſatus*:

XVIII. *Perſpicilia Catholicæ Veritatis, oder: Geistliche Augenspiegel recht-catholischer Wahrheit &c.* in 12. *Wienn*, apud *Jacobum Kürner*. 1653.

XIX.

XIX. *Divisio lucis à tenebris*, das ist: Tag- und Nacht - Blum, oder heller lichter Augenschein: daß der Artickel: der Glaub allein, ohne alle gute Werck, mache seelig und gerecht vor Gott, mit Gottes - Wort übereinstimma gleichwie Tag und Nacht, Liecht und Finsternuß &c. in 12. Wienn. apud Jacobum Kürner. 1653. Aliam editionem anni 1654. Coloniae. in 12. memorat. Mart. LIPENIUS in *Bibliotheca theolog.* Tom. II. p. 161.

XX. *Lucifuga Hæreticus*, sive *Nicodemi Vespersilio* (legendum *Vespertilio*), ad lucem invincibilis veritatis catholicae protractus. in 12. Viennæ. Typis Kürneri. Germanicè. Ita Auctor *Bibliothecæ Carmelitanæ* sæpissime citatus.

XXI. *Comitia parthenica*, sive nova Ratio SS. *Deiparam* coronâ 12. stellarum coronandi. in 4. Viennæ. Apud Jacobum Kürnerum. 1653. Germanicè. Iterum Auctor *Bibliothecæ Carmelitanæ* &c. hoc testatur.

XXII. *Philocalia Mariana*, sive *Cultus practicus honorandi S. Deiparam Virginem*. in 12. Viennæ. 1653. Auctor *Bibliothecæ Carmelitanæ* &c. inter alia *Nostri* Opera annumerat. Fors nova tantum est editio Libelli superius N. IX. expositi: *Mariæ ausgebreiteter Schutzmantel*.

XXIII. *Promontorium bonæ spei*, sive *Ars bene moriendi*, nova methodo explicata & in libros tres digesta. in fol. Viennæ, per Matthæum Cosmerovium. 1655. Latinè. Rursus Auctor *Bibliothecæ Carmelitanæ* &c. *Nostro* adscribit.

XXIV. *Achates christianus*, sive *Conceptus prædicabiles*, *Missionariorum bona pro conversione Gentium scriptus*. Viennæ. Ita Auctor *Bibliothecæ Carmelitanæ*.

XXV. *Archimedes christianus, sive Speculum tripartitum novis veluti reverberationibus doctrinarum saluberrimarum fulgens, unde methodo persacili Impedimenta, Incitamenta, Adjumenta ad artem bene beatique moriendi rectius addiscendam tribus Voluminibus . . . repræsentantur.* Opus novum & prima vice publici juris esse jussum. in fol. Viennæ. Formis Matthæi Cosmerovii. 1656. Dedicatio à Nostro data est die festo S. Theresiæ, anno 1656. ad Guilielmum RECHBERGER à Rechberg, Philosoph. & Medicinæ Doctorem, Comitem Palatinum, Ferdinandorum II. & III. Imp. Archiatrum. Dedicationem sequuntur Variorum Epigrammata in laudem Operis scripta.

XXVI. *Libellus quodlibeticus Concionatorum usui accommodatus.* Viennæ. Sic testatur Auctor Bibliothecæ Carmelitanæ.

XXVII. *Carmen latinum in RRmi. CARAMUELIS Historiam Ven. P. DOMINICI a Jesu Maria, quod præfigitur CARAMUELIS Dominico, teste Auctore Bibliothecæ Carmelitanæ.*

Præter istas typis exscriptas Lucubrationes, alias Noster post se reliquit manuscriptas, quæ sunt ex testimonio Auctoris Bibliothecæ Carmelitanæ sequentes :

XXVIII. *Aphorismus Prælatorum asceticæ Disciplinæ componendæ vel restituendæ.*

XXIX. *Apicula Carmeli montis illustrissimas Bibliothecas pervolans et mel'consciens ex melioribus asceticæ doctrinæ.*

XXX. *Charontis cymba sceleratos & impenitentes damnabiliter ad orcum vehens gratis absque naulo.*

XXXI. *Concionum sacrarum de Dominicis & Festis per annum Volumina plurima.*

Liceat, me HILARIO adjungere alium Virum perdoctum, qui eodem ferme tempore, & in eadem religiosa familia vixit. Est is ANDREAS *S. Theresia* patria *Augustanus*, ibidemque Ordinem *Discalceatorum* anno 1645. die 25. Octobris professus, Vir sacra eloquentia et doctrina celebris, *Monachii*, *Viennæ*, *Græcii*, imo per æquora

Hic, ubi fluvivagas Adria voluit aquas, famâ prædicationis notissimus, avidè que auditus; dum de sacro suggestu dixit. Hic sermones complures, in variis Solennitatibus à se habitos, primitus dispersim linguâ vernaculâ publicavit, Principibus viris ac fæminis, aliisque Nobilibus dicatos: variis initio aut in fine ornatos carminibus, quibus se politioris litteraturæ peritissimum ostendit. Eos postea in unum corpus collectos multorum hortatu rursus edidit in folio. Monachii. 1679. consecratos Jo. Christiano Comiti in Gradiska hoc titulo: I. Tugendreicher Blumen-Büschel, das ist, lobschuldige Ehren-Predigen von Christo dem Herrn, und den lieben Heiligen Gottes &c. &c. cui editioni Auctores varii, hosque inter Dominicus Franciscus CALIN de Marienberg Eques auratus, Comes Palatinus & Historiographus cæsareus honorariis programmatis præluserunt. R. P. Hippolytus MARACCIUS Ord. Cleric. in sua Polyanthea Mariana narrat; hunc ANDREAM nostrum duo alia Volumina optimas continen-

tinencia II. *Conciones* lingua vernacula congeffisse, fed morte præreptum prælo subjicere nequiffisse. Diem autem supremam claufit *Viennæ*, *Auftriæ* metropoli, anno partæ falutis 1682. die 26. Junii, teſte Libro: *Abhandlung vom Urſprung .. des Ordens Mariæ vom Berg Carmelo ... beſchrieben in Latein von Joann. TRITHEMIO .. anjezo .. herausgegeben von P. Fr. MAXIMILIANO a S. Joſeph. in 4. Stadt am Hof. 1747. pag. 131. Nul- lus dubito, quin ea quoque ad ANDREAM no- ſtrum pertineant, quæ in *Bibliotheca Carmelita- na* fol. *Aurelianiſ.* 1752. excuſa, p. 98. legun- tur: ANDREAS à S. *Thereſia*, natione Germanus, *Carmelita diſcalceatus*, *Provinciæ SS. Sacramenti Theologus*, edidit Germanico idiomate prænotatum Opus: III. *Thireſias Monachiſis. Tübingæ. 1667. 4. ut conſtat ex Catalogo Francofurtenſi, inquit Ludovicus JACOB in ſcheda MSS. ad ſuæ Biblio- thecæ MSS. p. 9. affixa.**

WEIS (Udalricus)

Auguſtanus, anno 1713. Calendis Novembris primam lucem vidit, parentibus honeſtis ſed minus clariſ editus. Patri ſartorium opificium exercenti, *Petro*: matri, *Agneti* nomen fuit, qui filium in templo SS. *Udalrici & Afræ* ſacro fonte ablutum, multâ curâ educare minime neglexerunt. Hinc factum; ut is, ubi puer evaſit, & ætatem litteris addiſcendis idoneam attigit, ob præclaras ingenii dotes, haud dubiis argumentis comprobataſ, in patrium Athenæum miſſus fuerit. In eo ſolitô maiores progreſſus faciens, commilitoneſ ſuoſ multis poſt ſe paraſan-
gis

gis reliquit, adeo ut *Grammaticus* ex asse, *Poe-
ta* natus, *Rhetor* excellens haberetur.

Studiis *Humanitatis* perfunctus, jam seria,
de certo vitæ statu deligendo, cogitatione suscep-
ta castra sequi *D. Benedicti* constituit: et *Ur-
sum* (*Jrrsee*) cænobium prope *Kaufburam* civi-
tatem imperialem situm conferens sese, admitti
in illud flagitavit. Explorata proin Candidati &
vita & doctrina, Superiores & DD. Capitulares
eundem, unanimi calculo in sacram familiam su-
sceptum, ad vitæ religiosæ tyrocinium anno Chri-
sti 1728. vocaverunt: quò exactò *Noster* sub RR.
Abbate *Wilibaldo Grindl* Idibus Novembris, die
omnibus sanctis Benedictinis sacrata, anno 1729.
sollenne trium Votorum sacramentum ad aram
dixit.

Quemadmodum humaniora studia multa cum
laude absolverat, ita ad altiora scandens, sub
Placido Linder, postea ad obitum usque mona-
sterii Priore dignissimo, & *Ruperto Häß* Profes-
soribus placita *Philosophiæ*, *Theologiæ*, ac *Juris-
prudentiæ* majoris etiam cum diligentiae ac scien-
tiæ laude addidicit: et sacris initiatus Ordinibus,
anno 1736. die, quo Ecclesia festum *Virginis in
templo præsentatæ* celebrat, primum Deo O. M.
sacrificium obtulit.

In *Universitatem* autem *Salisburgensem* missus,
Artium liberalium & Philosophiæ Doctoris insignia
suscepit: partasque diversarum Scientiarum, præ-
cipue cognitionum mathematicarum divitias, in
monasterium reversus, quasi opulenta è gaza de-
promptit.

Ibi anno 1738. *Philosophiam*; *Mathesin*, item
Theologiam Fratres professos docere à Superiori-
bus

bus jussus partes suas optime implevit, sagaciorum litterarum *Ursinii* auspicator eximius; philosophus sobrius; naturæ arcanorum indagator sedulus; juris patrii informator exactus &c.

Nequaquam vero intra domesticos parietes fama *Nostri* stetit, sed latius diffusæ effecit, ut anno 1744. Vir eruditissimus *Anselmus Desing*, *Salisburgo Ursinum* delatus, *Nostri* sibi expeteret, itineris in *Bohemiæ* faciendi comitem, & Reformationis studiorum inibi suscipiendæ adiutorem futurum. Igitur veniâ à Superioribus impetratâ *Noster* cum memorato *Desingio*, ac *Oliverio Legipontio* Ord. S. Benedicti Professo & ad *S. Pantaleonem Coloniae Capitulari*, anno 1744. *Pragam* tetendit.

Atque hoc in loco binos Viros istos, quos modo nominavi, tum verior vastaque eruditio, quâ pollebant, tum fama litteris parta illaudatos dimittere plane vetant; eo magis, quod Lector benevolus admonendus omnino videatur, quantum *Nostro* honoris ex illorum societate & judicio accedat: quippe qui *Udalricum* præ aliis dignum censuerint, quem in litteratorum laborum consortium sibi jungerent. Certe *Desingius*, Ord. S. Benedicti, Cœnobita *Ensdorfsensis* quam divite litteraria penu instructus esset, plurimis *Libris* in publicum emissis apertissime ostendit; quibus *Ascesin*, deinde & studia profana *Arithmeticam*, *Geometriam*, *Poeticam*, *Philosophiam*, *Jus Naturæ & Gentium*, *Auctores classici*, & *Historiam ecclesiasticam* ac civilem illustravit, atque ita illustravit; ut Operum à se scriptorum plura, publici commodi gratiâ, repetitis subjici typis viderit. Longis docendi, multis scribendi laboribus

in

in Lycæo *Frisingensi*, in Universitate *Salisburgensi*, alibique perfunctus, demum suffragantibus meritis in Prælatum monasterii sui electus, ad vitæ finem usque abbatiali dignitate refulsit. Confer ADELUNGIIUM, l. c. *Legipontius* itidem plura Opera tum procusa typis, tum manu exarata, eaque optimæ notæ, ceu totidem sollertix atque doctrinæ suæ nequaquam vulgaris testimonia relinquens, insignem sese *Philologum*, studii *numismatici* peritum, artis *musicæ & diplomaticæ* pergnarum, in *Historia Conciliorum*, *ecclesiastica* *Coloniensis Ecclesiæ*, *Monasteriorum Ordinis Benedictini*, nec non *litteraria* eiusdem sacræ familiæ elucidanda, debitisque documentis ac vetustis chartis firmanda industriosissimum se comprobavit a). Variis in vita jactatus casibus demum *Treviris*, in Abbazia *S. Maximini* anno 1758. mense Junio diem oppetiit suum. — Ab eruditis *Sodalibus* ad *Nostrum* redeo —

Manfit is unius duntaxat anni spatio *Pragæ*; quod diutius ibi morari, per Martis *Porussici & Austriaco - Bavarici* terrores, haud tutum esse videbatur. Sic *Bellona* *Palladem* profligante, ad suos lares regredi compulsus, denuo Professoris ac studiorum Moderatoris vices subivit, et conscribendo Opere: *De Emendatione Intellectus humani* sese occupavit, quod demum anno 1747. foras produxit — Sed de hoc postea — Consequens annus (1748.) maximam *Nostro* b) volup-

a) Plura de hac Eruditorum *Biga* dabit curioso Lectori *Historia litteraria Ord. S. Benedicti*, præcipue in Tomo IV.

b) Ita testatur G. G. *Zapf* in *Litterarische Reise in einen Theil von Baiern, Franken und Schwaben*. p. 49. 51.

luptatem, plurimùmque honoris contulit; quando Eminentissimus & Doctissimus Cardinalis *Angelus Maria Quirinus*, excursionem in Sueviæ partes facta, *Ursinum* delatus, de omni litteratura cum *Nostro* multo sermone garrivit: eumque non solum ad proseguenda studia sua animavit, sed etiam ad causam suam adversus *Fortunatum à Brixia* (Hic interea temporis Opus de *Emendatione Intellectus* &c. edito Scripto impugnârat) defendendam cohortatus fuit — Sed & de hoc postea —

Præterea *Noster* curam parochiæ *Ursinensis* aliquando temporis spatio gessit, plebem sibi commissam ad veram solidamque vitæ probitatem studiose conformans: in quem finem, tum quidem novô, nunc autem per varia loca satis receptô, institutô *Missam* (ut aiunt) *germanicam* rhythmis, multasque alias Cantiones ecclesiasticas, à populo non sine multo pietatis sensu decantari solitas conscripsit c).

Ast nova rursus vocatio *Udalricum* monasterii sui parietes relinquere compulit. Etenim RR. D. *Dominicus Schnizer* Abbas *Weingartensis*, datis ad Abbatem *Nostri* RRmum. D. *Bernardum Beck* litteris, *Udalricum* sibi postulârat, ut is in Prioratu *Hafensi* (Est hic monasterio *Weingartensi* incorporatus, ut aiunt) ad lacum *Acronianum* sitto junioribus Patribus *Matheos* traderet elementa. Illô itaque dimissus *Noster* vix annum compleverat; cùm, ægritudine correptus, ad monasterium suum redire, curandæ valetudinis causâ, adigitur. Ibi sanitatem sibi redituram frustra sperans, per quinquennii spatium cellæ affixus hæsit,

c) G. G. Zappf, l. c. p. 51. 52.

fit, non quidem otiosus, sed pluribus opusculis scribendis intentus; donec inopinata tactus apoplexia vitæ huius mortalis cursum consummavit anno 1763. pridie Nonas Junii, ætatis 50. vitæ religiosæ 34.

Cum Eruditorum pluribus, nominatim cum *Jacobo Bruckero*, in fronte huius *Alphabeti* à me laudato *) commercium litterarium *Noster* aluit: quod eo mortuo distractum interiit d). Multa scribere secum instituerat, uti *Philosophiam Urfinensem*, de quo infra mentio recurret: *Tractatum de Præjudicio Religionis in rebus philosophicis*: et alia, quorum non nisi fragmenta, celeri nimis fato raptus, post se reliquit. Quæ vero typis vulgavit, sunt sequentia:

I. *Liber de Emendatione Intellectus humani*, in duas *Partes* digestus, veram operationum omnium *Intellectus theoriæ*, tum earundem directionem solide edifferens. in 4. *Typis Christiani Starck Kaufburani*. 1747. In *Nuncupatoria*, data ad *Josephum ex Landgraviis Hassiæ*, Episcopum *Augustanum*, promisit *Noster* litterato orbi aliud Opus sub

*) Recurrens hîc locò mentio de *Bruckero* monendi Lectoris occasionem valde opportunam præbet: *Scriptoribus quoque Historiæ litterariæ Ord. S. Benedicti, T. II. p. 282.* utut à sobria studii philosophici reformatione nequaquam alienis, tamen haud ex toto placuisse eius Viri *Historiam Philosophiæ Germanice* editam, illosque aperte profiteri: se ea omnia, quibus in scholasticam cum *Philosophiam* tum *Theologiam*, atque in *Opera philosophica* à nonnullis *Benedictinis* edita iniquior esse videtur, suo confirmare calculo nolle.

d) *G. G. Zapf. l. c. p. 52.* ubi addit, possidere se duas *Epistolas* & *Fragmentum* tertiæ cuiusdam à *Bruckero* ad *Nostrium* scriptas; quas mihi petenti renunciari fecit; nescire se, ubi lateant, aut quò devenerint.

sub titulo: *Philosophia Ursinensis*; quod tamen; Auctore vivis citius erepto, lucem non vidit.

Librum autem de Emendatione Intellectus &c. quæ Censuræ, quæ fata subsecuta fuerint, ex dicendis intelliget, Lector! *Eruditi Lipsienses in Actis suis ad annum 1748.* hoc ei elogium scripserunt: *Opus sane eximium de Auctoris solida doctrina, cum in Philosophia antiquiori tum recentiori, luculenter testatur. Prouti è re visum, nunc antiquiorum nunc recentiorum Philosophorum sequitur placita, nec profecto sine delectu. Ea, quæ sunt multis pressa difficultatibus, acute disquiruntur: novæ sæpius animadversiones adduntur: et, quæ veritati sunt congrua, non multitudine sed vi argumentorum corroborantur. Nec cæco (ut perquam multis hodie moris est) recentioris Philosophiæ Wolfianæ præcepta arripit impetu; sed præmissio examine ea solum tradit, quæ ad veritatem proxime accedunt. Multis in locis dogmata dilucidius exponuntur, & novis stabiliuntur argumendi modis. Hinc non sine ratione licet suspicari, fore, ut et alii Romanæ Ecclesiæ additi ad propagandam veritatem idem efficiant, & hunc de solidiori doctrina bene meritum Virum in limitibus Philosophiæ dilatandis sedentur. His præmissis recensent memorati Eruditi Opus ipsum per Partes & Capita studiose, ac demum his finiunt: Ex animo precamur, ut Deus nostri Auctoris vitam et vires conservet, ut hoc tam laudabile propositum feliciter possit perficere: & Orbis litteratus, hoc Opere delectatus, eandem ex reliquis Philosophiæ, quam Benedictinus noster moliri se, non obscuris verbis significavit, Partibus capiat voluptatem.*

Fuse etiam de isto Opere agit *Historia litteraria Ord. S. Benedicti*, T. II. p. 288. *seqq.* quæ, postquam de *Andrea Gordono* Benedictino Scotto, Philosophiæ Doctore ac Professore publico in Universitate *Erfurtenfi* disseruerat, hæc subjungit :

„ Cl. *Gordoni* vestigia hodie premit alius Be-
 „ neditinus Philosophus sine epomide & pallio ;
 „ his tamen in quovis Athenæo vel Academia
 „ minimè indignus. Is est R. P. *Udalricus Weis*,
 „ *Ursini*, Imperialis Sueviæ monasterii Professus,
 „ & Studiorum Director, qui Opus philosophi-
 „ cum *De Emendatione Intellectus Humani*, om-
 „ nibus ferè doctis majorem in modum laudatum,
 „ juris publici fecit anno 1747. Docuerat ille
 „ paucis ante annis in sui monasterii schola no-
 „ viorem Philosophiam, ubi ipsi nihil metuen-
 „ dum, nihil cavendum erat à Scholasticorum
 „ æmulatione, livore, & invidia. At cùm in-
 „ stauratio litterarum, domi suæ feliciter & ten-
 „ tata & suscepta, in Philosophica Gente strepi-
 „ tum & tumultum excitasset, cautiore pede in-
 „ cedendum sibi esse putavit. Tacito multorum
 „ murmure vapulavit, quòd veterem illam & stri-
 „ gosam philosophandi methodum in contemptu
 „ ponat, multique, qui Peripatetico veterno aut
 „ lethargo decubuerunt, ne quidem operæ pre-
 „ tium existimârunt, defæcatius philosophandi
 „ genus ponderare ; sed satis habuerunt, ut in-
 „ scito clamore illi obgannirent, atque ceu rei
 „ novitiæ obloquerentur. Noster verò Philoso-
 „ phus suâ parùm interesse existimavit ; è re ta-
 „ men esse putavit, obloquentia ora opprimere,
Bibl. Augst. Alph. VIII. O „ ut

„ ut ne aliis noxio sint exemplo, vel melioris gu-
 „ stūs ingenia porro in sequiora seducant, &
 „ corrumpant. Adversarios suos in classes dispe-
 „ scuit, atque ut omnia eorum præjudicia è me-
 „ dio tolleret, non tam ferram contentionis cum
 „ illis reciprocare, quàm ab omnibus se expe-
 „ dire statuit, opponendo illis accuratum Opus
 „ *De Emendatione Humani Intellectūs*; quod instar
 „ Logicæ satis perfectæ, solidæque servire po-
 „ test illis, quos & antiquæ doctrinæ mysteria,
 „ pretiūmque non nescire interest, & ad peni-
 „ tam rerum cognitionem regiâ viâ eniti, diri-
 „ gique. Quo etiam Opere nemo nisi hebes in-
 „ genio non intelligit, Authorem & scholasti-
 „ carum rerum minimè esse rudem, & porro
 „ idem saxum volvere non cogitare. Quod ve-
 „ rò nonnunquam acrius ferulam, rerum indig-
 „ nitate fortè concitatam; strinxerit, bilem ne-
 „ mini ciere debet, cū non tam Philosophos,
 „ quàm Philosophiam ipsam tam plausibilem in-
 „ festetur, nec ullus tam immodestas impoten-
 „ tésque crises in ejus Opere reperiet, qualium
 „ exempla in mutuis Scholasticorum conflictibus
 „ legere est. Venerationi sunt Authori egregii
 „ Philosophiæ scholasticæ Promachi & Optimates,
 „ neque non scit Scholasticorum multorum in
 „ accuratam naturæ cognitionem merita, qui ab
 „ antiqua methodo aperte deficere religioni sibi
 „ ducentes eam cum nova consöderare, atque
 „ componere moliti sunt, Philosophi cæteroquin
 „ insignes. At vulgaris illa, quæ tum in dome-
 „ sticis viget, tum publicis etiam ut pluri-
 „ mū Athenæis, quæ per Germaniam sacri
 „ ple-

plerumque homines moderantur, sapiendi ratio longè ab illorum studiis abest, & abhorret."

Utinam verò, exclamat Author, *utinam* Opus istud, reliquorum prodromus, in eum finem, in quem finem scriptum est, nonnihil proficiat, & ad seria magis studia explosis sterilibus, nimis metaphysicis, nimis vocabulariis illis, salivam moveat, & cieat orexin! *Utinam* Ordo saltem noster sacerrimus, sacrique Patresfamilias etiamnum in tempore elegantiores has litteras denique suis civitatibus donent, sicque avitam in re litteraria gloriam Majorum nostrorum industriâ partam recuperet Gens Benedictina, ut quas, barbarie quondam dominante, diutissimè in sacris suis recessibus, velut asylis, profugas servavere, Musas paulò severiores denuò civitati, lucique primæ assereret. Certè studiis istis augustiores magnificentie Numinis, illustriores Rerum sacram, Dogmatum, Religionis, Asceseosque ipsius ideas ingenerari, hominem mansuescieri, honestatis sensum exacui, affectus cicurari &c. passim per hoc Opus docebimus. Dignæ tamen sunt tot Illustrum Philosophorum, Virorumque aliorum insignium de inutilitate observatæ hæcenus in litterariis methodi querimonie, quæ denique prius audiantur, admittantur ad animum, & ponderentur, quàm rejiciantur. Præsumi tamen deberet, non sine momentis gravibus, quæ saltem examinari mereantur, tot Athenæorum publicorum privatorumque studiorum inter Orthodoxos ipsos emendationes tum Principum, Magistratuumque jussibus suscipi, & adornari, tum passim suspirari; quod communem de sterilitate studiorum hæcenus frequentatorum sensum abundè testetur. Non desunt vires, non elegantia ingenia,

quæ secus inutiliter Reipublicæ tanto detrimento in monasteria subducuntur , & quibus foenoris talentorum suorum veri sic occasio adimitur , nisi desint animi , & arctior nonnihil concordia. Secus metuo , ne denique turpiter alienum exemplum segnes sequi cogamur , qui nostro præire facile potuissemus.

„ Atque his dictis Cl. Author præfationi imponit
 „ finem , Lectorem vorò posthac meliora à se ex-
 „ spectare jubet. Et verò Operis hujus sanè quàm
 „ præclari promulsione omnium Eruditorum accen-
 „ dit sitim , quam ut proximo quoque tempore
 „ explere possit , omnia ei ad commentandum &
 „ scribendum necessaria præsidia ex animo opta-
 „ mus. Fuerunt tamen è nostris , qui Opus hoc
 „ ceu obscurum in contemptu ponerent ; id quod
 „ cùm ego aliquando ex alicujus ore audirem ,
 „ in mentem venit Cæci illius , qui cum utroque
 „ orbus lumine nihil videret , culpam in ædes
 „ conferebat , quòd obscuræ ac tenebricosæ ef-
 „ sent. Certè Opus Em. Cardinali Quirino ob-
 „ scurum visum non est , qui in Itinere suo Ger-
 „ manico Ursinum delatus Authori ad ulteriora
 „ animos addidit. Obscurum visum non est doc-
 „ tissimis Lipsiensis Academiæ Professoribus , qui
 „ illud non modò in *Adis* suis prædicarunt ; sed
 „ Serenissimo etiam Hassiæ Lantgravio Episcopo
 „ Augustano , in cujus diœcesi Ursinum est , lau-
 „ dârunt , quo tempore ex thermis Carolinis Au-
 „ gustam reversus , per Lipsiam iter instituit :
 „ qua collaudatione Celsissimus Princeps delectari
 „ visus est , ut qui nihil majori habuit curæ .
 „ quàm ut Clerus suæ Diœcesis , cùm secularis
 „ tum regularis , eruditione & doctrinâ solidiori

„ ex-

„ excolatur. Hoc de Opere Vir illustris L. B.
 „ de *Petrasch* Societatis literariæ Regio - Cæsa-
 „ reæ, quæ Olomucii est, Præses & Institutor
 „ optimè meritis in suis ad Eminentiss. Cardi-
 „ nalem *Quirinum* Brixensem Episcopum Idibus
 „ Novembris anno 1748. datis ita rescribebat :
Nec ignotus Tibi erit P. Udalricus Weis, qui ex-
cellenti suo libro, Emendationem puto Intellec-
tûs Humani, Logicam saniozem, Peripateticis exu-
tam ineptiis, inter orthodoxos Germanos dare nunc
ausit primus. Non exigua mihi inde spes perluc-
et, multa monasteria Scholasticas desertura argutias,
ac juvenes rationibus, non sophis, pugnare edo-
cendos esse. . . . Prævideo quidem multas Patri Wei-
sio oppositiones, fortè etiam persecutiones oriundas
esse, si his non jam tempestivum, ut intellexisse som-
nior, initium factum est. Hic Tu, Eminentissime
Domine! multa apud monachos præsertim tui Or-
dinis in sanioris hujus Philosophiæ favorem agere
valebis, ne barbarico inhærentes fermento hostem
putent, qui depravatæ rationi sese obtulit medi-
cum. Quoad Seculares; jam illum plurimæ Litter-
atorum Societates in amicitiam recepère; hîc nil ha-
bet, quod timeat; nam omnibus sætebant diu Præ-
dicamenta. Academia nostra Austriaca illum So-
cium magno honore recepit, ac ego Regiæ nostræ
hîc hyeme me eum non absque fructu commendatu-
rum spero. Hæc ille. In eundem verò librum
 & Authorem sic allusit amicus Musis nostris ca-
 lamus :

Simonides olim memorandi repperit artem;
Nullus adhuc artem repperit ingenii.

*Hujus at ingenuè nuper moderamina scripsit
Lamindus Pritan *) ingeniosus homo.*

*Nunc Intellectûs artem novus arte Magister
Weisius exponit, tollere menda docens.*

*O felix Scriptor! felix Opus! atque Beatus,
Cui dux à teneris Weisius ipse foret.*

Ceterum vix orbis eruditi conspectum plau-
sûmque subierat insignis partus, cum illicò *For-*
tunatus à Brixia è Minoritarum familia monachus
ferulam in eum strinxit, ac editâ *de Qualitatibus*
corporum sensibilibus Dissertatione Physico - Theolo-
gicâ, infelicibus aliquot plagulis nigerrimum the-
ta *Weisio* inurere, hujusque orthodoxiæ hostili-
ter detrudere non est veritus, quem tamen Noster
egregiè excepit editâ *Augustæ*, anno 1750.

II. *Epistolâ apologeticâ ad Eminentiss. Cardina-*
lem Quirinum, in qua eum his affatur verbis:

Et quo magis querelam meam, quam ad Te, con-
verterem, magne QUIRINE! Tua sedes, calumnia-
rum & criminationum, quas in me congeffit For-
tunatus, patria est: Brixie natales suos habent:
interest honoris mei, ibi purgari & vindicari maxi-
mè, ubi primò vulgata maximè percrebuit Fortu-
nati criminatio; ut fiduciam & conscientiam inno-
centiæ meæ magis faciam manifestam. In oculis
Tuis, quidquid rei est, gestum; unde intelligere de-
beam Viri Clarissimi consilium, me certius apud il-
lud Tribunal denuntiandi, cui, summus à primo rei
librariæ in Ecclesia Judex, tanta cum gloria præes.
Apud Te igitur causam veluti capitis dicere, incolu-
mitatis meæ refert. Hæc ipse sui vindex maxi-
me idoneus.

*) Sub nomine *Pritani* scripsit celeberrimus *Murato-*
rius Tractatum de Moderatione Ingeniorum.

